

ספר ויקרא
LEVITICUS

Formatting by Nathan Kasimer

With the Targum, 1917 JPS Translation, and Rashi

©Nathan Kasimer, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 license (CC-BY-SA), the terms of which are available here: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/>. This book includes the following texts:

- Miqra According to the Masora
 - License: CC-BY-SA
 - Source: https://he.wikisource.org/wiki/מקרא_על_פי_מסורה
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
 - License: CC-BY-SA
 - Source: https://he.wikisource.org/wiki/תרגום_אונקלוס
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
 - License: CC-BY

All these texts were retrieved from Sefaria. It was typeset and formatted using L^AT_EX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from <https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download> and the EB Garamond font by Georg Duffner from <http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html>. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

תוכן העניינים

v	Introduction
vi	Usage Guide
1	פרשת ויקרא
19	פרשת צו
34	פרשת שמיני
48	פרשת תזריע
59	פרשת מצרע
72	פרשת אחרי מות
84	פרשת קדשים
95	פרשת אמור
115	פרשת בהר
124	פרשת בחקתי
139	פרשת במדבר למנחה בשבת בחקתי
139	פרשת במדבר
141	הפטרות
141	הפטרת ויקרא
143	הפטרת צו
146	הפטרת שמיני
149	הפטרת תזריע
152	הפטרת מצרע
154	הפטרת אחרי מות

156	הפטרת קדשים
157	הפטרת אמור
159	הפטרת בהר
161	הפטרת בחקתי
163	מפטיר לשבת ראש חודש
163	הפטרת שבת ראש חודש
166	הפטרת שבת מחר חודש
168	פרשת זכור
169	הפטרת פרשת זכור
172	פרשת פרה
174	הפטרת פרשת פרה
176	מפטיר לפרשת החודש
178	הפטרת פרשת החודש
181	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the “Targum”—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minhā readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metsudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash. Sedarim data was pulled from *Mikra al pi Masorah*.

I hope this text will be helpful to those who use it.

Usage Guide

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Only differences that affect the consonantal text as it appears in a Seder Torah are noted. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum. *Paseq* is indicated with a vertical bar with a space on both sides, but the line indicating a *munah legarme* has no space between the line and the preceding word.

To reduce confusion, different numbering systems used for running verse references are numbered differently. Roman numerals are used for chapters, Hindu-Arabic numerals for verses, and Hebrew letters for Sedarim. In verse references in notes, however, chapters are listed in Hindu-Arabic numerals. Where there are attested seder divisions that are not included in the traditional 154-seder count, the number is printed with an asterisk, indicating that it is a seder break but the seder number has not increased. Instances where there are variations in tradition for the start of a seder are in brackets or parentheses.

Names of parshiyot, aliyot, and the number of verses in each parsha are noted in Rashi script. The weekday aliyot can be assumed to end where the second aliya begins. The ending is noted if that is not the case. לוי and ישראל indicate the weekday aliyot. Aliyot for doubled parshiyot are in parentheses.

Parsha breaks are indicated with a פ or ט in parentheses. A petuḥa is a paragraph break that ends a line, a setuma is a break where a blank space is left mid-line. Keri ukhetiv instances are noted with brackets and letters indicating which text is the kerī and which is the ketiv.

Large/small letters are printed in the text. Note that in an actual Seder Torah the large/small letters have the top of the letter aligned with the rest of the text. They are printed aligned with the bottom line here due to typesetting considerations. Other special letters are indicated with parenthetical notes.

I	And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:	וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימְרָא: וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּמַלְאֵל יְיָ עֲמִיה	ויקרא א א
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֹרְבָן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־ הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־ קֹרְבָנְכֶם:	2
3	If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.	אם־עֹלָה קֹרְבָנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:	3

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר, וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה (ישעיה ו, ג), אצל לנביאי האומות עכו"ם נגלה אליהן צלשון עראי וטומאה, שנאמר וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה (זמדר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להחזקו בן פרשה לפרשה וצין ענין לענין, קל וחומר להדיוט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בתורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואלו הן י"ג מיעוטין לְדַבֵּר אֹתוֹ (זמדר ז, פט), מְדַבֵּר אֵלָיו (שם), וַיְדַבֵּר אֵלָיו, וְנִוְעַדְתִּי לָךְ (שמות כה, כב), כולן דברות כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קול הקול (זמדר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים קול ה' צִלְחָה, קול ה' צִלְחָה, קול ה' צִלְחָה (תהלים כט ד, ה), אם כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיצא בו וקול נפסי הקרובים נשמע עד הקצה החיצונה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קול קול אל שדי צִלְחָה (שם), אם כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הצית, תלמוד לומר מעל הפֶּתַח (זמדר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מִצֵּן שְׁנֵי הַקְּרָצִים (שם): לאמר. לא ואמור להם דברי כבשים, בצילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל צמד צמד כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּטְמוּ כָל־אֲנָשֵׁי הַמַּלְאָכָה לְמוֹת. וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו לֵאמֹר (דברים ז, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה אֶת־דְּבָרֵי הָעָם וְגו' (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרצנות נדבה דבר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר דקר ואין: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרוצע ואת הנרצע: מן הבקר. להוציא את הנעצד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד ששנים מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבת צבור, היא עולת קיץ המזבח הצאה מן המותרות (שזועות יב, ט):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (זכורות מא, ט): תמים. בלא מום: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתרצה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לזרכי עולות, והרי הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתרצה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבו: יקריב אותו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו, א): לפני ה' וסמך. אין סמיכה צדקה:

4	And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.	וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְסָמַךְ יָדָיו עַל רֹשׁ הָעֹלָה וְיִתְרָעִי לִיָּהּ לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי:	4
5	And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting.	וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֹהֶל־הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְיִקְרְבוּ בְנֵי אֹהֶל־כֹּהֲנִים יִתְּנוּ דָמָא וְזָרְקוּן יֵת דָּמָא עַל מִדְבָּחָא סְחוּר סְחוּר דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:	לוי
6	And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces.	וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ: וְיִשְׁלַח יֵת עֲלֵתָא וּפְלִיג יֵתָהּ לְאַבְרָהָא:	6
7	And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire.	וְנָתְנוּ בְנֵי אֹהֶל־הַכֹּהֲנָן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ: וְיִתְּנוּ בְנֵי אֹהֶל־כֹּהֲנָא אִישָׁתָא עַל מִדְבָּחָא וְיִסְדְּרוּן אֲעִיָּא עַל אִישָׁתָא:	7
8	And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar;	וְעָרְכוּ בְנֵי אֹהֶל־הַכֹּהֲנִים אֵת הַנְּתָחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֵת הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ וְיִסְדְּרוּן בְנֵי אֹהֶל־כֹּהֲנִים יֵת אֲבִרָיָא יֵת רִישָׁא וְיֵת תְּרִבָּא עַל אֲעִיָּא דְעַל אִישָׁתָא דְעַל מִדְבָּחָא:	8

(4) על ראש העולה. להציא עולת חוצה לסמיכה, ולהציא עולת האֵלֶּן: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אס תאמר על כריתות ומיתות ד', או מיתת צידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילך מצות כהונה, למד על השחיטה שכשרה בזר: לפני ה'. צעזרה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתייהן (ס"א ששתייהן) צניי אהרן (חגיגה יא.). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דס דס צ' פעמים, להציא את שנתערב צמינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החזוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר אֵת דָּמוֹ (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזורק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם ניתן בד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשט ונתוח: אותה לנתחיה. ולא נתחיה לנתחים (חולין יא.):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להציא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא צכיהונו, הא אס עצד בצגדי כהן הדיוט, עצודתו פסולה:

(8) בני אהרן הכהנים. כשהם צכיהונם, הא כהן הדיוט שעצד בשמונה צגדים, עצודתו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש בכלל הפשט, שכבר הותו בשחיטה, לפיכך הוצרך למנותו לעצמו (חולין כז.). ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה בו את בית השחיטה, וזהו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הַזְּקִירִין יוצאין חוץ למערכה:

9	but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְקָרְבוּ וְקָרְעוּ יִרְתֵּץ בָּמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ט)	וְקָרְבוּ וְקָרְעוּ יִרְתֵּץ בָּמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ט)
10	And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.	וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן־הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים וְקָרִיבָנוֹ:	וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן־הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים וְקָרִיבָנוֹ:
11	And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.	וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל־יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל־יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
12	And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.	וַנִּתַּח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פָּדְרוֹ וְעֶרְךָ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:	וַנִּתַּח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פָּדְרוֹ וְעֶרְךָ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:
13	But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהִקְרִיב וְהִכְרַעַם יִרְתֵּץ בָּמִים וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה הוּא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)	וְהִקְרִיב וְהִכְרַעַם יִרְתֵּץ בָּמִים וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה הוּא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)
14	And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.	וְאִם מִן־הָעוֹף עֲלֶה קָרְבָּנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַתֹּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת־קָרְבָּנוֹ:	וְאִם מִן־הָעוֹף עֲלֶה קָרְבָּנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַתֹּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת־קָרְבָּנוֹ:
15	And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.	וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וּמָלְקוּ אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה וּנְמָצָה דָּמֹו עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ:	וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וּמָלְקוּ אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה וּנְמָצָה דָּמֹו עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ:

- (9) עולה. לשם עולה יקטירונו: אשה. כשישחטנו יהא שחטנו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושי"ר בלע"ז: ניחוח. נחת רוח לַפְנֵי, שאמרתי ונעשה רצוני:
- (10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמוזהם:
- (11) על ירך המזבח. על לזד המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון צדמה:
- (14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שאמר סמים זכר צִבְּקָר צִבְּקָצִים וְעֵצִים (להלן כז, יט), תמות וזכרות צדמה, ואין תמות וזכרות צדמות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת הציוד, שזו ושזוהא פסול, שהוא גדול אלל בני יונה וקטן אלל תורים:

16	And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes.	וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנֻצָּתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלֵי הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל־מְקוֹם הַדָּשָׁן:	וְיַעֲדֵי יָת וּפְקִיָּה בְּאוֹכְלֶיהָ וְיִרְמִי יָתָהּ בְּסֹטֵר מִדְּבַחָא קִדְמָא בְּאַתֵּר דְּמִקְרִין קִטְמָא:
17	And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְשָׁסַע אֹתוֹ בְּכַנְפֵּיָו לֹא יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הִוא אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)	וְיַפְרִיק יָתִיה בְּכַנְפֹּהֵי לֹא יִפְרִישׁ וְיִסִּיק יָתִיה כְּהֵנָּה לְמִדְּבַחָא עַל אֲעִיָּא דְעַל אִישְׁתָּא עֲלֵתָא הִוא קִוְרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קָדָם יי:
II	And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon.	וְנֹפֶשׁ כִּי־תִקְרִיב קִרְבָּן מִנְחָה לַיהוָה סֵלֶת יִהְיֶה קִרְבָּנוֹ וַיִּצַּק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנִּתֵּן עָלֶיהָ לִבְנָה:	וְאִנְשׁ אֲרִי יִקְרִיב קִוְרְבָן מִנְחָתָא קָדָם יי סֵלֵתָא יְהִי קִוְרְבָנִיהּ וְיִרִיק עָלֶיהָ מִשְׁחָא וַיִּתֵּן עָלֶיהָ לִבְנֹתָא:

(15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יציא: הכהן ומלק. אין מליקה בכלי, אלא צעמנו של כהן, קוץ צפרנו ממול העורף וחותך מפרקת עד שמגיע לסמינין וקוץ: ונמצה דמו. לשון מין אפיס (משלי ל, ג), כי אפיס המין (ישעיה טז, ד), כובש בית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמנה ויורד: ומלק והקטיר ונמצה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מואה, אלא מה הקטרה הראש צעמנו והגוף צעמנו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלק והקטיר, וקודם הקטרה ונמצה דמו כזר:

(16) מראחו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זכאים סד:), ונוצה לשון דבר המאוס, כמו כי נזו גס געו (איכה ד, טו), וזהו שתרסס אונקלוס צאוקליה, וזה מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנוצה שעל העור (זכאים סה). בעולת צהמה שאינה אוכלת אלא בצבוס בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף שנוזן מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. צמורחו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל צוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא):

(17) ושסע. אין שסוע אלא ציד, וכן הוא אומר צמסון ויִשְׁסַעְהוּ קִשְׁסַע הַגָּדִי (שופטים יד, וזכאים סה:). בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נוצתו: בכנפיו. נוצה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קצה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שצבע ומהודר בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לצ' חתיכות, אלא קורעו מגזו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר בצהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרצה ואחד הממעט ובלבד שיכין את לבו לשמים:

(1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא צמנחה, מי דרכו להסתנדז מנחה, עני, אמר הקצ"ה מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו (מנחות קד:). סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא מנחת סלת, שהיא הראשונה שצמנחות (שם) ונקמחת כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן באות אפיוות קודם קמיצה חוץ מזו, לכן קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סֵלֶת חֲטִיִּם (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר וְעֶשְׂרֹן סֵלֶת לְמִנְחָה (להלן יד, כא). עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לצד אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי צתורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נבללת עמה ולא נקמחת עמה, שנאמר על כל לבונה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שציקה וצליקה כשרים בזר:

<p>And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיָּבִיאוּהָ אֶל־בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מֶלֶא קִמְצוּ מִסֵּלֶתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־לִבְנֶתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִכָּרְתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אֵשׁה רֵיחַ נִיחַח לַיהוָה:</p>	<p>2</p>
<p>But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקְדָּשׁ בְּנֵי דִי:</p>	<p>3</p>
<p>And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.</p>	<p>וְכִי תִקְרַב קֶרְבֵּן מִנְחָה מֵאֹפֶה תִנּוּר סֵלֶת חֲלוּת מִצֹּת בְּלוּלָת בִּשְׁמֵן וּרְקִיקֵי מִצֹּת מְשֻׁחִים בִּשְׁמֵן: (ס)</p>	<p>4</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.</p>	<p>וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחֲבֵת וְאִם־מִנְחָה עַל מִסְרִיתָא קֶרְבֵּנָהּ סֵלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֵן מְשֻׁחַ פִּטִּיר תִּהְיֶה:</p>	<p>5</p>
<p>Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>פָּתוֹת אֹתָהּ פָּתִים וְיִצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ס)</p>	<p>6</p>

(2) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מצות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמיצה כשרה בכל מקום בעזרה, אף כי לא אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (יומא טז:). מלא קמצו. יכול קמצך, קמצך ויוצא לכל זה, תלמוד לומר במקום אחר וקמץ מקמץ (להלן ו, ח), לא יחא כשר אלא מה שבתוך הקומץ, אי קמץ יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא), וזהו קומץ במשמע, לשון העצרים: על כל לבונה. לצד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבונה והקטיר. אף הלבונה בהקטרה: מלא קמצו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה זידו גרגיר מלא או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שזו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלל במחלוקת, וההדיוט במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ד. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האשים:

(4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיביא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחין וחוזרין ומושחין עד שיכלה כל השמן שבולג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחין כף יונית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שגאמר בו זך. ושנינו במנחות (עו). כל המנחות האפופות לפני קמיצתן ונקמצות על ידי פתיחה כולן ברות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין צא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המחבת. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא קף, ומעשה המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא צפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות מנחות, שמן יניקה, ובלילה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שבולגן בעודן סלת:

7	And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.	וְאִם־מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קִרְבֵּנְךָ וְאִם מִנְחָתָא רִדְתָּא קִירְבֵּנְךָ סֵלֶת בַּשֶּׁמֶן תַּעֲשֶׂה: סֵלֶת בַּמֶּשֶׁחַ תִּתְעַבֵּד:	שלישי
8	And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.	וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֱלֵיָּהּ לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: וְתָתִי יֵת מִנְחָתָא דִּתְתַּעְבֵּיד מֵאֲלֵין קִדָּם יי וְיִקְרְבֶנָּה לְכֹהֵנָא וְיִקְרְבֶנָּה לַמִּדְבָּחָא:	8
9	And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהַלִּים הִכֹּתֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֶזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָהּ אֵשָׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: וַיִּפְרִישׁ כֹּהֵנָא מִן מִנְחָתָא יֵת אֶזְכָּרְתָּהּ וַיִּסֶּק לַמִּדְבָּחָא קִירְבֵּן דִּמְתַּקְבֵּל בְּרַעְנָא קִדָּם יי:	9
10	But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.	וְהַנּוֹתָרֶת מִן־הַמִּנְחָה לֹא־תֵרֶן וְלִבְנֵי קִדָּשׁ קִדָּשִׁים מֵאֲשֵׁי וְיִשְׁתָּאֵר מִן מִנְחָתָא לֹא־תֵרֶן וְלִבְנֵי קִדָּשׁ קִדָּשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקִּירְבֵּנָא דִּיִּי:	10
11	No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.	כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֶמֶץ כִּי כָל־שְׂאֵר וְכָל־דָּבָשׁ לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֵשָׁה לַיהוָה: כָּל מִנְחָתָא דִּתְקַרְבוּן קִדָּם יי לֹא תִתְעַבֵּיד חֲמִיעַ אֲרִי כָל חֲמִיר וְכָל דָּבָשׁ לֹא תִסְקֹן מִיָּהּ קִירְבֵּנָא קִדָּם יי:	11
12	As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.	קִירְבֵּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ: קִירְבֵּן קִדְמָאֵי תִקְרְבוּן יִתְהוֹן קִדָּם יי וְלִמְדְבָחָא לֹא יִתְסָקֹן לֹא־תִתְקַבֵּל בְּרַעְנָא:	12
13	And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.	וְכָל־קִרְבֵּן מִנְחָתְךָ בִּפְתֹּלַח תִּמְלַח וְלֹא תִשָּׁפֵית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִרְבֵּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח: (ס) וְכָל קִירְבֵּן מִנְחָתְךָ בִּפְתֹּלַח תִּמְלַח וְלֹא תִשָּׁפֵית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִירְבֵּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח:	13

(6) פתות אותה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתימה (שם עה). ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרבות כל המנחות ליציקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אולי את החלות ולא אולי את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:

(7) מרחשת. כלי הוא שהיה צמקדש עמוק, ומחוץ שהיא עמוקה שְׁמֵנָה צָדור ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויין לתוכה רוחשין, כל דבר כך ע"י משקה נראה כרוש ומנענע:

(8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. צעליה אל הכהן: והגישו. הכהן: אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג):

(9) את אזכרתה. הוא הקומץ:

(11) וכל דבש. כל מתיקת פרי קרוי דבש:

(12) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שמי הלחם של עזרת הצאים מן השאור, שנאמר קֶמֶץ תִּקְטְּפוּ (להלן כג, יז), וזכורים מן הדבש, כמו זכורי תאנים ותמרים (מנחות נח).

14	And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.	וְאִם-תִּקְרִיב מִנְחָת בִּכּוּרִים לַיהוָה אֲבִיב קִלְי בָּאֵשׁ גֵּרֶשׁ כִּרְמֶל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:	14
15	And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.	וְנָתַתְּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָה עָלֶיהָ לְבִנְתָּה מִנְחָה הוּא:	15
16	And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.	וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִקְרָתָהּ מִגֵּרֶשָׁהּ וּמִשְׁמְנָהּ עַל-כָּל-לְבִנְתָּהּ אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)	16
III	And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.	וְאִם-נִזְבַּח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם-מִן-הַבָּקָר הוּא מִקְרִיב אִם-זָכָר אִם-נִקְבָּה תִּקְרִיבנוּ לִפְנֵי יְהוָה:	רביעי
2	And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.	וְסָמַךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וּשְׁחָטוֹ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	2
3	And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִנִּזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת-הַחֹלֶל הַמִּכְסָּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל-הַחֹלֶל אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:	3

(13) מלח ברית. שהצריח כרותה למלח מששת ימי בראשית שהוצטחו המים החתחונים ליקרצ צמזמח צמלח, וניסוך המים

צמח: על כל קרבנדך. על עולת צהמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ):

(14) ואם תקריב. הרי אס משמש שלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי צמנחת העומר הכתוב מדבר שהיא חוצה, וכן ואם יהיה היוצג וגו' (צמדצר לו, צ): מנחת בכורים. צמנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא צאה אצבי צשעת צישול הצבואה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אצבי, ונאמר להלן כי השעורה אצבי (מנחות סח:): קלוי באש. שמיצין אותו על האור באצבז של קלאים, (פירש"י צמנחות שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נטחנת צריחים לפי שהיא לחה: גרש כרמל. גרוסה צעודה לחה: גרש. לשון שצירה וטחינה גורסה צריחים של גרוסות, כמו ויגָרס צָקָץ (איכה ג, טו), וכן וְגָרְסָה נֶפֶשׁ (תהלים קיט, כ): כרמל. צעוד הכר מלא (מנחות סו:), שהצבואה לחה ומלאה צקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פָּרְמֶל צָנָלֹנוֹ (מלכים ב ד, מז):

(1) שלמים. שמטילים שלום צעולם. דבר אחר שלמים שיש צהם שלום למזבח ולכהנים ולצעלים:

(3) ואת כל החלב וגו'. להציא חלב שעל קצה דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להציא חלב שעל הדקין:

4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־ הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:	וְיֵת תִּרְתִּין כּוֹלִין וְיֵת תִּרְבָּא דְּעֻלְיֹהִין דְּעַל גְּסְסִיא וְיֵת חֲצָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:
5	And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אֶהֱרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)	וְיִסְקֹן יִתִּיה בְּנֵי אֶהֱרֹן לְמִדְבָּחָא עַל עֹלֹתָא דְעַל אֵשׁ דְּעַל אִישְׁתָּא קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קָדָם יי:
6	And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.	וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזִבַּח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוֹ נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ:	וְאִם מִן עֹזָא קוֹרְבָנִיה לְנִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא קָדָם יי דְּכָר אוֹ נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרִיבִיה:
7	If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.	אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֹתוֹ קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:	אִם אֹמֵר הוּא מִקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיה וְיִקְרִיב יִתִּיה קָדָם יי:
8	And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשַׁחֲטוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֶת־דָּמֹו עַל־ הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וְיִסְמֹךְ יֵת יְדִיה עַל רִישׁ קוֹרְבָנִיה וְיִכּוֹס יִתִּיה קָדָם מִשְׁכַּן זְמָנָא וְיִזְרְקוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן יֵת דָּמִיה עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:
9	And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִזִּבְחַ הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה חֹלְבֹו הָאֵלִיָּה תְּמִימָה לְעֻמַּת הָעֶצֶה יְסִירֶנָּה וְאֶת־ הַחֹלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־ כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:	וְיִקְרִיב מִנְכַּסֵּת קוֹדֶשִׁיא קוֹרְבָנָא קָדָם יי תִּרְבִּיָּה אֵלִיתָא שְׁלֵמָתָא לְקַבִּיל שְׁזֵרְתָא יַעֲדִינָה וְיֵת תִּרְבָּא דְּחִפִי יֵת גֹּזָא וְיֵת כָּל תִּרְבָּא דְּעַל גֹּזָא:
10	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־ הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:	וְיֵת תִּרְתִּין כּוֹלִין וְיֵת תִּרְבָּא דְּעֻלְיֹהִין דְּעַל גְּסְסִיא וְיֵת חֲצָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:

- (4) הכסלים. (פלנקיי"ן צלע"ז) שהחלז שעל הכליות כשהזהמה חיה הוא בגוצה הכסלים, והם מלמטה, וזהו החלז שמחת הממנים שקורין צלע"ז לונצילו"ש, לונצן הנראה למעלה בגוצה הכסלים, וזמחמיתו הצער חופהו: היותרת. היא דופן המסך שקורין איצרי"ש, וצלשון ארמי סָקְרָא דְכְּבִדָּא: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, וצמקום אחר הוא אומר וְאֵת הַיֹּתֶרֶת מִן הַכְּבֵד: על הכבד על הכליות. לצד מן הכבד, ולצד מן הכליות יסירנה לזו: (5) על העולה. מלצד העולה, למדנו שחלקים עולת תמיד לכל קרבן, על המערכה: (7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכשב מה שאין צאימורי העז, שהכשב אלימו קריבה, לכך נחלקו שתי פרשיות: (8) וזרקו. שמי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן בצלצב אלא בצמטא: (9) חלבו. המוצר שבו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמדת העצה. למעלה מן הכליות היועזות (חולין יא.).

11	And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.	וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)	וְיִסְקַנְיָה כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קוֹרְבָנָא קֳדָם יי:
12	And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.	וְאִם עֵז קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה:	וְאִם מִן בְּנֵי עִזָּא קוֹרְבָנִיה וְיִקְרְבֶנִיה קֳדָם יי:
13	And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶלן אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וְיִסְמֹךְ יָת יְדִיהַ עַל רִישִׁיהַ וְיִכּוֹס יְתִיהַ קֳדָם מִשְׁכַּן זְמָנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אֹהֶלן יָת דָּמֶיהַ עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:
14	And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קָרְבָּנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֹלֶל הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:	וְיִקְרִיב מִנֶּיהַ קוֹרְבָנִיה קוֹרְבָנָא קֳדָם יי יָת תְּרֵבָא דְחִפִּי יָת גִּזָּא וְיָת כָּל תְּרֵבָא דְעַל גִּזָּא:
15	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־הַחֹלֶל אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלִיֹּת יִסִּירֶנָּה:	וְיָת תְּרֵתִין כּוֹלִין וְיָת תְּרֵבָא דְעַל־יְהוֹן דְעַל גִּסְסִיא וְיָת חֲצָרָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:
16	And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD's.	וְהִקְטִירֵם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה נִיחֹחַ כָּל־חֹלֶב לַיהוָה:	וְיִסְקַנְיוּן כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קוֹרְבָנָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא כָּל תְּרֵבָא קֳדָם יי:
17	It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.	חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל־חֹלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)	קִים עָלֶם לְדֹרִיכוֹן בְּכֹל מוֹתְבִיכוֹן כָּל תְּרֵבָא וְכָל דָּמָא לֹא תִיכְלוּן:
IV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמַלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
2	Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:	דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּי־תַחַטָּא בְּשִׁגְגָה מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וַעֲשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה:	מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר אֲנִשׁ אֲרִי יְחֹב בְּשָׁלוּ מִכָּל פְּקוּדִיא דִּי דְלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעִבְדָּא וַיַּעֲבִיד מִן חַד מִנְהוֹן:

(11) לחם אשה לה. לחמו של אש לשם גבוה: לחם. לשון מאכל, וכן נִשְׁחִיטָהָ עַד זֶלְתָּמוּ (ירמיה יא, יט), עַד זֶלְתָּם רַב (דניאל ה, א), לְשִׁחּוֹק עֲשִׂים לָקֶס (קהלת י, יט):
(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

3	<p>if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.</p>	<p>אם כהִנֵּן הַמִּשִּׁיחַ יִחַטֵּא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עָלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶּרֶךְ בֶּן־בָּקָר תָּמִים לִיהֲזֶה לְחַטָּאת: אם כֹּהֵנָּה רָבָא יִחוּב לְחֻבַּת עָמָא וַיִּקְרִיב עַל חֻבַּתְיָהּ דְּחָב תּוֹר בֶּר תּוֹרֵי שְׁלִים קֳדָם יי לְחַטָּתָא:</p>	3
4	<p>And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.</p>	<p>וַיָּבִיֵא אֶת־הַפֶּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפֶּר וַשְׁחַט אֶת־הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה: וַיָּבִיֵא ית תּוֹרָא לְתַרְע מִשְׁכָּן זְמָנָא לְקֳדָם יי וַיִּסְמֹךְ ית יָדֵיהּ עַל רִישׁ תּוֹרָא וַיִּכּוֹס ית תּוֹרָא קֳדָם יי:</p>	4
5	<p>And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּלָּקַח הַכֹּהֵן הַמִּשִּׁיחַ מִדָּמֵי הַפֶּר וַיָּבִיֵא אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּסַּב כֹּהֵנָּה רָבָא מִדָּמָא דְּתּוֹרָא וַיַּעֲלֵל יְתִיָּה לְמִשְׁכָּן זְמָנָא:</p>	5
6	<p>And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כֹּהֵנָּה ית אֶצְבָּעִיהּ בְּדָמָא וַיִּדְּי מִן דָּמָא שִׁבְעַ זְמָנִין קֳדָם יי קֳדָם פְּרוּכְתָּא דְּקִוּדָּשָׁא: וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּהְיֶה מִן־הַדָּם שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנָיו פְּרֻכֶּת הַקֹּדֶשׁ:</p>	6
7	<p>And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּתֵּן כֹּהֵנָּה מִן דָּמָא עַל קַרְנֵת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת הַסִּמִּים קֳדָם יי דְּבִמִּשְׁכָּן זְמָנָא וַיִּת כָּל דָּמָא דְּתּוֹרָא יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְּמִזְבֵּחָא דְּעֻלְתָּא דְּבִתְרַע מִשְׁכָּן זְמָנָא: וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנוֹת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת הַסִּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵתוֹ כָּל־דָּם הַפֶּר יִשְׁפּוֹךְ אֶל־יִסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	7
8	<p>And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַיִּת כָּל תַּרְב תּוֹרָא דְּחַטָּתָא יִפְרִישׁ מִנֶּיהּ ית תַּרְבָּא דְּחִפִּי עַל גִּנָּא וַיִּת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גִּנָּא: וְאֵת־כָּל־חֵלֶב הַחַטָּאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֵלֶב הַמְכֻסֶּה עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>	8

- (2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וכתב ושגגתו חטאת (שבת סט.). מאחת מהנה. ממקלט אחת מהן, כגון הכותב בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דין מדניאל:
- (3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא צהעלם דבר עם שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין בו לכפר עליהם ולהתפלל בעדו, ונעשה מקולקל: פד. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טן, תלמוד לומר פר, הא כיצד, זה פר בן ג':
- (5) אל אהל מועד. למשכן. ובצית עולמים להיכל:
- (6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושה, כוון כנגד צין הצדים, ולא היו נוגעים דמים צפרכה, ואם נגעו נגעו (יומא נז.):
- (7) ואת כל דם. שירי הדם:
- (8) ואת כל חלב פד. חלבו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרבות פר של יום הכפורים לכליות ולחלצים ויותרת: החטאת. להציא שעירי עזודת אלילים לכליות ולחלצים ויותרת: ירים ממנו. מן המחובר, שלא יתחננו קודם הסרת חלבו

<p>9 and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,</p>	<p>וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיֹת יְסַרְנָהּ:</p>	<p>9 וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיֹת יְסַרְנָהּ:</p>
<p>10 as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.</p>	<p>כָּמֹא דְמִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר גִּכְסֵת קוֹדֶשִׁיא וְיִסְקִנּוּן כְּהֵנָּא עַל מִדְבַּחָא דְעֹלָתָא:</p>	<p>10 כָּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירִם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p>
<p>11 But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,</p>	<p>וְאֶת־עוֹר הַפָּר וְאֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כַּרְעָיו וְקֶרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:</p>	<p>11 וְאֶת־עוֹר הַפָּר וְאֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כַּרְעָיו וְקֶרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:</p>
<p>12 even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.</p>	<p>וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מְקוֹם טְהוֹר אֶל־שַׁפְּךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ עַל־שַׁפְּךְ הַדָּשָׁן יִשָּׂרַף: (פ)</p>	<p>12 וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מְקוֹם טְהוֹר אֶל־שַׁפְּךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ עַל־שַׁפְּךְ הַדָּשָׁן יִשָּׂרַף: (פ)</p>
<p>13 And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:</p>	<p>וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל יִשְׁתָּלוּן וְיִהִי מְכּוּסָא פְתִיגָא מַעֲיִנִי קַהֲלָא וְיַעֲבֹדוּן חַד מִכָּל פְּקוּדֵי דְיֵי דְלֹא כְּשָׂרִין לְאַתְעֵבְדָּא וְיַחֲבוּבוּן:</p>	<p>13 וְאִם כָּל־עַדַּת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנַעֲלָם דְבָר מַעֲיִנֵי הַקָּהָל וְעָשׂוּ אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשְׁמוּ:</p>
<p>14 when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.</p>	<p>וְנִזְדַּעַה הַחֲטָאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקָּהָל פֶּרֶךְ בָּקָר לַחֲטָאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>14 וְנִזְדַּעַה הַחֲטָאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקָּהָל פֶּרֶךְ בָּקָר לַחֲטָאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:</p>

(ת"כ פרק ד, ה):

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור זבח השלמים, וכי מה פירש צזח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחטת קדשים (וצחים מט): מזריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, צפרק איזוהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון חוספת הן, כמו מלמד:

(12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולבית הקברות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, ובבית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשהו רבותינו צמס' יומא (סח). ובסנהדרין (מז): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למִשְׁכָּה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא תלמוד שאפילו אין שם דשן:

(13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות באחת מכל כריתות שצטורה שהוא מותר (הוריות ז): הקהל ועשו. שעשו צבור על פיהם:

15	And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.	וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחֲטוּ אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:	וְסִמְכוּן סְבִי כְּנִשְׁתָּא יֵת יְדֵיהוֹן עַל רִישׁ תּוֹרָא קָדָם יי וְיָפוּס יֵת תּוֹרָא קָדָם יי:
16	And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.	וְהָבִיא הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדָּמָם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:	וְיַעֲלֵל כְּהֵנָּא רַבָּא מִדָּמָא דְּתּוֹרָא לְמִשְׁכַּן זְמָנָא:
17	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנָיו הַפְּרֹכֶת:	וְיִטְבּוֹל כְּהֵנָּא אֶצְבָּעִיהּ מִן דָּמָא וְיִזְיַי שֶׁבַע זְמָנִין קָדָם יי קָדָם פְּרוּכְתָּא:
18	And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.	וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	וּמִן דָּמָא יִתֵּין עַל קַרְנֹת מִדְּבָחָא דְקָדָם יי דְּבִמְשָׁכָן זְמָנָא וְיֵת כָּל דָּמָא יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא דְּעֹלָתָא דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
19	And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.	וְאֵת כָּל־חֵלְבֹו יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:	וְיֵת כָּל תְּרֻבִּיהּ יַפְרִישׁ מִנֶּיהּ וְיִסִּיק לְמִדְּבָחָא:
20	Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.	וַעֲשֵׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וְכִפֹּר עֲלֵיהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:	וְיַעֲבִיד לְתּוֹרָא כְּמָא דְּעָבַד לְתּוֹרָא דְּחַטָּאת כֵּן יַעֲבִיד לֵיהּ וְיִכְפֹּר עֲלֵיהוֹן כְּהֵנָּא וְיִשְׁתַּבֵּיךְ לַהוֹן:
21	And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.	וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת־הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקֹּהֶל הִוא: (פ)	וְיַפִּיק יֵת תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וְיִזְקִיד יֵתִיה כְּמָא דְּאִזְקִיד יֵת תּוֹרָא קְדָמָא חַטַּת קֹהֶלָא הִוא:

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זכאים מא:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:

(19) ואת כל חלבו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מוֹעָה לפר כאשר עשה וגו'. ומפני מה לא נתפרשו צו, תנא דזיר ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אהבו, ומיעט בסרחונו מפני חיבתו (שם):

(20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שפורש צפר כהן משיח, להציא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול במזות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו בנייתן על המזבח החיצון שנחנן במתנה אחת כפר, הוֹרֵךְ לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת:

22	When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:	אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא וְעָשָׂה אֶת־מִכְלַמ־צוֹת יְהוָה אֱלֹהָיו אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָה בְּשִׁגְגָה וְאָשָׁם:	אם רבא יחוב ויעביר חד מכל פקודיא דיי אלהיה דלא כשרין לאתעבדא בשלו ויחוב:
23	if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.	אֹה־הוֹדֶעַ אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וַחֲבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ שְׂעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים:	או אתידע ליה חובתיה דחב בה וייתי ית קורבניה צפיר בר עזין דכר שלים:
24	And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.	וְסָמַךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשַׁחַט אֹתוֹ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה חֲטָאת הוּא:	ויסמוך ידיה על ריש צפירא ויפוס יתיה באתרא דיפוס ית עלתא קדם יי חטאת הוא:
25	And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הַחֲטָאתָא בְּאַצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל־קַרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־דָּמּוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:	ויסב כהנא מדמא דחטאתא באצבעיה וייתן על קרנת מדבחה דעלתא וית דמיה ישפוך ליסודא דמדבחה דעלתא:
26	And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.	וְאֶת־כָּל־חֲלָבּוֹ יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ כְּחֵלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֲטָאתוֹ וַיִּנְסָלַח לוֹ: (פ)	וית כל תרביה יסיק למדבחה דתירב נכסת קודשא ויכפר עלוהי כהנא מחובתיה וישתביק ליה:
27	And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:	וְאִם־נַפֵּשׁ אֶת־תַּחֲטָא בְּשִׁגְגָה מִעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֻׂתָהּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָה וְאָשָׁם:	ואם אנש חד יחוב בשלו מעמא דארעא במעבדיה חד מפקודיא דיי דלא כשרין לאתעבדא ויחוב:
28	if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.	או הוֹדֶעַ אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וַחֲבִיא קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נִקְבָּה עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא:	או אתידע ליה חובתיה דחב וייתי קורבניה צפירת עזי שלמא נוקבא על חובתיה דחב:

- (22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לז להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:
 (23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרצה לו יש שממששין צלשון אס, ואס במקום אס, וכן אס נודע פ"י שור נקב הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכן נודע לו שאיסור היה:
 (24) במקום אשר ישחט את העולה. צלפון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:
 (25) ואת דמו. שירי הדם:
 (26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים בעז, האמור אלל שלמים:

29 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאת בַּמָּקוֹם הָעֹלָה: וְסָמַךְ יָת יְדִיָּה עַל רִישׁ חֲטָאתָ וַיִּכּוֹס יָת חֲטָאתָ בְּאַתְרָא דְעֹלְתָא:	29 וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאת בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:
30 And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.	וְיִסַּב כֹּהֵנָא מִדָּמָה בְּאַצְבָּעִיה וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מִדְּבַחָא דְעֹלְתָא וַיִּת כָּל דָּמָה יִשְׁפּוֹף לִיסוּדָא דְמִדְּבַחָא:	30 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָה בְּאַצְבָּעוֹ וַיָּתֵן עַל־קַרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָה יִשְׁפֹּךְ אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ:
31 And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.	וְיִת כָּל תַּרְבֵּה יַעֲדֵי כֶמֶא דְאַתְעֵדָא תִּרְבַּ מֵעַל נִכְסַת קוּדְשִׁיא וַיִּסִּק כֹּהֵנָא לְמִדְּבַחָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא קָדָם יי וַיִּכְפֹּר עֲלוּהִי כֹהֵנָא וַיִּשְׁתַּבֵּיכ לִיָּה:	31 וְאֶת־כָּל־חֲלִבָּה יֹסִיר בְּאֵשֶׁר הוֹסֵר חֲלֵב מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לַרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לוֹ: (פ)
32 And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.	וְאִם אִמֹּר יִיתִי קוֹרְבָנִיה לְחֲטָאתָ נִקְבָּא שְׁלֵמָא יִיתִינָה:	32 וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קֹרְבָנוֹ לְחֲטָאת נִקְבָּה תְּמִימָה יְבִיאָנָה:
33 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה:	33 וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה:
34 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.	וְיִסַּב כֹּהֵנָא מִדָּמָא דְחֲטָתָא בְּאַצְבָּעִיה וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מִדְּבַחָא דְעֹלְתָא וַיִּת כָּל דָּמָה יִשְׁפּוֹף לִיסוּדָא דְמִדְּבַחָא:	34 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת בְּאַצְבָּעוֹ וַיָּתֵן עַל־קַרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָה יִשְׁפֹּךְ אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ:
35 And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.	וְיִת כָּל תַּרְבֵּה יַעֲדֵי כֶמֶא דְמִתְעֵדָא תִּרְבַּ אִמֹּר מִנְכַּסַּת קוּדְשִׁיא וַיִּסִּק כֹּהֵנָא יְתִהוֹן לְמִדְּבַחָא עַל קוֹרְבָנֵיא דְיי וַיִּכְפֹּר עֲלוּהִי כֹהֵנָא עַל חוֹבָתִיה דְחָב וַיִּשְׁתַּבֵּיכ לִיָּה:	35 וְאֶת־כָּל־חֲלִבָּה יֹסִיר בְּאֵשֶׁר יוֹסֵר חֲלֵב־הַכֶּשֶׁב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)

(31) כאשר הוֹסֵר חֵלֶב מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים. כְּאִמּוּרֵי עֹז הָאִמּוּרִים צִשְׁלָמִים:

(33) וְשָׁחַט אֹתָהּ לְחֲטָאת. שְׁמַחַת שְׁחִיטָתָהּ לְשֵׁם חֲטָאת:

(35) כֹּהֵנָא יוֹסֵר חֵלֶב הַכֶּשֶׁב. שְׁמַחַת אִמּוּרֵי וְאִלָּנָה, אִף חֲטָאת כֶּשֶׁהִיא צָחָה כִּצְחָה טַעוּנָה חֲלָיָה עִם הָאִמּוּרִין: עַל אֲשֵׁי ה'. עַל מִדּוּרֹת הָאֵשׁ הַעֲשׂוּיֹת לְשֵׁם, פּוֹאֲרִילִי"ש צִלְע"ו:

1	And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;	וְנִפְשׁ כִּי־תִחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהָיָא עֵד אוֹ רֹאֶה אוֹ יָדַע אִם־לֹא יִגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ׃
2	or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;	אוֹ אִנֹּשׁ דִּיקָרַב בְּכָל־מַדְעָם מִסָּאב אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה מִסָּאבְתָּא אוֹ בְּנִבְלַת בְּעִירָא מִסָּאבָא אוֹ בְּנִבְלַת רְחִישׁ מִסָּאב וַיְהִי מְכֻסָּא מִנִּיהּ וְהָיָא מִסָּאב וְחָב׃
3	or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;	אוֹ אֲרִי יִקְרַב בְּסוֹאֶבֶת אִנֹּשָׁא לְכָל סוֹאֵבְתִּיהּ דִּי־סָאֵב בֵּהּ וַיְהִי מְכֻסָּא מִנִּיהּ וְהָיָא יָדַע וְחָב׃
4	or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;	אוֹ אִנֹּשׁ אֲרִי יִקְרִי לִפְרָשָׁא בְּשִׁפְתֵּיהּ לֵאבָאֲשָׁא אוֹ לֵאִיטְבָא לְכָל דִּי־פְרִישׁ אִנֹּשָׁא בְּקִיּוּם וַיְהִי מְכֻסָּא מִנִּיהּ וְהָיָא יָדַע וְחָב לַחְדָּא מֵאֵלִין׃
5	and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;	וְהָיָה כִּי־יֵאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ׃
6	and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.	וְהָבִיָּא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־ הַצֹּאן כִּשְׁבָּה אוֹ־שְׁעִירַת עִזִּים לְחַטָּאת וּכְפָר עָלָיו הִכָּהֵן מִחַטָּאתוֹ׃

(1) ושמעה קול אלה. כדבר שהוא עד צו, שהשביעוהו שבועה שאם יודע לו בעדות שיעיד לו:
 (2) או נפש אשר תגע וגר. ולאחר הטומאה הוא יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת שבועות (ו). נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. באכילת קודש או צביאת מקדש:
 (3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרבות טומאת מגע זבין וזבות: אשר ישמא. לרבות הנוגע בצועל נדה: בה. לרבות צולע נבלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכת הטומאה: ואשם. באכילת קודש או צביאת מקדש:
 (4) בשפתים. ולא בלע: להרע. לעזמו: או להישיב. לעזמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרבות לשער (שבועות כו:). ונעלם ממנו. ועבר על שבועתו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אבל שבועה שיש בה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא באשם:

<p>And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit 7 for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ הֵי שֶׁהָ וְהָבִיָא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תְּרִים אוֹ־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה לַיהוָה אֶחָד לַחֲטָאתָ וְאֶחָד לַעֲלָה:</p>	<p>וְאִם־לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ הֵי שֶׁהָ וְהָבִיָא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תְּרִים אוֹ־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה לַיהוָה אֶחָד לַחֲטָאתָ וְאֶחָד לַעֲלָה:</p>
<p>8 And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.</p>	<p>וַיָּבִיֵא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וְהַקָּרִיב אֶת־אֲשֶׁר לַחֲטָאתָ רִאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עָרְפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל:</p>	<p>וַיָּבִיֵא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וְהַקָּרִיב אֶת־אֲשֶׁר לַחֲטָאתָ רִאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עָרְפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל:</p>
<p>9 And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.</p>	<p>וַיִּדְּי מִדָּמָא דַּחֲטָאתָ עַל כְּתָל מִדְּבָחָא וּדְיִשְׁחָאֵר בְּדָמָא יִתְמָצִי לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא חֲטָאתָ הוּא:</p>	<p>וְהִזָּה מִדָּם הַחֲטָאתָ עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנִּשְׁאָר בְּדָם יִמָּצֵה אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חֲטָאתָ הוּא:</p>
<p>10 And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֶת־הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וְכִפֹּר עָלָיו חַכְתֵּן מִחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (ס)</p>	<p>וְאֶת־הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וְכִפֹּר עָלָיו חַכְתֵּן מִחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (ס)</p>
<p>11 But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִדְּבִיק יָדֶיהָ לַתְּרִין שְׁפָנִינִין אוֹ לַתְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וַיָּבִיֵא יֵת קוֹרְבָּנֶיהָ דְּחָב חֵד מִן עֶסְרָא בִּתְלַת סָאִין סוּלְתָא לַחֲטָאתָ לֹא יִשְׂנִי עָלֶיהָ מִשְׁחָא וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנְתָא אֲרִי חֲטָאתָ הִיא:</p>	<p>וְאִם־לֹא תִשְׁגִּי יָדוֹ לְשְׁתֵּי תְּרִים אוֹ לְשְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה וְהָבִיָא אֶת־קֹרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירַת הָאֶפֶה סֵלֶת לַחֲטָאתָ לֹא־יִשִּׁים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנֶה כִּי חֲטָאתָ הוּא:</p>
<p>12 And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.</p>	<p>וַיָּבִיֵא וַיִּתֵּינָהּ לִנְת פְּהֵנָא וּקְמוּץ פְּהֵנָא מִנָּה מְלִי קְמָצִיהָ יֵת אֲדָכְרָתָהּ וַיִּסֵּק לְמִדְּבָחָא עַל קוֹרְבָּנֶיהָ דִּיֵּי חֲטָאתָ הִיא:</p>	<p>וְהָבִיָאָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְקָמֵץ חַכְתֵּן מִמֶּנָּה מְלֹא קְמָצוֹ אֶת־ אֲזָכְרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עַל־ אֲשֵׁי יְהוָה חֲטָאתָ הוּא:</p>

- (8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרשות, ריזה פרקליט נכנס דורון אחרייו (זכאים): ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא): עורף. הוא גובה הראש המסופע לזל הנזאר: מול עורף. מול הרואה את העורף, והוא אורח כל אחורי הנזאר:
- (9) והזה מדם החטאת. בעולה לא הטעין אלא מזוי, ובחטאת הזזה ומזוי, אחוז בעורף ומזוי, והדס ניתן והולך למזבח (זכאים קד): חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:
- (10) כמשפט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה זראש הפרשה:
- (11) כי חטאת הוא. ואין צדין שיהא קרצנו מהדר (מנחות ו):

- 13 And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering. וַיִּכַּפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל-חַטָּאתוֹ וַיִּשְׁלַח לֹו וְהִיתָה לַכֹּהֵן כִּמְנַחָה: (ט)
- 14 And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:
- 15 If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering. נָפֶשׁ כִּי-תִמְעַל מֵעַל וְחַטָּאת בְּשִׁגְגָה מִקֹּדֶשׁ יְהוָה וְהִבִּיא אֶת-אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן-הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף-שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל-הַקֹּדֶשׁ לְאִשָּׁם:
- 16 And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven. וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן-הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם וְאֶת-חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֶף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהָפְחִין וַיִּכַּפֶּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וַיִּשְׁלַח לֹו: (פ)
- 17 And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity. וְאִם-נָפֶשׁ כִּי תַחַטָּא וַעֲשֶׂתָה אַחַת מִכָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְלֹא-יָדַע וְאִשָּׁם וְנִשְׂא עֲוֹנוֹ:

(12) חטאת הוא. נקמנה ונקמרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:
 (13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות וצדלות נאמר מחטאתו, וכאן צדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כו): מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יציא ממקצתן שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יציא ממקצתן עשירית האופה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האופה והעשיר, יוסיף עליה ויציא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת משלש כפרות האמורות צענין, או בעשירות, או צדלות, או צדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול העומדים שבהם יהיו בכשזה או שעירה, והקלין יהיו צעוף, והקלין שצקלין יהיו בעשירות האופה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשזה ושעירה אם השיגה ידו, ואת החמורין לקלין לעשירות האופה צדלי דלות (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שירה נאכלין, זהו לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא קליל פהיה לא תאכל (ויקרא ו, טז):
 (15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יצ), וכן הוא אומר וימעלו צאלהי צבתיקהם ויזנו אחרי צאלהי עמי הארץ (דברי הימים"א ה, כה), וכן הוא אומר צבטוה וימעלו צו מעל (במדבר ה, יצ): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא צבטוה וימעלו צאלהי צבתיקהם (ויקרא כב, ט), מה להלן הוזהר אף כאן הוזהר, אי מה להלן לא הוזהר אלא על האוכל אף כאן לא הוזהר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעול מעל ריבה (מעילה יח): מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יאלו קדשים קלים: איל. לי קשה, כמו ואת אילי הארץ לקח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה בן שתי שנים: בערכך כסף שקלים. שיהא שוה שתי סלעים:
 (16) ואת אשר חטא מן הקדש ישלם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו):

18	And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.	וְהָבִיא אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגִגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדַע וְנִסְלַח לּוֹ: וַיִּתֵּי דָכַר שְׁלִים מִן עֹנָא בְּפָרְסָנִיה לְאַשְׁמָא לֹת כְּהֵנָא וַיַּכְפֹּר עָלָוְהִי כְהֵנָא עַל שְׁלוּתִיה דְּאַשְׁתְּלִי וְהוּא לָא יָדַע וַיִּשְׁתַּבֵּי לִיה:
19	It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.	אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם אֲשָׁמָא הוּא עַל חֻבְתִּיה דְּחָב לִיהוָה: (פ) אֲשָׁמָא יִקְרִיב קָדָם יי:
20	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:
21	If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;	נֶפֶשׁ כִּי תִחַטָּא וּמַעַלָּה מַעַל בִּיהוָה וּכְחָשׁ בְּעֵמִיתוֹ בְּפִקְדוֹן אֹרְבָתָיוּמַת יָד אֹו בְגֹזֶל אֹו עָשָׂק אֶת־עֵמִיתוֹ: אִנְשׁ אָרִי יְחֹוב וַיִּשְׁקֹר שְׁקֹר קָדָם יי וַיַּכְדִּיב בְּחִבְרִיה בְּפִקְדָנָא אֹו בְּשׁוֹתְפוֹת יָדָא אֹו בְּגִזְלָא אֹו עָשָׂק יָת חִבְרִיה:
22	or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;	אֹו־מֵצָא אֲבֵדָה וּכְחָשׁ בָּהּ אֹו אֲשַׁכַּח אֲבִידָתָא וַיַּכְדִּיב בָּהּ וַיִּשְׁבַּע עַל־שְׁקֹר עַל־אֶחָת וַאֲשַׁתְּבַע עַל שְׁקָרָא עַל חֲדָא מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחַטָּא מִכָּל דִּיעֲבִיד אִנְשָׁא לְמַחֵב בְּהוֹן:

(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר במי שבא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לאו, כגון חֶלֶב ושומן לפניו, וכסבור ששתייהן היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חֶלֶב הייתה, ולא ידע אם זו של חֶלֶב אכל, הרי זה מביא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שודאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יציא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ) ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יב, ז), הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, זא ולמד מאדם הראשון, שלא נטוה אלף על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ביום הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי ב' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב בג', אלף להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי' תְּקַזֵּר קְזִירָךְ בְּשָׂדֶךְ (דברים כד, יט) וְשָׂכַסְתָּ עוֹמֶר בְּשָׂדֶךְ (שם יג), הרי הוא אומר למען יזכרך וגו', קצב הכתוב זכרה למי שבא על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע זרורה בזנפיו, וגפלה הימנו, ומלאה העני ונתפרנס בה, הרי הקצ"ה קוצע לו זכרה: (18) בערכך לאשם. צערך האמור למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נחכפר לו באשם זה, עד שיציא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה ירהג (ת"כ פרק כא, ב): (19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לזרוך הוא, כבר נדרש הוא בת"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להביא אשם שפחה חרופה שיהא איל (בן שתי שנים) [שה שתי סלעים]. יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מזורע תלמוד לומר, הוא: (21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כב, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל זה', לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלף בעדים ובשטר, לפיכך בזמן שהיא מכחש, מכחש בעדים ובשטר, אצל המפקיד אלף חזירו ואינו רואה שחמדו צו נשמה אלף שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שציניהם: בתשומת יד. שָׁשׁ צידו ממון להסתפק, או במלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

<p>23 then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,</p>	<p>וְהָיָה אֲרִי יְחֹטֵי וַיַּחֲבֹב וַיִּתֵּיב יֵת גְּזִילָא דְגִזְלָא אוֹ יֵת עוֹשְׁקָא דְעֶשֶׂק אוֹ יֵת פְּקֻדֹנָא דְאִתְפַּקֵּד לְוִתִּיהָ אוֹ יֵת אֲבִידָתָא דְאִשְׁכַּח:</p>	<p>וְהָיָה כִּי־יִחַטֵּא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגְּזוּלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת־הַפְּקֻדֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:</p>	<p>23</p>
<p>24 or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.</p>	<p>אוֹ מִכּוֹל דְּיִשְׁתַּבַּע עָלוּהִי לְשִׁקְרָא וְיִשְׁלִים וְיִתִּיהָ בְּרִישִׁיהָ וְחֻמְשֻׁהִי יוֹסִיף עָלוּהִי לְדָהוּא דִּילִיָּהּ וְתַנְגִּיָּהּ בְּיוֹמָא דְחֻבְתִּיהָ:</p>	<p>אוֹ מִכּוֹל אֲשֶׁר־יִשְׁבַּע עָלָיו לְשִׁקְרָא וְיִשְׁלֵם אֹתוֹ בְּרֵאשֵׁוֹ וְחֻמְשָׁתָיו יֹסֵף עָלָיו לְאֲשֶׁר הָיָה לוֹ תַנְגְּנוּ בְּיוֹם אֲשֶׁמָּתוֹ:</p>	<p>מפסיר 24</p>
<p>25 And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.</p>	<p>וְיָבִיא אֶשְׁמֹה יִבְיָא לַיהוָה אֵיל תַּמִּים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאֲשָׁם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>וְאֶת־אֲשָׁמוֹ יָבִיא לַיהוָה אֵיל תַּמִּים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאֲשָׁם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>25</p>
<p>26 And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.</p>	<p>וְיַכְפֹּר עָלוּהִי כְּהֵנָּה קָדָם יי וְיִשְׁתַּבֵּיב לִיהָ עַל חֲדָא מִכּוֹל דְּיַעֲבִיד לְמַחֲבַב בָּהּ:</p>	<p>וְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וְנִסְלַח לוֹ עַל־אֲחַת מִכּוֹל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאֲשָׁמָה בָּהּ: (פ)</p>	<p>ק"א 26</p>

The Haftara is Isaiah 43:21 - 44:23 on page 141. For Shabbat Z'achor the Maftir and Haftara are on page 168. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftara on page 176.

<p>VI And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>15</p>
<p>2 Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.</p>	<p>פְּקִיד יֵת אַהֲרֹן וְיֵת בְּנוֹהִי לְמִימַר דָּא אוֹרִיתָא דְעֵלְתָא הִיא עֵלְתָא דְמִתּוֹקְדָא עַל מִדְבַּחָא כָּל לַילְיָא עַד צַפְרָא וְאִישְׁתָּא דְמִדְבַּחָא תִּהְיִי יִקְדָּא בֵּיהּ:</p>	<p>צִו אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הָעֹלָה הַזֶּה הִיא הָעֹלָה עַל־מוֹקְדָהּ (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַפְּקֹד וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוֹ:</p>	<p>2</p>

(22) וכחש בה. שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון:
(23) כי יחטא ואשם. כשיכיר בעצמו לשוץ צחשוזה, ולדעת ולהתודות כי יחטא (גי' ס"א וצדעתו להתודות כי חטא) ואשם:

(24) בראשו. הוא הקרן ראש הממון: וחמשתיו. (צ"ק קח). רצתה תורה חמשיות הרצה לקרן אחת, שאם כפר בחומש ונשבע והודה חוזר ומציא חומש על אותו חומש, וכן מוסיף והולך עד שיתמעט הקרן שנשבע עליו פחות משהו פרוטה: לאשר הוא לו. (לאפוקי צנו ושלוחו ת"כ) למי שהממון שלו:

(2) צו את אהרן. אין לו אלה לשון זרוז מיד ולדורות אר"ש ציותר צריך הכתוב לזרוז צמקוס שיש צו חסרון כיס: זאת תורת העולה וגר. הרי הענין הזה צא ללמד על הקטר חלבים ואיברים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא), וללמד על הפסולין איזה

<p>3 And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.</p>	<p>וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ וּמְכַנָּסִי בִדְּבֹיץ יִלְבַּשׁ וְיִכְנָסִין דְּבֹיץ יִלְבַּשׁ עַל בְּסָרְיָהּ וְיַכְרִישׁ יָת דִּשְׁנָא דְתִיכּוּל אִישָׁתָא יָת עֲלָתָא עַל מִדְבַּחָא וְיִשְׁוִינֶיהָ בְּסִטְרָא מִדְבַּחָא:</p>	<p>3 וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ וּמְכַנָּסִי בִדְּבֹיץ יִלְבַּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהַרְיִם אֶת-הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֹלָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>4 And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.</p>	<p>וְיִשְׁלַח יָת לְבוּשׁוֹהִי וְיִלְבַּשׁ לְבוּשִׁין אֲחֵרִינִין וְיַפִּיק יָת דִּשְׁנָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי:</p>	<p>וְיִשְׁטֹט אֶת-בְּגָדָיו וְיִלְבַּשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת-הַדֶּשֶׁן אֶל-מַחֲוֵץ לְמַחֲנֶה אֶל-מְקוֹם טָהוֹר:</p>
<p>5 And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.</p>	<p>וְאִישָׁתָא עַל מִדְבַּחָא תִּהְיִי יִקְדָּא בֵּיהָ לֹא תִסְפִּי וְיִבְעַר עֲלֶיהָ כֹּהֵנָא אֵשׁ בַּצֶּפֶר בַּצֶּפֶר וְיִסְדֵּר עֲלֶיהָ עֲלָתָא וְיַסִּיק עֲלֶיהָ תִּרְבִּי נִכְסֵת קוֹדֶשְׁיָא:</p>	<p>וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד-בּוֹ לֹא תִכָּבֶה וְיִבְעַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר וְעֵרֶךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים:</p>
<p>6 Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.</p>	<p>אִישָׁתָא תְּדִירָא תִּהְיִי יִקְדָּא עַל מִדְבַּחָא לֹא תִסְפִּי:</p>	<p>6 אֵשׁ תָּמִיד תִּוָּקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֶה: (ס)</p>
<p>7 And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.</p>	<p>וְדָא אִוְרִיתָא דְּמִנְחָתָא דִּיקְרָבוּן יִתֵּה בְּנֵי אַהֲרֹן קֳדָם יְיָ לְקֹדֶם מִדְבַּחָא:</p>	<p>וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֹתָהּ בְּנֵי-אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:</p>

אם עלה ירד, ואיזה אם עלה לא ירד, שכל תורה לרבות הוא צא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרצוע ואת הנרצע, וכיוצא בהן, שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שצאו לעזרה (כל הענין צ"כ (פרשתא, ח) וזכרים פ"ג ופ"ד):

(3) מדו בד. היא הכמות, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדתו (ת"כ פרק ב, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוץ צנתיים (ערכין ג:): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כבש (תמיד כח:): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אברים שעדיין לא נתאכלו, מחזירין על המזבח לאחר שחתה גחלים אילך ואילך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה:):

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חובה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך צהולא דהשן צגדים שהוא משמש בהן תמיד, צגדים שצשל בהן קדרה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו, לכך ולצב צגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג:): והוציא את הדשן. הַצָּבוֹר צִפְפוֹת כשהוא קָצָה ואין מקום למערכה, מוציא משם (תמיד כח:): ואין זה חובה בכל יום, אצל התרומה חובה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריבה כאן יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו צמס' יומא (מה). שנחלקו רבותינו צמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח:). (צר"י ומנין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אם יציאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט). למדו מכאן עליה, על עולת הצוקר השלם כל הקרבנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של צין הערבים:

(6) אש תמיד. אש שנאמר זה תמיד היא שמדליקין זה את הנרות שנאמר זה להעלות גר קָמִיד (שמות כו, כ), אף היא מעל המזבח החיון תוקד (יומא מה:): לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר צשני לאוין:

<p>8 And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנֶה וְאֵת כָּל-הַלִּבְנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחָח אֶזְכְּרָתָה לַיהוָה:</p>	<p>8 והרים ממנו בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל-הלבנה אשר על-המנחה והקטיר המזבח ריח ניחוח אזכרתה ליהוה:</p>
<p>9 And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנּוּ יֹאכְלוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו פֶּטִיר תֹּתָאכִיל בְּאֶתֶר קֹדֶשׁ בְּדֶרֶת מִשְׁכַּן זִמְנָא יִיכְלוּנָה:</p>	<p>9 והנותרת ממנו יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל-מועד יאכלוה:</p>
<p>10 It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.</p>	<p>לֹא תֵאֲפֶה חֲמֵץ חֲלָקָם נָתַתִּי יְהִיבִית יְהוָה מְקוֹרְבָנִי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא כַּחַטָּאת וּכְאֲשָׁמָ:</p>	<p>10 לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי קדש קדשים הוא כחטאת וכאשם:</p>
<p>11 Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.</p>	<p>כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֶהֱרֹן יֹאכְלֶנָה חֲקֵעוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשִׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר-יִגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>	<p>11 כל-זכר בבני אהרן יאכלנה חקעולם לדורותיכם מאשי יהוה כל אשר-יגע בהם יקדש: (פ)</p>
<p>12 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>12 וידבר יהוה אל-משה לאמר:</p>
<p>13 This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.</p>	<p>זֶה קֹרְבַן אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשְׁחָה אֹתוֹ עֲשִׂירֶת הָאֶפֶה סֵלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>	<p>13 זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו ליהוה ביום המשחה אותו עשירת האפה סלת מנחה תמיד מחציתה בבקר ומחציתה בערב:</p>

(7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולבונה האמורין בענין. שיכול אין לי טעונות שמן ולבונה אלא מנחת ישראל שהיא נקממת, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה בקרן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא לזד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהכנס נתון לאותו הרוח:

(8) (והרים ממנו. מהמחוצר, שיהא עשרון שלם צבת אחת צשעת קמיצה. זר") בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מז.) מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנחרצה שמנה (סוטה יד): המנחה. שלא תהא מעורבת באחרת (ת"כ פרשתא ז, ה): ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונה לאחר קמיצה ומקטירו, (ת"כ שם) ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות דויקרא (לעיל ז, ז), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(9) במקום קדש. ואיזהו, בחצר אהל מועד:

(10) לא תאפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים בחמץ (מנחות נה): כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה, מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמצה שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ד):

(11) כל זכר. אפילו צעל מוס. למה נאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לָס לְלִבְיָו מִקְדָּשִׁי הַקְדָּשִׁים וגו' (ויקרא כא, כז), אלא לרבות צעלי מומין למחלוקת (זבחים קז). כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו זה ויצלעו ממנה (ת"כ שם ו): יקדש. להיות כמוה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים נז):

14	On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.	עַל-מִחְבֹּת בַּשֶּׁמֶן תַּעֲשֶׂה מִדְּבַכָּת תְּבִיאֶנָּה תְּפִינִי מִנְחַת פִּתִּים תִּקְרִיב קִיח־נִיחֹחַ לִיהוָה:	14
15	And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD.	וְהִפְלֹחַ הַמִּשִּׁית תַּחֲתָיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶק־עוֹלָם לִיהוָה כָּל־לֵיל תִּקְטָר:	15
16	And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.	וְכָל-מִנְחַת כֹּהֵן כָּל־לֵיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל: (פ)	16
17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	17
18	Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering; in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy.	דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֹטָאֹת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִּשְׁחַט הַחֹטָאֹת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא:	18
19	The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.	הַכֹּהֵן הַמֹּחֲטֵא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכֹל בַּחֲצֵר אַהֲל מוֹעֵד:	19
20	Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.	כָּל אֲשֶׁר-יִגַע בַּבֶּשָׂרָה יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל-הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִּכְבֵּס בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ:	20

- (13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריצין עשירית האיפה ציוס שהן מתחנכין לעבודה, אצל כהן גדול בכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מצניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא:);
- (14) מרבכת. חלוטה צרותמין כל צרכה (ת"כ פרק ד, ה): תפיני. אפוייה אפיות הרצה, שאחר חליטתה אופה בתנור, וחוזר ומטגנה במחצת (מנחות נ:); מנחת פתים. מלמד שטעונה פחיתה;
- (15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מצניו תחתיו: כליל תקטיר. אין נקמט להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדבה כליל תהיה;
- (16) כליל. כולה שזה לגזרה;
- (19) המחטא אותה. העובד עבודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יא' טמא בשעת זריקת דמים שאינו חולק בצער (זבחים כט.), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר כהנים יאכל אותה;
- (20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויזבל ממנה: יקדש. להיות כמוה, אם פסולה תפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שם נז:); ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד אותו מקום דם (הבגד אשר

21	But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water.	וּכְלִי־חָרָשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל־בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם־בְּכֵלִי נִחְשֶׁת בִּשְׁלָה וּמָרָק וְשֹׁטֶף בַּמַּיִם:	וּמִן דַּחֲסָף דַּתִּתְבַּשַׁל בֵּיהּ יִתְבַּר וְאִם בְּמִנָּא דְנִחְשָׁא תִתְבַּשַׁל וְיִתְמָרִיק וְיִשְׁתַּטֵּף בְּמַיָּא:
22	Every male among the priests may eat thereof; it is most holy.	כָּל־זָכָר בִּכְהֹנִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא:	כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנָיָא יִכּוּל יְתֵהּ קֳדָשׁ קֳדָשִׁין הִיא:
23	And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.	וְכָל־חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָה אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (פ)	וְכָל חַטָּאת דִּיתְעַל מִדָּמָה לְמִשְׁכַּן זִמְנָא לְכַפֵּרָא בְּקֹדֶשׁ לֹא תִתְאָכִיל בְּנוּרָא תִתּוּקַד:
VII	And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.	וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא:	וְדָא אֲוִרִיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קֳדָשִׁין הִוא:
2	In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering: and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַטּוּ אֶת־הַעֹלָה יִשְׁחַטּוּ אֶת־הָאֲשָׁם וְאֶת־דָּמּוֹ יִזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	בְּאַתְרָא דִּיכְסוּן יֵת עֲלֵתָא יְכַסּוּן יֵת אֲשָׁמָא וְיֵת דָּמֶיהּ יִזְרוּק עַל מִדְּבָחָא סָחוּר סָחוּר:
3	And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,	וְאֵת כָּל־חֲלָבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת הָאֵלֶּיָּהּ וְאֶת־הַחֲלָב הַמְכֻסָּה אֶת־הַקֶּרֶב:	וְיֵת כָּל תַּרְבִּיָּהּ יִקְרִיב מִנֶּיהּ יֵת אֲלֵיָתָא וְיֵת תַּרְבָּא דְחָפִי יֵת גִּנָּא:
4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֲלָב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הֵיתֶרָתָּ עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיִת יִסִּירָנָהּ:	וְיֵת תַּרְתִּין כּוֹלִין וְיֵת תַּרְבָּא דְעֲלֵיהוֹן דְעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָרָא דְעַל כְּבֵדָא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָהּ:
5	And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.	וְהַקְטִיר אֹתָם הַפֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַהּ אֲשָׁה לַיהוָה אֲשָׁם הִוא:	וְיִסִּיק יִתְהוֹן כְּהֵנָּא לְמִדְּבָחָא קֳדָשָׁא קֳדָם יְיָ אֲשָׁמָא הִוא:

יזה עליה) תכנס בתוך העזרה (מ"ב פרק ו, 1): אשר יזה. יזה נזה כמו וְלֹא יִטֶּה לְאָרֶץ מִנְלָם (איוב טו, כט), יזה נטוי: (21) ישבר. לפי שהנלעיה שנלעת צו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון פְּמָרוּקִי הַגָּשִׁים (אסתר ז, יב) אֲשֶׁר־יִרְצֶה צֶלַע: ומרק ושטף. לפלוט את בליעתו, אבל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים ל:):

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שהמקטף אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לקטוי:

(23) וכל חטאת וגו'. שאם הכנים מדם חטאת החיונה לפנים פסולה (זבחים פג:). וכל. לרבות שאר קדשים:

(1) קדש קדשים הוא. הוא קרב ואין תמורתו קרבה (תמורה יז: מ"ב פרשת א, ד, ז):

(2) ישחטו. ריבה לנו שחיתות הרבה, לפי שמצינו אשם צבור נאמר ישחטו, רבים, ותלאו בעולה להביא עולת צבור לזפון:

(3) ואת כל חלבו וגו'. עד כאן לא נמפרשו אמורין באשם לכן הוצרך לפרשם כאן, אבל חטאת כבר נמפרשו בה בפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו צא אלא איל או כבש, ואיל וכבש נמרבזו באליה:

6	Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.	כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ יֹאכַל קָדֹשׁ קָדָשִׁים הוּא:
7	As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.	כַּחַטָּאת כַּאֲשֶׁם תּוֹרָה אֶחָת לָהֶם הִפְתָּן אֲשֶׁר יִכְפֹּר־בּוֹ לוֹ יִהְיֶה:
8	And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.	וְהִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִפְתָּן לוֹ יִהְיֶה:
9	And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.	וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תִּאָּפֶה בַּתִּנּוֹר וְכָל־נֶעֱשֶׂה בַּמִּרְחֶשֶׁת וְעַל־ מַחְבֵּת לִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִּהְיֶה:
10	And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.	וְכָל־מִנְחָה בְּלוּלָה־בְּשֶׁמֶן וְחֹרֶבֶת לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו: (פ)
11	And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.	וְזֹאת תּוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:
12	If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.	אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל־זִבְחַת תּוֹדָה חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִיקִי מִצּוֹת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֻלֹת מִרְבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן:

(5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו צעליו או שנתכפרו צעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקיץ המזבח, אש שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו צא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב צמטאת, לפי שאשם לא נאמר צו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (צחזחס ה: וע"ש צרש"י):

(6) קדש קדשים הוא. צמרת כהנים הוא נדרש (פרשתא ה, י):

(7) תורה אחת להם. צדצנ זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק צו, פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן:

(8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאינן חולקים צמרות (צחזחס קג:):

(9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכוון, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לביטא אז של אותו יוס שמקריבין אותו (ת"כ פרק י, ג):

(10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה: וחורבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן:

13	With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.	על-חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על-זבח תודת שלמיו: על גריצן דלחים חמיע יקריב קורבניה על נכסת תודת קודשוהי:	13
14	And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.	והקריב ממנו אחד מכל-קרבן תרומה ליהוה לפתח מזבח את-דם השלמים לו יהיה: ויקריב מניה חד מכל קורבנא אפרשותא קדם יי לקחנא דיוזוק ית דם נכסת קודשא דיליה יהי:	14
15	And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning.	ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא-יניח ממנו עד-בקר: ובשר נכסת תודת קודשוהי ביום קורבניה יתאכיל לא יצנע מניה עד צפרא:	15
16	But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten.	ואם-נדר או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את-זבחו יאכל וממחרת והנותר ממנו יאכל: ואם נדרא או נדבתא נכסת קורבניה ביומא דיקריב ית נכסתיה יתאכיל וביומא דבתרוהי ודישתאר מניה יתאכיל:	16
17	But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire.	והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף: ודישתאר מבשר נכסתא ביומא תליתאה בנוקד יתוקד:	17

(12) אם על תודה יקריבנו. אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחזושי בית האסורים, וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות שכחצו צהן יודו לה' סקדו ונסלחו וסיו לגני אדם. וינצחו ונצחי תודה (תהלים קו, כא-כז), אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצוכה, ג' מיני מנח, וכתיב על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עו.), ושעורן ה' סאין ירושלמיות שהן ו' מדבריות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלוט צרותחין כל צרכו:

(13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח:) ליפסל ציוא וטבול יוס, ומלצאת לחולין צפדין עד שיטפט הזבח:

(14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יטול לתרומה לכהן העוזד עבודתו והשאר נאכל לצעלים (מנחות עז:), ונשרה לצעלים חוץ מחזה ושוק שזה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק בשלמים (פסוק לד), והתודה קרויה שלמים (זבחים ז:).

(15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רצויין הרצה, לרצות חטאת ואשם, ואיל מזיר, וחגיגת י"ד, שהיה נאכלין ליום ולילה (זבחים לו. ת"כ פרק יז, א): ביום קרבנו יאכל. וכומן צשרה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אצל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (ברכות ז:):

(16) ואם נדר או נדבה. שלא הציאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לב' ימים, כמו שמפורש בענין: וממחרת והנותר ממנו. בראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ו יתירה היא, ויש כמוה הרצה במקרא, כגון ואלה גני לצעון ואיפה וענה (בראשית לו, כד) תת וקדש וצא מרמס (דניאל ח, יג):

<p>18 And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.</p>	<p>וְאִם הָאָכַל יֹאכַל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח שְׁלֵמֵי בָנִים הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ פְּגוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָה תִשָּׂא:</p> <p>וְאִם אֶת־אֲכָלָא וְאִם מִבֶּשֶׂר נִכְסַת קִידָשׁוֹהִי בְיוֹמָא תְּלִיתָאָה לֹא יְהִי לְרַעְוָא דְּמִקְרִיב יִתִּיה לֹא יִתְחַשֵּׁב לִיה מִדְּחַק יְהִי וְאִנְשׁ דְּיִיכּוּל מִנִּיה חוֹבִיָּה יִקְבִּיל:</p>	<p>18 וְאִם הָאָכַל יֹאכַל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח שְׁלֵמֵי בָנִים הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ פְּגוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָה תִשָּׂא:</p>
<p>19 And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.</p>	<p>וּבֶשֶׂר קִידָשָׁא דְּיִקְרַב בְּכָל מְסָאב לֹא יִתְאָכֵל בְּנוֹרָא יִתְקַד וּבֶשֶׂר קִידָשָׁא כָּל דְּיִדְכִי לְקִידָשָׁא יִיכּוּל בֶּשֶׂר קִידָשָׁא:</p>	<p>19 וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר-יִגַּע בְּכָל-טֹמֵא לֹא יֵאָכַל בָּאֵשׁ יִשְׂרָף וְהַבֶּשֶׂר כָּל-טָהוֹר יֵאָכַל בֶּשֶׂר:</p>
<p>20 But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְאִנְשׁ דְּיִיכּוּל בֶּשֶׂרָא מִנִּכְסַת קִידָשָׁא דְּקָדָם יִי וְסֹאכְתִּיהָ עָלוּהִי וְיִשְׁתִּיבִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>20 וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל בֶּשֶׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטֹמְאָתוֹ עָלוּ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:</p>
<p>21 And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְאִנְשׁ אֲרִי יִקְרַב בְּכָל מְסָאב בְּסֹאכְתָּא אֲנָשָׁא אוֹ בְּבִיעִרָא מְסָאבָא אוֹ בְּכָל שְׂקִין מְסָאב וְיִיכּוּל מִבֶּשֶׂר נִכְסַת קִידָשָׁא דְּקָדָם יִי וְיִשְׁתִּיבִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>21 וְנֶפֶשׁ כִּי-תִגַּע בְּכָל-טֹמֵא בְּטֹמְאֵת אָדָם אוֹ בְּבִהְמָה טֹמְאָה אוֹ בְּכָל-שְׂקִין טֹמֵא וְאָכַל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)</p>
<p>22 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:</p>	<p>22 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר:</p>
<p>23 Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.</p>	<p>מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֹר כָּל תֶּרֶב תֹּר וְאִמֹר וְעַז לֹא תִאָּכְלוּ:</p>	<p>23 דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל-חֵלֶב שֹׁר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תִאָּכְלוּ:</p>

(18) ואם האכל יאכל וגו'. במחשז שחטיטה לאכלו בשלישי הכתוב מדבר יכול אם אכל ממנו בשלישי יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשב, שעת הקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי (ת"כ פרש"א ח, א). וכן פירשו שעת הקרבתו לא תעלה זאת במחשבה, ואם חשב פיגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו בחוץ הזמן, עונה תשא: (19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אבר שיא מקצתו, שהפינימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר ודם יצק ויבשר תאכל (דברים יב, כז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל צפר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך צחטאת ואשם שאם יאכלו חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב צחטאת אלה מועד יאכלוהו, בצפר זה אני אומר לך כל טהור יאכל צפר, אפילו בכל העיר): (20) וטמאתו עליו. בטומאת הגוף הכתוב מדבר (זכחים מג:), אכל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והבשר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת בתורה, אלא חכמים למדוה בגזירה שזה (ת"כ יד, ג. מכות יד:). ג' כריתות אמורות באוכלי קדשים בטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו בשבועות (י, א), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו:

24	And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it.	וְחֶלֶב גִּבְלָהּ וְחֶלֶב טָרְפָה יַעֲשֶׂה לְכֹל-מִלְאכָהּ וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהּ:	וְתָרַב גְּבִילָא וְתָרַב תְּבִירָא יִתְעַבֵּיד לְכָל עֲבִידָא וּמִיכָל לֹא תִיכְלוּנִיהּ:
25	For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people.	כִּי כָל-אָכַל חֶלֶב מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמֶּיהָ:	אֲרִי כָל דִּיכּוֹל תִּרְבָּא מִן בְּעִירָא דִּיקְרִיב מִנָּה קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא דִּיכּוֹל מֵעַמֶּיהָ:
26	And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings.	וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לְעוֹף וּלְבֵהֱמָה:	וְכָל דָּמָא לֹא תִיכְלוּן בְּכָל מוֹתְבִיכּוֹן דְּעוֹפָא וְדְבִעִירָא:
27	Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people.	כָּל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל כָּל-דָּם וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי תימן)	כָּל אָנָּשׁ דִּיכּוֹל כָּל דָּם וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא הַהוּא מֵעַמֶּיהָ:
28	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
29	Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the LORD shall bring his offering unto the LORD out of his sacrifice of peace-offerings.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת-זֶבַח שְׁלָמֹו לַיהוָה יָבִיא אֶת-קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזֶּבַח שְׁלָמֹו:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר דְּמִקְרִיב יֵת נִכְסֵת קוֹדְשׁוֹהִי קָדָם יְיָ יִתִּי יֵת קוֹרְבָנִיהּ לְקָדָם יְיָ מִנִּכְסֵת קוֹדְשׁוֹהִי:
30	His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD.	יָדָיו תְּבִיאֲנָה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת-הַחֶלֶב עַל-הַחֹזֶה יָבִיאֻהוּ אֶת הַחֹזֶה לְהַנִּיף אֹתוֹ הַנּוֹפֶה לִפְנֵי יְהוָה:	יְדוּהִי יִיתִין יֵת קוֹרְבָנִיָּא דִּי יֵת תִּרְבָּא עַל חֲדָא יִיתִינִיהּ יֵת חֲדָא לְאַרְמָא יִתִּיהּ אֲרָמָא קָדָם יְיָ:

(24) יעשה לכל מלאכה. צא ולימד על החלצ שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת"כ פרשתא י, ח): ואכל לא תאכלהו. אמרה תורה יצא איסור נצילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יחייבו אף על לאו של נצילה, ולא תאמר אין איסור חל על איסור (חולין לו):

(26) לעוף ולבהמה. פרט לדם דגים וחגצים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע נוהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין צ"א (לז): מפרש למה הוצרך לומר:

(30) ידיו תביאנה וגו'. שמהא יד הצעלים למעלה והחלצ נחונין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא): את אשׁי ד'. ומה הן האשׁים, את החלב על החזה: יביאנו. כשמציאו מצית המטבחים נותן החלב על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמצא החזה למעלה והחלב למטה, וזהו האמור במקום אחר שזק הקרומה וחסה הקנופה על אשׁי התלזבים יציאו להניף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמצא החזה למטה, וזה שנאמר וישימו את התלזבים על הקטורת ויקטיר התלזבים המנופסה (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סב): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מציא, להניף אותו הוא מציאו, ולא שיהא הוא מן האשׁים, לפי שנאמר את אשׁי ה' את החלב על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשׁים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

31	And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons' .	וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַחֶלֶב לַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:	וַיִּסֶּק כֹּהֵנָא ית תרבא למדבחה ויהי חדיא לאהרן ולבנוהי:
32	And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.	וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְרוּמָה לַכֹּהֵן מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם:	וית שקא דימינא תתנון אפרשותא לכהנא מנכסת קודשיכון:
33	He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.	הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֶלֶב מִבְּנֵי אֹהֲרֹן לוֹ תִּהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנְחָה:	דמקריב ית דם נכסת קודשיא וית תרבא מבני אהרן דיליה תהי שקא דימינא לחלק:
34	For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.	כִּי אֶת־חֹזֶה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה לִקְחָתִי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתְּנוּ אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	ארי ית חדיא דארמותא וית שקא דאפרשותא נסיבית מן בני ישראל מנכסת קודשיהון ויהבית יתהון לאהרן כהנא ולבנוהי לקים עלם מן בני ישראל:
35	This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;	זֹאת מִשְׁחַת אֹהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאִשֵּׁי יְהוָה בַּיּוֹם הַקָּרִיב אֹתָם לַכֹּהֵן לַיהוָה:	דא רבות אהרן ורבות בנוהי מקורבנא די ביומא דיקרבון יתהון לשמשא קדם יי:
36	which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לֵתֶת לָהֶם בַּיּוֹם מִשְׁחָו אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם:	דפקיד יי למתן להון ביומא דירבון יתהון מן בני ישראל קים עלם לדריהון:
37	This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;	זֹאת הַתּוֹרָה לַעֲלֹה לַמִּנְחָה וּלְחֻטָּאת וּלְאֲשָׁם וּלְמִלּוּאִים וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים:	דא אורייתא לעלתא למנחתא ולחטאתא ולאשמא ולקורבניא ולנכסת קודשיא:

(31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הצער נאכל בעוד שהאימורים למטה מן המזבח (מ"כ פרק טז, ד):

(32) שוק. מן הפרק של ארכוזה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סוּךְ של ירך (חולין קלד:):

(33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלזי, יא טמא בשעת זריקת דמים או בשעת הקטר חלזים שאינו חולק בצער:

(34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד (סוכה לו:):

(37) ולמלואים. ליום חינוך הכהונה:

38	which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בַּיּוֹם צִוָּהוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב אֶת־קִרְבָּנֵיהֶם לַיהוָה בַּמִּדְבָּר סִינַי: (פ)	38
VIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	רביעי ד
2	‘Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;	קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת־הַפָּר הַחַטָּאת וְאֶת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֵת כָּל הַמִּצּוֹת:	2
3	and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.’	וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	3
4	And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.	וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	4
5	And Moses said unto the congregation: ‘This is the thing which the LORD hath commanded to be done.’	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:	5
6	And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:	6
7	And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.	וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׂ אֹתוֹ אֶת־הַמְּעִיל וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֵּאָפֶד לוֹ בּוֹ:	7
8	And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.	וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּיִּם:	8

(2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר צמורה: קח את אהרן.

קחנו דברים ומשכנו: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים צענין לוואת המלואים צואתה תזוה (שמות כט) ועכשיו דיום ראשון למלואים חזר וזכרו שבעת מעשה:

(3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה:

(5) זה הדבר. דברים שמראו שאני עושה לפניכם כוונת הקצ"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה. כל הענין הזה בפרשת המלואים פירשתי צואתה תזוה (שם):

9	And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.	וַיָּשֶׂה יְת מִצְנֶפֶתָא עַל רִישֵׁיהּ וַיָּשֶׂה עַל מִצְנֶפֶתָא לְקַבִּיל אֹפֹהֵי יְת צִיצָא דְדִהֲבָא כָּלִילָא דְקוֹדֶשָׁא כְּמָא דְפִקִּיד יְי יְת מֹשֶׁה:	וַיָּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וַיָּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוֹל פָּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב נֹזֵר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	9
10	And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.	וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־ כֵּל דְּבֵיתָה וְקִדֵּשׁ יְתָהוֹן:	וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־ אֲשֶׁר־בּוֹ וַיִּקְדֹּשׁ אֹתָם:	10
11	And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.	וַיִּזֵּי מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שִׁבְעַ פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כְּנֹוֹ לְקִדָּשָׁם:	וַיִּזֵּי מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שִׁבְעַ פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כְּנֹוֹ לְקִדָּשָׁם:	11
12	And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.	וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקִדָּשׁוֹ: לְקִדְּשׁוֹתֶיהָ:	וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקִדָּשׁוֹ: אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקִדָּשׁוֹ:	12
13	And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה יְת בְּנֵי אַהֲרֹן וַאֲלִבִּישָׁנָם כִּתּוּנִין וַזְרִיזוּ יְתָהוֹן הַמִּגְיָן וְאַחֲשִׁין לָהֶן קוֹבְעִין כְּמָא דְפִקִּיד יְי יְת מֹשֶׁה:	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּשֵׁם כִּתְנֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבִנֹת וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	13
14	And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.	וַיִּקְרַב יְת תוֹרֵא דְחַטָּאת וַסְמַד אַהֲרֹן וּבְנוֹתָי יְת יְדֵיהֶן עַל רִישׁ תוֹרֵא דְחַטָּאת:	וַיָּגֵשׁ אֶת פֶּר הַחַטָּאת וַיִּסְמְדוּ אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־ רֹאשׁ פֶּר הַחַטָּאת:	תמישי
15	And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.	וַיִּכַּסּ וַיִּסִּיב מֹשֶׁה יְת דָּמָא וַיִּתֵּב עַל קַרְנֵת מִדְּבָחָא סָחוֹר סָחוֹר בְּאַצְבָּעֵיהּ וְדָפִי יְת מִדְּבָחָא וַיְת דָּמָא אֲרִיק לִיסוּדָא דְמִדְּבָחָא וְקִדֵּשִׁיהּ לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי:	וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאַצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצֹק אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ וַיִּקְדֹּשֶׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:	15

(8) את האורים. כחז של שם המפורש:

(9) וישם על המצנפת. פחילי תכלת הקבועים ציץ נתן על המצנפת נמצא הציץ חלוי במצנפת:

(11) ויז ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן נטעו זהזרות הללו:

(12) ויצק. וימשח. במחלה יוצק על ראשו, ואח"כ נותן בין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כריתות ה:):

(13) ויחבש. לשון קשירה:

(15) ויחטא את המזבח. סטאו וטפרו מראות ליכנס לקדושה: ויקדשהו. בעבודה זו: לכפר עליו. מעתה כל הכפרות:

16	And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.	וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרַת הַכֹּבֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חֲלֻבָּתָן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ׃	16
17	But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֲרוֹ וְאֶת־בָּשָׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	17
18	And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרָב אֶת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָיָהוּ יְתִידֵיהֶן עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃	18
19	And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃	19
20	And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.	וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לַנֶּתְחָיו וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנֶּתְחִים וְאֶת־הַפָּדִי׃	20
21	And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעִים רָחַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא לְרִיח־נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	21
22	And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרָב אֶת־הָאֵיל הַשְּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָיָהוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃	ששי
23	And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וַיִּשְׁחָטוּ וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמָו וַיִּתֵּן עַל־תַּנְנוּד אֹזֶן־אֹהֲרֵן הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃	23

(16) ואת יתרת הכבד. לצד הכבד, שהיה נוטל מעט מן הכבד עמה:
(22) אֵיל הַמִּלֻּאִים. אֵיל הַשְׁלָמִים שְׁמִלּוּאִים לַשּׁוֹן שְׁלָמִים שְׁמִלּוּאִים וּמִשְׁלִימִים אֶת הַכֹּהֲנִים כִּכְהוֹנֵם׃

24	And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּקְרָב אֶת־בְּנֵי אֶהֱרֹן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־רֹאשׁ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרֶק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	24
25	And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.	וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הָאֵלֶיָּה וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר־עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת־יִתְרַת הַכֶּבֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חִלְבֵּהֶן וְאֶת־שׁוֹק הַיְמָיִן:	25
26	And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.	וּמִסֵּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר־לִפְנֵי יְהוָה לָקַח חֶלֶת מִצָּה אַחַת וְחֶלֶת לֶחֶם שָׁמֶן אַחַת וְרִקִּיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־הַחֵלָבִים וְעַל־שׁוֹק הַיְמָיִן:	26
27	And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.	וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל עַל־כַּפֵּי אֶהֱרֹן וְעַל־כַּפֵּי בְנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:	27
28	And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.	וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לִיהוָה:	28
29	And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.	וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־תְּחֻזָּה וַיַּנִּיפָהּ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לְמֹשֶׁה הִיא לְמֹנָה כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ אֶת־מֹשֶׁה:	29

(26) וחלת לחם שמן. היא רצוכה, שהיה מרצה זה שמן כנגד החלות והרקיין, כך מפורש בזמנחות (עח).
 (28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שזעמ ימי המלואים בחלוק לזן (עבודה זרה לד). על העולה. אחר העולה ולא מנינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה:

<p>30 And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁה מִמִּשְׁחָא דְרַבּוּתָא וּמִן דָּמָא דְעַל מִדְבַּחָא וְאָדִי עַל אֶהְרֹן עַל לְבוּשׁוֹהִי וְעַל בְּנוֹהִי וְעַל לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עִמִּיהּ וְקִדִּישׁ יְת אֶהְרֹן יְת לְבוּשׁוֹהִי וְיְת בְּנוֹהִי וְיְת לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עִמִּיהּ:</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדֶּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזְּ עַל־אֶהְרֹן עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בְּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֶת־אֶהְרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בְּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ:</p>
<p>31 And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֶהְרֹן וְאֶל־בְּנָיו בְּשִׁלּוֹ אֶת־הַבָּשָׂר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשֵׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אֶהְרֹן וּבְנָיו יֹאכְלֻהוּ:</p>	<p>31 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֶהְרֹן וְאֶל־בְּנָיו בְּשִׁלּוֹ אֶת־הַבָּשָׂר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשֵׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אֶהְרֹן וּבְנָיו יֹאכְלֻהוּ:</p>
<p>32 And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:</p>	<p>32 וְהַנּוֹתֵר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:</p>
<p>33 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.</p>	<p>וּמִתַּרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקֹון שִׁבְעָא יוֹמִין עַד יוֹם מִשְׁלָם יוֹמֵי קוֹרְבָנִיו אֲרִי שִׁבְעָא יוֹמִין יִתְקַרֵּב קוֹרְבָנִיו:</p>	<p>וּמִפְתָּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מִלֹּאת יָמֵי מִלֻּאֵיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת־יִדְכֶם:</p>
<p>34 As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you.</p>	<p>כַּמָּא דְעָבַד בְּיוֹמָא הַדִּין פְּקִיד יִי לְמַעַבַד לְכַפֵּרָא עֲלֵיכֹן:</p>	<p>34 כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בְּיוֹם הַזֶּה צִוָּה יִהְיֶה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:</p>
<p>35 And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded.</p>	<p>וּבִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא תִתְבִּין יִימָם וְלֵילֵי שִׁבְעָא יוֹמִין וְתִטְרוּן יְת מִטְרַת מִימְרָא דִּי וְלֹא תָמוּתוּן אֲרִי כֵן אֲתִפְקִידִית:</p>	<p>35 וּפָתַח אֹהֶל מוֹעֵד תִּשְׁבּוּ יוֹמָם וְלַיְלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי וְיִהְיֶה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי־כֵן צִוִּיתִי:</p>
<p>36 And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses.</p>	<p>וַעֲבַד אֶהְרֹן וּבְנוֹהִי יְת כָּל פְּתֻמָּיָא דְּפִקִּיד יִי בְּיַד דְּמֹשֶׁה:</p>	<p>1"5 וַיַּעַשׂ אֶהְרֹן וּבְנָיו אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (ס)</p>

(34) צוה ה' לעשות. כל שבעת הימים וכו' (ל דרשו (יוםא 3): לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יוס הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יוס הכפורים שבעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:
(35) ולא תמותו. הא אם לא תעשו כן, רי אחס חייבים מימה:
(36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שזמן שלא הטו ימין ושמאל:

The Haftara is Jeremiah 7:21 - 8:3 & 9:22 - 9:23 on page 143. For Shabbat Zachor the maftir and Haftara are on page 168. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 172. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 181.

IX	And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;	וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:	וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:	שמיני
2	and he said unto Aaron: 'Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.	וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן כַּחֲלֹף עֵגֶל בֶּן-בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תָמִידם וְהִקְרַב לִפְנֵי יְהוָה:	וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן כַּחֲלֹף עֵגֶל בֶּן-בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תָמִידם וְהִקְרַב לִפְנֵי יְהוָה:	2
3	And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;	וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבָּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר-עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי-שָׁנָה תְּמִידם לְעֹלָה:	וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבָּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר-עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי-שָׁנָה תְּמִידם לְעֹלָה:	3
4	and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you.'	וְשׁוֹר וְאַיִל לְשִׁלָּמִים לְזִבְחַת לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלֵילָה בַשָּׂמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:	וְשׁוֹר וְאַיִל לְשִׁלָּמִים לְזִבְחַת לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלֵילָה בַשָּׂמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:	4
5	And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.	וַיָּקֻחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל-פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל-הָעֵדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה:	וַיָּקֻחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶ׈ה אֶל-פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל-הָעֵדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה:	5
6	And Moses said: 'This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:	6
7	And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קְרַב אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר בְּעֵדֶךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קִרְבָּן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֵדָם כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קְרַב אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר בְּעֵדֶךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קִרְבָּן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֵדָם כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:	וי

- (1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ציוס, ונטל י' עטרות השנויות בסדר עולם (פרק 1): ולזקני ישראל. להשמייעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש ככהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:
(2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:
(4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו במעשה ידיכם, לכך קרבות הללו באין מוצה ליום זה:

8	So Aaron drew near unto the altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.	וַיִּקְרַב אֶהָרֹן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת-עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לֹו:	8
9	And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.	וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אֶהָרֹן יְת דָּמָא לִיה וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּתֵּן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יִצֹק אֶל-יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:	9
10	But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת-הַחֵלֶב וְאֶת-הַכְּלִית וְאֶת-הֵיתֶר מִן-הַכֶּבֶד מִן-תַּחֲטָאֵת הַקָּטֹר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:	10
11	And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.	וְאֶת-הַבָּשָׂר וְאֶת-הָעוֹר שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:	11
12	And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֶהָרֹן אֶת-הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	12
13	And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.	וְאֶת-הָעֹלָה הַמִּצְיָאוֹ אֵלָיו לִנְתָחֶיהָ וְאֶת-הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹר עַל-הַמִּזְבֵּחַ:	13
14	And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.	וַיִּרְחֹץ אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת-הַכְּרָעִים וַיִּקְטֹר עַל-הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַ:	14
15	And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.	וַיִּקְרַב אֶת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקָּח אֶת-שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטוּהוּ וַיִּתַּחֲטְאוּהוּ כְּרֹאשׁוֹן:	15
16	And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.	וַיִּקְרַב אֶת-הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂה כְּדַחֲוִי:	16

(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן צוה וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה צוה, לכך נצחרת (ת"כ פרשתא א, ח): את חטאתך. עגל צן צקר: ואת עולתך. איל: קרבן העם. שעיר עזים ועגל וכזב. כל מקום שנאמר עגל צן שנה הוא, ומכאן אתה למד:

(11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מנינו חטאת חיונה נשרפת אלא זו, ושל מלואים, וכולן על פי הדבור:

(12) וימצאו. לשון הושטת והזמנה:

(15) ויחטאוהו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו:

17	And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.	וַיִּקְרַב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹרַע עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלִּבָּד עַל־תְּהֵיבֵי הַבֶּקֶר:	וַיִּקְרַב יְת מִנְחָתָא וַיִּמְלֵא יְדִיה מִנָּה וַאֲסִיק עַל מִדְבַּחָא בְּר מַעֲלַת צִפְרָא:
18	He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,	וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵיל וַיָּבֹחַ הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וַנְכַּס יְת תּוֹרָא וְיְת דְּכִרָא נִכְסַת קוֹדֶשִׁיא דְלַעֲמָא וַאֲמִטְאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן יְת דָּמָא לִיה וַיִּזְרְקִיה עַל מִדְבַּחָא סָחוּר סָחוּר:
19	and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.	וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵיל הָאֵלִיָּה וְהַמִּכְסָּה וְהַכִּלְיֹת וְיִתְרַת הַכֶּבֶד:	וְיְת תַּרְפִּיא מִן תּוֹרָא וּמִן דְּכִרָא אֵלִיתָא וְחָפִי גִזָּא וְכֹלִיתָא וְחִצֵּר כְּבִדָּא:
20	And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.	וַיִּשִּׂמוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הַחֲזֹזֹת וַיִּקְטֹרַע הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ:	וַשְׂוִיאוּ יְת תַּרְפִּיא עַל חֲדָוֹתָא וַאֲסִיק תַּרְפִּיא לְמִדְבַּחָא:
21	And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.	וְאֶת־הַחֲזֹזֹת וְאֶת־שׁוֹק הַיָּמִין הַיָּיִף אֶהֱרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה:	וְיְת חֲדָוֹתָא וְיְת שְׁקָא דִימִינָא אֲרִים אֶהֱרֹן אֲרָמָא קָדָם יְיָ כְּמָא דְפִקֵּיד מֹשֶׁה:
22	And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.	וַיִּשָּׂא אֶהֱרֹן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מֵעֹשֶׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:	וַאֲרִים אֶהֱרֹן יְת יְדֵיהִי לַעֲמָא וַיְבָרִיכֵנוּ וַיִּנְחַת מִלְמַעְבַּד חַטָּאתָא וְעֹלָתָא וְנִכְסַת קוֹדֶשִׁיא:
23	And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.	וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם:	וַעֲאֵל מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן לְמִשְׁכַּן וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ יְת עַמָּא וַאֲתִגְלִי יִקְרָא דִיִּי לְכָל עַמָּא:

(16) ויעשה כמשפט. המפורש בעולת נדצה צויקרא (צִיחָה כ.).

(17) וימלא כפו. היא קמינה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד:

(19) והמכסה. חלז המכסה את הקרצ:

(20) וישמו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתנו כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמצאו העליונים למטה (מנחות סז.).

(22) ויברכם. צרכת כהנים, יצרכך, יאר, יאר: וירד. מעל המזבח:

(23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מצאחי צפרשת מלואים צברייתא הנוספת על תורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וציאה טעונות צרכה, מה ירידה מעין עבודה, אף ציאה מעין עבודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרצנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מזעזע ואומר, יודע אני שכעת הקצ"ה עלי, ובצילי לא ירדה

24	<p>And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-הַעֹלָה וְאֶת-הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל-הָעָם וַיִּזְנוּ וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם:</p>	שלישי
X	<p>And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.</p>	<p>וַיִּקְחוּ בְנֵי-אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֲתֹתָיו וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ קֶטֶרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:</p>	X
2	<p>And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	2
3	<p>Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקָרְבִי אֶקְדֹּשׁ וְעַל-פָּנֵי כָל-הָעָם אֶפְבֶּד וַיֵּדֶם אֶהְרֹן:</p>	3
4	<p>And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'</p>	<p>וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל וְאֶל-עֶזְיָאֵל בְּנֵי עֶזְיָאֵל אֲחֵיבְהֵי וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קְרִיבוּ אֵת אֲחֵיכֶם מֵאֶת-פְּנֵי-הַקֹּדֶשׁ אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה:</p>	4

שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונתציתשתי, מיד נכנס משה עמו וצקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' אלהינו עלינו (תהלים 5, יז), יהי רצון שתשרה שכינה צמעשה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלוואים שהעמידו משה למשכן ושמשן צו, ופרקו בכל יום, לא שרתה צו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר לזה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרצותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום צהר צו: (24) וירנו. כתרנומו:

(2) ותצא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן, רבי ישמעאל אומר שחיויין נכנסו למקדש. תדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שחיויין יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאיתא בויקרא רבה (יב, א):

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעדי שמה לזני ישראלי ונקדש צבדי (שמות כט, מג), אל תקרי צבדי אלא צמכודי (וצחים קטו:). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הצית צמכודי של מקום, והייתי סבור או צי או צך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא א, כג. ויקרא רבה יב, ב): וידום אהרן. קבל שכר על שיתקדש, ומה שכר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמר לו לצדו פרשת שחיויין (ת"כ שם לו. ויק"ר שם). בקרובי. צמכודי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקד"ה עושה דין צדיקים מתיירא, ומתעלה, ומתקלס, אם כן צאלו, כל שכן צרשעים, וכן הוא אומר נזף אלהים ממקדשך (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשך אלא ממקודשך:

5	So they drew near, and carried them in their tunics out of the camp, as Moses had said.	וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֵם בְּכַתְנֵיהֶם אֶל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה: וַקְרִיבוּ וַיִּטְלוּנִין בְּכַתְנֵיהֶם לְמִפְּרָא לְמִשְׁרִיתָא כְּמָא דְמַלִּיל מֹשֶׁה:
6	And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְלֵאֵלֶּזָר וְלִיתָמָר בְּנָיו רְאִשִׁיכֶם אֶל־תִּפְרְעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא־תִפְרְמוּ וְלֹא תִמָּתוּ וְעַל כָּל־הָעֵדָה יִקְצֹף וְאַחֲיֶכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת־הַשִּׁרְפָּה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה: וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וְלֵאֵלֶּזָר וְלִיתָמָר בְּנָיו וְלֹא־תִפְרְעוּ וְלֹא־תִמָּתוּ וְלֹא תִבְזְעוּ וְלֹא תִמּוּתוּ וְעַל כָּל־תְּבוֹזְעוּ וְיְהִי רוּגָא וְאַחֲיֶכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ יְתִידָתָא דְאֻקִּיד יְיָ:
7	And ye shall not go out from the door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the LORD is upon you.' And they did according to the word of Moses.	וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶּתַח־תִּמָּתוּ כִּי־שֶׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עַלְיֶכֶם וַיַּעֲשׂוּ כְּדִבַּר מֹשֶׁה: (פ) וּמִפֶּתַח מוֹעֵד מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקוּ דְלִמָּא תִמּוּתוּ אַרְי מִשַּׁח רְבוּתָא דִּי עֲלִיכּוֹן וַעֲבָדוּ כְּפִתְגָמָא דְמֹשֶׁה:
8	And the LORD spoke unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: וּמַלִּיל יְיָ עִם אַהֲרֹן לְמִימַר:
9	'Drink no wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tent of meeting, that ye die not; it shall be a statute forever throughout your generations.	יֵינ וְשִׁכָּר אֶל־תִּשְׁתּוּ אַתְּהוּ וּבְנֵיךָ אַתְּהוּ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמָּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם: חֲמַר וּמְרוֹי לֹא תִשְׁתּוּ אַתְּ וּבְנֵיךָ עִמָּךְ בְּמִיעֲלִכּוֹן לְמִשְׁכַּן זִמְנָא וְלֹא תִמּוּתוּ קָיָם עָלֶם לְדֹרֵיכּוֹן:
10	And that ye may put difference between the holy and the common, and between the unclean and the clean;	וְלִהְבְּדִיל בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין תְּהֵל וּבֵין תְּטֵמָא וּבֵין תְּהֵדוֹר: וְלִאֲפָרָשָׁא בֵּין קוֹדֶשׁא וּבֵין חוּלָא וּבֵין מְסֻאָבָא וּבֵין דְּכִיָּא:
11	and that ye may teach the children of Israel all the statutes which the LORD hath spoken unto them by the hand of Moses.'	וְלַהוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־תְּחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ) וְלִאֲלָפָא יְתִבְנֵי יִשְׂרָאֵל יְתִבְנֵי כָּל־תְּחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה קִימָא דְמַלִּיל יְיָ לְהוֹן בִּידָא דְמֹשֶׁה:

(4) דד אהרן. עוזיאל אחי עמרם היה, שנאמר וַיְגִי קָדֶשׁ וְגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'. כאדם האומר לחזירו, העביר את המט מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:
(5) בכתנחם. של מחס, מלמד, שלא נשרפו בגדיהם, אלא נשמטם, כמין שני חוטיין של אש נכנסו לתוך חוטמיהם (סנהדרין נג. עס כג):
(6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שְׁאֵל אסור בתפלות (מועד קטן יד), אבל אתם אל תערצבו שמחתו של מקום: ולא תמותו. הא אם תעשו כן, מותו: ואחיהם כל בית ישראל. מכאן, שזרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאבל זה:
(9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאכם אל אהל מועד. אין לי אלא צוואם להיכל, צגשם למזבח מנין, נאמר כאן ציאת אהל מועד, ונאמר בקידוש ידים ורגלים ציאת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישת מזבח כציאת אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח כציאת אהל מועד (ת"כ פרשתא א, ד):
(10) ולהבדיל. כדי שתבדילו בין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עבד עבודתו פסולה (שם ת. וצחים יז):

<p>12 And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: 'Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-אֶלְעָזָר וְאֶל-אִיתָמָר בָּנָיו הַנּוֹתָרִים קָחוּ אֶת-הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרֶת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאִכְלוּהָ מִצֹּת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא:</p>	<p>רביעי</p>
<p>13 And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.</p>	<p>וְאִכְלֹתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי חֻקָּהּ וְחֻק-בְּנֵיהָ הִוא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי-כֵן צֻוֵּיתִי:</p>	<p>13</p>
<p>14 And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.</p>	<p>וְאֵת חֹזה הַתְּנוּפָה וְאֶת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אֹתָהּ וּבְנֵיהָ וּבְנֹתֶיהָ אִתָּךְ כִּי-חֻקָּהּ וְחֻק-בְּנֵיהָ נָתַנוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>14</p>
<p>15 The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.'</p>	<p>שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֹזה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לַהֲנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לָךְ וּלְבְנֵיךָ אִתָּךְ לְחֶק-עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צֻוֶּה יְהוָה:</p>	<p>15</p>

- (11) ולהודות. למד, שאסור שיכור בהוראה (ת"כ), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אתה וצניך אֶתְךָ ולא תמותו, כהנים בעבודתם מיתה, ואין חכמים בהוראתם במיתה:
- (12) הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וּבְאֶהֱלֹן הַתְּאֵנָה ה' מֵאֵד לְהַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא פלוי בנים, שנאמר וְאֶשְׁמִיד פְּרִיז מִמֶּעַל (עמוס ב, ט), ותפלתו של משה בטלה מחנה, שנאמר וְאֶתְפַּלֵּל גַּם צַעַד אֶהְלֹךְ צִעַת הַהוּא (דברים שס): קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוניין, וקדשים אסורים לאונן (זבחים קא): את המנחה. זו מנחת שמיני ומנחת נחשון: ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוצא בה לדורות, הוצרך לפרש בה דין שאר מנחות:
- (13) וחק בניך. אין לָגְנוֹת חק בקדשים: כי כן צויתי. צאנינות יאכלוה (ת"כ פרק א, ח זבחים קא):
- (14) ואת חזה התנופה. של שלמי צבור: תאכלו במקום טהור. וכיאת הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוזקו אכילתם במקום קדוש, אבל אלו אין צריכים תוך הקלעים, אבל צריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מזרעים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה): אתה ובניך ובנותיך. אתה וצניך צחלק, אבל צנותיך לא צחלק, אלא אם תתנו להם מתנות רשאות הן לאכול צחזה ושוק, או אינו אלא אף הצנות צחלק, תלמוד לומר כי חקך וחק צניך נתנו, חק לצנים, ואין חק לצנות (ת"כ שם י):
- (15) שוק התרומה וחזה התנופה. לשון אשר הונף ואשר הורס. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכתוב תרומה בשוק ותנופה צחזה. לא ידענו. שצנייהם בהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה צשעת תנופה, וישוה המקראות שלא יכחישו זה את זה כצר פרשתי שלשמן צנו את אהרן (לעיל ז, ל):

- 16 And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:
- 17 'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?
- 18 Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'
- 19 And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?
- וַיִּתֵּן שְׂעִיר הַחַטָּאת דָּרֹשׁ דָּרֹשׁ וַיִּבְרַח מִנֶּשֶׁה מִנֶּשֶׁה וַיִּהְיֶה שָׂרָף וַיִּקְצָף עַל-אֱלִעֶזֶר וְעַל-אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן הַנּוֹתָרִים לֵאמֹר:
- מִדּוּעַ לֹא-אָכַלְתֶּם אֶת-הַחַטָּאת בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים הוּא וְאֶתְּהוּ נָתַן לָכֶם לַשָּׂאת אֶת-עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:
- הֵן לֹא-הוּבֵא אֶת-דָּמָהּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי:
- וַיַּדְבֵּר אֶהֱרֹן אֶל-מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת-חַטָּאתָם וְאֶת-עֹלֹתָם לִפְנֵי יְהוָה וַתִּקְרָאנָה אֹתִי כְּאִלָּה וְאָכַלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינֵי יְהוָה:
- וַיִּתֵּן צִפּוֹרָא דְחַטָּאת מִתְּבַע תִּבְעֶיהָ מִנֶּשֶׁה וְהָא אֶתְּוֹקֵד וַיִּגְזִי עַל אֱלִעֶזֶר וְעַל אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן דְּאִשְׁתָּאֲרוּ לְמִימֵר:
- מִדִּין לֹא אָכַלְתִּין יֵת חַטָּאת בְּאַתֵּר קִדְּשִׁי אֲרִי קֹדֶשׁ קִדְּשִׁין הִיא וְיִתָּה יְהִי לָכֹן לְסַלְּחָא עַל חֻבֵּי כְּנִשְׁתָּא לְכַפֵּרָא עֲלֵיהֶן קָדָם יי:
- הָא לֹא אֶתְעַל מִדְּמָהּ לְבֵית קִדְּשָׁא גִּוְוָאָה מִיכָל תִּיכְלוּן יִתָּה בְּקִדְּשָׁא כְּמָא דְּפִקִּידִית:
- וּמִלִּיל אֶהֱרֹן עִם מִנֶּשֶׁה הָא יוֹמָא דִּין קָרִיבוּ יֵת חַטָּוֹתֵהֶן וְיֵת עֲלֻוֹתֵהֶן קָדָם יי וְעִרְעָא יֵתִי עֲקֹן כְּאֵלִין אֱלוּ פֹון אֲכַלִּית חַטָּאת יוֹמָא דִּין הִתְקִין קָדָם יי:

(16) שְׂעִיר הַחַטָּאת. שְׂעִיר מוֹסְפִי רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְשִׁלְשָׁה שְׂעִירֵי חַטָּאוֹת קָרְצוּ צוּ צוּס שְׂעִיר עִזִּים, וְשְׂעִיר נַחֲשׁוֹן, וְשְׂעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ, וּמְכוּלֵן לֹא נִשְׂרָף אֵלָּא זֶה, וְנִחְלָקוּ צִדְּרֵי חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, (צ"ח פ'ק צ, ח"י) יֵשׁ אֲוֹמְרִים מִפְּנֵי טוֹמְאָה שְׁנֵגָעָה צוּ נִשְׂרָף, וְיֵשׁ אֲוֹמְרִים מִפְּנֵי אֲנִיּוֹת נִשְׂרָף, לִפִּי שֶׁהוּא קִדְּשִׁי דּוֹרוֹת, אֲבָל בְּקִדְּשִׁי שְׂעִיר סָמְכוּ עַל מִשָּׁה שֶׁאִמְרוּ לָהֶם צִמְנָחָה וְאֲכֹלֶיהָ מֵאוֹת: דְּרוֹשׁ דְּרֹשׁ. שְׂמִי דְרִישׁוֹת הֵלֵל, מִפְּנֵי מֵה נִשְׂרָף זֶה, וּמִפְּנֵי מֵה נִאֲכָלוּ אֵלּוּ, כִּךְ הוּא צִתּוֹרַת כְּהֵנִים (פ'ק צ, צ) עַל אֱלִעֶזֶר וְעַל אִיתָמָר. צִשְׁצִיל כְּצוּדוֹ שֶׁל אֶהֱרֹן הִפֵּךְ פָּנָיו כִּנְגַד הַצִּנִּים וְכַעֵס: לֵאמֹר. אִמְרוּ לָהֶם הַשִּׁיבוּנִי עַל דְּבָרִי:

(17) מִדּוּעַ לֹא אָכַלְתֶּם אֶת הַחַטָּאת בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ. וְכִי חוֹץ לְקִדְּשׁ אֲכֹלֶהָ, וְהֵלֵא שְׂרָפוּהָ, וּמֵהוּ אֲוֹמֵר בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ, אֵלָּא אִמְרוּ לָהֶם שֶׁמֵּא חוֹץ לְקִלְעִים יֵאֵלֶּה וְנִפְסָלָה: כִּי קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים הוּא. וְנִפְסָלַת צִיוּאָה, וְהֵם אִמְרוּ לוֹ לֹא, אִמְרוּ לָהֶם הוֹאִיל וּבַמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ הִיתָה, מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אוֹתָהּ: וְאוֹתָהּ נָתַן לָכֶם לַשָּׂאת וְגוֹר. שֶׁהַכְּהֵנִים אֲוֹכְלִים וּבַעֲלֵיהֶם מִתְּכַפְּרִים: לַשָּׂאת אֶת עוֹן הָעֵדָה. מִכָּאן לְמַדְנוּ שֶׁשְׂעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ הִיא, שֶׁהוּא מִכְּפָר עַל עוֹן טוֹמְאָת מִקְדָּשׁ וְקִדְּשִׁי, שֶׁחַטָּאת שְׁמִינִי וּחַטָּאת נַחֲשׁוֹן לֹא לְכַפֵּרָה צָאוּ:

(18) הֵן לֹא הוּבֵא וְגוֹר. שֶׁאִילוֹ הוּבָא הִיא לְכַסֵּם לְשִׂרְפָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוֹצֵא מִדְּמָהּ וְגוֹ' (וִיקְרָא ו, כג): אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ. הִיא לְכַסֵּם לְאֲכֹלָהּ אֶף עַל פִּי שֶׁאִתָּם אֲוֹנִים: כְּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי. לְכַסֵּם צִמְנָחָה:

(19) וַיַּדְבֵּר אֶהֱרֹן. אֵין לִשׁוֹן דְּצוּר אֵלָּא לִשׁוֹן עוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּדְבֹּר רֹעֵם וְגוֹ' (צִמְדָּר כ"א, ה). אִפְשָׁר מִשָּׁה קִנְף עַל אֱלִעֶזֶר וְעַל אִיתָמָר, וְאֶהֱרֹן מִדְּבַר, הֵא יָדַעַת שֶׁלֹּא הִיתָה אֵלָּא מִדְּרַךְ כְּבוֹד, אִמְרוּ, אֵינוּ צָדִין שִׁיחָא אֲצִינוּ יוֹשֵׁב וְאוֹנוּ מִדְּבָרִים לִפְנֵינוּ, וְאֵינוּ צָדִין שִׁיחָא תִּלְמִיד מְשִׁיב אֶת רֵצוֹ, יִכּוֹל מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִיא צִלְעֶזֶר לְהַשִּׁיב, תִּלְמוּד לֹאִמְרוּ וַיִּתְּנֵהּ הַכֹּהֵן לְאִשְׁתִּי הַכֹּהֵן וְגוֹ' (ש"ס ל"א, כ"א). הִרִי כְּשִׂרְפָּה דְּבַר לִפְנֵי מִשָּׁה וּלְפָנֵי הַנְּשִׁיאִים, וְזֶה מִלְּאִתִּי בְּסִפְרֵי שֶׁל פָּנִים שְׁנֵי: הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ. מֵהוּ אֲוֹמֵר, אֵלָּא אִמְרוּ לָהֶם מִשָּׁה שֶׁמֵּא זִרְקָתָם דְּמֵה אֲוֹנִים, שֶׁהָאוֹנִן שֶׁעֲבָד חֵלֶל, אִמְרוּ לוֹ אֶהֱרֹן, וְכִי הֵם הִקְרִיבוּ שֶׁהֵם הַדִּישׁוֹת, אֵינוּ הִקְרִיבוּ, שֶׁאֵינוּ שֶׁאֵינוּ כֹּהֵן גָּדוֹל, וּמִקְרִיב אֲוִינִי (זכַּחִים ק"א): וַתִּקְרָאנָה אוֹתִי כְּאִלָּה. אִפְּיֵלוּ לֹא הִיוּ הַמִּתִּים צִנִּי, אֵלָּא שֶׁאֵר קְרוּבִים שֶׁאֵינוּ חִיִּיב לִהְיוֹת אֲוִינִי עֲלֵיהֶם כְּאֵלּוּ, כְּגוֹן כָּל הָאֲוִינִים צִפְרָשׁת כְּהֵנִים שֶׁהֵכָהּ מִטְּמֵא לָהֶם: וְאֲכַלְתִּי חַטָּאת. וְאֵם אֲכַלְתִּי, הִיִּיעַב

20	And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight.	וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׂבַּח וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׂבַּח בְּעֵינָיו: (פ)	20
XI	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֱלֹהִים: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֵאחֲרָיו לְמִימַר לְהוֹן:	ששי 1
2	Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth.	דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר דָּא חַיָּתָא דְתִיכְלוּן מִכָּל בְּעִירָא דְעַל אֶרֶץ:	2
3	Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat.	כָּל מִפְרָסֶת פֶּרֶסָה וְשֹׁסֶעַת שֹׁסֶעַ פֶּרֶסֶת מַעֲלַת גֶּרָה בְּבִהֶמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ: כָּל דְּסָדִיקָא פֶּרֶסֶתָהּ וּמִטְלָפִין טְלָפִין פֶּרֶסֶתָהּ מִסְקָא פִּשְׁרָא בְּבִעִירָא יִתְהַ תִּיכְלוּן:	3
4	Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	אֲדָ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֶּרָה וּמִמִּפְרָסֵי הַפֶּרֶסָה אֲתֵּי הַגִּמְלָה כִּי-מַעֲלָה גֶרָה הוּא וּפֶרֶסָה אֵינָנו מִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵם: בְּרֵם יֵת דִּין לֹא תִיכְלוּן מִמִּפְרָסֵי פִּשְׁרָא וּמִסְדִּיקֵי פֶּרֶסֶתָהּ יֵת גִּמְלָא אֲרִי מִסִּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפֶרֶסֶתִיהָ לֹא סָדִיקָא מִסָּבָה הוּא לָכֵן:	4
5	And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	וְאֶת־הַשֹּׁפָן כִּי-מַעֲלָה גֶרָה הוּא וּפֶרֶסָה לֹא יִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵם: וְיֵת טַבָּא אֲרִי מִסִּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפֶרֶסֶתִיהָ לֹא סָדִיקָא מִסָּבָה הוּא לָכֵן:	5

וגו': היום. אבל אנינות לילה מותר, שאין אונן אלא יום קצורה (שס ק): הייטב בעיני ה'. אם שמעת בקדשי שעה, אין לך להקל בקדשי דורות:

(20) וייטב בעיניו. הודה ולא צוה לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ז, יז):

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לצניו, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהשווה דְּמִימָה וקבלו עליהם גזירת המקום מאהבה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישראל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הצדילים מן הטומאה וגזר עליהם מוות, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי תנחומא (פ"ו, ויקרא רבה יג, ז): זאת החיה. מלמד שהיה משה אוחז בחיה ומראה אותה לישראל זאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף בשרי המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן צעוף ואת אלה תשקלו מן העוף, וכן בשרים וזה לכם הטמא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהזהמה בכלל חיה (חולין עא):

(3) מפרסת. כתרומתו סדיקא: פרסה. פלאגט"ה צלע"ו: ושעשת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה בשתי צדדין, כתרומתו ומטלף טלפין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומוצלות לגמרי שמלמטה מחוברות: מעלת גרה. מעלה ומקיא האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת מים הנקראים (שמואל"ז יד, יד), שהוא נגרר אחר הפה, ותרומתו פִּשְׁרָא, שע"י הגרה האוכל נפטר ונמוח: בבהמה. תיבה זו יחירה היא לדרשה, להחיר את השליל הנמצא במעי אמו: אותה תאכלו. ולא צהמה טמאה, והלא באזהרה היא, אלא לעזור עליה צעה ולא תעשה (זבחים לד):

6	And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you	וְאֶת־הָאַרְנֶכֶת כִּי־מַעֲלֶת גֵּרָה הִוא וּפְרָסָה לֹא הִפְרִסָה מִסָּאָבָה הִוא לָכֵן: טְמֵאָה הִוא לָכֵם:
7	And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.	וְאֶת־תַּחֲזִיר כִּי־מִפְרִיס פְּרָסָה הִוא וְשֹׁסֵעַ שֹׁסֵעַ פְּרָסָה וְהִוא גֵּרָה לֹא־יִגַּר טְמֵאָה הִוא לָכֵם: וְיֵת חֲזִירָא אֲרִי סָדִיק פְּרָסָתָא הִוא וּמִטְלָפִין טְלָפִין פְּרָסָתִיה וְהִוא פִּשְׁרָא לֹא פִשֵּׁר מִסָּאָב הִוא לָכֵן:
8	Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.	מִבִּשְׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ טְמֵאִים הֵם לָכֵם: מִבִּשְׂרָהוֹן לֹא תִיכְלוּ וּבְנִבְלַתְהוֹן לֹא תִקְרְבוּ מִסָּאָבִין אֲנִין לָכֵן:
9	These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, them may ye eat.	אֵת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם בַּיָּמִים וּבְנִחְלִים אֵתֵם תֹאכְלוּ: יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל דְּבַמְיָא כָּל דְּלִיה צִיצִין וְקִלְפִין בַּמְיָא בַּיָּמִים בַּיָּמִים וּבְנִחְלִיָא יִתְהוֹן תִּיכְלוּן:
10	And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,	וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּיָּמִים וּבְנִחְלִים מִכָּל שְׂרָץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שִׁרְץ הֵם לָכֵם: וְכָל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקִלְפִין בַּיָּמִים וּבְנִחְלִיָא מִכָּל רַחֲשָׂא דְּמְיָא וּמִכָּל נֶפֶשׂא חַיָּתָא דְּבַמְיָא שִׁקְצָא אֲנִין לָכֵן:
11	and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.	וְשִׁרְץ יִהְיוּ לָכֵם מִבִּשְׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תִּשְׁקֹצוּ: וְשִׁקְצָא יִהְיוּ לָכֵן מִבִּשְׂרָהוֹן לֹא תִיכְלוּ וְיֵת נִבְלַתְהוֹן תִּשְׁקֹצוּן:
12	Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.	כָּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם שִׁרְץ הִוא לָכֵם: כָּל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקִלְפִין בַּמְיָא שִׁקְצָא הִוא לָכֵן:

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר בהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין צ"ח פ"ק דג, ב): מבשרם. על בשרם באזהרה, ולא על עצמותם וגידין וקרניים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהו ישראל מזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר לומר לא להפגים וגו' (ויקרא כא, א), כהנים מזהרין, ואין ישראל מזהרין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר בה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, ברגל (ראש השנה טז:). (זהו שאמרו חייב אדם לטהר עצמו ברגל):

(9) סנפיר. אלו ששט בהם: קשקשת. אלו קליפין הקצועים בו (חולין נט.), כמו שנאמר וְשִׁרְץ קִשְׁקִישִׁים הִוא לְבוֹשׁ (שמואל"א י, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרוחש ונד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש בו צנות טעם (חולין נט.). מבשרם. אינו מזהר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרבות יבחושין שסינין (חולין סז.), יבחושין מושיילוני"ש בלע"ז:

13	And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the ospray;	וְאֶת־אֲלֵה־תִּשְׁקָצוֹ מִן־הָעוֹף לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעֲזָנִיָּה:	וְיָת אֲלֵין תִּשְׁקָצוֹן מִן עוֹפָא לֹא יִתְאָכְלוּן שְׁקָצָא אֲנִין נִשְׂרָא וְעֶר וְעֲזָנָא:
14	and the kite, and the falcon after its kinds;	וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָּה לְמִינֶיהָ:	וְדִיתָא וְטִרְפִּיתָא לְזִנְהָ:
15	every raven after its kinds;	אֶת כָּל־עֹרֵב לְמִינֵו:	יָת כָּל עוֹרְבָא לְזִנְיָה:
16	and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;	וְאֶת בֶּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתַּחֲמָס וְאֶת־הַשֶּׁחַף וְאֶת־הַנֶּגֶץ לְמִינֵהוּ:	וְיָת בֶּת נַעֲמִיתָא וְצִיצָא וְצִפּוֹר שִׁחָא וְנֶצֶא לְזִנְיָה:
17	and the little owl, and the cormorant, and the great owl;	וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשִּׁלָּךְ וְאֶת־הַיִּנְשׁוּף:	וְקִדְיָא וְשְׁלִינִינָא וְקַפּוּפָא:
18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֶת־הַתְּנַשְׁמַת וְאֶת־הַקָּאֵת וְאֶת־הַרְחָם:	וּבִזָּתָא וְקִתָּא וְיִרְקִיָּקָא:
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֶת הַחֲסִידָה הָאֲנַפָּה לְמִינֶיהָ וְאֶת־הַדּוֹכִיפֶת וְאֶת־הָעֵטְלָף:	וְחִירִיתָא וְאֲבֹ לְזִנְהָ וְנֶגֶר טוֹרָא וְעֵטְלִיפָא:
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:	כָּל רִחְשָׂא דְעוֹפָא דְמַהֲלִיף עַל אַרְבַּע שְׁקָצָא הוּא לְכוּן:

(12) אשר אין לו גור. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליצשה, השירן צמים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת צמים, הא אם היו לו צמים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא):

(13) לא יאכלו. לחייב את המאכלין לקטנים (יצמות קיד), שכך משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסרן בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יז), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר בו למינה, למינו, למינהו, יש בזהו המין שאין דומין זה לזה לא במראהו ולא בשמותם, וכולן מין אחד:

(16) הנץ. אישפרו"ר:

(17) השלך. פירשו רבותינו (חולין סג). זה השולה (פי' מגזיה) דגים מן הים, וזה שתרגס אונקלוס וְשְׁלִינִינָא: כוס וינשוף. הם זואיטי"ש הזועקים צלילה, ויש להם לסחות כחדם, ועוד אחר דומה לו שקורין ייב"ץ:

(18) התנשמת. היא קלצ"א שורי"ץ, דומה לעכבר ופורחת צלילה, ותנשמת האמורה צרעים היא דומה לה, ואין לה עינים, וקורין לה טלפ"א:

(19) החסידה. זו דיה לצנה, ציגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חצרותיה צמזומות (שם): האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירון: הדוכיפת. תרגול הבר, וְכַךְ צִלְתָּו כפולה, וצלעו הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרבלתו, וְנֶגֶר טוֹרָא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו צמס' גיטין בפרק מי שחזו (דף סח):

(20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרוחשין על הארץ, כגון זבובים ולרעין ויתושין וחגבים:

21	Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;	אֵף אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַחֲלָךְ עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־ (כ' לא) וְלֹא לָן כְּרַעִים מִמֶּעַל לְרַגְלָיו לְהִתָּרֵק עַל־הָאָרֶץ:	כָּרֶם יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל רַחֲשָׂא דְעוֹפֵא דְמַחֲלִיף עַל אַרְבַּע דְּלִיה קַרְסוּלִין מִעֲלֵיו רַגְלוֹהִי לְקַפְצָא בְּהוֹן עַל אֶרְעָא:
22	even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.	אֶת־אַלֶּה מֵהֶם תֹאכְלוּ אֶת־ הָאַרְבֶּה לְמִינֹו וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲרָגָל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲגָב לְמִינֵהוּ:	יֵת אֲלִין מִנְהוֹן תִּיכְלוּן יֵת גּוֹבֵא לְזִנְיָה וְיֵת רְשׁוֹנָא לְזִנְיָה וְיֵת חֲרָגָל לְזִנְיָה וְיֵת חֲגָב לְזִנְיָה:
23	But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.	וְכָל שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שָׂקִץ הוּא לָכֶם:	וְכָל רַחֲשָׂא דְעוֹפֵא דְלִיה אַרְבַּע רַגְלִין שָׂקֵצָא הוּא לְכוֹן:
24	And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.	וְלֹא־לָהּ תִטְמָאוּ כָּל־הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָם וְטִמָּא עַד־הָעֶרֶב:	וְלֹא־לִין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקָרָב בְּנִבְלָתָהוֹן יְהִי מְסֹאֵב עַד רַמְשָׂא:
25	And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.	וְכָל־הַנֶּשֶׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטִמָּא עַד־הָעֶרֶב:	וְכָל דִּיטוֹל מִנִּבְלָתָהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מְסֹאֵב עַד רַמְשָׂא:
26	Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean.	לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרִסַּת פְּרִסָּה וְשִׁנְסָה אֵינָנָה שֹׁסֶעַת וְגֵרָה אֵינָנָה מִעֲלָה טִמָּאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֶּגַע בָּהֶם יִטְמָא:	לְכָל בְּעִירָא דְהִיא סְדִיקָא פְּרִסָּתָה וְטִלְפִין לִיתְהָא מִטְלָפָא וּפְשָׂרָא לִיתְהָא מְסֹאֵב מְסֹאֲבִין אֲנִין לְכוֹן כָּל דִּיקָרָב בְּהוֹן יְהִי מְסֹאֵב:

(21) על ארבע. על ד' רגלים: ממעל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרוצה לעוף ולקפוץ מן הארץ מתחזק באותן שתי כרעים ופורה, ויש מהן הרבה, כאותן שקורין לנגושט"א, אבל אין אנו בקיאים בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרסולין אלו כרעים הכתוצים כאן, וכנפיו חופין את רוצו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מזויין באותן שצינתינו, אבל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), ולריך שיהא שמו חגב, ובזה אין אנו יודעים להצדיל ביניהם:

(23) וכל שרץ העוף וגו'. בא ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת"כ פרק ה, י):

(24) ולא־לה. (ת"כ) העמידין להאמר למטה בענין: תטמאו. כלומר בנגיעתם יש טומאה:

(25) וכל הנשא מנבלתם. כל מקום שנאמרה טומאת משא, חמורה מטומאת מגע, שהיא טעונה כבוס בגדים (שם פרשתא 1, 7):

(26) מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת. כגון גמל שפרסמו סדוקה למעלה, אבל למטה היא מחוצרת. כאן למדך שנבלת בהמה טמאה מטמאה, ובענין שנסוף הפרשה פירש על בהמה טהורה:

27	And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.	וְכָל הַחַיָּה הַחֹלֶקֶת עַל-פְּאֵיוֹ בְּכָל-הַחַיָּה הַחֹלֶקֶת עַל-אֲרָבַע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:	וְכָל הַחֹלֶקֶת עַל-פְּאֵיוֹ בְּכָל-הַחַיָּה הַחֹלֶקֶת עַל-אֲרָבַע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:	27
28	And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.	וְיָטוּל יָת נְבִילָתָהוֹן יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹ וְיִהְיֶה מִסָּאב עַד רִמְשָׁא מִסָּאבִין אֲנֹן לְכוֹן:	וְהַנֶּשֶׂא אֶת-נְבִילָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס)	28
29	And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,	וְזֶה לָכֶם הַטְּמֵא בִשְׂרֵץ הַשָּׂרֶץ עַל-הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהַעֲכָבֵר וְהַצֵּב לְמִינֵהוּ:	וְזֶה לָכֶם הַטְּמֵא בִשְׂרֵץ הַשָּׂרֶץ עַל-הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהַעֲכָבֵר וְהַצֵּב לְמִינֵהוּ:	29
30	and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon.	וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְטָאָה וְהַחֲמָט וְהַתְנַשְּׁמָת:	וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְטָאָה וְהַחֲמָט וְהַתְנַשְּׁמָת:	30
31	These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.	אֵלֶּיךָ דְּמִסָּאבִין לְכוֹן בְּכָל-רִחְשָׁא כָּל דְּיִקְרַב בְּהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יִהְיֶה מִסָּאב עַד רִמְשָׁא:	אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל-הַשָּׂרֶץ כָּל-הַנֶּגַע בָּהֶם בְּמָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:	31
32	And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.	וְכָל דְּיִפּוּל עָלֵיהֶן מִנֵּהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יִהְיֶה מִסָּאב מִכָּל מָאן דְּאָע אוֹ לְבוּשׁ אוֹ מְשָׁד אוֹ שֶׁק כָּל מָאן דְּיִתְעַבֵּיד עֲבִידָא בְּהוֹן בְּמֵיָא יִתְעַל וְיִהְיֶה מִסָּאב עַד רִמְשָׁא וְיִדְכִי:	וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל-עָלָיו מֵהֶם בְּמָתָם יִטְמָא מִכָּל-כְּלִי-עֵץ אוֹ בֶּגֶד אוֹ-עוֹר אוֹ שֶׁק כָּל-כְּלִי אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה מְלֶאכֶה בָּהֶם בְּמֵיִם יוֹבָא וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב וְיִטְהַר:	32
33	And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.	וְכָל מָאן דְּחִסַּף דְּיִפּוּל מִנֵּהוֹן לְגִייה כָּל דְּבִגְיִיָּה יִסְתָּאב וְיִתִּיָּה תִתְבָּרוֹן:	וְכָל-כְּלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִפֹּל מֵהֶם אֶל-תּוֹכּוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא וְאֵתָּו תִּשְׁבְּרוּ:	שביעי

(27) על כפיו. כגון כלזודוזוחול: טמאים הם לכם. למגע:
 (29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא צמגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, וליכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פוי"ט, שדומה לזפרדע:
 (30) אנקה. הרינון: הלשאה. לשרד"ה: החמט. לימנ"א: תנשמת. טלפ"א:
 (32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך וטהר. צהערצ השמש (יצמות עה).
 (33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד): כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצאוירו (ס"א ל"ל צמכו): ואתו תשבירו. למד שאין לו טהרה צמקוה (ת"כ פרשתא ז. יג):

34	All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.	מִכָּל-הָאֲכָל אֲשֶׁר יֹאכַל אָדָם מִכָּל דְּבִישׁוֹן עַל-וְהִי מִיָּא יְהִי מִשְׁקָהוּ אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל-כֵּל יִטְמָא:	34
35	And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.	וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנְּבִלָתָהוֹן עַל-וְהִי יְהִי מִסָּאב תִּנּוּר וְכִירִים יִתְרַעֲוּ מִסָּאבִין אֲנֹן וּמִסָּאבִין יִהְיוּ לָכֵן:	35
36	Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.	אֲךְ מַעֵין וְכוּר מְקוּה-מַיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא:	36
37	And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.	וְכִי יִפֹּל מִנְּבִלָתָם עַל-כָּל-זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר הוּא:	37
38	But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.	וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל-זֶרַע וְנָפַל מִנְּבִלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא עַל-וְהִי מִסָּאב הוּא לָכֵן (ס)	38

(34) מכל האכל אשר יאכל. מוסב על מקרא העליון כל אשר צחוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יצוא עליו מים, והוא צחוך כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישתה בכל כלי והוא צחוך כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים פעם אחת, ומשצאו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגז, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר וזעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש המקרא אשר יצוא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדנו רבותינו מכאן שאין וולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ:). יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר צחוכו יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אב הטומאה והכלי שנטמא ממנו וולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שצחוכו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת צחוכו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ותהא הפת תחילה, שאם אתה אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגזן. ולמדנו עוד, על ציאת מים שאינה מכשרת וזעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אתה אומר מקצלין הכשר במחוצר, אין לך שלא צאו עליו מים, ומהו אומר אשר יצוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ). שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושיערו חכמים אין בית הצליעה מחזיק יותר מציצת תרנגולת:

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן תוך, ושופת את הקדרה על נקב החלל, ושניהם פיהם למעלה: יתן. שאין לכלי חרס טהרה בצביצה: וטמאים יהיו לכם. שלא תאמר מזוהה אני לנותרים, תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי:

(36) אך מעין וכו' מקוה מים. המחוצרים לקרקע, אין מקצלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל בהם מטומאתו: ונגוע בנבלתם יטמא. אפי' הוא צחוך מעין וכו' ונגוע בצבצתם יטמא, (ת"כ פרשחא ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטהר את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שיציל את הטהור מליטמא, לכך נאמר ונגוע בצבצתם יטמא:

(37) זרע זרוע. זריעה של מיני זרעונים. זרוע שם דבר הוא, כמו ויִשְׁתַּחֲוּ לְגִמְלָתוֹ הַזֶּה (דניאל א, יצ): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים:

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנתלש, שאם תאמר יש הכשר במחוצר אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח:): מים

39	And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.	וְכִי יָמוּת מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם לֶאֱכֹלָה הִנֵּגַע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	וְאִרְי יָמוּת מִן בְּעִירָא דְּהִיא לְכֹן לְמִיכַל דִּיקְרַב בְּנִבְלָתָהּ יְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא:
40	And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.	וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֹתָהּ נִבְלָתָהּ יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	וְדִיִּיכֹל מִנִּבְלָתָהּ יִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹ וְיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא וְדִיטוֹל יֵת נִבְלָתָהּ יִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹ וְיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא:
41	And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.	וְכָל־הַשָּׂרֵץ הַשֹּׁבֵץ עַל־הָאָרֶץ שֹׁקֵץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:	וְכָל רַחֲשָׂא דְּרַחֲשִׁישׁ עַל אֶרְעָא שִׁקְצָא הוּא לֹא יִתְאַכִּיל:
42	Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.	כָּל־הוֹלֵךְ עַל־גִּחְזוֹן וְכָל־הוֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע עַד כָּל־מְרַבֵּה רַגְלִים לְכָל־הַשָּׂרֵץ הַשֹּׁבֵץ עַל־הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי־שֹׁקֵץ הֵם:	כָּל דְּמַהֲלִיד עַל מַעוֹהִי וְכָל דְּמַהֲלִיד עַל אַרְבַּע עַד כָּל סִגִּיּוֹת רַגְלִין בְּכָל רַחֲשָׂא דְּרַחֲשִׁישׁ עַל אֶרְעָא לֹא תִיכְלוּנְהוֹן אֲרִי שִׁקְצָא אֲנֹן:
43	Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.	אֶל־תִּשְׁקְצוּ אֶת־נַפְשְׁתִּיכֶם בְּכָל־הַשָּׂרֵץ הַשֹּׁבֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם:	לֹא תִשְׁקְצוּן יֵת נַפְשְׁתְּכוֹן בְּכָל רַחֲשָׂא דְּרַחֲשִׁישׁ וְלֹא תִסְתַּאֲבוּן בָּהֶן וְתִסְתַּאֲבוּן פֹּה בְּהוֹן:

על זרע. בין מים, בין שאר משקין, בין הם על הזרע, בין הזרע נפל לחוכן, הכל נדרש צמורת כהנים (פרק יא, ו): ונבל מנבלתם עליו. אף משגגז מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר הימנו:

(39) בנבלתה. ולא צעזעמות וגידים, ולא צקרנים וטלפים, ולא צעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח):

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנושא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר צו יכבס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול מטמאנו אכילתו, כשהוא אומר צנצלת עוף טהור נצלה ותרקה לא יאכל לטמאה צה (ויקרא כב, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת צהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם תחצה לו חצירו צדית הצליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (נדה מצ:): ושמא עד הערב. אף על פי שטבל, צריך הערב שמש:

(41) השורץ על הארץ. להוציא את היתושין וצפליסין וצפולין, ואת הזיוזין שצעדשים (חולין סז): שהרי לא שרצו על הארץ אלא בחור האוכל, אבל משיצאו לאויר ושרצו ושרצו נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד:

(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שחפה, שהולך שם ונופל על מעיו: כל הולך. להציא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להציא את החפושית, אשקרצי"ט צלע"ז, ואת הדומה לדומה: מרבה רגלים. זה נבל, שרץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכלא ולכאן, וקורין צינטיפיד"ש:

(43) אל תשקצו. באכילתו, שהרי כתיב נפשותיכם, ואין שקץ נפש צמגע, וכן ולא תטמאו באכילתם: ונשמעתם בם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הזה, ובישיבת מעלה:

44	For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.	כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל־הַשָּׂרָץ הֹרֵמֶשׁ עַל־הָאָרֶץ:	44
45	For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy. .	כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי:	מפטיר
46	This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;	זֹאת תוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה הֹרֵמֶשׁ בַּמַּיִם וְכָל־נֶפֶשׁ הַשָּׂרָצַת עַל־הָאָרֶץ:	46
47	to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.	לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֹאכַל: (פ)	47

The Haftara is II Samuel 6:1 – 7:17 on page 146. Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 172. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftara are on page 176.

XII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	תזריע
2	Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדָּת דִּוְתָהּ תִטְמָא: מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֶר אֲתָתָא אֲרִי תַעֲדִי וּתְלִיד דְּכָר וְתִהִי מְסֻבָּא שְׁבַע יוֹמִין כִּיּוֹמֵי רִיחֻק סְאוּבָתָהּ תִהִי מְסֻבָּא:	2

(44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הבא: ולא תטמאו וגו'. לעבור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזה שאמרו בגמ' (מכות טו): אבל פוטיקא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, זרעה לוקה שש:
(45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מזוית העליונה אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, כולן כתיב הוואחי, וכאן כתיב המעלה, חנא דזי רזי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממזרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דייס, ומעלייתא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (ב"מ סא:)):
(47) להבדיל. לא בלבד השונה אלא שמהא יודע ומכיר ובקידהו: בין הטמא ובין הטהור. צריך לומר בין חמור לפרה, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין טמאה לך, לטהורה לך, בין נשחט חזיו של קנה, לנשחט רובו: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר בין צבי לערוד, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין שגולדו זה סימני טרפה כשרה, לגולדו זה סימני טרפה פסולה:

3	And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised.	וביום השמיני ימול בשר ערלתו: וביומא תמינא יתגזר בשרא דערלתיה:
4	And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.	ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדם בטהרה בכל קדש לא תגע ולא המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה: ותלתין ותלתא יומין תתיב בדם בטהרה בכל קדש לא תגע ולא המקדש לא תבא עד משלם ימי דכותרה:
5	But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.	ואם נקבה תלד וטמאה שבעים כנדתה ושלשים יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה: ואם נוקבתא תליד ותהי מסאבא ארבעת עשר פריחוקה ושתינ ושתא יומין תתיב על דם דכו:
6	And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.	ובמלאתו ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעלה ובן יונה או לחטאת אלפתח אהל מועד אל הכהן: ובמשלם ימי דכותרה לברא או לברתא תיתי אמר בר שתייה לעלתא ובר יונה או שפנינא לחטאת לתרע משפן זמנא לות כהנא:
7	And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.	והקריבו לפני יהוה וכפר עליה וטהרה ממקור דמיה זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה: ויקרבניה לקדם יי וכפר עליה ותדפי מסואבת דמיה דא אורייתא דילידתא לזכר או לנקבא:
8	And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.	ואם לא תמצא ידה די שנה ולקחה שתי תרים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה: (פ) ואם לא תשכח ידה כמסת אמרא ותסב תרין שפנינין או תרין בני יונה חד לעלתא וחד לחטאת ויכפר עליה כהנא ותדפי:

(2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצירתו של אדם אחר כל זהמה חיה ועוף צמחיה בראשית, כך תורתו נחפרה אחר תורת זהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרבות שאפי' ילדמו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז:). כימי נדת דותה תטמא. כסדר כל טומאה האמורה בנדה, מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח הקצר בלא דם: דותה. לשון דבר הוצ' מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואבריה כדדין עליה: (4) תשב. אין תשז' לאל לשון עכזה, כמו וטשז' בקדש (דברים א, מו), וטשז' באלג' ממקרא (בראשית יג, יח): בדמי טהרה. אף על פי שרואה טהורה: בדמי טהרה. לא מפיקה"א, והוא שם דבר, כמו טוהר: ימי טהרה. מפיקה"א, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל, כמו ששנויה ביצמות (דף עה:). בכל קדש וגו'. לרבות את התרומה (מכות יד: ביצמות שם), לפי שזו טבולת יום ארוך שצולה לסוף שצעה ואין שמה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תביא את כפרת טהרה: (7) והקריבו. ללמדך, שאין מעכזה לאכול בקדשים אלא אחד מהם, ואיזה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא זא' לכפר, זו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (זבחים יט: סנהדרין פג:):

XIII	And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:	ישראל
2	When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.	אִם בְּיִיחֹיָהּ בְּעוֹר-בָּשָׂרוֹ שָׂאתָ אוֹ-סִפְחָת אוֹ בַּהֲרַת וְיִיחֹיָהּ בְּעוֹר-בָּשָׂרוֹ לִנְגַע צָרַעַת וְהוֹבֵא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל-אֶחָד מִבָּנָיו הַכֹּהֲנִים:	2
3	And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשָׁעַר הַנֶּגַע הִפָּךְ לָבָן וּמֵרָאָה הַנֶּגַע עֲמֹק מֵעוֹר בָּשָׂרוֹ נֶגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְשָׂמָא אֹתוֹ:	3
4	And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.	וְאִם-בַּהֲרַת לִבְנָה הוּא בְּעוֹר בָּשָׂרוֹ וְעֲמֹק אֵין-מֵרָאָה מִן-הָעוֹר וְשָׁעַרָה לֹא-הִפָּךְ לָבָן וְהַסִּגִּיר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:	4
5	And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.	וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע עֲמֵד בְּעֵינָיו לֹא-פָשָׂה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהַסִּגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית:	5

- (8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל להקרבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו בזבחים (5) צפ"ל כל המדיר:
- (2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולצנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצרורות טיאל"ר צלע"ז, וכן צהיר הוא צִשְׁקִים (איז לז, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא, ט):
- (3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן צמח הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ג, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הכלל (שבעות ו): ושמא אותו. יאמר לו טמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:
- (4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו צינת אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:
- (5) בעיניו. נמראה וצשיעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה בשבוע ראשון טמא מוחלט:

<p>6 And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וַיֵּחֹזִי כֹהֵן אֶת־הַנֶּפֶשׁ שְׁבִיעָה יְמֵי וְהָאֵם עָמָּא מִכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּדְכִּינֶיהָ כֹּהֵן עָדִיתָא הִיא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִּי:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהִנֵּה כֶּתֶה הַנֶּגַע וְלֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וַיִּתְּרוּ הַכֹּהֵן מִסְפַּחַת הָאֵם וַיִּכְבֹּס בְּגָדָיו וַיִּתְּהַר:</p>
<p>7 But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.</p>	<p>וְאִם־פָּשָׁה תִּפְשָׁה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הִרְאָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטַהַרְתּוֹ וַיִּנְרָאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>וְאִם־פָּשָׁה תִּפְשָׁה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הִרְאָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטַהַרְתּוֹ וַיִּנְרָאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>8 And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.</p>	<p>וַיֵּחֹזִי כֹהֵן אֶת־הַנֶּפֶשׁ עָדִיתָא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְאֲכֶנִיהָ כֹּהֵן סִגִּירוֹתָא הִיא:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָשְׁתָה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וַיִּטְמָאוּ הַכֹּהֵן צִרְעַת הִוא: (פ)</p>
<p>9 When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.</p>	<p>מִכְתָּשׁ סִגִּירוֹ אֲרִי תְּהִי בְּאִנְשָׁא וַיִּתִּי לֹת כֹּהֵן:</p>	<p>9 נִגַע צִרְעַת כִּי תִהְיֶה בָאָדָם וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>10 And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,</p>	<p>וַיֵּחֹזִי כֹהֵן אֶת־הַנֶּפֶשׁ עָמָּא חוֹרָא בְּמִשְׁכָּא וְהִיא הִפְכַת שְׁעָרָא לְמַחֲנֹר וְרֶשֶׁם בָּשָׂר חַי בְּעֵמִיקָתָא:</p>	<p>10 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת־לְבָנָה בְּעוֹר וְהִיא הִפְכָה שְׁעַר לְבָן וּמִחֲתֵת בָּשָׂר חַי בַּשְּׂאֵת:</p>
<p>11 it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.</p>	<p>סִגִּירוֹת עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁךְ בָּשָׂרִיהָ וַיִּסְאֲכֶנִיהָ כֹּהֵן לֹא יִסְגֶּרֶנָּה אֲרִי מְסֻבֵּה הִוא:</p>	<p>11 צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הִוא בְּעוֹר בָּשָׂרוֹ וַיִּטְמָאוּ הַכֹּהֵן לֹא יִסְגֶּרְנוּ כִּי טָמֵא הִוא:</p>
<p>12 And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;</p>	<p>וְאִם מִסְכָּא תִּסְגִּי סִגִּירוֹתָא בְּמִשְׁכָּא וְתִחַפִּי סִגִּירוֹתָא יָת כָּל מִשְׁךְ מִכְתָּשָׁא מִרִּישִׁיהָ עַד רַגְלֶיהָ לְכָל חִיזוֹ עֵינֵי כֹהֵן:</p>	<p>12 וְאִם־פָּרוּחַ תִּפְרָח הַצִּרְעַת בְּעוֹר וַיִּכְסֶּתָהּ הַצִּרְעַת אֶת כָּל־עוֹר הַנֶּגַע מֵרָאשׁוֹ עַד־רַגְלָיו לְכָל־מְרָאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן:</p>

- (6) כהה. הוכה מראיתו, הא אם עמד צמראיתו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר. הואיל ונזקק להסגר נקרא טמא, ואריך טבילה:
- (8) ושמאו הכהן. ומשמאו הרי הוא מוחלט, וזקוק לזכריו ולמגלחת ולקרצן האמור צפרשת זאת תהיה: צרעת הוא. המספחת הזאת: צרעת. לשון נקזה. נגע לשון זכר:
- (10) ומחית. שנימי"ט כלע"ז, שנהפך מקצת הלובן שבתוך השאת למראה בשר אף הוא סימן טומאה, שער לבן בלא מחיה, ומחיה בלא שער לבן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא בשאת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:
- (11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחבורה זו נראית צריאה מלמעלה ותחתיה מלאה לחה, שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה אטהרנה:
- (12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שחשך מאורו:

13	then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה כִּסְתָה הַצִּרְעָת אֶת-כָּל-בְּשָׁרוֹ וְטָהַר אֶת-הַנֶּגַע כֻּלּוֹ הַפֶּה לִבָּן טָהוֹר הוּא:	וַיַּחְזִי כֹהֵנָּא וְהָא חֲפַת סְגִירוּתָא יָת כָּל בְּשָׂרִיה וַיִּדְכִּי יָת מִכְתָּשָׂא כָלִיה אֶתְחַפִּיד לְמַחְנֹר דְּכִי הוּא:
14	But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.	וּבְיוֹם הֵרָאוֹת בּוֹ בֶּשֶׂר חַי וְטָמֵא:	וּבְיוֹמָא דִּיתְחַזִּי בֵּיה בִּשְׂרָא חַיָּא יְהִי מְסָאב:
15	And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַבֶּשֶׂר הַחַי וְטָמֵא הַבֶּשֶׂר הַחַי טָמֵא הוּא צִרְעַת הוּא:	וַיַּחְזִי כֹהֵנָּא יָת בִּשְׂרָא חַיָּא וַיִּסְאַבְנִיה בִּשְׂרָא חַיָּא מְסָאב הוּא סְגִירוּתָא הוּא:
16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	אֹי כִי יָשׁוּב הַבֶּשֶׂר הַחַי וְנִהְפָּךְ לָלֶבָן וְבָא אֶל-הַכֹּהֵן:	אוֹ אַרִי יָתִיב בִּשְׂרָא חַיָּא וַיִּתְחַפִּיד לְמַחְנֹר וַיֵּיתִי לִנְת כֹּהֵנָּא:
17	and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה נִהְפָּךְ הַנֶּגַע לָלֶבָן וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)	וַיַּחְזִינִיה כֹּהֵנָּא וְהָא אֶתְחַפִּיד מִכְתָּשָׂא לְמַחְנֹר וַיִּדְכִּי כֹהֵנָּא יָת מִכְתָּשָׂא דְּכִי הוּא:
18	And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,	וּבֶשֶׂר כִּי-יְהִיָּה בּוֹ-בַעֲרוֹ שָׁחִין וְנִרְפָּא:	וְאַנְשׁ אַרִי יְהִי בֵּיה בְּמַשְׁפִּיה שָׁחִנָא וַיִּתְסִי:
19	and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.	וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשָּׁחִין שְׁאֵת לְבָנָה אוֹ בִּהְרֵת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל-הַכֹּהֵן:	וְהִי בְּאַתֵּר שָׁחִנָא עֲמָקָא חוּרָא אוֹ בִּהְרָא חוּרָא סְמָקָא וַיִּתְחַזִּי לְכֹהֵנָּא:
20	And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה מֵרָאֵה שָׁפֵל מִן-הָעוֹר וְשַׁעֲרֵה הַפֶּה לִבָּן וְטָמֵא הַכֹּהֵן נֶגַע-צִרְעַת הוּא בְּשָׁחִין פֶּרַחָה:	וַיַּחְזִי כֹהֵנָּא וְהָא מַחְזֵהָ מִפִּיד מִן מַשְׁפָּא וְשַׁעֲרֵה אֶתְחַפִּיד לְמַחְנֹר וַיִּסְאַבְנִיה כֹּהֵנָּא מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא בְּשָׁחִנָא סְגִיָּאת:

(14) וביום הראות בו בשר חי. אם נמצה בו מקיף הרי כבר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע צאי מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, ששופע חילך וחילך, וחזר ראש האבר ונחגלה שפועו ע"י שומן, כגון שהצריא ונעשה רחב ונראית צו המחיה, למדנו הכתוב שטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה בו, ויש יום שאין אתה רואה בו, מכאן אמרו חסן נותנין לו כל שצעת ימי המשחה, לו ולאטליתו ולכסותו ולצימו, וכן ברגל נותנין לו כל ימי הרגל:

(15) צרעת הוא. הצער הוא, צער לשון זכר: (18) שחין. לשון חמוס, שנתחמס הצער בלקוי הצא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ט). ונרפא. השחין העלה ארוכה ובמקומו העלה נגע אחר:

(19) או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לבן חלק, אלא פתוך ומעורב צשמי מראות לזון ואודם:

(20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך לגניותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הצל:

21	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָּה אֵין בָּהּ שֹׁעַר לָבָן וּשְׁפֹלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהָיָא כְּהָה וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:	וְאִם יִחְזִינָה כְּהֵנָּה וְהָיָא לִית בָּהּ שֹׁעַר חוּר וּמִכֵּכָּה לִיתְהָא מִן מִשְׁכָּא וְהָיָא עֲמִיא וְיִסְגְּרִינָה כְּהֵנָּה שִׁבְעָא יוֹמִין:
22	And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.	וְאִם־פִּשָּׁה תִּפְשֶׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נֹגַע הוּא:	וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כְּהֵנָּה יִתִּיה מִכְתָּשָׁא הִיא:
23	But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם־תִּחְלִיף תַּעֲמֹד הַבִּהֲרֹת לֹא פִשָּׁתָה צָרְבַת הַשֹּׁחִין הוּא וְשִׁתְּרוּ הַכֹּהֵן: (ס)	וְאִם בְּאַתְרָה קִמַּת בַּהֲרֵתָא לֹא אוֹסִיפַת רֶשֶׁם שִׁחָנָה הִיא וְיִדְפִּינָה כְּהֵנָּה:
24	Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;	רָצִיעִי (שֵׁנִי) אֹז בָּשָׂר כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר מִכּוֹת־אֵשׁ וְהִיָּתָה מַחֲיַת הַמִּכּוֹת בַּהֲרֹת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת אֹז לְבָנָה:	אוֹ אִנֶּשׁ אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁכִּיָּה כְּהֵנָּה דְּנוּר וְיִהִי רֶשֶׁם כְּהֵנָּה חוּרָא סְמָקָא אוֹ חוּרָא:
25	then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.	וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהָנָּה נִהְפָּךְ שֹׁעַר לָבָן בַּבִּהֲרֹת וּמִרְאָה עִמָּק מִן־הָעוֹר צָרְעַת הוּא בְּמִכּוֹת פָּרַחָה וְטִמָּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נֹגַע צָרְעַת הוּא:	וְיִחְזִי יִתָּה כְּהֵנָּה וְהָיָא אֹתְהִפִּיף שֹׁעַר לְמַחוּר בַּבִּהֲרֵתָא וּמִחֻזָּה עִמִּיק מִן מִשְׁכָּא סְגִירוּתָא הִיא בְּכּוֹאָה סְגִיָּאת וְיִסְאִיב יִתִּיה כְּהֵנָּה מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא:
26	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָּה אֵין בַּבִּהֲרֹת שֹׁעַר לָבָן וּשְׁפֹלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהוּא כְּהָה וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:	וְאִם יִחְזִינָה כְּהֵנָּה וְהָיָא לִית בַּבִּהֲרֵתָא סְעַר חוּר וּמִכֵּכָּה לִיתְהָא מִן מִשְׁכָּא וְהָיָא עֲמִיא וְיִסְגְּרִינָה כְּהֵנָּה שִׁבְעָא יוֹמִין:
27	And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.	וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פִּשָּׁה תִּפְשֶׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נֹגַע צָרְעַת הוּא:	וְיִחְזִינָה כְּהֵנָּה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כְּהֵנָּה יִתִּיה מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא:

- (22) נגע הוא. השאלת הזאת או הצהרת:
 (23) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כתרמו רשם שָׁמָּה, אינו אלא רשם החמום הניכר בצער. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חמום, כמו וְנִקְרָצוּ צֶה קְל פְּגִים (יחזקאל כא, ג), רייטרי"ד זלע"ז: צרבת. רייטרי"ש מענט זלע"ז:
 (24) מחית המכוח. שנימיני"ט זלע"ז, כשחיתה המכוח נהפכה לצרבת פתוחה או לבנה חלקה. וסימיני מכוח וסימיני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מצטרפין זה עם זה, נולד חצי גריס בשחין וחצי גריס במכוח, לא ידונו כגריס (חולין שס):

28	And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.	וְאִם-תִּחְתֶּיָּהּ תַעֲמֹד הַבִּהְרֹת לֹא-פִשְׁתָּהּ בְּעוֹר וְהוּא כְהָה שְׂאת הַמִּכּוּהָ הוּא וְטָהֲרוּ הַכֹּהֵן כִּי-צָרְבֶת הַמִּכּוּהָ הוּא: (פ)	28
29	And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,	וְגִבֹר אוֹ אִתָּא אֲרֵי יְהִי בִיה מִכְתָּשָׁא בְרִישׁ אוֹ בְדָקָן:	חמישי ח
30	then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.	וְיַחְזִי כְהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מַחְזוּהֵי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וְכִיָּה שְׂעֵר סוּמָק דְּעֵדָק וְיִסְאִיב יִתִּיה כְּהֵנָּא נִתְקָא הוּא סְגִירוֹת רִישָׁא אוֹ דְקָנָא הוּא:	30
31	And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.	וְאֲרֵי יַחְזִי כְהֵנָּא יֵת מִכְתָּשׁ נִתְקָא וְהָא לִית מַחְזוּהֵי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וְשְׂעֵר אוּקָם לִית בִּיה וְיִסְגֵר כְּהֵנָּא יֵת מִכְתָּשׁ נִתְקָא שְׁבַע יוֹמִין:	31
32	And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,	וְיַחְזִי כְהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוּסִיף נִתְקָא וְלֹא הָוָה בִּיה שְׂעֵר סוּמָק וּמַחְזֵי נִתְקָא לִית עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא:	32
33	then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.	וְיִגְלַח סַחְרֵי נִתְקָא וְדַעַם נִתְקָא לֹא יִגְלַח וְיִסְגֵר כְּהֵנָּא יֵת נִתְקָא שְׁבַע יוֹמִין תְּנִינּוֹת:	33

(29) בראש או בזקן. צא הכתוב לחלק בין נגע שצמקום שער לנגע שצמקום בשר, שזה סימנו צשער לבן, וזה סימנו צשער צהוב (ח"כ פרשתא ה, ה):
(30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שבו לזהוב: נתק. הוא. כך שמו של נגע שצמקום שער:
(31) ושער שחור אין בו. הא אם היה בו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא בנתקים, כמו שנאמר ושער שחור למח צו וגו':
(32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, לו היה צו שער צהוב, טמא:
(33) והתגלח. סביבות הנתק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שמי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעצור השערות ויאל למקום הגילוח:

34

וַיַּחְזִי כִּהְנָא יֵת נִתְקָא בְּיוֹמָא
שְׂבִיעֵאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא
בְּמִשְׁכָּא וּמַחְזִוּהִי לִיתְוֵהִי
עִמִּיק מִן מִשְׁכָּא וַיְדַבֵּי יִתְוֵהִי
פְתָנָא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיְדַבֵּי:

34

39

וְאִם אוֹסֵפָא יוֹסִיף נִתְקָא
בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּכּוּתִיָּה:

35

36

וַיַּחְזִינֶיהָ כָּהֵנָּה וְהָא אוֹסִיף
נִתְקָא בְּמַשְׁכָּא לָא יִבְקֵר כָּהֵנָּה
לְשַׁעַר סוּמָק מִסָּאב הוּא:

36

37

וְאִם כִּד הָיָה קָם נִתְקָא וְסֵעַר
אוּכְּסָם צִמְח בֵּיה אֲתָסִי נִתְקָא
דְּכִי הוּא וַיִּדְּכִינִיה כְּהֵנָּה:

37

38

וַיִּגְבֹּר אִזּוֹ אֶתְּאָא אֲרִי יְהִי בַּמִּשְׁךְ
בְּשֶׁר־תּוֹן בִּתְרוֹן בִּתְרוֹן חִזְרוֹן:

38

39

וַיְחַיִּי כִּהְנֵא וְהָא בְּמִשְׁכַּד
בְּשָׂרְהוֹן בְּתֵרֶן עֲמִין חֹרֶן
בְּהָא הוּא סְגִי בְּמִשְׁכָּא דְּכִי
הוּא:

39

4C

וּגְבֵר אֲרִי יִתֵּר שְׁעַר רִישֵׁיהָ
קָרִיחַ הוּא דְּכִי הוּא:

45

41

וְאִם מִקְבִּיל אֶפְוֹתַי יִתֵּר שְׁעֵר
רִישִׁיהָ גְלִישׁ הוּא דְכִי הוּא:

41

(35) אחרי שהרתו. אין לי אלא פוסה לאחר הפטור, מניין אף בסוף שבו ראשון ובסוף שבו שני, תלמוד לומר פשה יפשה: (37) ושער שחר. מניין אף הירוק והאדום שאינו כהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון כהוב, דומה לתבנית הזהב. כהוב כמו כהוב, אור"כ בלל צלע"ז: שהור הוא ושהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ז:): (38) בהרת. מצרצורוס:

(39) כהות לבנות. שאין לזון שלהן עו אלא כהה: בהק. כמין לזון, הנראה צנשר אדם, אדום שקורין רש"ו צין מצרצורות אדמימותו קרויה צהק, כאיש עדשן שצין עדשה לעדשה מזהיק הצנשר בלזון נח:

(40) קרח הוא שהודר הוא. טוֹהֹר מִטּוֹמָאֵת נִתְקֵין, שְׁאִינוּ נִדּוֹן בְּסִימָנֵי רֹאשׁ וזָקֵן שֶׁהֵם מִקּוֹם שֶׁעַר, אֲלֵא בְּסִימָנֵי נִגְעֵי עוֹר בָּשָׂר, בְּשַׁעַר לָבָן וּמַחִיָּה וּפְשִׁיּוֹן:

(41) ואם מפאת בניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גבחת, ואף הנדעין שמכאן ומכאן בכלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:

42	But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.	וְכִי־יְהִי בְקַרְחָתוֹ אוֹ בַגְּבִיחָתוֹ נֹגַע לָבָן אֲדָמָה צֹרַעַת פֶּרַח הוּא בְקַרְחָתוֹ אוֹ בַגְּבִיחָתוֹ: וְאִרִי יְהִי בְקַרְחָתוֹ אוֹ בַגְּבִיחָתוֹ מִכְתָּשׁ חִינּוֹר סָמוֹק סִגְרֹת סִגְיָא הִיא בְקַרְחָתוֹ אוֹ בַגְּבִיחָתוֹ:
43	Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,	וַיַּחֲזֵי יְתִיבָה כְּהֵנָּה וְהָא עוֹמֵק מִכְתָּשָׁא חִינּוֹר סָמוֹק בְּקַרְחָתוֹ אוֹ בַגְּבִיחָתוֹ כְּמַחֲזֵי סִגְרֹת מִשְׁדָּ בִשְׂרָא:
44	he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head. .	אִישׁ־צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמְאֵנוּ הַכֹּהֵן בְּרָאשׁוֹ נֹגַעַי: גֹּבֵר סִגִּיר הוּא מְסֻבָּא הוּא סֹאבָא יִסְאֲבִינָה כְּהֵנָּה בְּרִישֵׁיהּ מִכְתָּשִׁיהּ:
45	And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'	וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֹּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִתֶּיב פָּרוּעַ וְעַל־שִׁפְּם יַעֲטֶה וְטָמֵא יִקְרָא: וְהָאִישׁ יִתְעַטֵּף וְלֹא תִסְתָּאֲבוּ וְלֹא תִסְתָּאֲבוּ יִקְרִי:
46	All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.	כָּל־יָמָיו אֲשֶׁר הִנֵּג בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ: (ס)
47	And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;	וְהָפֶגֶד כִּי־יְהִי בּוֹ נֹגַע צֹרַעַת בְּבִגְד צֹמֵר אוֹ בְּבִגְד פְּשָׁתִים:
48	or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.	אוֹ בִשְׂתִי אוֹ בְּעָרֵב לַפְּשָׁתִים וְלַצֹּמֵר אוֹ בְּעוֹר אוֹ בְּכָל־מְלֹאכֶת עוֹר:

(42) נגע לבן אדמדם. פתוך. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה זרעת עור זש, כמראה הזרעת האמור כפרשת עור זש, אדם כי יהיה זעור זש, ומהו אמור ז, שמתמא בארבע מראות, ונדון ז' שזועות, ולא כמראה זרעת האמור זשחין ומכא שזהו נדון זשזע א', ולא כמראה נחקין של מקום שער שאין מתמאין בארבע מראות, שאת ותולדתה, זרת ותולדתה: (44) בראשו נגעו. אין לי אלא נחקין, מנין לזכות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לזכות את כולן. על כולן הוא אומר זגדיו יהיו פרומים וגו': (45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.): פרוע. מגדל שער: ועל שפם יעטה. כאצל: שפם. שער השפטים, גרינו"ן זלע": וטמא טמא יקרא. משמע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.): (46) בדד ישב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו זביתו (ערכין טז:), מה נשתנה משאר טמאים לישב זדד, הואיל והוא הצדיל זלשון הרע זין איש לאשמו זבין איש לרעהו, אף הוא יצדל: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות (פסחים טז:).

49	<p>If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.</p>	<p>וְהָיָה הַנֶּגַע יֶרֶקְקוֹ אוֹ אֲדָמָדִם בִּבְגָד אוֹ בְּעוֹר אוֹ-בְשֹׁתַי אוֹ-בְעָרֵב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר נֹגַע צִרְעַת הוּא וְהִרְאָה אֶת-הַכֹּהֵן:</p>	49
50	<p>And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.</p>	<p>וְהִרְאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר אֶת-הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:</p>	50
51	<p>And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.</p>	<p>וְהִרְאָה אֶת-הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי-פָשָׂה הַנֶּגַע בִּבְגָד אוֹ-בְשֹׁתַי אוֹ-בְעָרֵב אוֹ בְּעוֹר לְכָל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה הָעוֹר לְמִלְאָכָה צִרְעַת מִמָּאֶרֶת הַנֶּגַע טָמֵא הוּא:</p>	51
52	<p>And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.</p>	<p>וְשָׂרַף אֶת-הַבֶּגֶד אוֹ אֶת-הַשִּׁטִּי אוֹ אֶת-הָעָרֵב בַּצֹּמֶר אוֹ בַּפִּשְׁתִּים אוֹ אֶת-כָּל-כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר-יִהְיֶה בּוֹ הַנֶּגַע כִּי-צִרְעַת מִמָּאֶרֶת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף:</p>	52
53	<p>And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;</p>	<p>וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהָנָה לֹא אֶת-הַנֶּגַע בִּבְגָד אוֹ בְשֹׁתַי אוֹ בְעָרֵב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר:</p>	53
54	<p>then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.</p>	<p>וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּכְבָּסוּ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוּ שִׁבְעַת-יָמִים שְׁנִית:</p>	54

(48) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:
(49) ירקרק. ירוק שזירוקין: אדמדם. אדום שצאדומים:
(51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כח, כד), פויינטש צלע"ו. ומדרשו תן צו מארה שלא תהנה הימנו:
(52) בצמר או בפשתיים. של צמר או של פשתיים, זה פשוטו. ומדרשו יכול יציא גזי צמר ואניני פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא צאש תשרף, אינה זריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר צמר או צפשתיים, להוציא את האיקמריזת שבו שהן ממין אחר אימירות לשון שפה, כמו אימרא:
(54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע בלבד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הבגד כולו טעון כצום, תלמוד לומר הנגע, הא כילד, יכנס מן הבגד עמו:

55	<p>And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.</p>	<p>וְיַחְזִי כֹהֵנָא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי יֵת מִכְתָּשָׂא וְהָא לֹא שֵׁנָא מִכְתָּשָׂא מִן כִּד הָהּ וּמִכְתָּשָׂא לֹא אוֹסִיף מִסָּבָב הוּא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיה תִּבְרָא הִיא בְּשִׁחִיקוּתִיה אוּ בְּחִדָּתוּתִיה:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּבֶס אֶת הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא־הִפָּךְ הַנֶּגַע אֶת־עֵינֹו וְהַנֶּגַע לֹא־פָשַׁה טָמֵא הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ פַחַתָּהּ הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוּ בְּגִבְחָתוֹ: שביעי (רביעי)</p>
56	<p>And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.</p>	<p>וְאִם חָזָא כֹהֵנָא וְהָא עֲמָא מִכְתָּשָׂא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי יֵתִיה וַיִּבְזַע יֵתִיה מִן לְבוּשָׂא אוּ מִן מִשְׁכָּא אוּ מִן שְׂתִינָא אוּ מִן עֲרָבָא:</p>	<p>וְאִם־רָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה בִּתְהָ הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֶּבֶס אֹתוֹ וְקָרַע אֹתוֹ מִן־הַבִּגְדֹּא אוּ מִן־הָעוֹר אוּ מִן־הַשְּׂתִי אוּ מִן־הָעֲרָב:</p>
57	<p>And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.</p>	<p>וְאִם תִּתְחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׂא אוּ בְּשִׂתִּי אוּ בְּעֲרָבָא אוּ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּא סָגִיא הִיא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיה יֵת דְּבִיה מִכְתָּשָׂא:</p>	<p>וְאִם־תֵּרָאָה עוֹד בְּבִגְדֹּא אוּ בְּשִׂתִּי אוּ בְּעֲרָבֹא אוּ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר פִּרְחַתָּהּ הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע: מפטיר</p>
58	<p>And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.</p>	<p>וּלְבוּשָׂא אוּ שְׂתִינָא אוּ עֲרָבָא אוּ כָל מָאן דְּמִשְׁדָּא דְּתַחְנוּרֵי וַיַּעֲדֵי מִנְהוֹן מִכְתָּשָׂא וַיִּצְטַבַּע תַּנְיָנוֹת וַיִּדְכֵּי:</p>	<p>וְהַבִּגְדֹּא אוּ־הַשְּׂתִי אוּ־הָעֲרָב אוּ כָל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכִבֹּס שְׁנִית וְטָהַר:</p>
59	<p>This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.</p>	<p>דָּא אֲזִרְיָא דְּמִכְתָּשָׂא סָגִירֹו לְבוּשׁ עֲמָר אוּ כְתָנָא אוּ שְׂתִינָא אוּ עֲרָבָא אוּ כָל מָאן דְּמִשְׁדָּא לְדִכְאוּתִיה אוּ לְסִאֲבוּתִיה:</p>	<p>זֹאת תּוֹרַת נֶגַע־צִרְעַת בִּגְדֹּא הַצֹּמֵר אוּ הַפְּשִׁטִּים אוּ הַשְּׂתִי אוּ הָעֲרָב אוּ כָל־כְּלִי־עוֹר לְטָהָרוֹ אוּ לְטָמְאוֹ: (פ)</p>

(55) אחרי הכבס. לשון העשות: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאימא בתורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזיה כאן לישב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צאסת הפקטים (שמואל"ז, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כתרומתו צשחיקותה או צסדמותה: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהורך לגזרה שזה, מניין לפריחה צגגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגצחת צאדס, ונאמרה קרחת וגצחת צגגדים מה להלן פרח צכולו טהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרח צכולו טהור. לכך אחז הכחוצ לשון קרחת וגצחת. ולענין פירושו ותרומתו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגצחת לשון חדשים, כאלו נחצו צאחריהו או צקדמותו, שהקרחת לשון אחוריים, והגצחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחוריו, כך מפורש בתורת כהנים (פרק טו, ט):

(56) וקדע אותה. יקדע מקום הנגע מן הצגד, וישרפנו:

(57) פרחת הוא. דבר החוזר ואומא: באש תשרפנו. את כל הצגד:

(58) וסר מזה הנגע. אם כשצטווהו צתחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. תרגום של כבוסין שצפרשה זו לשון לבון, ויִטְמַר, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו וַיִּצְטַבַּע, וכן כל כבוסין צגגדים שהן לטבילה מתורגמין וַיִּצְטַבַּע:

The Haftara is II Kings 4:42 - 5:19 on page 149. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftara are on page 176.

XIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	מלרע ט
2	This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.	זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמְצֻרֶעַ בְּיוֹם טְהוֹרָתוֹ וַחֲבוּאָ אֶל-הַכֹּהֵן:	דָּא תְּהִי אֲוִרִיתָא דְסִגִּירָא בְּיוֹמָא דְדְכוּתִיהּ וַיְתִיתִי לָתָּה כְּהֵנָּא:	2
3	And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְאֶה הַכֹּהֵן וַהֲנֵה נִרְפָּא נִגַע-הַצֹּרֶעַת מִן-הַצֹּרֶעַת:	וַיִּפְקֵד כְּהֵנָּא לְמַבְרָא לְמַשְׁרִיתָא וַיַּחְזִי כְּהֵנָּא וְהָא אֲתַסִּי מִכְתָּשׁ סִגִּירוּתָא מִן סִגִּירָא:	3
4	then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמַּטְהָר שְׁתֵּי-צִפְּרִים חַיִּים טְהוֹרִים וְעֵץ אֶרְזוֹ וְשֵׁנִי תוֹלַעַת וְאַזְבִּי:	וַיִּפְקֵד כְּהֵנָּא וַיִּסַּב לְדַמְדְּבֵי תַרְתִּין צִפְרִין חַיִּין דְּכִיּוֹן וְאַעֲא דְאֶרְזָא וְצִבְעֵי זְהוּרִי וְאַיִזוּבָא:	4
5	And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת-הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל-כֶּלִי-חֶרֶשׁ עַל-מַיִם חַיִּים:	וַיִּפְקֵד כְּהֵנָּא וַיִּכּוֹס יֵת צִפְּרָא תְּדָא לְמָאן דְּחֶסֶף עַל מִי מַבּוּעַ:	5
6	As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.	וְאֶת-הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת-עֵץ הָאֶרְזוֹ וְאֶת-שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת-הָאִזְבִּי וְשָׂבַל אוֹתָם וְאֹתוֹ הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בַּדָּם הַצִּפּוֹר הַשָּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים:	יֵת צִפְּרָא חִיתָא יִסַּב וַיְתִי אֲעֵא דְאֶרְזָא וַיְתִי צִבְעֵי זְהוּרִי וַיְתִי אִיזוּבָא וַיִּטְבּוֹל וַיְתִהוֹן וַיְתִי צִפְּרָא חִיתָא בְּדָמָא דְצִפְּרָא דְנִכְיִסְתָּא עַל מִי מַבּוּעַ:	וַיִּי
7	And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.	וַהֲזֵה עַל הַמַּטְהָר מִן-הַצֹּרֶעַת שִׁבְעַת פַּעַמִּים וְטָהֲרֹו וְשִׁלַּח אֶת-הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה:	וַיְדִי עַל דַּמְדְּבֵי מִן סִגִּירוּתָא שִׁבְעַת זְמָנִין וַיְדִכְיִניהּ וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְּרָא חִיתָא עַל אֲפִי חֻקְלָא:	7

(2) זאת תהיה תורת וגו'. מלמד שאין מטהרין אותו בלילה (מגילה כא.).

(3) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשתלח שם דימי חלוטו:

(4) חיות. פרט לטרפות (חולין קמ.). טהרות. פרט לעוף טמא (שם). לפי שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פספוגי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתם פריש, שמפספגין תמיד בצפוף קול (ערכין טז:). ועץ ארז. לפי שהנגעים באין על גסות הרוח (שם). ושני תולעת ואזוב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עזמו מגאותו כתולעת וכאזוב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של צמר צבוע זהורית (ב"מ כא.).

(5) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם צפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז:).

(6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אצל העץ והאזוב כרוכים יחד בלשון הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני המולעת ואת האזוב, קימה אחת לשלשמן, יכול כשם שאינה בכלל אוגדה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:

8	<p>And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.</p>	<p>וַיִּצַבֶּע דְּמַדְכִּי יָת לְבוּשׁוֹהִי וַיְגַלַּח יָת כָּל שַׁעְרֵיהִי וַיִּסְחִי בְּמֵיָא וַיִּדְכִּי וּבִתֵּר כֵּן יִיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא וַיִּתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁכְּנֵיהִי שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>וְכַבֵּס הַמִּטְהָר אֶת־בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ וַרְחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר וְאַחֲרָיָהּ יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֹהֶלוֹ שִׁבְעַת יָמִים:</p>	8
9	<p>And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.</p>	<p>וַיְהִי בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַיְגַלַּח יָת כָּל שַׁעְרֵיהִי יָת רִישִׁיהִי וַיִּתְּ דְּקַנְיָהּ וַיִּתְּ גְּבִינֵי עֵינוֹהִי וַיִּתְּ כָּל שַׁעְרֵיהִי וַיְגַלַּח וַיִּצַבֶּע יָת לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי יָת בְּשָׂרֵיהִי בְּמֵיָא וַיִּדְכִּי:</p>	<p>וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֵת גִּבְתֹּת עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ יְגַלַּח וְכַבֵּס אֶת־בְּגָדָיו וַרְחַץ אֶת־בָּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהַר:</p>	9
10	<p>And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב תְּרִין אֲמִרִין שְׁלָמִין וְאַמְרִיתָא חֲדָא בֵּת שְׁתֵּי שְׁלָמָתָא וַתְּלָתָא עֶשְׂרֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח וְלֹגָא חֲדָא דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כֶבֶשִׁים תְּמִימִים וְכִבְשָׁה אַחַת בֵּת־שְׁנֵתָהּ תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְלֹג אֶחָד שֶׁמֶן:</p>	ישראל
11	<p>And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּקִּים כֹּהֵנָא דְּמַדְכִּי יָת גּוֹבֵרָא דְּמַדְכִּי וַיִּתְּהוֹן קֳדָם יי בֵּיתֵרע מִשְׁכַּן זְמָנָא:</p>	<p>וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן הַמִּטְהָר אֶת־הָאִישׁ הַמִּטְהָר וְאֵתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	11
12	<p>And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּסֵּב כֹּהֵנָא יָת אֲמִרָא חֲדָא וַיִּקְרִיב יָתִיהָ לְאַשְׁמָא וַיִּתְּ לֹגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרִים יְתֵהוֹן אֲרָמָא קֳדָם יי:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וַהֲקָרִיב אוֹתוֹ לְאַשֶׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וַהֲנִיף אוֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>	12
13	<p>And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.</p>	<p>וַיַּכּוּס יָת אֲמִרָא בְּאַתְרָא דְּיַכּוּס יָת חַטָּאתָא וַיִּתְּ עַלְתָּא בְּאַתֵּר קוּדְשָׁא אֲרִי כַחַטָּאתָא אֲשָׁמָא הוּא לְכֹהֵנָא קוּדְשׁ קוּדְשִׁין הוּא:</p>	<p>וַיִּשְׁחַט אֶת־הַכֶּבֶשׂ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הַחַטָּאת וְאֶת־הָעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקָּדֵשׁ כִּי כַחַטָּאת הָאֲשָׁם הוּא לְכֹהֵן קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא:</p>	שני

(8) וישב מחוץ לאהלו. מלמד שאסור בתשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא).

(9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער וגראה (סוטה טז).

(10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כזשים הללו, שחטאתו ואשמו של מזורע טעונית נסכים

(מנחות 65). ולוג אחד שמן. להזות עליו שזע, וליתן ממנו לטנוך אזנו ומתן זהונות:

(11) לפני ה'. זשער נקנור, ולא בעזרה עזמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה 1).

(12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון תנופה חי: והניף אותם. את האשם

ואת הלוג:

14	And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וְיֹסֵב כֹּהֵן מִדָּמָא דְאַשְׁמָא וַיִּתֵּן כֹּהֵן עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן יְדִיָּה דִּימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן רַגְלִיָּה דִּימִינָא:	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הָאָשָׁם וַיִּתֵּן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּדָא אֲזֹן הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:	14
15	And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.	וְיֹסֵב כֹּהֵן מִלֹּגָא דְמִשְׁחָא וַיִּרִיק עַל יְדָא דְכֹהֵן דְשִׁמְאָלָא:	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצֶק עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשִּׁמְאָלִית:	15
16	And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.	וַיִּטְבֹּל כֹּהֵן יָת אֶצְבָּעִיה דִּימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיָּה דְשִׁמְאָלָא וַיִּדֵּי מִן מִשְׁחָא בְּאַצְבָּעִיה שְׁבַע זְמָנִין קֳדָם יְיָ:	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת-אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ הַשִּׁמְאָלִית וַיִּהְיֶה מִן-הַשֶּׁמֶן בְּאַצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:	16
17	And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.	וּמִשְׁאָר מִשְׁחָא דְעַל יְדִיָּה וַיִּתֵּן כֹּהֵן עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן יְדִיָּה דִּימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן רַגְלִיָּה דִּימִינָא עַל דָּמָא דְאַשְׁמָא:	וּמִיֵּתֵר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּדָא אֲזֹן הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאָשָׁם:	17
18	And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.	וְדִישְׁתָּאֵר בְּמִשְׁחָא דְעַל יְדָא דְכֹהֵן וַיִּתֵּן עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי וַיַּכְפֹּר עָלָוְהִי כֹהֵן קֳדָם יְיָ:	וַיַּנְחוּתָר בְּשִׁמְנוֹ אֲשֶׁר עַל-כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל-רֹאשׁ הַמִּטְהָר וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:	18
19	And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.	וַיַּעֲבִיד כֹּהֵן יֵת חַטָּאת וַיַּכְפֹּר עַל דְּמַדְכִּי מִסְּאֻבְתִּיה וּבָתֵּר כֵּן יַכּוּס יֵת עֲלֵתָא:	וַעֲשֶׂה הַכֹּהֵן אֶת-חַטָּאת וַיַּכְפֹּר עַל-הַמִּטְהָר מִטְּמֵאָתוֹ וְאַחֵר יִשְׁחַט אֶת-הַעֲלָה:	19

(13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח צפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר בתורת אשם צפרשת לו את אהרן שהאשם טעון שחיטה צפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדה, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (וצחים מט.). כי כחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הזה: הוא לכהן. ככל עבודות התלויות בכהן השואה אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להנתן על תנוך ובהונות, לא יחא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יחא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', בתורת כהנים (פרק ג, א):

(14) תנוך. גדר אמנעי שבאזון, ולשון תנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גודל:

(16) לפני ה'. כנגד בית קדשי הקדשים (ת"כ שם ט):

<p>20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.</p>	<p>וְהִעֲלָה הַכֹּהֵן אֶת־הַעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַהּ וַיְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהַר: (ס)</p>	<p>20 וְהִעֲלָה הַכֹּהֵן אֶת־הַעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַהּ וַיְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהַר: (ס)</p>
<p>21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;</p>	<p>וְאִם־כֹּסֶם הוּא וְלֹית יָדִיהָ מִדְּבָקָא וְיֹסֵב אָמַר חֵד אֲשָׁמָא לְאַרְמָא לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי וְעֲשָׂרוֹנָא סֹלֶתָא חֵד דְּפִיל בְּמִשַּׁח לְמִנְחָתָא וְלוֹנָא דְּמִשַּׁח:</p>	<p>21 וְאִם־כֹּסֶם הוּא וְאִין יָדּוֹ מִשָּׁגָת וְלִקַּח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתַנּוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעֲשָׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בְּלוֹל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן:</p>
<p>22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.</p>	<p>וְתָרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תָרִין בְּנֵי יוֹנָה דְּתַדְבִּיק יָדִיהָ וְיִהִי חֵד חֲטָאתָא וְחֵד עֹלָתָא:</p>	<p>22 וְשְׁתֵּי תָרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדּוֹ וְהִנֵּה אֶחָד חֲטָאת וְהָאֶחָד עֹלָה:</p>
<p>23 And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.</p>	<p>וּבְיָמֵי יִתְהוֹן בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה לְדַכּוּתִיהָ לְוֹת כְּהֵנָּא לְתַרְעָא מִשְׁכַּן זְמַנָּא לְקָדָם יי:</p>	<p>23 וְהָבִיא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְלִטְהַרְתּוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וְיֹסֵב כְּהֵנָּא יִתְ אֲמָרָא דְּאֲשָׁמָא וְיִתְ לוֹנָא דְּמִשַּׁח וְיָרִים יִתְהוֹן כְּהֵנָּא אֲרָמָא קָדָם יי:</p>	<p>24 וְלִקַּח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וְיַכּוּס יִתְ אֲמָרָא דְּאֲשָׁמָא וְיֹסֵב כְּהֵנָּא מִדְּמָא דְּאֲשָׁמָא וְיִתִּין עַל רוּם אוּדָאָא דְּמַדְכִּי דְּיִמִּינָא וְעַל אֶלְיוֹן יָדִיהָ דְּיִמִּינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלֶיהָ דְּיִמִּינָא:</p>	<p>25 וְשַׁחַט אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְלִקַּח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשָׁם וְנָתַן עַל־תְּנוּפָה אֶזְנֵי־הַמִּטְהַר הַיְּמָנִית וְעַל־כֶּהֱן יָדּוֹ הַיְּמָנִית וְעַל־כֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְּמָנִית:</p>
<p>26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.</p>	<p>וּמִן מִשַּׁח יָרִיק כְּהֵנָּא עַל יָדָא דְּכְהֵנָּא דְּשִׁמְאָלָא:</p>	<p>26 וּמִן־הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׁמָאלִית:</p>
<p>27 And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.</p>	<p>וְיָדִי כְּהֵנָּא בְּאַצְבָּעִיהָ דְּיִמִּינָא מִן מִשַּׁח דְּעַל יָדִיהָ דְּשִׁמְאָלָא שִׁבְעַ זְמַנִּין קָדָם יי:</p>	<p>27 וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאַצְבָּעוֹ הַיְּמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ הַשְּׁמָאלִית שִׁבְעַ פַּעַמִּים לִפְנֵי יְהוָה:</p>

(20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה:

(21) ועשרון סלת אחד. לכזש, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הצהובות, ושמן של נסכי המנחה לא הוזקק הכתוב לפרש:

(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפריס ולהזאת עץ ארז ואזב ושני תולעת:

28	And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.	וַיִּתֵּן כֹּהֵן מִן־מִשְׁחָא דְּעַל יְדִיָּה עַל רוֹם אֹזְנָא דְּמַדְבִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיָּה דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיָּה דִּימִינָא עַל אֶתֶר דְּמָא דְּאַשְׁמָא:	וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּךְ אָזְן הַמְטַהֵר הַיִּמָּנִית וְעַל־בֶּהֱן יָדוֹ הַיִּמָּנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיִּמָּנִית עַל־מָקוֹם דָּם הָאָשָׁם:	28
29	And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.	וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל־רֹאשׁ הַמְטַהֵר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:	וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל־רֹאשׁ הַמְטַהֵר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:	29
30	And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;	וְעֹשֶׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּלִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיג יָדוֹ:	וְעֹשֶׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּלִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיג יָדוֹ:	30
31	even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.	אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁיג יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד חֲטָאָת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וּכְפַר הַכֹּהֵן עַל־הַמְטַהֵר לִפְנֵי יְהוָה:	אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁיג יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד חֲטָאָת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וּכְפַר הַכֹּהֵן עַל־הַמְטַהֵר לִפְנֵי יְהוָה:	31
32	This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.	זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַע צִרְעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁיג יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)	זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַע צִרְעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁיג יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)	32
33	And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:	רביעי (ששי)
34	When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;	כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְּלִי נִגַע צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:	כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְּלִי נִגַע צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:	34
35	then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'	וּבֹא אֲשֶׁר־לּוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנְגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:	וּבֹא אֲשֶׁר־לּוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנְגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:	35

(28) על מקום דם האשם. אפי' נתקנח הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.), אלא המקום גורם: (34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב צקירות צתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל צמדצר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הצית ומואלץ: (35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שידע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דצר צרור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה', י נגעים פ"ב מ"ה):

<p>36 And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּפְקֹד כְּהֵנָּא וַיִּפְנוּן יֵת בֵּיתָא עַד לֹא יִיעוּל כְּהֵנָּא לְמַחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְלֹא יִסְתָּאב כָּל דְּבִבְיָתָא וַיִּבְתֵּר כֵּן יִיעוּל כְּהֵנָּא לְמַחְזִי יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּפְנוּ אֶת־הַבַּיִת בְּטָרִם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־ הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחֵר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַבַּיִת:</p>
<p>37 And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;</p>	<p>וַיַּחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מִכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵיתָא פְּחָתִין יִרְקָן אוֹ סַמָּקָן וּמַחְזִיָּהוֹן מִפִּיד מִן כּוֹתֵלָא:</p>	<p>וַיִּרְאֶה אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת שִׁקְעָרוֹתָא יִרְקָרְקָת אוֹ אֲדַמְדָּמָת וּמִרְאִיָּהוֹן שְׁפָל מִן־הַקִּיר:</p>
<p>38 then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.</p>	<p>וַיִּפּוֹק כְּהֵנָּא מִן בֵּיתָא לְתַרְע בֵּיתָא וַיִּסְגֵּר יֵת בֵּיתָא שִׁבְעָא יּוֹמִין:</p>	<p>וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וַיִּסְגֹּר אֶת־הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>39 And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;</p>	<p>וַיָּתוֹב כְּהֵנָּא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַיַּחְזִי וְהָא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵיתָא:</p>	<p>וַיָּשָׁב הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיִּרְאֶה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת:</p>
<p>40 then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.</p>	<p>וַיִּפְקֹד כְּהֵנָּא וַיִּשְׁלֹפּוּן יֵת אֲבָנֵיָא דְּבִהּוֹן מִכְתָּשָׁא וַיִּרְמּוּן יְתִדּוֹן לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסָאב:</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּחְלְצוּ אֶת־ הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַיִּשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל־מַחוּץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:</p>
<p>41 And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.</p>	<p>וַיֵּת בֵּיתָא יִקְלֹפּוּן מִגְּיוֹ סָחוֹר סָחוֹר וַיִּרְמּוּן יֵת עִפְרָא דְּשִׁלְפּוֹ לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסָאב:</p>	<p>וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצֹעַ מִבַּיִת סָבִיב וַיִּשְׁכּוּ אֶת־הָעִפְרָא אֲשֶׁר הִקְצֹו אֶל־מַחוּץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:</p>
<p>42 And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.</p>	<p>וַיִּסְבוּן אֲבָנִין אַחֲרֵינִין וַיַּעֲלוּן בְּאַתֵּר אֲבָנֵיָא וַעֲפָר אַחֲרֵין יִסֹּב וַיִּשׁוּעַ יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>וַיִּלְקְחוּ אֲבָנִים אַחֲרוֹת וַיִּהְיֶינָם אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וַעֲפָר אַחֵר יִקַּח וַיִּטַּח אֶת־הַבַּיִת:</p>

(36) בשרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם חורט טומאה: ולא יטמא כל אשר בבית. שאם לא יפנהו ויצא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שצמחו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם ויטמא, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה צמקוה (מ"כ שם יצ): (37) שקערורות. שוקעות צמראיהן (מ"כ פרש"א ו, ה): (40) וחלצו את האבנים. כחרגומו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאבנים הללו מטמאות מקומן בעודן בו (מ"כ פרק ד, ד): (41) יקצע. (דרינ"ר צ"ע ו'), וצלשון משנה יש הרבה: מביית. מצפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, צמ"כ נדרש כן, שיקלף הטיח שסביב אבני הנגע: הקצו. לשון קלה, אשר קלעו צקלעו הנגע סביב:

43	And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;	וְאִם-יָשׁוּב הַנִּגַּע וּפָרַח בַּבַּיִת וְאִם יָתוּב מִכְתָּשָׁא וְיִסְגִי אַחֲרֵי חֲלָץ אֶת-הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת-הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַטּוֹחַ בֵּיתָא וּבִתְרָא דְאַתְשָׁע:
44	then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.	וְיֵיעוּל כְּהֵנָּא וַיַּחֲזִי וְהָא אִסִּיף מִכְתָּשָׁא בַּבַּיִתָא סְגִירוֹת מְחֻסָּרָא הִיא בַּבַּיִתָא מְסֻאָב הוּא:
45	And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.	וַיִּתְרַע ית בֵּיתָא ית אֲבָנֵיהּ וַיִּת אַעוּהִי וַיִּת כָּל עֵפֶר בֵּיתָא וַיִּפִּיק לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסֻאָב:
46	Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.	וְדִייעוּל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דִּי־סֹגֵר יִתִּיהּ יְהִי מְסֻאָב עַד רְמָשָׁא:

(43) הקצרות. לשון העשות, וכן הטוח. אבל חלץ את האבנים, מוסב הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כבד, כמו פָּסַר, דָּבָר ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר בו ציוס יהא טמא, תלמוד לומר ושז הכהן, ואם ישוב, מה שיצה האמורה להלן, בסוף שבו, אף שיצה האמורה כאן בסוף שבו (שם פרשתא ז, ו):

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יהא החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר נרעת ממארת צבתים, ונאמר נרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הבית, היה לו לכתוב אחר ואם ישוב הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון וצא בסוף שבו שני ומלאו שפשה, שלא פירש בו הכתוב למעלה כלום בעומד בשבוע ראשון, ולמדך כאן בפשיון זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יתאנו כמו שמך לו ונתן את הבית, תלמוד לומר ושז הכהן, וצא הכהן, נלמד ביאה משיבה, מה שיבה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומניין שאם עמד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, תלמוד לומר (וצא), ואם צא יצא, במה הכתוב מדבר, אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם בפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (וצא) ואם צא יצא, אלא את שצא בסוף שבו ראשון וצא בסוף שבו שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, דגמר לה זהו שיבה זהו ביאה, אף בפתחונה כך וכו', כדאיחא בתורת כהנים (פרשתא ז, י). גמרו של דבר, אין נתיחא אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקצוי וטיחה, ואין החוזר כריך פשיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישוב, ונתן, והצא אל הבית, והאוכל צבית, וצא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב בעומד בראשון שנותן לו שבו שני להסגרו, ובסוף שבו שני להסגרו צא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, חזר נותן, לא חזר טעון כפרים, שאין בנגעים יותר מג' שבעות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלף את נגעו, יכול שאני מוציא המוחלט שקלף את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): ישמא עד הערב. מלמד שאין מטמא בגדים, יכול אפי' שהה בכדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל צבית יכבס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ שם ה, ו, ז, ח ברכות מא. עירובין פג:):

47	And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.	וְהִשְׁכַּב בְּבֵית יָכֶסֶס אֶת־בְּגָדָיו וְהָאָכַל בְּבֵית יָכֶסֶס אֶת־בְּגָדָיו: וַיִּשְׁכּוּב בְּבֵיתָא יִצְבֵּעַ יָת לְבוּשָׁהּוּ וְדִיכּוּל בְּבֵיתָא יִצְבֵּעַ יָת לְבוּשָׁהּוּ:	47
48	And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.	וְאִם־בָּא יָבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּבֵית אַחֲרֵי הַטָּח אֶת־הַבֵּית וְשִׁתַּר הַכֹּהֵן אֶת־הַבֵּית כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע: וְאִם מִיַּעַל יִיעוֹל כֶּהֱנָא וַיִּחְזֶי וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא בְּתַר דְּאַתְשַׁע יָת בֵּיתָא וַיִּדְכִּי כֶהֱנָא יָת בֵּיתָא אַרִי אֶתְסִי מִכְתָּשָׁא:	48
49	And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וְלָקַח לְחַטָּא אֶת־הַבֵּית שְׁתֵּי צִפְרִיִּים וְעֵץ אֲרָז וְשָׁנִי תוֹלַעַת וְאַזְב: וְיֹסֵב לְדַפָּאָה יָת בֵּיתָא תַּרְתִּין צִפְרִין וְאַעָא דְּאַרְזָא וְצִבֵּעַ זְהוּרִי וְאַיִזוּבָא:	49
50	And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וְשַׁחַט אֶת־הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל־ כְּלִי־חֶרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים: וְיִכּוֹס יָת צִפְרָא חֲדָא לְמָאן דְּחֹסֶף עַל מֵי מַבּוּעַ:	50
51	And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.	וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֲרָז וְאֶת־הָאִזְב וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְשָׁבַל אֹתָם בְּדַם הַצִּפֹּר הַשְּׁחוּטָה וּבְמַיִם חַיִּים וְהִנֵּה אֶל־הַבֵּית שִׁבְעַת פְּעָמִים: וְיֹסֵב יָת אַעָא דְּאַרְזָא וַיִּת אִיזוּבָא וַיִּת צִבֵּעַ זְהוּרִי וַיִּת צִפְרָא חַיָּה וַיִּטְבּוֹל יְתַהוֹן בְּדָמָא דְּצִפְרָא דְּנִכְסִתָּא וּבְמֵי מַבּוּעַ וַיִּדְּי לְבֵיתָא שִׁבְעַת זְמָנִין:	51
52	And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.	וְחִטָּא אֶת־הַבֵּית בְּדַם הַצִּפֹּר וּבְמַיִם חַיִּים וּבְצִפֹּר חַיָּה וּבְעֵץ הָאֲרָז וּבְאַזְבּ וּבְשָׁנִי הַתּוֹלַעַת: וַיִּדְכִּי יָת בֵּיתָא בְּדָמָא דְּצִפְרָא וּבְמֵי מַבּוּעַ וּבְצִפֹּר חַיָּה וּבְאַעָא דְּאַרְזָא וּבְאִיזוּבָא וּבְצִבֵּעַ זְהוּרִי:	52
53	But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.	וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל־ מִחוּץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וְכִפֶּר עַל־הַבֵּית וְטָהָר: וַיִּשְׁלַח יָת צִפְרָא חַיָּה לְמַבְרָא לְקַרְתָּא לְאַפִּי חֻקְלָא וְיִכְפֹּר עַל בֵּיתָא וַיִּדְכִּי:	53
54	This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;	זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־נֶגַע הַצִּרְעָת וּלְנִתְקָא: דָּא אוֹרִיתָא לְכָל מִכְתָּשָׁ סְגִירוּתָא וּלְנִתְקָא:	חמישי 54
55	and for the leprosy of a garment, and for a house;	וּלְצִרְעַת הַבֶּגֶד וּלְבֵיתָא: וּלְסְגִירוּת לְבוּשָׁא וּלְבֵיתָא:	55

(48) ואם בא יבא. לסוף שזוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה צא ללמד צעומד צעיניו צראשון וצשני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקצוי וטיחה ושזוע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם צא יבא צשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה צלא חלוץ וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השזוע, כי נרפא הנגע, ואם חזר כצר פירש על החזור שטעון נתיצה:

56	and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;	וּלְשָׂאת וּלְסַפְּחַת וּלְבִהָרַת: וּלְעִמְקָא וּלְעִדְיָא וּלְבִהָרָא:	56
57	to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	וּלְהוֹרֹת בְּיוֹם הַטָּמֵא לְאֵלְפָא בְּיוֹם מִסְאָבָא וּבְיוֹם וּבְיוֹם הַטָּהוֹר זֹאת תּוֹרַת הַצָּרְעָת: (פ)	57
XV	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לְמִימֶר:	יא
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.	דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה גִבּ מִבְּשָׁרוֹ זֹכּוֹ טָמֵא הוּא: מְלִילוֹ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמְרוּן לְהוֹן גִּבֵּר גִּבֵּר אָרִי יְהִי דְאִיב מִבְּשָׂרִיהּ דְּבִיָּה מִסְאָב הוּא:	2
3	And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.	וְזֹאת תְּהִיָּה טָמְאָתוֹ בְּזֹכּוֹ רַר בְּשָׁרוֹ אֶת-זֹכּוֹ אוֹ-הַחֲתִים בְּשָׁרוֹ מִזֹּכּוֹ טָמְאָתוֹ הוּא: וְדָא תְּהִי סְאוּבְתִיָּה בְּדֹבִיָּה רִיר בְּסָרִיָּה יֵת דְּבִיָּה אוֹ חֲתִים בְּסָרִיָּה מְדֹבִיָּה סְאוּבְתִיָּה הִיא:	3
4	Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean. .	כָּל-הַמְּשָׁכָב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הִזָּב יִטְמָא וְכָל-הַכּוֹלֵי אֲשֶׁר-יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא: כָּל מְשָׁכָב דִּישְׁכָּב עָלֵהּ דֹּבְנָא יְהִי מִסְאָב וְכָל מְאָנָא דִּיתִיב עָלֵהּ יְהִי מִסְאָב:	4
5	And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יַגֵּעַ בְּמִשְׁכָּבוֹ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב: וְגִבֵּר דִּיקָרֵב בְּמִשְׁכָּבִיהּ יִצְבַּע לְבוּשֹׁתֵיהּ וְיִסְחִי בַמַּיָא וְיִהִי מִסְאָב עַד רַמְשָׁא:	5

(57) להורות ביום וגו'. איזה יום מטהרו, ואיזה יום מטמאו:

(2) כי יהיה זב. יכול זכ מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מצרע, ולא כל צרעו. (גדה מג.) אחר שחלק הכתוב בין צרע לבשר זכיתי לדין טימא בזב וטימא בזב, מה זב ממקום שהיא מְטַמָּא טומאה קלה, גדה, מטמאה טומאה חמורה, זיבה, אף הזב ממקום שמטמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה זיבה (ת"כ זבים פרשתא א, ה): זובו טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. זב דומה לְמִי צֶק של שעורין ודחוי, ודומה ללוצן בינה המזורה, שכבת זרע קשור כלוצן בינה שאינה מזורה (גדה לה:):

(3) רר. לשון ריר שזב את צרעו: את זובו. כמו ריר שיואל כלול: או החתים. שיואל עז וקוּתס את פי האמה, ונסתם צרעו מטפת זוב, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ח. גדה מג:) מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זב מצרעו וזבו טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו בזובו רר צרעו את זובו או החתים צרעו מזובו טומאתו היא, הא כיצד, שמים לטומאה, והשלישית מזיקתו לקרבן:

(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יָשַׁב לא נאמר, אלא אשר יָשַׁב עליו, הזב, צמיחוד תמיד לכך (שבת נט:):

(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אב הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא ולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:

6	And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְהִישֵׁב עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֹשֵׁב עָלָיו הֲזָב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	וְהִישֵׁב עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֹשֵׁב עָלָיו הֲזָב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	6
7	And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְדֹקֵר בְּבֶשֶׂר הַדּוֹבֵנָה יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹתָיו וְיִסְחִי בַמַּיָּא וְיִהְיֶה מְסֻאָה עַד רְמֻשָּׁא:	וְהִנֵּגַע בְּבֶשֶׂר הֲזָב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	7
8	And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְאִרִּי יִדּוֹק דּוֹבֵנָה בְּדִכְיָא וְיִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹתָיו וְיִסְחִי בַמַּיָּא וְיִהְיֶה מְסֻאָה עַד רְמֻשָּׁא:	וְכִי-יִרְקַח הֲזָב בְּשִׁחוֹר וְיִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	8
9	And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.	וְכָל מְרֻכָּב דִּיכְרֹב עָלָיו הֲזָב יִטְמֵא:	וְכָל-הַמְרֻכָּב אֲשֶׁר יִרְכָּב עָלָיו הֲזָב יִטְמֵא:	9
10	And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל דִּיכָרַב בְּכָל דִּיהִי תַחְתּוֹתָיו יִהְיֶה מְסֻאָה עַד רְמֻשָּׁא וְדִיטוּל יִתְחַוֵּן יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹתָיו וְיִסְחִי בַמַּיָּא וְיִהְיֶה מְסֻאָה עַד רְמֻשָּׁא:	וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחְתּוֹ יִטְמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	10
11	And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל דִּיכָרַב בֵּיהַ דּוֹבֵנָה וְיִדּוֹהִי לֹא שִׁטֵּף בַּמַּיָּא וְיִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹתָיו וְיִסְחִי בַמַּיָּא וְיִהְיֶה מְסֻאָה עַד רְמֻשָּׁא:	וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע-בּוֹ הֲזָב וְיִדּוֹ לֹא-שִׁטֵּף בַּמַּיִם וְיִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	11
12	And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.	וּמֵאֵן דִּיחֶסֶף דִּיכָרַב בֵּיהַ דּוֹבֵנָה יִתְבַּר וְכָל מֵאֵן דְּאֶעֱיִשְׁטֵף בַּמַּיָּא:	וְכָל-יִתְרֵשׁ אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הֲזָב יִשְׁתַּבַּר וְכָל-כְּלִי-עֵץ יִשְׁטַף בַּמַּיִם:	12

- (6) והישוב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן צמסכ (ת"כ פרק ג, א):
- (8) וכי ירק הזב בשחור. ונגע צו (שס ח) או נשאו שהרוק מטמא צמסא (גדה נה):
- (9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הספים של סרנא שקורין ארנ"ן, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירובין כז):
- (10) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו. של צ (ת"כ פרק ד, א), בא ולימד על המרכב שהיא הנוגע צו טמא ואין טעון כזום בגדים, והוא חומר צמסכ צמסכ: והנושא אותם. כל האמור צענין הזב, וצו ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו והמשכב והמרכב, משאן מטמא אדם לטמא בגדים:
- (11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מוזבו וספר שצעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוציא הכתוב טבילת גופו של צו צלשון שטיפת ידים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון ביאת מים, אלא אבר הגלוי, כמו הידים (ת"כ שס ה גדה סו):
- (12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע צו מאחוריו וכו', כדאיתא בת"כ (פרשתא ג, א), עד איזהו מגעו שהוא ככולו, הו"א חומר זה היסטו:

13	<p>And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.</p>	<p>וְאִרְי יִדְכִי דּוֹכָנָא מְדוּבִיָּה וַיִּמְנֵי לִיָּה שִׁבְעָא יוֹמִין לְדִכּוּתִיה וַיִּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בִשְׂרִיה בְּמֵי מְבוּעַ וַיִּדְכִי:</p>	<p>וְכִי־יִטְהַר הַזָּב מִזֹּבּוֹ וְסָפַר לֹא שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וַיִּכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בְּשָׂרוֹ בְּמַיִם חַיִּים וְיָטְהַר:</p>	13
14	<p>And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יֹסֵב לִיָּה תִרְיִן שְׁפָנִינִין אוֹ תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה וַיִּתִּי לְקֹדֶם יְיָ לְתַרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא וַיִּתְּנֵנּוּ לְכֹהֵנָא:</p>	<p>וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח־לּוֹ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וַבָּא לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַתִּתֵּנָם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	14
15	<p>And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד יִתְּהוֹן כֹּהֵנָא חַד חֲטָאָה וְחַד עֲלִתָא וַיִּכְפֹּר עֲלוֹהִי כֹהֵנָא קֹדֶם יְיָ מְדוּבִיָּה:</p>	<p>וַעֲשֵׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזֹּבּוֹ: (ס)</p>	15
16	<p>And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְגִבֵּר אֲרִי תַפּוּק מִנִּיה שְׁכַבַת זֶרַעַא וַיִּסְחִי בְּמֵיָא יָת כָּל בִּסְרִיה וַיְהִי מְסָאֵב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי־תֵצֵא מִמֶּנּוּ שְׁכַבַת־זֶרַע וְרָחֵץ בְּמַיִם אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>	ששי (שציעי)
17	<p>And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל לְבוּשׁ וְכָל מִשְׁדֵּה דִיְהִי עֲלוֹהִי שְׁכַבַת זֶרַעַא וַיִּצְטַבַע בְּמֵיָא וַיְהִי מְסָאֵב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>וְכָל־בִּגְד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִיהַ עָלָיו שְׁכַבַת־זֶרַע וַיִּכְבֹּס בְּמַיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>	17
18	<p>The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְאִתְּתָא אֲרִי דִישְׁכּוֹב גִּבֵּר יִתְּה שְׁכַבַת זֶרַעַא וַיִּסְחֹן בְּמֵיָא וַיְהִי מְסָאֵבִין עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שְׁכַבַת־זֶרַע וְרָחֲצוּ בְּמַיִם וְטָמְאוּ עַד־הָעֶרֶב: (פ)</p>	18
19	<p>And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.</p>	<p>וְאִתְּתָא אֲרִי תְּהִי דִיבָא דָם יְהִי דּוּבָהּ בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תְּהִי בְּרִיחּוּקָהּ וְכָל דִּיִּקְרַב בָּהּ יְהִי מְסָאֵב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זָבָה דָּם יְהִיהַ זָבָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל־הַנִּגַּע בָּהּ וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>	19

(13) וכי יטהר. כשיפסוק (מגילה ח).: שבעת ימים לטהרתו. שבעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זוב, וכולן רלוּפין (נדה סח):
 (18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שְׁטַטְמָא האשה צזיאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע צית הסתרים היא (נדה מא):
 (19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלמה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הבא מן המקור (ת"כ פרשתא ד, ז): דם יהיה זבה בבשרה. אין זיבה קרוי זוב לטמא אלא אם כן הוא אדום (נדה יט):. בנדתה. כמו ומשגל ינדהו (איוב יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדתה. אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה:

20	And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.	וְכָל־אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ וְכָל־אֲשֶׁר תִּשָּׁב עָלָיו יִטְמָא וְכָל־אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא:	20
21	And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל־הַנִּגַּע בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	21
22	And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל־הַנִּגַּע בְּכָל־כְּלִי אֲשֶׁר־תִּשָּׁב עָלָיו יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	22
23	And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even.	וְאִם עַל־הַמִּשְׁכָּב הוּא אָז עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־הוּא יִשְׁבֹּת עָלָיו בְּנִגְעוֹ־בּוֹ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	23
24	And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean.	וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ וְתָהִי נִדְתָּהּ עָלָיו וְיִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא: (ס)	24
25	And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.	וְאִשָּׁה כִּי־יִזְוֹב זֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת־נִדְתָּהּ אָז כִּי־תִזְוֹב עַל־נִדְתָּהּ כָּל־יָמֶי זֹב טְמֵאתָהּ כִּי־נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טְמֵאָה הוּא:	25

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושע על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא כדת טומאה האמורה במקרא העליון שטעון כזום בגדים: על הכלי. לרבות את המרכב: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר אלא על המרכב שנתרבה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כזום בגדים, שהמרכב אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדים: (24) ותהי נדתה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם צא עליה צחמישי לנדתה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ותהי נדתה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ו, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדתה. אחר שינאו שבעת ימי נדתה: או כי תזווב. את ג' הימים הללו: על נדתה. מופלג מנדתה יום אחד זו היא זבה, ומשפטת חרוץ בפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרבן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה צנדה, צין רואה צין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג.) בפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה לחלות נדה, שכל שלשה רופין שתרצה צנדה עשר יום הללו תהא זבה:

26	Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.	כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל-יָמֵי זִוְכָהּ כְּמִשְׁכַּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה-לָּהּ וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטָמְאֵת נִדְתָּהּ:	כָּל מִשְׁכָּב דְּתִשְׁכּוּב עָלָיו כָּל יוֹמֵי דְזִבְהָ כְּמִשְׁכַּב רִיחֻקָּהּ יְהִי לָהּ וְכָל מְאָנָא דְתַתִּיב עָלֵיהּ מְסָאב יְהִי כְּסוֹאֲבַת רִיחֻקָּהּ:
27	And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל-הַנוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	וְכָל דִּיקְרַב בְּהוֹן יְהִי מְסָאב וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיִהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא:
28	But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.	וְאִם-טִהַרְהָ מִזִּוְכָהּ וְסִפְרָהּ לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֲרָיִם תִּטְהַר:	וְאִם דְּכִיאֵת מִדְּזִבְהָ וְתִמְנִי לָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין וְאַחֲרָיִם כִּן תִּדְפִי:
29	And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.	וּבְיָוִם הַשְּׁמִינִי תִקַּח-לָהּ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהִבִּיאָה אוֹתָם אֶל-הַכֹּהֵן אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	וּבְיוֹמָא תְּמִינָא תְּמִינָא תִסַּב לָהּ תִרִין שְׁפִינִין אוֹ תִרִין בְּנֵי יוֹנָה וְתִבִּי תִהוֹן לְוַת כְּהֵנָא לְתַרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
30	And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.	וַעֲשֶׂה הַכֹּהֵן אֶת-הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת-הָאֶחָד עֹלָה וְכִפֵּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזִּבְ טָמְאֹתָהּ:	וְיַעֲבִיד כְּהֵנָא יֵת חַטָּאת וְיֵת חַד עֹלָתָא וְיַכְפֵּר עָלֶיהָ כְּהֵנָא קֳדָם יְיָ מִדְּזִב כְּסוֹאֲבַתָּהּ:
31	Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.	וְהִזְרַתֶּם אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִטָּמְאָתָם וְלֹא יָמָתוּ בְּטָמְאָתָם בְּטָמְאֵם אֶת-מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם:	וְתַפְרִשׁוּן יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִסּוֹאֲבַתָּהוֹן וְלֹא יָמוּתוּן בְּסוֹאֲבַתָּהוֹן כְּסוֹאֲבִיהוֹן יֵת מִשְׁכְּנִי דְּבִינִיהוֹן:
32	This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;	זֹאת תּוֹרַת הַזָּב וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת-זֶרַע לְטָמְאָה-בָּהּ:	דָּא אֲוִרִיתָא דְּדִזְבְּנָא וְדִתְפּוֹק מִנִּיהּ שִׁכְבַת זֶרַע לְאִסְתַּאֲבָא בָּהּ:
33	and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.	וְהַדְּיוֹה בְּנִדְתָּהּ וְהַזָּב אֶת-זִוְכּוֹ לְזָכָר וּלְנִקְבָהּ וְלֹאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם-טָמְאָה: (פ)	וְלְדִסְאוֹבַתָּהּ בְּרִיחֻקָּהּ וְלְדִדְאִיב יֵת דְּזִבְהָ לְדָכָר וּלְנוֹקְבָא וּלְגִבְרָא דִּישְׁכּוּב עִם מְסָאֲבָתָא:

(31) והזרתם. אין מזירה אלא פרישה, וכן גזרו אחר (ישע"א, ד), וכן נזיר אחיו (צראשית מט, כו): ולא ימתו בטמאתם.

הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:

(32) זאת תורת הזב. זעל ראייה אחת, ומהו תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כזעל קרי, טמא טומאת ער:

The Haftara is II Kings 7:3 - 7:20 on page 152. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 181. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftara on page 163. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 166.

XVI	And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי-יְהוָה וַיָּמָתוּ: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּתַר דְּמִיתוּ תִרְיֹן בְּנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְוִיבִיהוֹן אִישׁתָּא נֹכְרִיתָא קֳדָם יְיָ וּמִיתוּ:	אחרי מות
2	and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל-אֶהֱרֹן אַחִידְךָ וְאֶל-יָבָא בְּכָל-עֵת אֶל-הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל-פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל-הָאֹרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בָעֲנָן אֶרְאֶה עַל-הַכַּפֹּרֶת: וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה מִלִּיל עִם אֶהֱרֹן אַחִידְךָ וְלֹא יְהִי עָלִיל בְּכָל עֵדָן לְקֹדֶשׁא מְגִיז לְפָרוּכְתָּא לְקֳדָם כְּפֹרֶתָא דְעַל אֲרֹנָא וְלֹא יָמוּת אַרְי בְּעֲנָנָא אֲנָא מְתַגְלִי עַל בֵּית כְּפֹרֶי:	2
3	Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.	בְּזֹאת יָבֹא אֶהֱרֹן אֶל-הַקֹּדֶשׁ בֶּפֶר בֶּן-בָּקָר לַחֲטָאתָא וְאַיִל לְעֹלָה: בְּדָא יְהִי עָלִיל אֶהֱרֹן לְקֹדֶשׁא בְּתוֹר בֶּר תוֹרִי לַחֲטָאתָא וּדְכַר לַעֲלָתָא:	3
4	He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.	כְּתֹנֶת-בֹּד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמְכַנְסֵי-בֹד יִהְיוּ עַל-בְּשָׂרוֹ וּבִאֲבָנֶט בֹּד יִחְגֹּר וּבְמַצְנֶפֶת בֹּד יִצְנַף בְּגָדֵי-קֹדֶשׁ הֵם וּרְתֵן בִּמְיָם אֶת-בְּשָׂרוֹ וּלְבָשָׁם: כְּתוֹנָא דְּבוּצָא דְּקֹדֶשׁא יִלְבָּשׁ וּמְכַנְסִין דְּבוּצָא יִהְיוּ עַל בְּשָׂרִיהּ וְהַמִּנָּא דְּבוּצָא יִסַּר וּמַצְנֶפֶת דְּבוּצָא יַחֲתִי בְּרִישִׁיהּ לְבוּשֵׁי קֹדֶשׁא אֲנֹן וְיִסַּחֲי בְּמִנָּא יֵת בְּשָׂרִיהּ וְיִלְבָּשֻׁן:	4

- (33) והזב את זובו. צעל שתי ראיות וצעל שלש ראיות, שחורתן מפורשת למעלה:
- (1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רצי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אליו רופא, אמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחב, צא אחר ואמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה וזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:
- (2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחידך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו: ולא ימות. שאם צא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לצא, זהו פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם צענן הקטרת ציוס הכיפורים (יומא נג.):
- (3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לצית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא בכל עת כי אם ציוס הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה צדש השביעי צעשור לחודש:
- (4) כתנת בוד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו צממונה צדשים שהוא משמש בהם בחוץ שיש בהם זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, (ר"ה כו.) אלא צד' ככהן הדיוט, וכולן של צוץ: קדש ילבש. שהיו משל הקדש (ת"כ פ"א, י): יצנף. כתרומתו יצת צדיקה, יניח בראשו, כמו ותנח צגדו (צראשית לט, טז), וְאֶסְתַּמֵּיה: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפנים, ומשנה מצבדי זהב לצבדי לבן, ומצבדי לבן לצבדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא נב.):

5	And he shall take of the congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.	וּמֵאֵת עֵדֻת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח וּמִן כִּנְשָׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵי-שְׁעִירֵי עֲזִים לְחַטָּאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה: וְסֵב תָּרִין צִפְרִי עֲזֵי לְחַטָּאת וְדָכַר חֵד לְעֹלָתָא:	5
6	And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.	וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-פֶּר הַחַטָּאת וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן יֵת תּוֹרָא אֶשְׁר־לוֹ וְכִפֹּר בַּעְדּוֹ וּבַעַד דְּחַטָּתָא דִּילִיָּהּ וְיִכְפֹּר עָלוּהִי בֵיתוֹ: וְעַל אֲנָשׁ בֵּיתִיהּ:	6
7	And he shall take the two goats, and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.	וְלָקַח אֶת-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְיִסֵּב יֵת תָּרִין צִפְרִין וְיָקִים וְהָעֵמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: יִתְהוֹן קֳדָם יְיָ בַּתָּרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:	7
8	And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.	וְנָתַן אֹהֶלֶן עַל-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לִיהוָה וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזָּאֵל: וְיִתִּין אֹהֶלֶן עַל תָּרִין צִפְרִין עַדְבִּין עַדְבָּא חֵד לְשִׁמָּא דִּי וְעַדְבָּא חֵד לְעִזָּאֵל:	8
9	And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.	וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-הַשְּׁעִיר אֶשְׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לִיהוָה וְעָשָׂהוּ חַטָּאת: וְדָסְלִיק עָלוּהִי עַדְבָּא לְשִׁמָּא דִּי וְיַעֲבֹדְנִיהּ חַטָּתָא:	9
10	But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.	וְהַשְּׁעִיר אֶשְׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעִזָּאֵל יַעֲמַד-חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֹּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזָּאֵל הַמִּדְבָּרָה: וְצִפְרִיא דְּסְלִיק עָלוּהִי עַדְבָּא לְעִזָּאֵל יִתְקַם כַּד חַי קֳדָם יְיָ לְכַפֹּרָא עָלוּהִי לְשַׁלַּח יִתִּיהּ לְעִזָּאֵל לְמִדְבָּרָא:	10
11	And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.	וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-פֶּר הַחַטָּאת אֶשְׁר־לוֹ וְכִפֹּר בַּעְדּוֹ וּבַעַד דְּחַטָּתָא דִּילִיָּהּ וְיִכְפֹּר עָלוּהִי בֵיתוֹ וְשִׁתַּט אֶת-פֶּר הַחַטָּאת וְעַל אֲנָשׁ בֵּיתִיהּ וְיִכּוֹס יֵת תּוֹרָא דְּחַטָּתָא דִּילִיָּהּ:	11

- (6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלו הוא צא ולא משל צבור (שם ג:): וכפר בעדו ובעד ביתו. מתודה עליו עונותיו ועונות ציתו (שם לו: ת"כ פרשתא ז, ג):
- (8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן ב' ידיו בקלפי, וטול גורל צימין וחצרו צשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב צו לשם, הוא לשם ואת שכתוב צו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יוםא לט:): עזאזל. הוא הר עז וקשה, נוק גזיה (ת"כ פרק ז, ח יומא סז:), שנאמר קָרַן גִּזְרָה, חתוכה:
- (9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ שם ה):
- (10) יעמד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרגומו יִתְקַם כַּד חַי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (שם ו:): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתב וְהִתְוַדָּה עָלָיו וגו':
- (11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ציתו (שם פרשתא ג, א), שנאמר צִית אֹהֶלֶן צָרְכוּ

12	And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.	וַיִּסַּב מִלִּי מִחִיתָא גִּוְמָרִין דְּאִישָׁא מַעֲלִין מִדְּבָחָא מִן קֳדָם יי וּמִלִּי חוּפְנֵיהִי קְטֹרֶת בּוֹסְמִין דְּקִיקִין וְנִיעִיל מְגִיו לְפָרוּכְתָּא:	וְלָקַח מִלֵּא-הַמִּחִתָּה גִּחְלִי-אֵשׁ מִעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלֵּא חֲפָנָיו קְטֹרֶת סָמִים דְּקָה וְהֵבִיא מִבֵּית לְפָרְכָת:	ישראל
13	And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.	וַיִּתֵּן יָת קְטֹרֶת בּוֹסְמִיָּא עַל אִישָׁתָא קֳדָם יי וַיַּחֲפֵי עֲנַן קְטוּרָתָא יָת כְּפֹרֶתָא דְעַל סְהוּתָא וְלֹא יָמוּת:	וַנִּתֵּן אֶת־הַקְטֹרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וְכִסְּהוּ עֲנַן הַקְטֹרֶת אֶת־הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:	13
14	And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.	וַיִּסַּב מִדָּמָא דְתוּרָא וַיִּנְדֵּי בְּאַצְבָּעֵיהּ עַל אָפִי כְּפֹרֶתָא קְדוּמָא וְקֳדָם כְּפֹרֶתָא יְדֵי שִׁבְעַ זְמָנִין מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהּ:	וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וְהִזָּה בְּאַצְבָּעוֹ עַל־פְּנֵי הַכְּפֹרֶת קֳדָמָה וּלְפָנֵי הַכְּפֹרֶת יִזָּה שִׁבְעַ־פְּעָמִים מִן־הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ:	14
15	Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.	וַיְכַסּוּ יָת צִפִּירָא דְחִטָּתָא דְלַעֲמָא וְנִיעִיל יָת דָּמִיהּ לְמִגְיוֹ לְפָרוּכְתָּא וַיַּעֲבִיד לְדָמִיהּ כְּמָא דְעַבֵּד לְדָמָא דְתוּרָא וַיִּנְדֵּי יָתִיהּ עַל כְּפֹרֶתָא וְקֳדָם כְּפֹרֶתָא:	וַשְׁחֹט אֶת־שְׁעִיר הַחֲטָאת אֲשֶׁר לָעָם וְהֵבִיא אֶת־דָּמּוֹ אֶל־מִבֵּית לְפָרְכָת וַעֲשֵׂה אֶת־דָּמּוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־הַכְּפֹרֶת וּלְפָנֵי הַכְּפֹרֶת:	15
16	And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleanness of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleanness.	וַיְכַפֵּר עַל קֹדֶשׁ מְסוֹאֲבָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִמַּדְרֵיהֶון לְכָל חַטָּאתֵיהֶון וְכֵן יַעֲבִיד לְמִשְׁכַּן זְמָנָא דְשָׁרֵי עֲמָהֶון בְּגִוּוֹ סוֹאֲבָתֵיהֶון:	וַיְכַפֵּר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם:	16

אֶת ה' וגו' (טהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים זו, וכל כפרתן אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וְכַפֵּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת וגו' (ת"כ פרק ד, ז):

(12) מעל המזבח. החינוך (יומא מה:): מלפני ה'. מזד שלפני הפתח, והוא ז' מערבי (שם): דקה. מה ת"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וְשָׁקַף מִמֶּנָּה דָּקָה (שמות ל, לו), אלא שמהא דקה מן הדקה (יומא מג:), שמערב יום הכפורים היה מחזירה למכתשת:

(13) על האש. שנתוך המחטה: ולא ימות. הא אם לא עשאה כחקנה חייב מיתה (יומא נג.):

(14) והזה באצבעו. הוזה אחת צממע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יומא נה.):

(15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם סא.): כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שם נה.):

(16) מטמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צסוף, שנאמר לכל חטאתם, וחטאת היא שוגג (שבועות יז: ת"כ פרק ד, ז): ומפשעיהם. אף הנכנסין מזיד צטומאה (שם ג.): וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם צפנים, אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מצוץ משניהם, אחת למעלה ושבע למטה (יומא נו:): השכן

17	<p>And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.</p>	<p>וְכָל־אָדָם לֹא־יְהִי בַּמִּשְׁכָּן וּמִנָּה מוֹעֵד בָּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וְכַפֵּר בְּעֻדּוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וּבְעֵד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל:</p>	17
18	<p>And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.</p>	<p>וַיֵּצֵא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי־יְהוָה וְכַפֵּר עָלָיו וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׂעִיר וּנְתַן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>	18
19	<p>And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleannesses of the children of Israel.</p>	<p>וַיִּזְחַק עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שִׁבְעָה פְעָמִים וַיְטַהְרֵהוּ וַיְקַדְּשֵׁהוּ מִטְּמֵאוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	19
20	<p>And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.</p>	<p>וְכִלָּה מְכַפֵּר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַהֲקָרִיב אֶת־הַשְּׂעִיר הַחַי:</p>	20
21	<p>And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.</p>	<p>וְסָמַךְ אֶהֱרֹן אֶת־שְׁתֵּי יָדָיו עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וּנְתַן אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁלַח בְּיַד־אִישׁ עֹתִי הַמִּדְבָּרָה:</p>	21
22	<p>And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.</p>	<p>וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתָם אֶל־אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשָׁלַח אֶת־הַשְּׂעִיר בַּמִּדְבָּר:</p>	22

אתם בתוך טומאותם. אף על פי שהם טמאים, שכינה ציניהם:

(18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה' צהיכל. ומה תלמוד לומר ויאל, לפי שהזה הזאות על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפנים והזה, וצמחנות המזבח הזקיקו לנאח מן המזבח ולחוך, ויתחיל מקרן מזרחית לפונית (יומא נח:): וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה למוך זה (יומא נז:):

(19) והזה עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות בצצצו על קרנותיו, מזה הזאות על גגו: וטהרו. ממה שעבר: וקדשו. לעמיד לנא (ת"כ פרק ד, יג):

(21) איש עתי. המוכן לכן מיום אחמול (יומא סו:):

<p>23 And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.</p>	<p>וּבָא אֶהֱרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת-בְּגָדֵי הַבֵּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:</p>	<p>23 וּבָא אֶהֱרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת-בְּגָדֵי הַבֵּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:</p>
<p>24 And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.</p>	<p>וְיָסְחִי יָת בִּשְׂרִיָּה בְּמֵיָא בְּאַתֵּר קָדִישׁ וְיִלְבֹּשׁ יָת לְבוּשׁוֹהִי וְיַפְּקֹד וְיַעֲבִיד יָת עֲלִיתִיה וְיַת עֲלַת עֲמָא וְיַכְפֹּר עֲלוֹהִי וְעַל עֲמָא:</p>	<p>24 וְרָחֵץ אֶת-בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת-בְּגָדָיו וְיָצָא וְעָשָׂה אֶת-עֲלֹתוֹ וְאֶת-עֲלַת הָעָם וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי הָעָם:</p>
<p>25 And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.</p>	<p>וְיָת תִּרְבִּי חֲטוּתָא יִסִּיק לְמִדְבָּחָא:</p>	<p>25 וְיָת חֶלֶב הַחֲטָאת יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>26 And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.</p>	<p>וְדַמּוּבִיל יָת צִפְרִיא לְעִזְאֵל יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיָסְחִי יָת בִּשְׂרִיָּה בְּמֵיָא וּבֵתֵר כֵּן יִיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא:</p>	<p>26 וְהַמְשִׁלַּח אֶת-הַשְּׂעִיר לְעִזְאֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ אֶת-בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי-כֵן יָבוֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה:</p>
<p>27 And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.</p>	<p>וְיָת תוֹרָא דְחֲטָאת וְיָת צִפְרִיא דְחֲטָאת דְּאִתְעַל מִדְּמֵהוּן לְכַפֵּרָא בְּקוֹדֶשָׁא יִתְפַּקְּדוּן לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וְיִקְדוּן בְּנוֹרָא יָת מִשְׁכְּהוֹן וְיָת בִּשְׂרֵהוּן וְיָת אוֹכְלֵהוּן:</p>	<p>27 וְיָת פֶּרֶךְ הַחֲטָאת וְיָתוֹ שְׂעִיר הַחֲטָאת אֲשֶׁר הוּבָא אֶת-דָּמָם לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ יוֹצִיא אֶל-מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת-עֲרֹתָם וְאֶת-בְּשָׂרָם וְאֶת-פְּרִשָּׁם:</p>

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף לז.), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולתו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולובש בגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר זה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבד. אחר שהוציאם ולבש בגדי זהב לתמיד של צין הערבים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימים וקטרת של מחטה בצגדי לבן, ואילו ואיל העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והוצאת כף ומחטה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של צין הערבים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, ושלח את השעיר צמד צר, ורסן את צצרו צמים וגו', וינח ופשה את עלתו וגו', ואת חלב הסטאת וגו', וכל הפרשה עד ואתרי כן יצא אל המזבח, ואחר כך יצא להלן: והניחם שם. מלמד שטעונון גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה צגדים ליום כפורים אחר (יומא יב:):

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את צצרו ולצסם שכשהוא משנה מצגדי זהב לצגדי לבן טעון טבילה, שצאומה טבילה פשט צגדי זהב שעבד בהן עבודת תמיד של שחר ולבש צגדי לבן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא משנה מצגדי לבן לצגדי זהב טעון טבילה (שם לז.). במקום קדוש. המקודש בקדושת עזרה, והיא הייתה צגד צית הפקרה, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אבל הראשונה הייתה צחיל (שם ל. ת"כ פרק י, ח): ולבש את בגדיו. שמנה צגדים שהוא עובד בהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. איל לעולה האמור למעלה צזאת יצא להלן וגו': ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח החיטין, דלאו צפנימי כתיב לא תעלו עליו

קטרת וקרה ועלה ומקסה (שמות ל.):

28 And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.	וְדַמּוֹקִיד יִתְהוֹן וַיִּצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹתָי וְיִסְחִי יָת בְּשָׂרִיָּה בְּמֵיָא וּבְתַר כֵּן יֵיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא:	28 וְהִשְׂרַף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בְּמֵיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:
29 And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.	וְתִהְיֶה לָכֵן לְקִיָּם עָלֶם בְּיָרְחָא שְׁבִיעָאָה בְּעֶשְׂרָא לְיָרְחָא תַּעֲנֹן יָת נַפְשְׁתְּכוֹן וְכָל־ עֲבִידָא לֹא תַעֲבֹדוּן יִצְיִבִיָּא וְגִירֵיָא דִּיתְגִּירוּן בֵּינֵיכוֹן:	29 וְהִיתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֹת לַחֹדֶשׁ תַּעֲנִנוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־ מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִרח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:
30 For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.	אֲרִי בְיוֹמָא הַדִּין יִכְפֹּר עֲלֵיכוֹן לְדַכָּאָה יִתְכוֹן מִכָּל חוֹבֵיכוֹן קֳדָם יְיָ תִדְבָּקוֹן:	30 כִּי־בְיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:
31 It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.	שַׁבָּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֵן וְתַעֲנֹן יָת נַפְשְׁתְּכוֹן קִיָּם עָלֶם:	31 שַׁבֹּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:
32 And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.	וְיִכְפֹּר כַּהֲנָא דִּירֵבִי יִתִּיה וְדִקְרִיב יָת קוֹרְבָנִיה לְשִׁמְשָׁא תַּחוֹת אָבִיהִי וְיִלְבַּשׁ יָת לְבוּשֵׁי בוֹצָא לְבוּשֵׁי קוֹדֶשָׁא:	32 וְכַפֵּר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמָּשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֶת־יָדָיו לְכַהֵן תַּחַת אָבִיו וְלִבָּשׁ אֶת־בְּגָדֵי הַבָּד בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ:
33 And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.	וְיִכְפֹּר עַל מִקְדָּשׁ קוֹדֶשׁא וְעַל מִשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מִדְבַּחָא יִכְפֹּר וְעַל כַּהֲנֵיָא וְעַל כָּל עַמָּא דְּקִהְלָא יִכְפֹּר:	33 וְכַפֵּר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־ אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יִכְפֹּר וְעַל הַכַּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקֵּהֶל יִכְפֹּר:
34 And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.	וְתִהְיֶה דָּא לָכֵן לְקִיָּם עָלֶם לְכַפֵּרָא עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חוֹבֵיהוֹן חֹדָא בְּשָׂתָא וְעַבְד כְּמָא דְּפָקִיד יְיָ יָת מֹשֶׁה:	34 וְהִיתָה־זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטָּאתָם אֶחָת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ אֶת־ מֹשֶׁה: (פ)

(27) אשר הובא את דמם. להיכל לפני ולפנים:

(32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כפרה אלא צדקה גדולה (יומא עג. ת"כ פרק ח, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה בהדרגה הולכת לומר צדקה גדולה אחריו שיהא כמוהו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה צדדים ממני, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ ס, ו) והם כל הכהנים גדולים שעמדו מיאשיהו ואילן, שזימיו נגזרה לזוהית של שמן המשחה (יומא נב:). לכהן תחת אביו. ללמד שאם בנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ ס, ה):

XVII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	רביעי יג
2	Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:	דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וְאֶל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר:	2
3	What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,	אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ-כֶשֶׂב אוֹ-עִז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:	3
4	and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.	וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוּ לְהַקְרִיב קָרְבָן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יַחֲשֹׁב לְאִישׁ הַהוּא דָם שָׁפַךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקִּרְבַּ עַמּוֹ:	4
5	To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.	לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַהֲבִיֵּאם לַיהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם:	5
6	And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.	וְזָלַק הַכֹּהֵן אֶת-הַדָּם עַל-מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַקְטִיר הַחֵלֶב לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:	6
7	And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations.	וְלֹא-יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת-זִבְחֵיהֶם לְשִׁעִירֵם אֲשֶׁר זָנִים אַחֲרֵיהֶם חֲקַת עוֹלָם תְּהִיָּה זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם:	7

(34) ויעש כאשר צוה ה' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שזכו של אהרן שלא היה לזשן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך:

(3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכמוצ מדבר, שנאמר להקריב קרבן: במחנה. חוץ לעזרה (זבחים קז:):

(4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב צנפשו: דם שפך. לרצות את הזורק דמים צמוץ (שם):

(5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזכות:

<p>8 And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,</p>	<p>וְלֹהוֹן תִּימַר גִּבֵּר גִּבֵּר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר וְיִגְדֹּרָא דִּיתְגִּירֹון בֵּינֵיהוֹן דִּי־סִיק עֲלֵתָא אוֹ נִכְסַת קוּדְשִׁיא:</p>	<p>וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר אֲשֶׁר־יִגְדֹר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ־זֶבַח:</p>
<p>9 and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people.</p>	<p>וְלִתְרַע מִשְׁכַּן זְמַנָּא לֹא יִתִּינִיה לְמַעַבְד יְתִיה קָדָם יי וְיִשְׁתִּיצִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מֵעַמִּיה:</p>	<p>9 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיֹאֲנוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ:</p>
<p>10 And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְגִבֵּר גִּבֵּר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר וְיִגְדֹּרָא דִּיתְגִּירֹון בֵּינֵיהוֹן דִּי־יִכּוֹל כָּל דָּם וְאֵתִין רוּגְזִי בְּאֲנָשָׁא דִּי־יִכּוֹל יֵת דְּמָא וְאִשְׁתִּיצִי יְתִיה מִגּוֹ עַמִּיה:</p>	<p>10 וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם וְנִתְּתִי פָנַי בְּנַפְשׁ הַאֲכֹלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכַּרְתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ:</p>
<p>11 For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life.</p>	<p>אֲרִי נַפְשׁ בִּשְׂרָא בְּדָמָא הִיא וְאֲנָא יְהַבְתִּיה לְכוֹן עַל מִדְּבָחָא לְכַפֵּרָא עַל נַפְשְׁתְּכוֹן אֲרִי דְּמָא הוּא עַל נַפְשָׁא מְכַפֵּר:</p>	<p>11 כִּי נַפֶּשׁ הַבֶּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נֹתְתִיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בְּנַפֶּשׁ יְכַפֵּר:</p>
<p>12 Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.</p>	<p>עַל כֵּן אָמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נַפֶּשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם:</p>	<p>12 עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נַפֶּשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם:</p>
<p>13 And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust.</p>	<p>וְגִבֵּר גִּבֵּר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר וְיִגְדֹּרָא דִּיתְגִּירֹון בֵּינֵיהוֹן דִּי־צוּד צִידָא חִיתָא אוֹ עוֹפָא דְּמִתְאַכִּיל וְיִשְׁוֹד יֵת דְּמִיה וְיִכְסִינִיה בְּעַפְרָא:</p>	<p>13 וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יִצוּד צִיד חִיה אוֹ־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשָׁפַךְ אֶת־דָּמּוֹ וְכִסָּהּ בְּעַפָּר:</p>

- (7) לשעירם. לשדים, כמו וּשְׁעִירִים יִרְקְדוּ שָׁם (ישעיה יג, כא):
 (8) אשר יעלה עלה. לחייב על המקטיר איברים צחוק, (עי' צרא"ס) כשחט צחוק, שֶׁאֵם שֶׁחַט אֶחָד וְהַעֲלֶה חֲזִירוֹ, שְׁנִיָּה חִיִּצִין (ת"כ פרק י, חולין כט):
 (9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.
 (10) כל דם. לפי שנאמר צנפֶשׁ יִכְפֹּר, יכול לא יהא חייב אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריתות ד): ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק בו:
 (11) כי נפש הבשר. של כל צריה צדס היא תלויה, ולפיכך נחמיו על המוצח לכפר על נפש האדם, תצוא נפש ותכפר על הנפש:
 (12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יבמות קיד):
 (13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, אוזין ותרנגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אִם כֵּן לִמָּה נֹאמַר אֲשֶׁר יִצוּד, שֶׁלֹּא יֵאָכַל צֶהר אֵלֶּה צְהוּמָה זֹאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, צ): אשר יאכל. פרט לטמאים:

14	For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.	כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ בַּנֶּפֶשׁ הוּא וְאָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל־בָּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ הוּא כָּל־אֲכָלּוֹ יִכָּרֵת:	14
15	And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.	וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבִלָה וְטֶרֶף בְּאֶרֶץ וּבְגֵר וְכֶבֶס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהָר:	15
16	But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.	וְאִם לֹא יִכָּבֵס וּבָשָׁרוֹ לֹא יִרְחֹץ וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ: (פ)	16
XVIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	יד
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	2
3	After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.	כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יֹשְׁבֵתָם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתֶהֶם לֹא תִלְכוּ:	3

(14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה בו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם ובשר לשון זכר, נפש לשון נקבה:
(15) אשר תאכל נבלה וטרפה. צנצנת עוף טהור דבר הכתוב, שאין לה טומאה אלא בשעה שנבלעת צבית הצליעה, ולמדך כאן שמטמאה באכילתה, ואינה מטמאה צמגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא נבלת עוף טמא מטמאה צבית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש צמינו טרפה, ילא עוף טמא שאין צמינו טרפה:
(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזום בגדים צלמקת:
(2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי צמיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקצלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנחק בעריות צימי עזרא, לפיכך בא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גוזר עליכם, דיין להפרע וגאמן לשלם שכר:
(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו בו ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקיתיהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אחר, אלא אלו נמוסות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון טקטיאות ואקטיאות, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים:

4	Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.	אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לִלְכַת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	4
5	Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.	וְתִשְׁרֹנוּ יֵת קִמִּי וְיֵת דִּינֵי דָאֻם יַעֲבִיד יִתְהוֹן אֲנִישָׁא יִיחִי בְהוֹן בְּחַי עֲלָמָא אָנָּא יְיָ:	5
6	None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.	אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שָׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ אֲנִי יְהוָה: (ס)	ששי
7	The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְּךָ לֹא תִגְלֶה אִמְּךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)	7
8	The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.	עֲרוֹת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)	8
9	The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover.	עֲרוֹת אָחוֹתְךָ בֵּת־אָבִיךָ אוֹ בֵּת־אִמְּךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ מִן אִמְּךָ אוֹ מִן אֶחָד מִן אֲחֵיךָ אוֹ מִן אֲחֵי אִמְּךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָן: (ס)	9
10	The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.	עֲרוֹת בֵּת־בְּנֶךָ אוֹ בֵּת־בָּתְּלֶךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָן כִּי עֲרוֹתְךָ הִנֵּה: (ס)	10

- (4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים צמורה צמפט. שאלו לא נאמרו היו כדאי לאומרו: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיצ עליהם למה לנו לשומרו, ואומות העולם ע"א משיצין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולזישת שעטנו, וטהרת מי מטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אחס ראשים להפטור: ללכת בהם. אל תפטור מחוס, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך וללמד חכמת המצריים והכשדים:
- (5) ושמרתם את חקותי. לרבות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב צה (ת"כ ש"א). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשתא ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הצא, שם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מת: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
- (6) לא תקרבו. להזהיר הנקצה כוכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
- (7) ערות אביך. זו אשת אביך (סנהדרין נד), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אביך, ונאמר להלן ערות אביך (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביך, אף כאן אשת אביך: וערות אבך. להציא אמו שאינה אשת אביך:
- (8) ערות אשת אביך. לרבות לאחר מיתה:
- (9) בת אביך. אף צה אנוסה צמפט: מולדת בית או מולדת חוץ. צין שאומרים לו לאביך קיים את אמה, וצין שאומרים לו הולא את אמה (יצמות כג), כגון ממזרת או נתינה:
- (10) ערות בת בנך וגו'. צממו מאנוסות הכתוב מדבר (סנהדרין עו), וצמ וצמ צמו מאשמו אנו למדין מערות אשה וצמ

11	The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת בֵּת־אִשְׁתֹּ אָבִיךָ מוֹלְדָת עֲרִית בֵּת אֶתֶת אָבוֹךְ דִּילִידָא אָבִיךָ אַחוּתְךָ הוּא לֹא תִגְלֶה מִן אָבוֹךְ אַחְתְּךָ הִיא לֹא תִגְלִי עֲרִיתָהּ: (ס)	11
12	Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.	עֲרוֹת אַחוּת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית אַחַת אָבוֹךְ לֹא תִגְלִי שְׂאֵר אָבִיךָ הוּא: (ס)	12
13	Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.	עֲרוֹת אַחוּת־אִמְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית אַחַת אִמְךָ לֹא תִגְלִי אֲרִי כִי־שְׂאֵר אִמְךָ הוּא: (ס)	13
14	Thou shalt not uncover the nakedness of thy fathers brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.	עֲרוֹת אַחִי־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית אַחְבּוֹךְ לֹא תִגְלִי אֶל־אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב וְדָתְךָ לֹא תִקְרַב אֶתֶת אַחְבּוֹךְ הִיא: (ס)	14
15	Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת כְּלָתְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית כְּלָתְךָ לֹא תִגְלִי אֶתֶת אִשְׁתִּי בְנוֹ הוּא לֹא תִגְלֶה בְרֶךְ הִיא לֹא תִגְלִי עֲרִיתָהּ: (ס)	15
16	Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.	עֲרוֹת אִשְׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית אֶתֶת אַחוּךְ לֹא תִגְלִי עֲרוֹת אָחִיךָ הוּא: (ס)	16
17	Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.	עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה עֲרִית אֶתֶתָּ וּבִתָּהּ לֹא תִגְלִי אֶת־בֵּת־בִּנְיָ וְאֶת־בֵּת־בָּתְּהָ לֹא יֵת בֵּת בָּרָה וְיֵת בֵּת בָּתְּהָ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ שְׂאֵרָה תִסַּב לְגִלְעָה עֲרִיתָהּ קְרִיבָן אֲנִין עֵיצַת חֲטָאִין הִיא: (ס)	17
18	And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.	וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח וְאֶתֶתָּ עִם אַחֻתָּהּ לֹא תִסַּב לְצַדֵּר לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עָלֶיהָ לְאֶעְקָא לָהּ לְגִלְעָה עֲרִיתָהּ בְּחַיֶּיהָ: (ס)	18

שנאמר בהן לא תגלה, בין שהיא ממנו בין שהיא מאיש אחר: ערוות בת בנך. קל וחומר לצנח, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדות מגוריה שזה, (במסכת יבמות ג.)

(11) ערוות בת אשת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר בת אשת אביך, בראייה לקידושין (יבמות כג.)

(14) ערוות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערוותו, אל אשתו לא תקרב:

(15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא צניע לזנך אישות זה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:

(17) ערוות אשה ובתה. לא אסר הכחוש אלא ע"י נשואי הראשונה (יבמות יז), לכך נאמר לא תקח, לשון קיחה, וכן לענין העונש ששם יקח את אשה ואת אמה (ויקרא כ, יד), לשון קיחה, אבל אנס אשה מותר ליטא בזה: שאררה הנדה. קרובות הן זו לזו: זמה. ענה, כתרומתו ע"פ קטאין, שיתרך יועץ לחטוא:

(18) אל אחותה. שמהן כחמה (קידושין כ:). לצדד. לשון זרה, לעשות את זו זרה לזו: בחייה. למדך, שאם גרשה לא יטא את אחותה, כל זמן שהיא בחייה (יבמות ח:)

19	And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.	וְלֹא־תִגָּחַל אִשָּׁה בְּנִדְתָּהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עִרְוֹתָהּ:	19
20	And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.	וְלֹא־תִשְׁכַּב אִשְׁתְּ עֲמִיתְךָ לֹא־תִתֵּן שְׁכִבְתָּהּ לְזָרַע לְטִמְאָה־בָּהּ:	20
21	And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וּמִזְרַעְךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחֲלִל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	21
22	Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.	וְאִת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכָּבִי וְאִשָּׁה תוֹעֵבָה הִוא:	22
23	And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.	וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׁכִבְתָּהּ לְטִמְאָה־בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִבֹּל הִוא:	23
24	Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.	אֲל־תִּטְמָאוּ בְּכָל־אֵלֶּה כִּי בְּכָל־אֵלֶּה נִטְמָאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלַּח מִפְּנֵיכֶם:	24
25	And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.	וְנִטְמָא הָאָרֶץ וְאִפְקַד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וְתִקָּא הָאָרֶץ אֶת־יִשְׁבֵּיהָ:	25
26	Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—	וּשְׁמַרְתֶּם אֹתָם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֲבוֹת הָאֵלֶּה הָאֲזֻלָּה וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:	26
27	for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—	כִּי אֶת־כָּל־הַתּוֹעֲבוֹת הָאֵלֶּה עָשׂוּ אַנְשֵׁי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וְנִטְמָא הָאָרֶץ:	27

(21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודה זרה, שמוסר צנו לכומרים ועושים שמי מדורות גדולות ומעבירים את הניצן צרגלי צין שמי מדורות האש (סנהדרין 57:). לא תתן. זו היא מסירתו לכומרים: להעביר למלך. זו העבירה האש:

(23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי על פלגיאס (ישעי' י, כה). דבר אחר תכל הוא, לשון כלילה וערצוב, וזרע אדם וזרע צהמה:

28	that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.	וְלֹא-תִקִּיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאַתְכֶם אֶתָּה כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם: וְלֹא תְרוֹקִין אֶרֶץ אֲרָעָא בְּסִטְמוֹתֶיהָ יִתָּה כַּמָּא דְּרוֹקִינַת יֵת עַמְמִיָּא דִּקְדָּמִיכוֹן:	מפטיר
29	For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.	כִּי כָל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם: אֲרִי כָל דִּיעֵבִיד מִכָּל תּוֹעִיבְתָא הָאֵלִין וַיִּשְׁתִּיצוֹן נַפְשָׁתָא דִּיעֵבִיד מִגּוֹ עַמְהוֹן:	29
30	Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.	וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-מִשְׁמַרְתִּי לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ) וְתִטְרוּן יֵת מִטְרַת מִימְרִי בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְד מִנְמוֹסֵי תּוֹעִיבְתָא דְּאֶתְעִבִידָא קְדָמִיכוֹן וְלֹא תִסְתַּאבּוּן בְּהוֹן אַנָּא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	פ'

The Haftara is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 154. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 181.

XIX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	קדשים טו
2	Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.	דִּבֹּר אֶל-כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: מַלִּיל עִם כָּל כְּנַשְׁתָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן קְדִישִׁין תְּהוֹן אֲרִי קְדִישׁ אַנָּא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	2
3	Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.	אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת- שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: גְּבִר מִן אֲמִיה וּמִן אָבִיהָ תִּהְיוּ דִּחְלִין וְיֵת יוֹמֵי שַׁבָּת דִּילִי תִּטְרוּן אַנָּא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	3

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לבן מלך שהאכיליהו דצר מאוס שאין עומד צמיעו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עצירה. ותרוממו וְלֹא תְרוֹקִין, לשון ריקון, מריקה עצמה מהם:
(29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה צממע (צ"ק לב).
(30) ושמרתם את משמרת. להזהיר בית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואם נפסלים מאחרי, ומה הנאה יש לי בכם, ואם מתחייבים כלייה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם:
(2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו בהקלה, מפני שרוב גופי תורה תלויין בה (ויק"ר כד, ה): קדושים תהיו. הוו פרושים מן העריות ומן העבירה, שכל מקום שאמה מוצא גדר ערוה אמה מוצא קדושה (ויק"ר סו, ו), אֲשֶׁה זָנָה וְתִלְלָהּ וגו' (ויקרא כא, ז), אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם. (ת"כ פרשתא, א, א)) וְלֹא יִסְלַל זָרְעוֹ אֲנִי ה' מְקַדְּשׁוֹ (שם פסוק טו). קדשים יהיו (שם פסוק ו), אֲשֶׁה זָנָה וְתִלְלָהּ וגו' (שם פסוק ז):
(3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכס תיראו אביו ואמו, זהו פשוט. ומדרשו (ת"כ שם ג קידושין ל:): אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים אס לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו, ויִכְבְּדוּ הַקְּדִים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמשלחו דצדדים (קידושין לא). ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהורתיך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (ב"מ לב):

4	Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.	אַל-תִּפְּנוּ אֶל-הָאֱלִילִים וְאֶל־הַמַּסֻּכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	לֹא תִתְּפֹנּוּ בְּתֵר טַעֲנוֹן וְדַחְלָן דְּמַחְסָא לֹא תַעֲבִדוּן לְכוּן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
5	And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.	וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחֻהוּ:	וְאִרִי תִכְסֹּן נִכְסֵת קוּדְשִׁין קֹדֶם יְיָ לְרַעְוָא לְכוּן תִּכְסֹּנִיָּה:
6	It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.	בְּיוֹם זִבְחֶכֶם יֹאכַל וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתָר עַד-יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשְׂרֹף:	בְּיוֹמָא דִּיתְנַכִּים וּתְאָכִיל וּבְיוֹמָא דְּבִתְרוֹהִי וְדִישְׁתָּאָר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְקַד:
7	And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.	וְאִם הָאָכַל יֹאכַל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְגוּלָה הִוא לֹא יִרְצָה:	וְאִם אֶתְאָכַל יִתְאָכִיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחַק הִוא לֹא יְהִי לְרַעְוָא:
8	But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.	וְאָכְלוֹ עֹנֵנוּ יִשָּׂא כִי-אֶת-קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:	וְדִיכְלִיָּה חוֹבִיָּה יִקְבִּיל אֲרִי יֵת קוּדְשָׁא דִּי אֲחִיל וְיִשְׁתִּיִצִי אֲנָשָׁא הַהִוא מֵעַמִּיהָ:
9	And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest.	וּבִקְצֹרְכֶם אֶת-קְצִיר אֲרֻצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאת שְׂדֶךָ לִקְצֹר וְלִקֵּט קְצִירְךָ לֹא תִלְקֹט:	וּבִמְחַצְדְּכוֹן יֵת חֲצָדָא דְּאַרְעֻכוֹן לֹא תִשְׂיִצִי פֶּתָא דְּחֻקְלָךְ לְמַחְצַד וְלִקְטָא לֹא תִלְקִיט:

אני ה' אלהיכם. אחת ואזין חייבים בכבודי (יבמות ה:), לפיכך לא תשמע לו לצטל את דברי (ז"מ לז). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסחור את דבריו. ואיזהו קצוד, מאכיל ומשקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא:):

(4) אל תפנו אל האלילים. לעבדם. (ת"כ ס"י) אלילים לשון אל, כלל הוא חשוב: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אתה פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות: לא תעשו להם. לא תעשו לאחרים, ולא אחרים לכם. ואם תאמר לא תעשו לעצמכם אבל לאחרים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יהיה לך (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחרים:

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בתוך הזמן הזה, שאם לקבוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר ואם גדר או נדבך נצח קרצנו וגו' (ויקרא ז, טז): לרצונכם תזבחו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרצון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי"צימנטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג:): מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שצריך שימכין לשחוט:

(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחוהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר:

(7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחוך, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מִדָּשָׁר נִצַּח טְלָמִיו וגו' (ויקרא שס, יח), תנהו ענין לחוך למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר והקטש האכלת מִמֶּנּוּ עֹנֶה פֶּשָׁא (שס), ממנו ולא מחזירו, יא הנשחט במחשבת חוך למקומו (זבחים כט:). פגול. מתועב, כמו ומרק פגולים פליהם (ישעי' סה, ד):

(8) ואכליו עובו ישא. צנותר גמור הכתוב מדבר ואינו עושה כרת על הנשחט חוך למקומו, שכבר מיעטו הכתוב, וזהו צנותר גמור מדבר (זבחים כח:), וצמסכת כריתות (ה). למדוהו מגזרה שוה:

(9) לא תכלה פאת שדך. שנייה פאה צסוף שדכו (ת"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. טְלָלִים הנושרים בשעת קצירה

10	And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.	וְכִרְמֶךָ לֹא תְעוּלֵל וּפָרַט כִּרְמֶךָ לֹא תִלְקֹט לְעַנִּי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְכִרְמֶךָ לֹא תְעוּלֵל וּפָרַט כִּרְמֶךָ לֹא תִלְקֹט לְעַנִּי וְלַגֵּר וְלַגֵּיזְרֵי תִשְׁבּוֹק יִתְּהוֹן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	10
11	Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.	לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִכְחֲשׂוּ וְלֹא־ תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ: לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִכְדְּבוּ וְלֹא תִשְׁקְרוּן אִישׁ בְּחִבְרֵיהֶ:	ישראל
12	And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וְלֹא־תִשְׁבַּעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֶר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: וְלֹא תִשְׁבַּעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֶר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ:	12
13	Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.	לֹא־תַעֲשֶׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פַּעֲלֵת שֹׁכֵיר אֶתְּךָ עַד־בֹּקֶר: לֹא תַעֲשֶׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא תִגְזֹל תִּגְזֹל וְלֹא תִגְזֹל לֹא תִלְוִין פַּעֲלֵת שֹׁכֵיר אֶתְּךָ לְיוֹמָךְ עַד צַפְרָא:	13
14	Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.	לֹא־תִקְלַל חֵרֶשׁ וּלְפָנֶי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וּיִרְאֵת מֵאֲלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: לֹא תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלֹא תִקְלַל תִּתֵּן מִכְשָׁל וּיִרְאֵת מֵאֲלֹהֶיךָ וְתִדַּחַל מֵאֲלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ:	14

אחת או שתיים, אבל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):
 (10) לא תעולל. לא תטול עוללות שבהן ניכרות. איזה עוללות, כל שאין לה לא קטף ולא קטף (פאה פ"ו, מ"ד): ופרט
 ברמך. גרגרי ענבים הנושרים בשעת ציריה: אני ה' אלהיכם. דיין להפרע, ואיני גובה מכס אלא נפשות, שנאמר אל
 תגזל דל וגו', פי' ה' ריבץ ריבץ וגו' (משלי כב, ככג):
 (11) לא תגנבו. אזהרה לגונב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגונב נפשות, דבר הלמד מענינו, דבר שחייבין
 עליו מיתת ד"ד (סנהדרין פו): ולא תכחשו. לפי שנאמר וקטש צה (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה
 מנין, תלמוד לומר ולא תכחשו: ולא תשקרו. לפי שנאמר ונגזע על שקר (שם), ישלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה
 מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו ולא תשבעו. אם גנבת סופך לכחש סופך לשקר
 סופך להשבע לשקר:
 (12) ולא תשבעו בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לא תשא את שם ה' אלהיך לשווא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על
 שם המיוחד, מנין לרבות כל הכנויין, ת"ל ולא תשבעו בשמי לשקר, כל שם שיש לו:
 (13) לא תעשק. זה הכוזב שכר שכיר (ת"כ פרשתא צ): לא תלוי. לשון נקבה, מוסב על הפעולה: עד בקר. בשכיר
 יום הכחוז מדבר, שניאחמו משקעה חמה, לפיכך זמן גזוי שכרו כל הלילה, ובמקום אחר הוא אומר וְלֹא תִבְּזֹא עֲלֵיו הַשֶּׁמֶשׁ
 (דברים כד, טו), מדבר בשכיר לילה (בבא מציעא קי:), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך זמן גזוי שכרו כל היום,
 לפי שנחנה תורה זמן לצעל הבית עונה, לצקש מעות:
 (14) לא תקלל חרש. אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר דַּעֲמָךְ לֹא תָאֵר (שמות כב, כז), אם כן למה נאמר
 חרש, מה חרש מיוחד שהוא צחיים אף כל שהוא צחיים, יאח המה שאינו צחיים (ת"כ שם יג): ולפני עור לא תתן מכשול.
 לפני הסומא דדבר לא תתן עצה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואחיה עוקף עליו ונוטלה הימנו (שם יד):
 ויראת מאלהיך. לפי שהדבר הזה אינו מסור לצריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשמט ולומר לטובה
 נטכוניתי, לפיכך נאמר זו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו, ואין שאר הצריות
 מכירות זו, נאמר זו ויראת מאלהיך:

15	Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.	לֹא תַעֲשׂוּ עוֹל׃ בַּמִּשְׁפָּט לֹא־תִשָּׂא פָנֶי־דָל וְלֹא תִהְדָּר פָּנָי גָּדוֹל בַּצֹּדֵק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ׃	לֹא תַעֲבֹדוּן שָׁקֵר בְּדִין לֹא תִסָּב אַפִּי מִסְכֵּינָא וְלֹא תִהְדָּר אַפִּי רִבָּא בְּקוֹשְׁטָא תִדְיִינִיה לְחִבְרָךְ׃	שני (חמישי)
16	Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.	לֹא־תִלְךָ רִכִּיל׃ בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל־דַּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה׃	לֹא תִיכּוֹל קוֹרְצִין בְּעַמּוֹךָ לֹא תִקוּם עַל דָּמָא דְחִבְרָךְ אֲנָא יְיָ׃	16
17	Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him.	לֹא־תִשְׁנֹא אֶת־אֲחִיךָ בְּלִבְךָ הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חַטָּא׃	לֹא תִשְׁנִי יֵת אֲחוּךָ בְּלִבְךָ אוֹכְחָא תּוֹכַח יֵת חִבְרָךְ וְלֹא תִקְבִּיל עַל דִּילִיָּה חוֹבָא׃	17
18	Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.	לֹא־תִקָּם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי עַמּוֹךָ וְאֶהְבֵּתָ לְרֵעֶךָ כַּמּוֹךָ אֲנִי יְהוָה׃	לֹא תִקוּם וְלֹא תִטַּר אֶת־בְּנֵי לְבִנֵי עַמּוֹךָ וְתִרְחַמִּיה לְחִבְרָךְ כַּחֲבִיבָא אֲנָא יְיָ׃	18

(15) לא תעשו עול במשפט. מלמד שהדיין המקלל את הדין קרוי עול, שנאוי, ומשוקץ, חרס, ותועבה. שהעול קרוי תועבה, שנאמר פי תועבת ה' וגו' כל עשה עול (דברים כה, טו), והתועבה קרויה שקץ וחרס, שנאמר וְלֹא תִבְזֶה תוֹעֵבָה אֶל בְּיָתְךָ וְיֵשֶׁת חֶרֶס כְּמֹהוּ שֶׁקָּץ תִּשְׁקָצוּ וְגו' (שם ז, כו): לא תשא פני דל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו אזכנו דדין ונמלא מתפרנס נזקיות (ת"כ פרק ד, ז): ולא תהדר פני גדול. שלא תאמר עשיר הוא זה, בן גדולים הוא זה, היאך אציינו ואראה צדקתו, עונש יש צדק, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו. דבר אחר הו' דן את חבירך לכף זכות:

(16) לא תלך רכיל. אני אומר על שם שכל משלחי מדנים ומספרי לשון הרע הולכים בצתי רעים לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט בלע"ז. וראה לדברי שלא מצינו רכילות שאין כתוב בלשון הליכה. לא תלך רכיל, הלכי רכיל נחשת וצדק (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כתוב בו הליכה, מלשני בַּסֶּסֶר רַעְיָהוּ (תהלים קא, ה). לשון רמיה (שם קכ, ז), לשון מדבֶּרֶת גְּלוּת (שם יב, ד), לכך אני אומר, שהלשון הולך ומרגל, שהכ"ף נחלפת בגימ"ל, שכל האותיות שמוציאות ממקום אחד מתחלפות זו בזו, ב"ית ב"פ"א, וגימ"ל ב"ק"ף וקו"ף, ונו"ן ב"למ"ד, וזי"ן ב"זד"י, וכן וְיִרְגֵּל צִעֲצֻךְ (שמואל"ז ז, כח), רגל במרמה לאמר עלי רעה, וכן לא רגל על לשון (תהלים טו, ג), וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להתקטט בהם הנשים, על שם שְׁמִיטָה תמיד בעיירות נקרא רוכל, לשון רוגל. ותרוממו לֹא יִיכּוֹל קוֹרְצִין, כמו וְיִכְלוּ קִרְיָהוּן דִּי יְהוּדָא (דניאל ג, ח), אֶכְלָ צִהוּ קוֹרְצָא בִּי מִלְכָּא (זכרות נח), נראה צעני שהיה משפטם לאכול צבית המקבל דבריהם שום הלעטה, והוא גמר חזוק שדבריו מקויימים ומעמידים על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קרץ צעניו (משלי ו, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרוץ צעניהם ולרמוז דברי רכילותם שלא יבינו שאר השומעים: לא תעמוד על דם רעך. לראות במיתתו, ואתה יכול להצילו, כגון טובע בנהר, וחיה או לטמים צאים עלי (ת"כ פרק ד, סנהדרין עג.) אני ה'. נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע:

(17) ולא תשא עליו חטא. לא תלצין את פניו בדברים (ערכין טו):

(18) לא תקום. אמר לו השאילני מגלך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטירה, שנוטר האביה בלבו אף על פי שאינו נוקם (יומא כג.) ואהבת לרעך כמוך. אמר ר' עקיבא זה כלל גדול בתורה (ת"כ שם יב):

<p>19 Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.</p>	<p>19 אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהַמָּתֶךָ לֹא־תִרְבֶּיעַ כְּלָאִים שָׂדֶךָ לֹא־תִזְרַע כְּלָאִים וּבִגְדָךְ כְּלָאִים שְׁעִמְנֵז לֹא־יֵעָלֶה עָלֶיךָ:</p>
<p>20 And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.</p>	<p>20 וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה שִׁכְבַּת־זָרָע וְהוּא שִׁפְחָה נִחְרַפֶּת לְאִישׁ וְהַפְדָּהּ לֹא נִפְדֹּתָהּ אוֹ חֲפָשָׁה לֹא נִתְּנָהּ לָהּ בְּקִרְתָּהּ תִּהְיֶה לֹא יוֹמְתוּ כִּי־לֹא חֲפָשָׁה:</p>
<p>21 And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.</p>	<p>21 וְהָבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם:</p>
<p>22 And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.</p>	<p>22 וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאֲשָׁם לִפְנֵי יְהוָה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: (פ)</p>
<p>23 And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.</p>	<p>23 וְכִי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶם כָּל־עֵץ מֵאֲכָל וְעַרְלָתוֹ אֲתַפְּרִיזוּ שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֵרְלִים לֹא יֵאָכַל:</p>

שלישי טז

(19) את חוקתי תשמרו. ואלו הן בהמתך לא תרביע כלאים וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד כלאים. למה נאמר, לפי שנאמר לא תלביש שעטנז, קמר ופשתים יקדו (דברים כב, יא), יכול לא ילבש גיזי זמר ואניצי פשתן, תלמוד לומר בגד, מניין לרבות הלכדים, למד לומר שעטנז, דבר שהוא שוע טווי וגז, ואומר אני, נז לשון דבר הנמלל ושזור זה עס זה לחצרו, מיטטין"ר בלע"ז, כמו סניין לגאזי דאית צהון (מועד קטן יב:), שאנו מפרשין לשון כמוש, פלישטרי"א, ולשון שעטנז פירש מנחם, מחצרת זמר ופשתים:

(20) נחרפת לאיש. מיעדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון במקרא. ובשפחה כנענית שחזיה שפחה וחזיה צת חורין המאורסת לעד עברי שמוחר בשפחה הכתוב מדבר (כריתות יא:). והפדה לא נפדתה. פדויה ואינה פדויה, וסתם פדיון בכסף (ט"ז פרק ה, ג גיטין לט:). או חפשה. בשטר: בקרת תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על צית דין לצקר את הדבר שלא לחייבו מימה, כי לא חפשה, ואין קידושיה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא:). למדו מכאן שמי שהוא במלקות יהא צקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תשמר לעשות וגו' (דברים כח, נח), וְהָפְלָא ה' אֵת מַעֲקָךְ וגו' (שם נט:). כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מימה, שאין קידושיה קידושין, הא אם חופשה, קידושיה קידושין וחייב מימה (גיטין מג:):

(22) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המזיד כשוגג (כריתות ט:):

(23) וערלתם ערלתו. ואטמתם אטימתו, יהא אטום ונסתם מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים.

24	And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.	ובשנת הרביעית יהיה קדש פרי קדש הלולים ליהוה: ובשנת רביעית יהי קדש אביה קודש תושבחו קדם יי:	24
25	But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.	ובשנת החמישית תאכלו את פרי להוסיף לכם תבואתו אני יהוה אלהיכם: ובשנת חמישית תוכלו ית אביה לאוספא לכון עלליתיה אנא יי אלהכון:	25
26	Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.	לא תאכלו על-הדם לא תנחשו ולא תעוננו: לא תוכלו על דמא לא תנחשו ולא תענון:	26
27	Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.	לא תקפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך: לא תקפון פתא דרישכון ולא תחביל ית פתא דדקנך:	27
28	Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.	ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם וכתבת קעקע לא תתנו בכם אני יהוה: וחבול על מית לא תתנו בבשרכון ורושמין חריתין לא תתנו בכון אנא יי:	28
29	Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.	אל-תחלל את-בתך להזנותה ולא-תזנה הארץ ומלאה הארץ זמה: לא תחיל ית ברתך לאטעיותה ולא תטעי ארעא ותתמלי ארעא עיצת חטאין:	29
30	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	את-שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני יהוה: ית יומי שביא דילי תטרונו ולבית מקדשי תהונו דחלן אנא יי:	30

מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ת"כ פרשתא ג. ג.), יכול אם הנגיעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, זהו יתו יהא (שם ד):

(24) יהיה כל פרי קדש. כמעשר שני (קידושין נד): שכתוב בו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודבר זה הלולים לה' הוא, שנושא שם לשבח ולהלל לשמים:

(25) להוסיף לכם תבואתו. המנהיג הוא שמתמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שזכרה אני מצדך לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מטעיר בו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ד'. אני ה' המצטיח על כן, ונאמן לשמור הצטחתי:

(26) לא תאכלו על הדם. להרצה פנים נדרש כסנהדרין, (סג). אזכרה שלא יאכל מבשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזכרה לאוכל מצהמת חולין טרם שחלל נפשה, ועוד הרצה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, פתו נפלה מפיו, כזי הפסיקו דרך (סנהדרין סה): לא תעוננו. לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להתחיל מלאכה, שעה פלונית קשה ללכת (סנהדרין סו):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה לדעיו לאחריו אזנו ולפדחתו (מכות כ), ונמצא הקף ראשו עגול סביב, שעל אחוריו אזניו עקרי שערו למעלה מדעיו הרצה: פאת זקנך. סוף הזקן וגבולו, והן חמש, שמים בכלל לחי, ולחי למעלה אלל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה כסנטרו מקום חזור שני הלחיים יחד (שם כ):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין בשרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקק ושקוע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו במחט והוא משחיר לעולם (שם כח): קעקע. לשון והקע אוקס (צמד דכ, ד), והוקעגוס (שמואל ב-כא, ו), תוחזין עץ בארץ ותולין אותם עליהם, ונמצאו מחוקין ותחזין בקרקע, פורפו"ינט זלע":

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. צומסר צמו פנויה לציאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו): ולא תזנה הארץ. אם אמה עושה כן הארץ מזנה את פירותיה לעשותן במקום אחר ולא בצרכם, וכן הוא אומר וינקעו רציצים וגו' (ירמיה ג, ג):

31	Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.	אַל־תִּפְּנוּ אֶל־הָאֲבֹת וְאֶל־הַיְדֻעִים אֶל־תִּבְקְשׁוּ לְטַמְּאָה־בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	לֹא תִתְּפֹנּוּ בְּתֵר בְּדִין וּזְכוּרֹו לֹא תִתְּבַעְשׁוּ לְאַסְתָּאֲבָא בְּהוֹן אָנָּה יי אֱלֹהֵיכֶם:
32	Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.	מִפְּנֵי שִׁיבָה תִקּוּם וְהִדַּרְתָּ פָנֶיךָ זָקֵן וִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: (ס)	מִן קֶדֶם דְּסִבֵּר בְּאִזְרִיתָא תִקּוּם וְתִהְיֶה דְרֵי אִפִּי סָבָא וְתִדַּחַל מֵאֱלֹהֶיךָ אָנָּה יי:
33	And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.	וְכִי־יִגְוֹר אִתְּךָ גֵּר בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנוּ אוֹתוֹ:	וְאִרִי יִתְגַּיֵּיר עִמָּכֶן גִּיּוֹרָא בְּאַרְעָכֶן לֹא תוֹנוּן יִתִּיה:
34	The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.	כְּאֶזְרַח מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם תִּגְרוּ הֵגֵר אִתְּכֶם וְאַהֲבַת לֹו כְמוֹךָ כִּי־גֵרִים הָיִיתֶם בְּאַרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	כִּי־צִיבָא מִנְּכֶן יִהְיֶה לָכֶן גִּיּוֹרָא דִּיתְגַּיֵּיר עִמָּכֶן וְתִרְחַם לִיה כְּנִתְךָ אִרִי דִּיִּירִין תְּוִיתוֹן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אָנָּה יי אֱלֹהֵיכֶם:
35	Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.	לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפֵּט בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל וּבְמִשׁוֹרָה:	לֹא תַעֲבִדוּן שָׁקֵר בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקָלָא וּבְמִכְלִתָּא:
36	Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.	מֵאֲזֵנֵי צֶדֶק אֲבִנֵי־צֶדֶק אִיפַת צֶדֶק וְתֵין צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:	מוֹזְנָן דְּקִשׁוּשׁ מִתְקָלִין דְּקִשׁוּשׁ מִכִּילִין דְּקִשׁוּשׁ וְהִינִין דְּקִשׁוּשׁ יִהוֹן לָכֶן אָנָּה יי אֱלֹהֵיכֶם דְּאִפִּיקוּת יִתְכוּן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם:

(30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא במקלו ולא צמנעלו וצאפונדתו וצאצק שעל רגליו (יצמות ו). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את שבתותי תשמורו, אין צנין בית המקדש דומה שבת (יצמות ו):

(31) אל תפנו אל האובות. אזרה לזעל אוז וידעוני (סנהדרין סה). בעל אוז זה פיתוס המדבר משחיו, וידעוני מכניס עטם חיה שמה ידוע לחון פיו והעטם מדבר: אל תבקשו. להיות עסוקים צם, שאם תעסקו צם אתם מְטַמְּאִין לפני ואני מתעצ אתכם: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין צמי:

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ז. יב קידושין לז): והדרת פני זקן. איזהו הדור, לא ישב צמקומו, ולא יסתור את דבריו. יכול יעזים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר צו אלא הוא, וכל דבר המסור ללב נאמר צו ויראת מאלהיך (שם):

(33) לא תונו. אונאת דברים, לא תאמר לו אמש היית עובד עבודה כוכבים, ועכשיו אתה צא ללמוד תורה שנתנה מפי הגבורה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שצן אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:

(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי כבר נאמר לא תעשו עול צמִשְׁפֵּט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאם שיקר צמדה הרי הוא כמקלל את הדין, וקריו עול שגאוי ומשוקץ חרס ותועבה, וגורם לחמשה דברים האמורים צדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל צחרצ, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (צ"מ סא: צבא צתרא פט): במשקל. כמשעור: ובמשורה. היא מדת הלח (והיבש):

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששולין כנגדן: איפת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי

37	And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקְתִּי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטִי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)	37
XX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	חמישי
2	Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.	וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֶּרְעוֹ לַמִּלָּךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמֻהוּ בָאֲבָן:	2
3	I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.	וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אוֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזֶּרְעוֹ נָתַן לַמִּלָּךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת־מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת־שְׁם קָדְשִׁי:	3
4	And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;	וְאִם הָעָלָם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת־עֵינֵיהֶם מִן־הָאִישׁ הַהוּא בְּתֵתוֹ מִזֶּרְעוֹ לַמִּלָּךְ לְבִלְתִּי הָמוּת אוֹתוֹ:	4
5	then I will set My face against that man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.	וּשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְכָל־שִׁפְחָתוֹ וְהִכְרַתִּי אוֹתוֹ וְאֶתְּ כָל־הַזִּנִּיִּים אַחֲרָיו לַזִּנוּת אַחֲרֵי הַמִּלָּךְ מִקֶּרֶב עַמָּם:	5

אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצחנתי צמזרים בין טפה של זכור לטפה שאינה של זכור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקלומי בזמלם להונות את הצריות שאין מכירים בהם (ז"מ סא):

(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. צבית דין, ואם אין כח לצבית דין, עס הארץ מסייעין אותן (ת"כ פרשתא ד, 7): עם הארץ. עס שגזינו נצראת הארץ, דבר אחר עס שעתידין לירש את הארץ על ידי מלות הללו (סס):

(3) אתן את בני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסקו (סס יז): באיש. ולא בצבור, שאין כל הצבור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר זנו וזכו זאש (דברים י, י), זן זנו וזן צחו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למולך (ת"כ פרשתא ד, 7), זרע פסול מנין, ת"ל צחתו מזרעו למולך (סס ז). סנהדרין (סד): למען טמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יסללו את מקדשי (ויקרא כא, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אס העלימו דצדכר אחד סוף שיעלימו דצדכרים הרבה, אס העלימו סנהדרי קטנה סוף שיעלימו סנהדרי גדולה:

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין,

6	<p>And the soul that turneth unto the ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל-הָאֲבֹת וְאֶל-הַיְדֻעִים לִזְנוֹת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת-פָּנַי בִּנְפֹשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>	6
7	<p>Sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am the LORD your God.</p>	<p>וְהִתְקַדְשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	7
8	<p>And keep ye My statutes, and do them: I am the LORD who sanctify you.</p>	<p>וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-חֻקֹּתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְשְׁכֶם:</p>	ששי (שזיעי)
9	<p>For whatsoever man there be that curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.</p>	<p>כִּי-אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת-אָבִיו וְאֶת-אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלָל דָּמָיו בּוֹ:</p>	9
10	<p>And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת-אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת-אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ מוֹת-יוּמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת:</p>	10
11	<p>And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גָּלָה מוֹת יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמֵיהֶם בָּם:</p>	11
12	<p>And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-כַּלְתּוֹ מוֹת יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תִּבְלַ עָשׂוּ דְּמֵיהֶם בָּם:</p>	12

שכולם מחפין עליו (שזועות לוט). והכרתי אותם. למה נאמר, לפי שנאמר וצמשפחתו, יכול יהיו כל המשפחה צהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו צהכרת ולא כל המשפחה צהכרת אלא ציסורין: לזנות אחרי המלך. לרבות שאר עבודת אלילים שעבדה בכך (ת"כ שם טו), ואפילו אין זו עבודתה (סנהדרין סד):

(7) והתקדשתם. זו פרישות עבודת אלילים:

(9) אביו ואמו קלל. לרבות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה): דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו זו, דמיהם צם, ולמדנו מאוב וידענו שנאמר צם צאצן ירגמו אותו דמיהם צם (שם סו), ופשוטו של מקרא, כמו דמיו דלאשו (יהושע ז, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרס לעצמו שִׁיִּהְיֶה:

(10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נב), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איזו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנואף והנאפת. כל מיתה האמורה צמורה סתם, אינה אלא חנק:

(12) תבל עשו. גנאי. לינאף אחרינא מזלזלין זרע האב צורע הבן:

- 13 And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.
- 14 And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.
- 15 And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.
- 16 And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.
- 17 And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.
- 18 And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.
- וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוּמָתוּ דְּמֵיהֶם בָּם:
- וְאִישׁ זִמָּה הוּא בְּאִשׁ יִשְׁרָפוּ אָתָּה וְאֶת־הֵן וְלֹא־תִהְיֶה זִמָּה בְּתוֹכְכֶם:
- וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכָבְתּוֹ בְּבֶהֱמָה מוֹת יוּמָת וְאֶת־הַבְּהֵמָה תִּהְרָגוּ:
- וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־בְּהֵמָה לְרִבְעָה אֹתָהּ וְהִרְגֹתָ אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבְּהֵמָה מוֹת יוּמָתוּ דְּמֵיהֶם בָּם:
- וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אָחִתּוֹ בֶּת־אָבִיו אוֹ בֶּת־אִמּוֹ וְרָאָה אֶת־עֶרְוָתָהּ וְהִיא־תִרְאֶה אֶת־עֶרְוָתוֹ חֲסֹד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֶרְוַת אָחִתּוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא:
- וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה דָּוָה וְגִלָּה אֶת־עֶרְוָתָהּ אֶת־מִקְרָהּ הִעֲלָה וְהָיָה גִלְתָּהּ אֶת־מִקְוֵי דָמֶיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקְרָב עַמָּם:
- וְגִבֹר דִּישְׁכּוֹב יֵת אֶתְּמָא מִשְׁכַּבִּי אִתָּא תוֹעֵיבָא עֲבָדוּ תַרְוִיחֹן אֶתְקַטְלָא יִתְקַטְלוּן קַטְלָא חִיבִין:
- וְגִבֹר דִּישַׁב יֵת אֶתְמָא וִיתָא אִמָּה עֵיצַת חֲטָאִין הִיא בְּנוּרָא יוֹקְדִין יִתִּיה וְיִתְהוֹן וְלֹא תִהִי עֵיצַת חֲטָאִין בִּינִיכּוֹן:
- וְגִבֹר דִּיתִין שְׁכּוֹבְתִיה בְּבַעֲרָא אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל וִית בְּעִירָא תְקַטְלוּן:
- וְאֶתְמָא דִּתְקַרֵּב לְוֹת כָּל־בְּעִירָא לְמַשְׁלַט בָּהּ וְתִקְטוּל יֵת אֶתְמָא וִית בְּעִירָא אֶתְקַטְלָא יִתְקַטְלוּן קַטְלָא חִיבִין:
- וְגִבֹר דִּישַׁב יֵת אֶתְתִּיה בֶּת אָבִיהּ אוֹ בֶּת אִמִּיהּ וְיִחְזִי יֵת עֶרְוָתָהּ וְהִיא תִחְזִי יֵת עֶרְוָתִיהָ קִלְנָא הוּא וְיִשְׁתִּיצוּן לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּהוֹן עֶרְוַת אֶתְתִּיה גִּלִּי חוֹבִיָּה יִקְבִּיל:
- וְגִבֹר דִּישְׁכּוֹב יֵת אֶתְמָא טוּמְאָה וְיִגְלִי יֵת עֶרְוָתָהּ יֵת קִלְנָה גִּלִּי וְהִיא תִגְלִי יֵת סוּאֶבֶת דְּמָהָ וְיִשְׁתִּיצוּן תַרְוִיחֹן מִגּוֹ עַמָּהוֹן:

(13) משכבי אשה. מכנים כמכחול צפופרת (עי' סנהדרין נה).
 (14) ישרפו אותו ואתהן. אי אחת יכול לומר אשמו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה זהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכמוצין כאן שמהן לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו). ויש מרבותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומהו אחת, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת.
 (15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא בהמה מה חטאה, אלא מפני שבאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכחוצ חסקל. קל וחומר לאדם שידע להצחין בין טוב לרע וגורם רעה לחזירו לעבור עבירה. כיוצא בדבר אתה אומר אֶצְד קֶאֶצְדוֹן קָם כָּל הַמִּקְמוֹת (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאינן רואין ואינן שומעין על שבחת תקלה על ידם אמרה תורה השָׁמַת, שֶׁלֹּךְ וְכָלָה, המטה את חזירו מדרך חיים לדרכי מיתה, על אחת כמה וכמה:
 (17) חסד הוא. לשון ארמי קֶרְפָּה (בראשית לד, יד), חסֶדָּא. ומדרשו (סנהדרין נח): אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לננות עולמו ממנו, שנאמר עוֹלָם חֶסֶד יִצְּהָה (תהלים פט, ג):

19	And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.	וְעֵרֹת אָחוֹת אִמְךָ וְאָחוֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת־שְׂאֵרֵי הָעֵרָה עִוְנָם יִשָּׂאוּ:	וְעֵרֹת אָחֹת אִמְךָ וְאָחֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת־שְׂאֵרֵי הָעֵרָה עִוְנָם יִשָּׂאוּ:	19
20	And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.	וְגִבֹר דִּישְׁכּוֹב יֵת אֶת־ אֲחֻבּוּהִי עֵרֵיתָּ דְּאֲחֻבּוּהִי גְּלִי חֻבְהוֹן יִקְבְּלוּן דְּלֹא יִלְדוּ יָמוּתוּן:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־דֹּדְתּוֹ עֵרֹת דָּדּוֹ גְּלֶה חֲטָאָם יִשָּׂאוּ עֵרִירִים יִמָּתוּ:	20
21	And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.	וְגִבֹר דִּיִּסַּב יֵת אֶת־אֲחֻהִי מִרְחָקָא הִיא עֵרֵיתָּ דְּאֲחֻהִי גְּלִי דְּלֹא יִלְדוּ יִהְיוּ:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ אָחִיו נִדְּהָ הוּא עֵרֹת אָחִיו גְּלֶה עֵרִירִים יִהְיוּ:	21
22	Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.	וְתִטְּרוּן יֵת כָּל קִנְיִי וְיֵת כָּל דִּינִי וְתַעֲבְדוּן יִתְּהוֹן וְלֹא תִרְוִקוּן יִתְּכּוּן אֶרְעָא דְּאַנָּא מִעִיל יִתְּכּוּן לְתַמָּן לְמַתַּב בָּהּ:	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־ כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־ תִקְיֹא אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לְשִׁבְתָּ בָּהּ:	22
23	And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.	וְלֹא תִהְיוּן בְּנִמּוּסֵי עַמִּינָא דְּאַנָּא מִגְּלִי מִן קְדָמִיכּוֹן אֲרִי יֵת כָּל אֱלֹן עֲבָדוּ וְרִחִיק מִימְרֵי יִתְּהוֹן:	וְלֹא תִלְכּוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹי אֲשֶׁר־ אֲנִי מִשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־ אֱלֹהֵי עֲשׂוּ וְאָקֶץ בָּם:	23
24	But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.	וְאִמְרִית לְכוּן אֶתְהוֹן תִּירְתּוּן יֵת אֶרְעֵהוֹן וְאַנָּא אֶתְנַנְהָ לְכוּן לְמִירַת יִתְּהָ אֶרֶע עֲבָדָא חֶלֶב וּדְבַשׁ אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכּוֹן דְּאֶפְרִישִׁית יִתְּכּוּן מִן עַמִּינָא:	וְאָמַר לְכֶם אֹתָם תִּירְשׁוּ אֶת־ אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֶתְנַנְהָ לְכֶם לְרִשְׁתָּ אֹתָהּ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־ הִבַּדְלֵתִי אֲתֶכֶם מִן־הָעַמִּים:	24

(18) הערה. גֶּלֶה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והוי"ו יורדת צמיצה לשם דבר, כמו זעוה, מגורת וְלֹא קָם וְלֹא זָע (אסתר ה, ט), וכן אחוה מגורת אח. והערה זו נחלקו צה רבותינו, (יצמות נה): יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

(19) ועדות אחות אמן. שנה הכתוב באזהרתו, לומר, שהזהר עליהן צין על אחות אביו ואמו מן האב, צין על אחיותיהן מן האם (שם נד): אבל ערות אחי אביו לא הזהר אלא על אשת אחי אביו מן האב:

(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה צא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא צעוגש הליכת ערירי: ערירים. כתרומתו בְּלֹא וְלֹא, ודומה לו וְלֹא עֵרִירִי (בראשית טו, ז), יש לו בנים קוצרן, אין לו נים מת בלא בנים, לכך שָׁנָה בְּשֵׁנִי מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אם יהיו לו בשעת צבירה, לא יהיו לו כשימותו, לפי שקוצרן בחייו, ערירים יהיו, שאם אין לו בשעת צבירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יצמות נה):

(21) נדדה הוא. השכינה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד): לאסור העררה צה כנדה שהערה מפורשת צה את מקורה הערה:

(23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קָטַף צָסִי (בראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ במזונו:

<p>25 Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.</p>	<p>והבדלתם בין הבהמה בין בעירא דכיא למסאבא ובין עופא מסאבא לדכיא ולא תשקצון ית נפשכון בבעירא ובעופא ובכל דתרחיש ארעא דאפרישית לכון לסאבא:</p>	<p>והבדלתם בין הבהמה הטהרה לטמאה ובין העוף הטמא לטהר ולא תשקצו את נפשתיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא:</p>	<p>מפטייר</p>
<p>26 And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.</p>	<p>ותהון קדמי קדישין ארי קדיש אנא יי ואפרישית יתכון מן עממא למחני פלחין קדמי:</p>	<p>והייתם לי קדשים כי קדוש אני יהוה ואבדל אתכם מן העמים להיות לי:</p>	<p>26</p>
<p>27 A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them.</p>	<p>וגבר או אפא ארי יהי בהון בדין או זכורו אתקטלא יתקטלון באבנא ירגמון יתהון קטלא חייבין:</p>	<p>ואיש או אשה כיייהיה בהם אוב או ידעני מות יומתו באבן ירגמו אתם דמיהם בהם: (פ)</p>	<p>ס"ד</p>

The Haftara is Amos 9:7 - 9:15 on page 156. Sepharadim read Ezekiel 20:2 - 20:20.

<p>XXI And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people;</p>	<p>ואמר יי למשה אימר לכהניא בני אהרן ותימר להון על מית לא יסתאב בעמיה:</p>	<p>ויאמר יהוה אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלם לנפש לא יטמא בעמיו:</p>	<p>אמור יז</p>
<p>2 except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;</p>	<p>אלהין לקריביה דקריב ליה לאמיה ולאבוהי ולבריה ולברתיה ולאחוי:</p>	<p>כי אם לשארו הקרב אליו לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו:</p>	<p>2</p>

(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר בין פרה לחמור, שהרי מוזדליין ונכרין הם, אלא בין טהורה לך לטמאה בין שנשחט רוצו של סימן, לנשחט חזיו, וכמה בין רוצו לחזיו מלא שיערה: אשר הבדלתי לכם לטמא. לאסור:

(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוזדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נצודכדנר וחציריו, רבי אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קנה בצער חזיר, אי אפשי ללבוש כלאים, אכל יאמר אפשי, ומה אעשה ואצי שבשמים גזר עלי, תלמוד לומר ואזדיל אתכם מן העמים להיות לי, שתהא הצדלתכם מהם לשמי, פורש מן העצירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:

(27) כי יהיה בהם אוב וגו'. כאן נאמר זהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה צסקילה, מזיד בלא התראה צהכרת, ושגגתם חטאת, וכן בכל חייבי מיתות שנאמר זהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא א, א). בני אהרן. יכול כללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף בעלי מומין צמשמע: בני אהרן. ולא צנות אהרן (קידושין לה:). לא יטמא בעמיו. צעוד שהמת צתוך עמיו, ילא מת מזה (ת"כ שג א):

(2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שם ד):

3	and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.	וְלֹאֲחֹתָו הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה וְלֹאֲחֹתָיָה בְּתוּלָתָא דְקָרִיבָא אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא: לִיָּהּ דְּלֹא הָיְתָ לְגִבּוֹר לָהּ יִטְמָא:
4	He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.	לֹא יִטְמָא בְּעַמּוֹ לְהַחֲלוֹ: לֹא יִסְתַּאב בְּרִבָּא בְּעַמִּיהּ לֹאֲחֻלּוּתִיהּ:
5	They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.	לֹא־יִקְרְחוּ [ק' יִקְרַחַה] לֹא יִמְרְטוּן מִרֵּט בְּרִישָׁהוֹן וּפְתָא דְדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלַחוּן וּבִבְשָׂרָהוֹן לֹא יַחַבְלוּן חֲבוּל: קְרַחַה בְּרִישָׁם וּפְתָא זִקְנָם לֹא יִגְלַחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרָטָה:
6	They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.	קְדָשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יַחֲלִילוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי־אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה לַחֵם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִים וְהָיוּ קְדָשׁ: קְדִישִׁין יִהְיוּ קָדָם אֱלֹהֵהוֹן וְלֹא יַחֲלוּן שֵׁם אֱלֹהֵהוֹן וְאֲרִי יֵת קוֹרְבָנָא דִּי קוֹרְבַן אֱלֹהֵהוֹן אֲנֹן מִקְרִבִין וְיִהְיוּ קְדִישִׁין:
7	They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.	אִשָּׁה זִנָּה וְחִלְלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְחוּ כִּי־קָדָשׁ הוּא לֵאלֹהָיו: אִתְּתָא מְטַעֵא וּמַחֲלָא לֹא יִסְבּוּן וְאִתְּתָא דְמִתְרַכָּא מִבְּעֻלָּה לֹא יִסְבּוּן אֲרִי קְדִישׁ הוּא קָדָם אֱלֹהֵיהּ:
8	Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.	וְקִדְשָׁתוּ כִּי־אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב קְדֵשׁ יִהְיֶה־לְךָ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: וְחִקְדְּשִׁיָּהּ אֲרִי יֵת קוֹרְבַן אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב קְדִישׁ יְהִי לְךָ אֲרִי קְדִישׁ אֲנִי מְקַדְּשְׁכוֹן:

(3) הקרובה. לרבות את הארוסה (שם יב. יצמות ס.). אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מזה (ת"כ סס):

(4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל בה בעודה עמו (שם טו. יצמות כב.), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל זשאר, בעוד שהיא בתוך עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מזה, ובאיה שאר אמרתי, זאוחו שהיא להחלו, להחלל הוא מכהנתו:

(5) לא יקרחה קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל צין עיניכם, (דברים יד, א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראש, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה שזה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש במשמע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ.). ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו זמלקט ויהיטני יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש בו השחתה וזהו תער: ובבשרם לא ישרטו שרשט. לפי שנאמר בישראל (מכות כא.) וְשָׂרָט לְנֶפֶשׁ לֹא תִקְנוּ (שם כח.), יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרטת, לחייב על כל שריטה ושריטה, שתיבה זו יתירה היא לדרוש, שהיה לו לכחזר לא ישרטו ואני יודע שהיא שרטת:

(6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישום בית דין בכך (ת"כ פרק א, ו):

(7) זונה. שנבעלה בעילת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נתין או ממזר (יצמות סא): חללה. שגולדה מן הפסולים שזכהונה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלושה מכהן הדיוט, וכן שנחללה מן הכהונה על ידי זיאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עז.):

9	And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.	ובת איש כהן כי תחל לזנות את-אביה היא מחללת באש תשרף: (ס)	ובת גבר כהן ארי תתחל למטעי מקדושת אביוהא היא מתחלא בנורא תתוקד:
10	And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;	והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על-ראשו שמן המשיחה ומלא את-ידו ללבש את-הבגדים את-ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם:	וכהנא דיתרבא מאחוי דיתרק על רישיה משחא דרבותא ודיקריב ית קורבניה למלבש ית לבושיא ית רישיה לא ירבי פירוע ולבושוהי לא יבוע:
11	neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;	ועל כל-נפשת מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא:	ועל כל נפשת מיתא לא ייעול לאבוי ולאמיה לא יסתאב:
12	neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.	ומן-המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלהיו כי נזר שמן משיחת אלהיו עליו אני יהוה:	ומן מקדשא לא יפוק ולא יחיל ית מקדשא דאלהיה ארי כליל משח רבותא דאלהיה עלוהי אנא יי:
13	And he shall take a wife in her virginity.	ישראל והוא אשה בבתוליה יקח:	והוא אתתא בבתוליהא יסב:
14	A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.	אלמנה וגרושה ונחללה זנה את-אלה לא יקח כי אם-בתולה מעמיו יקח אשה:	ארמלא ומתרקא ונחלילא מטעיא ית אלן לא יסב אלהין בתולתא מעמיה יסב אתתא:
15	And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him.	ולא-יחלל זרעו בעמיו כי אני יהוה מקדשו: (ס)	ולא יחיל זרעיה בעמיה ארי אנא יי מקדשיה:
16	And the LORD spoke unto Moses, saying:	שני וידבר יהוה אל-משה לאמר:	ומליל יי עם משה למימר:

- (8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקחו ויסרהו עד שיגרש (יצמות פח): קדוש יהיה לך. נהוג זו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולדרך ראשון בסעודה (גיטין נט: ת"כ):
- (9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה זה זיקת זעל, וזמנה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא.), והכל מודים שלא דבר הכתוב צפניה: את אביה היא מחללת. חללה וזמנה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נב.):
- (10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרש"א ב, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כב.):
- (11) ועל כל נפש מת. צאהל המת: נפש מת. להציא רביעית דם מן המת שמטמא צאהל (מזיר לה.). לאביו ולאמו לא יטמא. לא צא אלא להחיר לו מת מזה (שם מז: ת"כ שם ד):
- (12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח.). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד.) שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו צריך לנאח מן המקדש אלא עוצד עבודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל בכך את העבודה, שהחיר לו הכתוב, הא כהן הדיוט שעבד אונן חלל:
- (14) וחללה. שגולדה מפסולי כהונה:
- (15) ולא יחלל זרעו. הא אם נשא אחת מן הפסולות, וזרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:

17	Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God.	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעֶךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ מִבֶּגֶד לְדִרְיָהוֹן דִּיהִי בִיה מוֹמָא לֹא יִקְרַב לְהַקְרִיב לַחֶם קֹדֶשׁ אֶל־הָיִי:	17
18	For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long,	כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב אִישׁ עוֹר אוֹ פֶּסֶח אוֹ חֶרֶם אוֹ שָׂרוּעַ:	18
19	or a man that is broken-footed, or broken-handed,	אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בוֹ שֶׁבֶר רֵגֶל אוֹ שֶׁבֶר יָד:	19
20	or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed;	אוֹ־גִבֵּן אוֹ־דָק אוֹ תִבְלָל בְּעֵינָיו אוֹ גֵּרֵב אוֹ יִלְפַת אוֹ מְרוּחַ אֲשֶׁד:	20
21	no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.	כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מִזֶּרְעוֹ אֲהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגֵּשׁ לְהַקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לַחֶם אֶל־הָיִי לֹא יִגֵּשׁ לְהַקְרִיב:	21
22	He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.	לַחֶם אֶל־הָיִי מִקְדָּשֵׁי הַקְדָּשִׁים וּמִן־הַקְדָּשִׁים יֹאכַל:	22

(17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עצד לקס רב (דניאל ה, א):
(18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריבהו גא לַפְּקֶדֶת (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו
שקוע בין שתי העינים, שחול שתי עיניו כאחת (בכורות מג:): שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחבירו, עינו אחת גדולה
ועינו אחת קטנה, או שקו אחת ארוכה מחברתה (שם מ:):
(20) או גבן. שריוול"ש בלע"ז, שגביני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג:): או דק. שיש לו בעיניו דוק שקורין טיל"א (שם
לח). כמו הפוטה בלדק (ישעיה מ, כג): או חבלל. דבר המבלבל את העין, כגון חוט לבן הנמשך מן הלצן ופוסק בסירא,
שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוניל"א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ותרגום חזקוני חילזון, לשון
חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל במומי הבכור חלזון נחש עינז (שם): גרב וילפת. מיני
שחין הם: גרב. זו החרס, שחין היבש מצפנים ומצחון: ילפת. היא חוזית המזרית, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד
יום המיתה, והוא לח מצחון ויבש מצפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלח מצחון ויבש מצפנים, שנאמר וַיִּבְרָךְ וַיִּצְקֶרם
(דברים כח, כז), כשמוך גרב אכל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אלל ילפת קורא לחרס גרב, כך מפורש בבכורות
(בכורות מא:). מרוח אשך. לפי התרגום מרים פסדן, שפחדיו מרוססים, שצליים שלו כמותין. פחדין כמו גידי פסדו
יִשְׁרְגוּ (איוב מ, יז):
(21) כל איש אשר בו מום. לרבות שאר מומין (ת"כ פרג, ג, א): מום בו. בעוד מומו בו פסול, הא אם עבר מומו כשר:
לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:
(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים,
למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל בעל מום, שמזינו שהותרו לזר, שאכל משה בשר

23	Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.	אֶךְ אֶל־הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־ הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלִיל אֶת־מִקְדָּשִׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:	בְּרִם לַפְּרוֹכֶתָּא לֹא יִיעוֹל וּלְמִדְבָּחָא לֹא יִקְרַב אַרְי מוֹמָא בִּיהּ וְלֹא יַחֲלִיל יֵת מִקְדָּשִׁי אַרְי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשֶׁהוּ:
24	So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)	וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
XXII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
2	Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשִׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִילוּ אֶת־שְׁמִי קָדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:	מִלִּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי וּפְרָשׁוֹן מִקְדָּשִׁי דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִילוּ יֵת שְׁמָא דְּקֻדְשִׁי דְּאֲנֹן מִקְדָּשִׁין קְדָמִי אֲנִי יְיָ:
3	Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.	אָמַר אֱלֹהִים לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־ אִישׁ אֲשֶׁר־יִקְרַב מִכָּל־זֶרְעֲכֶם אֶל־הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה:	אִמַּר לְהוֹן לְדָרִיכוֹן כָּל גְּבַר דִּיקְרַב מִכָּל זֶרְעִכוֹן לְקֻדְשִׁי דִּיקְדָּשׁוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְדָם יְיָ וְסִאֻבְתִּיהּ עָלוּהִי וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשׂא הַהִוא מִן קְדָמִי אֲנִי יְיָ:

המלאים, אבל צמזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מנינו זר חולק בהן, לכן נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח), כך מפורש בזבחים (קא):

(23) אך אל הפרכת. להיות שזע הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החיזון. ושניהם הוֹרְכוּ להכתב, ומפורש בת"כ (ש. י.): ולא יחלל את מקדשי. שם עזד, עזודתו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המנה הזאת: אל אהרן וגו' ואל כל בני ישראל. להזהיר בית דין על הכהנים (ש. י.צ.).
(2) וינזרו. אין מזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשִׁי (יחזקאל יד, ז), וזר אֲחֹר (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים זימי טומאתם. דבר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, קרם המקרא ודרשהו: אשר הם מקדישים לי. לרבות קדשי כהנים עמנו:

(3) כל איש אשר יקרב. אין קריצה זו אלא אכילה, וכן מנינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה, בכל קדש לא תגע, (ויקרא יב, ד) אזהרה לאוכל, ולמדוה רבותינו (זבחים לג:) מגזירה שוה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה בזה את אהרן שתי כריתות זו אלל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוֹרֵךְ לחייבו על האכילה, וכן נדרש בת"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מחיריו, ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה, כבר נדרשו במס' שבועות (י). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': וטמאתו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בבשר הכתוב מדבר וטומאתו של בשר עליו, ובטהור שאכל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחך ממשמעו אתה למד, צמי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזהו האדם שיש לו טהרה בטבילה (זבחים מג:). ונכרתה וגו'. יכול מלד זה ללד זה, יכרת ממקומו וייתישב במקום אחר, תלמוד לומר לומר אני ה', בכל מקום אני:

<p>4 What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;</p>	<p>גבר גבר מזרע דאחרן והוא סגיר או דאיב בקודשא לא ייכול עד דידכי ודיקרב בכל טמי נפשא או גבר דתפוק מניה שכבת זרע:</p>	<p>4 איש איש מזרע אחרן והוא צרוע או זב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר והנגע בכל-טמא נפש או איש אשר-תצא ממנו שכבת זרע:</p>
<p>5 or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;</p>	<p>או גבר דיקרב בכל רחשא דיסתאב ליה או באנשא דיסתאב ליה לכל סאובתיה:</p>	<p>5 או-איש אשר יגע בכל-שרץ אשר יטמא-לו או באדם אשר יטמא-לו לכל טמאתו:</p>
<p>6 the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.</p>	<p>אנש דיקרב ביה ויהי מסאב עד רמשא ולא ייכול מן קודשא אלהין אסחי בשריה במי:</p>	<p>6 נפש אשר תגע-בו וטמאה עד-הערב ולא יאכל מן-הקדשים כי אם-רחץ בשרו במים:</p>
<p>7 And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.</p>	<p>וכמיעל שמשא וידכי ובתר כן ייכול מן קודשא ארי לחמיה הוא:</p>	<p>7 ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן-הקדשים כי לחמו הוא:</p>
<p>8 That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.</p>	<p>נבילא ותבירא לא ייכול לאסתאב בה אנא יי:</p>	<p>8 נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה-בה אני יהוה:</p>
<p>9 They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>ויטרו ית מטרת מימרי ולא יסבלון עלוהי חובא וימותון ביה ארי ויחלוניה אנא יי מקדשהון:</p>	<p>9 ושמרו את-משמרותי ולא-ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללהו אני יהוה מקדשם:</p>
<p>10 There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.</p>	<p>וכל חילוני לא ייכול קודשא תותבא דכהנא נאגירא לא ייכול קודשא:</p>	<p>10 וכל-זר לא-יאכל קדש תושב בתן ושכיר לא-יאכל קדש:</p>

- (4) בכל טמא נפש. צמי שנטמא צמת:
 (5) בכל שרץ אשר יטמא לו. צמיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק 7, ד), צכעדה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת:
 אשר יטמא לו. צמיעורו לטמא, וזהו כזית: לכל טומאתו. לרבות נוגע צז, וזנה, נדה, ויולדת:
 (6) נפש אשר תגע בו. צאחד מן הטמאים הללו:
 (7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציצמות (עד): צתרומה, שמותר לאכלה צהערצ השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:
 (8) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צצית הצליעה, אסור לאכול צקדשים, וצריך לומר וטרפה, מי שיש צמינו טרפה, יצא נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:
 (9) ושמרו את משמרותי. מלאכול צתרומה צטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צידי שמים (סנהדרין פג):
 (10) לא יאכל קדש. צתרומה הכתוב מדצח, שכל הענין דצח צה (שם פג): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דצוק, ואיזהו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היוצל, ואיזהו שכיר, זה קנוי קנין שנים

11	But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.	וְכִהֵן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כֶּסֶף וְכִהֵן אָרִי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלְדוֹ בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְּלַחְמֹוֹ:	11
12	And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.	וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הוּא בְּתֻרֹמַת הַקִּדְּשִׁים לֹא תֹאכַל:	12
13	But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man	וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגִרּוּשָׁה וְזָרָעָאִין לָהּ וְשָׁכָה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוֶרְיָהּ מִלְּחָם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ:	13
14	And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.	וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וְיֹסֵף חֲמִישִׁית עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ:	14
15	And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;	וְלֹא יַחְלְלוּ אֶת־קִדְּשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֶׁר־יְרִמּוּ לַיהוָה:	15
16	and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them.	וְהָשִׂאוּ אוֹתָם עָנֹן אֲשָׁמָה בְּאֹכְלָם אֶת־קִדְּשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם: (פ)	16
17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	שלישי יח

שיוצא בשש, צא הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול בתרומתו (יצמות ע.).

(11) וכִהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ. עצד כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו בני השפחות, ואשת כהן אוכלת בתרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נז:), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צדיק וגו' בספרי (קרח יז):

(12) לאיש זר. ללוי וישראל:

(13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבה. הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה בתרומה כל זמן שהזרע קיים (יצמות פז:). וכל זר לא יאכל בו. לא צא אלא להוציא את האונן שמותר בתרומה, וזאת אמרתי לך, ולא אנינות (שם סח:):

(14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דבר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא פירות של חולין, והן נעשין תרומה (פסחים לב:):

(15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:

(16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון צאכלס את קדשיהם, שהוצדלו לשם תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם. ואונקלוס שתרם צמיגלון צסוףצא, שלא לזרוך תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אמים שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה שמדברים באלים עצמו, וכן ציוס מלאת ימי נזרו ציא אמו (במדבר ו, יג), הוא יציא את עצמו, וכן ויקצר אמו ציא (דברים לד, ו), הוא קצר את עצמו, כך נדרש בספרי (נשא לב:):

18	<p>Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their free-will-offerings, which are brought unto the LORD for a burnt-offering;</p>	<p>דִּבֶּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וְאֶל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קֹרְבָנוֹ לְכָל-נִדְרֵיהֶם וְלִכְל-נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹה:</p>	18
19	<p>that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beees, of the sheep, or of the goats.</p>	<p>לְרִצּוֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בִּבְקָר בִּכְשָׂעִים וּבְעִזִּים:</p>	19
20	<p>But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you.</p>	<p>כָּל דָּבִיחַ מוּמָא לֹא תִקְרִיבוּ אֲרִי לֹא לְרִעּוּא יְהִי לְכוֹן:</p>	20
21	<p>And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.</p>	<p>וְגֵבֶר אֲרִי יִקְרִיב נִכְסֵת קֹדֶשׁ יִשָּׂא קֶדֶם יְיָ לִפְדָּא נִדְרָא אוֹ לְנִדְבָתָא בְּתוּרֵי אוֹ בְּעֵנָא שְׁלִים יְהִי לְרִעּוּא כָּל מוֹם לֹא יְהִי בֵּיתָה:</p>	21
22	<p>Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.</p>	<p>עִוְרָתָּ אוֹ שְׁבוּר אוֹ-חֲרוּץ אוֹ-יִבֵּלְתָּ אוֹ גֵרֵב אוֹ יִלְפָתָּ לֹא-תִקְרִיבוּ אֵלָה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא-תִתְּנֶנּוּ מֵהֶם עַל-הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה:</p>	22
23	<p>Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.</p>	<p>וְשׁוֹר וְשֶׂה שְׂרִיעַ וְקָלוּט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֶדֶר לֹא יִרְצָה:</p>	23

(18) נדריהם. הרי עלי: נדבותם. הריזו (מגילה ח.).
(19) לרצונכם. הציאו דבר הראוי לרצות אחסם לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט בלע"ז. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אבל צעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל צמוס, אלא צמסרון אצור:
(21) לפלא נדר. להפריש צדיצור:
(22) עורת. שם דצר של מוס, עורון בלשון נקצה, שלא יהא צו מוס של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. ריס של עין שנשדק או שנפגם (בזכרות לט.), וכן שפתו שנשדקה או נפגמה (שם לט.). יבלת. ורוא"ה בלע"ז: גרב. מין חזוית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו וילפת שמשון (שופטים טז, כט), שאחזה צו עד יום מימיה, שאין לה רפואה (בזכרות מא.): לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן, ועל שחיטתן, ועל זריקת דמן (תמורה ו:). ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרת:
(23) שרוע. אצור גדול מחצירו (בזכרות מ.). וקלוט. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אותו. לצדק הציט: ולנדר.

24	That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.	וּמַעֲוֹד וְכַתּוּת וְנִתּוּק וְכָרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ: וּדְמָרִים וְדֶרֶסִים וְדִשְׁלִיף וְדִגְזִיר לֹא תִקְרְבוּן קָדָם יי וּבְאַרְעֲכֶם לֹא תַעֲבֹדוּן:	24
25	Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.	וּמִיַּד בֶּן־נֹכַר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֱלֹהַּ כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מִיּוֹם בָּם לֹא יִרְצֻוּ לָכֶם: (ס)	25
26	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	26
27	When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.	שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהַלֵּאָה יִרְצָה לְקָרְבַּן אֲשֶׁה לַיהוָה: תֹּר אוֹ אֶמֶר אוֹ עֵז אָרִי יִתְּלִיד וַיְהִי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּתֵר אִמּוֹהּ וּמִיּוֹמָא תְּמִינָאָה וְהַלֵּאָה יִתְרַעִי לְקָרְבָא קוֹרְבָנָא קָדָם יי:	27
28	And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.	וְשׁוֹר אוֹ־שֶׂה אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָו לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד: וְתֹרְתָא אוֹ שִׁיתָא לָהּ וְלִבְרָהּ לֹא תִכְסֹן בְּיוֹמָא חַד:	28
29	And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.	וְכִי־תִזְבְּחוּ זִבְח־תּוֹדָה לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ: וְאָרִי תִכְסֹן נִכְסַת תּוֹדָתָא קָדָם יי לְרַעְיָא לְכוֹן תִּכְסֹן:	29
30	On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.	בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכַל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: בְּיוֹמָא הַהוּא יִתְאַכִּיל לֹא תִשְׁאַרֹן מִנֶּיהָ עַד צַפְרָא אֲנִי יי:	30

למזבח: לא ירצה. איזה הקדש צא לרשות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ז, ו):
(24) ומעוד וכתות ונתוק וכרות. צבאים או צגיד: מעוד. צביו מעוכין ציד: כתות. כמושים יותר ממעוד (זכורות לט:). נתוק. מלושין ציד עד שנפסקו חוטאים שחלויים בהן, אבל נחמדים הם צחוק הכים, והכים לא נחלש: וכרות. כרותין ככלי ועודן צבים: ומעוד. תרגומו ודמרים, זה לשונו בארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודקסים, כמו הצית הקדול קסמים (עמוס ו, יא), בקיעות דקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ:). ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום צהמה וסיה ואפילו טמאה, לכך נאמר בארצכם, לרצות כל אשר בארצכם, שאי אפשר לומר לא נטעו על הסרוס אלא בארץ, שהרי סרוס חוצת הגוף הוא, וכל חוצת הגוף נהגת בין בארץ בין בחוזה לארץ (קידושין לו:).
(25) ומיד בין נכר. נכרי שהציא קרבן ציד כהן להקריבו לשמים. לא תקריבו. לו בעל מוס, ואף על פי שלא נאסרו בעלי מומים לקרבן צביו נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נהגת בצמה שצשדות, (תמורה ז). אבל על המזבח שצמשכן לא תקריבוה, אבל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרצות את הנכרים שנודרים נדרים ונדרות כישראל (חולין יג:). משחתם. חבולתם: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:
(27) כי יולד. פרט ליוצא דופן (שם לח:).
(28) אותו ואת בנו. נהג צנקה, שאסור לשחוט האם והבן או הצת, ואינו נהג זכרים, ומותר לשחוט האב והבן (ת"כ פרק ח, א חולין עח:). אותו ואת בנו. אף צנו ואותו צמשמע (חולין פג:).
(29) לרצונכם תזבחו. תחלת זביחתם זהירו שיהא לרצון לכם, ומהו הרצון:

31	And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וְשִׁמְרֶתֶם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה:	וְתִטְּרוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבֹדוּן יִתְהוֹן אֲנִי יְהוָה:
32	And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תַחֲלִלּוּ אֶת־שֵׁם קֹדֶשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:	וְלֹא תַחֲלֹן יֵת שְׁמָא דְקוּדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכוֹן:
33	that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: (פ)	דְּאַפִּיק וְתַכּוֹן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמַהוּי לְכוֹן לְאֱלֹהֵי אֲנִי יְהוָה:
XXIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	וַיִּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.	דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדַי יְהוָה אֲשֶׁר־ תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדַי:	מְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימֶר לְהוֹן מוֹעֲדֵי דִי דְתַעֲרְעוֹן יִתְהוֹן מְעֲרֵי קֹדֶשׁ אֵלֵין אֲנִין מוֹעֲדֵי:
3	Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.	שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לִיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם: (פ)	שֵׁתָא יוֹמִין תַּתְּעַבִּיד עֲבִידְתָּא וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה שַׁבָּא שַׁבְּתָא מְעֲרַע קֹדֶשׁ כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבֹדוֹן שַׁבְּתָא הִיא קֹדֶשׁ יְיָ בְּכָל מוֹתְבֵיכוֹן:
4	These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.	אֵלֶּה מוֹעֲדַי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:	אֵלֵין מוֹעֲדֵי דִי מְעֲרֵי קֹדֶשׁ דְּתַעֲרְעוֹן יִתְהוֹן בְּזִמְנֵיהוֹן:

(30) ביום ההוא יאכל. לא צא להזהיר אלא שמהא שחיתה על מנת כן, אל תשחטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם תחשבו בו מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למתעסק שפסול בשחיתת קדשים (חולין יג.), ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שמהא זכיחתן על מנת לאכלן בזמן: ביום ההוא יאכל. לא צא להזהיר אלא שמהא שחיתה על מנת כן, שאם לקצוע לה זמן אכילה, כדכתיב ויבשר וצח פודת שלמיו וגו' (ויקרא ז, טו): אני ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך:

(31) ושמרתם. זו המשנה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה:

(32) ולא תחלל. לעבור על דְּבַרִי מִזִּידִין. ממשמע שנאמר ולא תחלל, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עזמך וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עזמו ימסור עזמו על מנת למות, שכל המוסר עזמו על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחגיגה מישאל ועזריה שלא מסרו עזמן על מנת הנס שנאמר והן לא ידע להוא לך מלפא וגו' (דניאל ג, יח), מצינו ולא מצינו ידיע להוי לך וגו':

(33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה'. עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין בהם, שמעצרים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים:

(3) ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות:

5	בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבָיִם פֶּסַח לַיהוָה:	בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבָיִם פֶּסַח לַיהוָה:
6	וּבַחֲמִישֶׁת עָשָׂר יוֹמָא לַיהוָה חַג הַמִּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ:	וּבַחֲמִישֶׁת עָשָׂר יוֹמָא לַיהוָה חַג הַמִּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ:
7	בְּיוֹמָא קֳדָמָא מְעֲרַע קֳדִישׁ יְהִי לָכֵן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחַן לֹא תַעֲשׂוּ:	בְּיוֹמָא קֳדָמָא מְעֲרַע קֳדִישׁ יְהִי לָכֵן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחַן לֹא תַעֲשׂוּ:
8	וְהִקְרַבְתֶּם אֶשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל־מִלְאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)	וְהִקְרַבְתֶּם אֶשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל־מִלְאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)
9	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
10	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת־עֹמֶר רִאשִׁית קִצְרֵכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת־עֹמֶר רִאשִׁית קִצְרֵכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:
11	וְהִנִּיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְנוֹכְכֶם מִמִּחֲרַת הַשָּׁבָת יִנִּיפּוּ הַכֹּהֲנִים:	וְהִנִּיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְנוֹכְכֶם מִמִּחֲרַת הַשָּׁבָת יִנִּיפּוּ הַכֹּהֲנִים:

- (4) אלה מועדי ה'. למעלה מדצר צעור קנה וכלן מדצר נקדוש החדש:
 (5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה'. הקרבת קרבן ששמו פסח:
 (8) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים צפרת פנחס, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעבדין זה את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה'. מכל מקום, אם אין פרים, קצא אילים, ואם אין פרים ואילים, קצא כבשים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שבעת, שם דצר הוא שבעת של ימים, שטיינ"א בלע"ז, וכן כל לשון שמונת, שש, חמשת, שלשת: מלאכת עבדה. אפילו מלאכות החשובות לכס עבודה ולדורש שיש חסרון כיס בצטלה שלהן, כגון דצר האבד, כך הצנתי מתורת כהנים (פרשתא יב, ח), דקמני יכול אף חולו של מועד יהא חסור צמלאכת עבודה וכו':
 (10) ראשית קצירכם. שמהא ראשונה לקציר (מנחות עא.). עומר. עשירית האופה, כך היתה שמה, כמו וימזדו צעמר (שמות טז, יח):
 (11) והניף. כל תנופה מוליך ומציא מעלה ומוריד, מוליך ומציא לעזור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעזור טללים רעים (מנחות סג.). לרצנוכם. אם תקריצו כמשפט זה יהיה לרצון לכס: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אמה אומר שנת בראשית אי אמה יודע איזהו (שם סו.):

12	And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD.	וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר בִּבֶּשֶׁל תָּמִים בֶּן־שְׁנָתוֹ לַעֲלֹה לַיהוָה:	וְתַעֲבֹדוּ בַיּוֹם אֶרְמוֹתָיו יֵת עֹמֶרָא אִמֵּר שְׁלִים בֶּר שְׁתִּיה לַעֲלֹתָ קֹדֶם יי:
13	And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin.	וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן אִשָּׁה לַיהוָה רֵיחַ נִיחָח וְנִסְכָּה יין רְבִיעֵת הַהֵין:	וּמִנְחָתֶיהָ תִּרְיִן עֲשָׂרֹנִין סֹלֶתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח קֹדֶרְבָּנָא קֹדֶם יי לַאֲתַקְבְּלָא בְּרַעְוָא וְנִסְכֶּיהָ חֲמֵרָא רְבַעֹת הֵינָא:
14	And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.	וְלֶחֶם וְקִלִּי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֶצֶם הַזֶּה הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֵבִיאֲכֶם אֶת־קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁכְּתֵיכֶם: (ס)	וְלֶחִים וְקִלִּי וְכֶרֶמֶל לֹא תִיכְלוּ עַד כֶּרֶן יוֹמָא הַדִּין עַד אֵיתּוֹאִיכוּן יֵת קֹדֶרְבָּנָא דְּאֵלֹהֵכוֹן קִים עֲלֵם לְדִרְיִכוֹן בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוֹן:
15	And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;	וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֵבִיאֲכֶם אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שַׁבָּתוֹת תִּמְמִית תַּהֲיִינָה:	וְתַמְנוּן לָכוֹן מִבְּתֵר יוֹמָא טַבָּא מִיּוֹם אֵיתּוֹאִיכוּן יֵת עֹמֶרָא דְּאֶרְמוֹתָא שִׁבַּע שְׁבוּעֵן שְׁלֵמֵן יַהֲוִין:
16	even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.	עַד מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:	עַד מִבְּתֵר שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעִיתָא תַמְנוּן חֲמִשִּׁין יוֹמִין וְתַקְרְבוּן מִנְחָתָא חֲדָתָא קֹדֶם יי:
17	Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.	מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תֵּבִיאֻן לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּי עֲשָׂרִים סֹלֶת תַּהֲיִינָה חֲמֵץ תֹּאפִינָה בְּפוּרִים לַיהוָה:	מִמוֹתְבְּנִיכוֹן תִּיתִין לֶחִים אֶרְמוֹתָא תִּרְתִּין גְּרִיצֵן תִּרְיִן עֲשָׂרֹנִין סֹלֶתָא יַהֲוִין חֲמִיעַ יִתְאַפֵּין בְּפוּרִין קֹדֶם יי:

(12) ועשיתם. כבש. חוצה לעומר הוא צא:
 (13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט:).
 (14) וקלי. קמח עשוי מכרמל כך שמייצגין אותו צמור: וכרמל. הן קליות שקורין גרניילייש: בכל משבתיכם. נחלקו זו חכמי ישראל (קידושין לו.), יש שלמדו מכאן, שהחדש נוהג בצוה לארץ, ויש אומרים, לא צא אלא ללמד שלא נטעו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה משכצשו וחלקו:
 (15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה:). תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצערב, שאם לא כן אינן תמימות (שם סו.).
 (16) השבת השביעת. כמרגומו שצויעתא שציעתא: עד ממחרת השבת השביעת תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבנתם מנחה חדשה לה'. ציום החמשים מקריצוה. ואומר אני והו מדרשו, אצל פשוטו עד ממחרת השבת השביעת שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרצה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים:

(17) ממושבותיכם. ולא מחוזה לארץ (מנחות פג): לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גבוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשמי הלחם (שם פד):

(18) על הלחם. בגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל זהמה בפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וז' עשרונים לאיל, ועשרון לכבש, זו היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכבש (במדבר טו, ד"ז ט"י):

(19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כבשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכבשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאתה מגיע אל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעזמן ואלו לעזמן, אלו קרבו בגלל הלחם ואלו למוספין (ת"כ פרק יג, ו מנחות מה):

(20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונית תנופה מחיים (מנחות סג), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כבשים: קדש יהיו. לפי ששלמי יחיד קדשים קלים, הוזהק לומר בשלמי צבור שהם קדשי קדשים:

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעצור עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכתוב ליתנם באמצע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו צנה צית המקדש והקריב קרנותיו צמחו: תעוב. הנח לפנייהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

18	And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	והקרבתם על-ה' לחם שבעת כבשים תמימים בני שנה ופר בן-בקר אחד ואילם שנים יהיו עלה ליהנה ומנחתם ונסכייהם אשה ריח ניחח ליהנה:	והקרבון על לחמא שבעא אמרין שלמין בני שנה ותור בר תורי חד ודכרין תרין יהון עלתא קדם יי ומנחתהון ונסכיהון קורבן דמתקבל ברענא קדם יי:
19	And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.	ועשיתם שעיר-עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים:	ותעבדון צפיר בר עזין חד לחטאת ותרין אמרין בני שנה לנכסת קודשאי:
20	And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.	והניף הכהן אתם על לחם הבכרים תנופה לפני יהוה על-שני כבשים קדש יהיו ליהנה לפניה:	וירים כהנא יתהון על לחמא דבכוריא ארמא קדם יי על תרין אמרין קודשא יהון קדם יי לכהנא:
21	And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.	וקראתם בעצמו תיום הזה מקרא-קדש יהנה לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו חקת עולם בכל-מושבתים בלדתיכם:	ותערעון בכרן יומא הדין מערע קדיש יהי לכון כל עבדת פולחן לא תעבדון קים עלם בכל מושבניכון לדריכון:
22	And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.	ובקצרכם את-קציר ארצכם לא-תכלה פאת שדה בקצרה ולקט קצירה לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יהוה אלהיכם: (פ)	ובמחצדכון ית חצדא דארעכון לא תשיצי פתא דחקלך בחצדך ולקטא דחקדך לא תלקיט לעני ולגירי תשובק יתהון אנא יי אלהכון:
23	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וידבר יהוה אל-משה לאמר:	ומליל יי עם משה למימר:
24	Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.	דבר אל-בני ישראל לאמר בחודש השביעי באחד לחודש יהיה לכם שבתון וזכרון תרועה מקרא-קדש:	מליל עם בני ישראל למימר בירחא שביעא בחוד לירחא יהי לכון ניחא דוכרן יבבא מערע קדיש:
25	Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.	כל-מלאכת עבודה לא תעשו והקרבתם אשה ליהנה: (ס)	כל עבדת פולחן לא תעבדון ותקרבון קורבנא קדם יי:

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרצ תחמיו חיל:
(25) והקרבתם אשה. המוספים האמורים צמוש הפקידים:

26	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל י' עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	26
27	Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.	אֲךָ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵשָׁה לַיהוָה: וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כִּי כָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא-תִעָנֶה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ: וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְהִאֲבֹדְתִי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקְרַב עַמִּיהָ: כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן הוּא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשׁוּעָה לַחֹדֶשׁ בְּעָרֹב מַעְרָב עַד-עָרֹב תִּשְׁבֹּתוּ שַׁבְּתֵכֶם: (פ) שֶׁשֶׁת יָמִים לַיהוָה:	27
28	And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.	וְכָל עֲבִידָא לֹא תַעֲבֹדוּן בְּכֶרֶן יוֹמָא הַדִּין אֲרִי יוֹמָא דְכַפּוּרִיא הוּא לְכַפֵּרָא עֲלֵיכֶם קָדָם י' אֱלֹהֵיכֶם:	28
29	For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.	אֲרִי כָל אֲנָשׁ דְּלֹא יִתְעַנֵּי בְּכֶרֶן יוֹמָא הַדִּין וְיִשְׁתַּיְצִי מֵעַמִּיהָ:	29
30	And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.	וְכָל אֲנָשׁ דִּיעֲבִיד כָּל עֲבִידָא בְּכֶרֶן יוֹמָא הַדִּין וְאֹבִיד יָת אֲנָשָׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמִּיהָ:	30
31	Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.	כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבֹדוּן קִים עֲלֵם לְדֹרֵיכֶם בְּכָל מוֹתְבִיכֶם:	31
32	It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.	שַׁבָּא שַׁבְּתָא הוּא לָכֶם וְתַעֲנִין יָת נַפְשְׁכֶם בַּתְּשׁוּעָה לַיּוֹמָא דְכַפּוּרִיא בְּרִמְשָׁא מִרְמָשָׁא עַד רְמִישָׁא תִנּוּחוֹן נִיחָכוֹן:	32
33	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל י' עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	ששי 33
34	Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִישָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:	34

(27) אך. כל אכין ורקין שצמורה מיעוטין, מכפר הוא לשצים ואינו מכפר לשאינים שצים (שצעות יג.).

(30) והאבדתי. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדתי, למד על הכרת שאינו אלף אצדן:

(31) כל מלאכה וגו'. לעצור עליו צלאוין הרצה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא.).

35	On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	בְּיוֹמָא קְדָמָא מְעַרַע קָדִישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לָא תַּעֲבִדוּן:	בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן מִקְרָא-קָדֵשׁ כָּל-מְלָאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:	35
36	Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.	שִׁבְעָא יוֹמִין תִּקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קָדִים יְיָ בְּיוֹמָא תְּמִינָא מְעַרַע קָדִישׁ יְהִי לָכּוֹן וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קָדִים יְיָ כְּנִישִׁין תַּחֲוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לָא תַּעֲבִדוּן:	שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרְבוּ אֶשֶׁה לַיהוָה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא- קָדֵשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֶשֶׁה לַיהוָה עֲצֶרֶת הוּא כָּל- מְלָאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:	36
37	These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;	אֵלֶּין מוֹעֲדֵי דִי דְתַעֲרֵעוּן יְתַחֲוּ מְעַרְשֵׁי קָדִישׁ לְקִרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדִים יְיָ עֲלֵתָא וּמִנְחָתָא נִכְסַת קוֹדֶשִׁין וְנִסְכִּין פְּתִגָּם יוֹם בְּיוֹמֵיהּ:	אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֲתָם מִקְרָאֵי קָדֵשׁ לְהִקְרִיב אֶשֶׁה לַיהוָה עֲלֵהּ וּמִנְחָה וְזֶבַח וְנִסְכִּים דְּבִרְיוֹם בְּיוֹמוֹ:	37
38	beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.	בְּרַ מְשַׁבְּיָא דִי וּבְרַ מִמְחִנְתִּכּוֹן וּבְרַ מִכָּל נְדָרִיכּוֹן וּבְרַ מִכָּל נְדָבְתִּכּוֹן דְּתַתְּנוּן קָדִים יְיָ:	מִלְבָּד שַׁבָּתַת יְהוָה וּמִלְבָּד מִתְּנוֹתֵיכֶם וּמִלְבָּד כָּל- נְדָרֵיכֶם וּמִלְבָּד כָּל-נְדָבְתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה:	38
39	Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.	בְּרַם בַּחֲמִישֶׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לִירְחָא שְׁבִיעֵאָה בְּמִכְנָשְׁכוֹן יֵת עֲלֵתָא דְאַרְעָא תִּיחַגּוּן יֵת חֲגָא קָדִים יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין בְּיוֹמָא קְדָמָא נִיחָא וּבְיוֹמָא תְּמִינָא נִיחָא:	אֵךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת-תְּבוּאֹת הָאָרֶץ תַּחֲגּוּ אֶת-חַג-יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן שַׁבְּתוֹן וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבְּתוֹן:	39

(35) מקרא קדש. [ציוה"כ] קדשהו זכסות נקיה וזחפלה, וזשאר ימים טובים, זמאכל וזמשתה וזכסות נקיה וזחפלה:
(36) עצרת הוא. עזרתי אחסא אללי, כמלך שזימן את זניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטור אמר, בני, זכסותה מכס עכזו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידכס: כל מלאכת עבדה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכס, שאם לא תעשה יש חסרון כיס בדבר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא חסור זמלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא:
(37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריזה עם העולה (מנחות מד:). דבר יום ביומו. חוק הקלוז בחומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אם עזר יומו זטל קרצנו:
(39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרצן שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה תשלומין כל שזעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שביעי זה זא זמן אסיפה, מכאן שנזטו לעצור את השנים שאם אין העזור, פעמים שהוא זא זאמנע הקין או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא זזה יציא זזה, יכול יהא מזיאן כל שזעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד זמשמע, ולא יותר, ולמה נאמר שזעה, לתשלומין (חגיגה ט.).

<p>40 And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.</p>	<p>וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ-עֵבֶת וְעַרְבֵי-נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:</p>	<p>40 וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ-עֵבֶת וְעַרְבֵי-נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>41 And ye shall keep it a feast unto the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.</p>	<p>וְתִחְגֹּגוּן יְמִיהָ חֲנֻכָּה קֹדֶם יְיָ שִׁבְעָה יוֹמִים בְּשָׁתָה קִיָּם עַל־מִן לְדִרְכֵיכֶם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תִחְגֹּגוּן אֹתוֹ:</p>	<p>41 וְחִגַּגְתֶּם אֹתוֹ חֹג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְכֵיכֶם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תִחְגֹּגוּ אֹתוֹ:</p>
<p>42 Ye shall dwell in booths seven days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;</p>	<p>בְּמִטְלֵא תִתְּבוּן שִׁבְעָה יוֹמִין כָּל יֹצֵא בְּיִשְׂרָאֵל יִתְּבוּן בְּמִטְלֵא:</p>	<p>42 בַּסֻּכֹּת תִּשְׁבּוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל-הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁבּוּ בַּסֻּכֹּת:</p>
<p>43 that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>בְּדִל דִּידְעוּן דְּרִיכֶן אֲרִי בְּמִטְלַת עֲנִי אוֹתִיבִית יִתְּבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַפְקוּתֵי יְתִהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>43 לְמַעַן יֵדְעוּ דִּרְתִּיכֶם כִּי בַּסֻּכֹּת הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>44 And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.</p>	<p>וּמִלִּיל מֹשֶׁה יִתְּ סֹדֵר מוֹעֲדֵיָא דִּי וְאַלְיַפְנוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>44 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת-מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)</p>
<p>XXIV And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: שְׁבִיעִי יט*</p>
<p>2 'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.</p>	<p>פְּקִיד יִתְּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְבּוּן לֶךְ מֹשֶׁה זֵיתָא דְּכִיָּא כְּתִישָׁא לְאַנְהָרָא לְאַדְלָקָא בּוֹצִינָיָא תְּדִירָא:</p>	<p>2 צֹו אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כְּתִית לְמִאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:</p>

(40) פרי עץ הדר, עץ, שטעס עלזופריושוה (סוכה לה): הדר. הָדָר צאילנו משנה לשנה, וזהו אמורג (שס): כפת תמרים. חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת (שס לז): וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדם, העשוי כמין קליעה (שס לז):

(42) האזרח. זה אזרח: בִּישְׂרָאֵל. לרצות את הגרים (שס כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבתי. ענני כבוד (סוכה יא):

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מצות הנרות, ופרשת ואמה תזוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש נורח המנורה, וכן משמע ואמה סופך לזוה את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים בזמנחות (פו.) ובת"כ (פרשתא יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (צמדזר כח ו), שאינה אלא מיוס ליוס:

<p>Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.</p>	<p>מִבֶּרֶךְ לְפָרֹכֶת הָעֵדוּת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד-בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>	<p>מִחוּץ לְפָרֹכֶת הָעֵדוּת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד-בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>
<p>He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.</p>	<p>עַל מִנְרֵתָא דְכִיתָא יִסְדֹּר יֵת בּוֹצִינָא קָדָם יְיָ תְּדִירָא:</p>	<p>עַל הַמִּנְרֶתֶת הַטְּהוֹרָה יַעֲרֹךְ אֶת הַנֵּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ)</p>
<p>And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenths parts of an ephah shall be in one cake.</p>	<p>וְתֹסֵב סוּלְחָא וְתִיפִי יֵת תִּרְתָּא עֲשָׂרִי גְרִיצָן תִּרְיִן עֲשָׂרֹנִין תְּהִי הוּיָא גְרִיצָתָא חֲדָא:</p>	<p>וְלִקְחַתָּ סֹלֶת וְאַפִּיתָ אֹתָהּ שֶׁתִּים עֲשָׂרָה חֲלוֹת שְׁנֵי עֲשָׂרִים יִהְיֶה הַחֲלָה הָאֶחָת:</p>
<p>And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.</p>	<p>וְתִשֵּׁי יֵתְהוֹן תִּרְתִּין סִדְרִין שֵׁית סִדְרָא עַל פְּתוּרָא דְכִיתָא קָדָם יְיָ:</p>	<p>וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שֶׁתִּים מַעֲרֻכּוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֻכָּת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטְּהוֹר לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וְתִתִּין עַל סִדְרָא לְבוֹנָתָא דְכִיתָא וְתְהִי לְלֶחִים לְאֲדָכְרָא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ:</p>	<p>וְנָתַתָּ עַל-הַמַּעֲרֻכָּת לְבֹנֶה זָכָה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאִזְכָּרָה אִשָּׁה לִיהוָה:</p>
<p>Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.</p>	<p>בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא יִסְדְּרֵיהּ קָדָם יְיָ תְּדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עָלָם:</p>	<p>בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:</p>
<p>And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.</p>	<p>וְתְהִי לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְיִכְלֹנֶיהּ בְּאֵתֶר קֳדִישׁ אַרִי קֳדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא לִיה מִקּוֹרְבָנָא דִּי קִים עָלָם:</p>	<p>וְהִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלָהּ בְּמִקְוֶם קֳדֶשׁ כִּי קֳדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי יְהוָה חֶק־ עוֹלָם: (ס)</p>

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כב. ט"ז ש"ס ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל זאי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת חסדו, וממנה היה מתחיל, וזה היה מסיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ט"ז ש"ס יא), ושיערו חכמים, חזי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקצעה להם (מנחות פט.).

(4) המנורה הטהרה. שהיא זה טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחלה מן האפר: (6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהר. של זה טהור. דבר אחר על טהרו של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגזיזין את הלחם מעל גזי השלחן (ט"ז פרק יח, ד):

(7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני צידי לבונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה. הלבונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגבזה כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמשלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומץ, שהוא לאזכרה למנחה:

(9) והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן התצואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר:

10	And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.	וַיֵּצֵא בֶן־אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן־אִישׁ מִצְרַיִם בָּגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲתַנְצִיאוּ בְּמִשְׁרִיתָא בֶּן יִשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל וְגוֹבְרָא בֶּן יִשְׂרָאֵל:	וַיֵּצֵא בֶן־אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן־אִישׁ מִצְרַיִם בָּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנְצְלוּ בְּמַחֲנֶה בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:	10
11	And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.	וַיְכַבֵּב בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לְמַטֵּה־דָן:	וַיְכַבֵּב בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לְמַטֵּה־דָן:	11
12	And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.	וַיִּנְחֲלוּ בְּמִשְׁמָר לַפָּרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)	וַיִּנְחֲלוּ בְּמִשְׁמָר לַפָּרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)	12
13	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	13
14	'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.	הוֹצֵא אֶת־הַמְּקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָּל־הַשֹּׁמְעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:	הוֹצֵא אֶת־הַמְּקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָּל־הַשֹּׁמְעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:	14
15	And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.	וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חַטָּאוֹ:	וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חַטָּאוֹ:	15

(10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רצי לוי אומר מעולמו יצא, רצי צרכיה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, זיוס השצט יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת לווננת של תשעה ימים, צתמיה. ומתניתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מצית דינו של משה יצא מחוייב, צא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מצני דן אני, אמרו לו איש על דגלו צלחת לצית הצצס (צמדצר צ, צ) כתב, נכנס לצית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר: וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה צו מטע אהלו:

(11) ויקב. כתר גומו, ופריש שנקצס המיוחד וגדף (סנהדרין נו), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שצנן של ישראל שפרסמה הכתוב לזו לומר, שהיא לצדה היטה זונה: שלמית. דְּהוֹת פטפטת שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטת צדצרים, שואלת בשלוס הכל: בת דברי. דצרנית היטה, מדצרת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למטה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לשצטו, כיוצא צו אהליצ צן אחיסמן למטה דן (שמות לא, ו), שצח לו שצח לאציו שצח לשצטו:

(12) וינחהו. לצדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח): שנאמר מַסְלִיֶּךָ מוֹת יוֹמֶת (שמות שס יד), אצל לא פורש להם צאיו מיתה, לכך נאמר פִּי לֹא פָּרַשׁ מִהַ יִּשְׁעָהּ לוֹ (צמדצר טו, לד), אצל צמקלן הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אס חייב מיתה אס לאו:

(14) השמעים. אלו העדים: כל. להציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך צראשך, ואין אנו נענשים צמיתתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלוש של אדם צמותו:

(15) ונשא חטאו. צכרת, כשאין התראה:

16	And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.	וְנִקְבַּשׁ שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוֹמָת רָגוּם וְיִרְגְּמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כְּגֵר כְּאֶזְרָח בְּנִקְבוֹ־שֵׁם יוֹמָת: וְיִפְרִישׁ שָׂמָא דִּי אִתְקַטְּלָא יִתְקַטֵּיל מְרָגָם וְיִרְגְּמוּן בֵּיהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא גִיּוֹרָא כְּיֻצִּיבָא בְּפִרְשׁוּתִיהּ שָׂמָא יִתְקַטֵּיל:	16
17	And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.	וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם וְגֵבֵר אֲרִי יִקְטוֹל כָּל נֶפֶשׁ מוֹת יוֹמָת: דְּאִנְשָׁא אִתְקַטְּלָא יִתְקַטֵּיל:	17
18	And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.	וּמִכָּה נֶפֶשׁ־בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה וּנְפֹשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ: וְיִקְטוֹל נֶפֶשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ חֲלָף נֶפֶשׁ:	18
19	And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:	וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוּם בְּעַמִּיתוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ: וְגֵבֵר אֲרִי יִתֵּן מוּמָא בְּחִבְרִיהּ כְּמָא דְעֵבֵד כֵּן יִתְעַבֵּיד לִיהּ:	19
20	breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.	שָׁבֵר תַּחַת שָׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כְּאֲשֶׁר יִתֵּן מוּם בְּאָדָם כֵּן יִנָּתֵן לוֹ: תִּבְרָא חֲלָף תִּבְרָא עֵינָא חֲלָף עֵינָא שֵׁנָא חֲלָף שֵׁנָא כְּמָא דִּיהִיב מוּמָא בְּאִנְשָׁא כֵּן יִתִּיבֵיהּ:	20
21	And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.	וּמִכָּה בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוֹמָת: וְיִקְטוֹל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וְיִקְטוֹל אִנְשָׁא יִתְקַטֵּיל:	מפטיר
22	Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.'	מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כְּגֵר כְּאֶזְרָח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: דִּינָא חַד יְהִי לְכוּן גִּיּוֹרָא כְּיֻצִּיבָא יְהִי אֲרִי אֲנָא יִי אֱלֹהֵיכוֹן:	22
23	And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת־הַמְּקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ אֲבָן וּבִגְדֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כְּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)	קכ"ד

- (16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל כזכינו: ונקב. לשון קללה, כמו מה חָקַב (צמדבר כג, ח. סנהדרין נז):
- (17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כה, יז), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:
- (20) כן ינתן בו. פירשו רבותינו (ב"ק פד.) שאינו נתינת מוס ממש, אלא תשלומי ממון שמין אותו כעבד, לכך כתוב זו לשון נתינה, דבר הגמון מיד ליד:
- (21) ומכה בהמה ישלמה. למעלה דָּבַר צהורג צהמה, וכאן דָּבַר צעושה צה חצורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה צה חצורה, שלא נאמר כאן נפש, וצמכה אציו ואמו דבר הכחוד, וצא להקישו למכה צהמה, מה מכה צהמה מחיים, אף מכה אציו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמיניו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוֹרֵךְ לומר צמכה שפטור, ומה צמכה צחצלה, שאם אין צחלה אין תשלומין, אף מכה אציו ואמו אינו חייב עד שיעשה צה חצורה:
- (22) אני ה' אלהיכם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:

The Haftara is Ezekiel 44:15 - 44:31 on page 157.

XXV	And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְּסִינַי לְמִימַר:
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה:
3	Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.	שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֹתָהּ תְּבוּאָתָהּ:	שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֹתָהּ תְּבוּאָתָהּ:
4	But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.	וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שְׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִקְלַף:	וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שְׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִקְלַף:
5	That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.	אֵת סִפִּיחַ קִצְיֹרְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת-עֲנָבֵי נִזְיֹרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ:	אֵת סִפִּיחַ קִצְיֹרְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת-עֲנָבֵי נִזְיֹרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ:
6	And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;	וְהִיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכְרֶךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:	וְהִיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכְרֶךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:

- (23) ובני ישראל עשו. כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר דחייה, רגימה, ותלייה:
- (1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה דת"כ (פרשתא א, א). וגראה לי שכן פירושה, לפי שלא מצונו שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב במשנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וזא הכתוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמסיני היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו וגשנו בערבות מואב:
- (2) שבת לה'. לשם ה' כשם שנאמר בשבת צראשית:
- (4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקוצצין זמורותיה, ותרגמו לא תקטף, ודומה לו קוצים פסוקים (ישעיה לג, יז), שרפה דאש פסוקה (תהלים פ, יז):
- (5) את ספיד קצירך. אפילו לא זרעמה, והיא זרעמה מן הזרע שנפל זה צעת הקציר, הוא קרוי ספיד: לא תקצור. להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהנזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך צוצר, אלא מן המופקר:
- (6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתם עליך לא באכילה ולא בהנאה אסרתם אלא שלא תנהוג בהם כבעל הבית אלא הכל יהיו שווים זה אמה ושכירך ומושקך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן השקצות אמה אוכל, ואי אמה אוכל מן השמור (ת"כ)

7	and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.	וּלְבִעֲרֶיךָ וּלְחִיתָא דְּבָאֲרֶעָךְ בָּאֲרֶעָךְ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָהּ תִּהְיֶה כָּל-עַלְלָתָהּ לְמִיכָל:	וּלְבִהֲמֹתֶיךָ וּלְחִיָּה אֲשֶׁר בָּאֲרֶעָךְ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָהּ לְאֵכָל: (ס)	7
8	And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.	וּתְמַנִּי לָךְ שִׁבְעַ שְׁמַטָּן דְּשָׁנִין שִׁבְעַ שְׁנִין שִׁבְעַ זְמַנִּין וַיְהִי לָךְ יוֹמֵי שִׁבְעַ שְׁמַטָּן דְּשָׁנִין אַרְבַּעִין וּתְשַׁע שְׁנִין:	וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַ שַׁבָּתֹת שָׁנִים שִׁבְעַ שְׁנִים שִׁבְעַ פְּעָמִים וַהֲיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַ שַׁבָּתֹת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וָאַרְבָּעִים שָׁנָה:	שראל
9	Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.	וְתַעֲבֹר שׁוֹפָר יִבְבֵּא בִּירְחָא שְׁבִיעָאָה בְּעֶשְׂרָא לִירְחָא בְּיוֹמָא דְּכַפּוּרָא תַעֲבְרוּן שׁוֹפָרָא בְּכָל אֶרֶצְכוֹן:	וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכַּפָּרִים תַעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אֶרְצְכֶם:	9
10	And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.	וְתִקְדְּשׁוּן יֵת שְׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין וְתִקְרוּן חִירוּתָא בָּאֲרֶעָא לְכָל יִתְבָּהָא יוֹבִילָא הִיא תִּהְיֶה לָכוֹן וְתִתּוּבוּן גְּבֵר לְאַחֲסֻנְתִּיהּ וְגֵבֵר לְזִרְעִיתִיהּ תִּתּוּבוּן:	וְקִדְּשֹׁתֶם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוּר בָּאֲרֶץ לְכָל-יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ:	10
11	A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.	יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת-סִפְיָחֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת-נִזְרֶיהָ:	יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת-סִפְיָחֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת-נִזְרֶיהָ:	11

פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאֶכְלוּ אֶצִּיגֵי עֶמְקָךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי צעלים ועצדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ ס"ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (ס"ז):

(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, צהמה לא כל שכן, שמוזוניה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש צהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הבית, פְּלָה לחיה מן השדה פְּלָה לבהמתך מן הבית (ת"כ. ס"ח. תענית ו):

(8) שבתת שנים. שמוט שנים, יכול יעשה שצטע שנים רחוקות שמטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שצטע שנים שצטע פעמים, הוי אומר כל שמטה ושמטה צומנה (ת"כ פרשתא ז, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמוט עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמוט למספר מ"ט:

(9) והעברת. לשון יַעֲצִירוּ קוֹל צִמְצֻמָה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ציוס הכפורים, איני יודע שהוא צעשור לחדש, אם כן למה נאמר צעשור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דוחה שנת ככל ארצכם, ואין תקיעת ראש השנה דוחה שנת ככל ארצכם, אלא צבית דין בלצד (ת"כ ס"ה):

(10) וקדשתם. (ת"כ פרק ז, א) צבית דין אומרים מקודשת השנה (ר"ה ח): וקראתם דרוור. לעצדים, צין נרצע, צין שלא פָּלוּ לוֹ שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרוור, כמדדייר צי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר ככל מקום שהוא רוצה ואינו צרשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים צנקיצת שס לה לצדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שס תקיעת שופר: ושבתם איש אל אחותו. שהשדות חוזרות לצעליהן: ואיש אל משפחתו תשבו. לרצות את הנרצע (קידושין טו):

12	For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.	כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה תֹאכְלוּ אֶת־תְּבוֹאָתָהּ: אֲרִי יוֹבֵלֶיָּהּ הִיא קוֹדֶשׁא תִּהְיֶה לָכֶן מִן חֲקֵלָא תִּיכְלוּן יֵת עַל־תֶּהּ:	12
13	In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.	בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ: בְּשַׁתָּא דִּי־יֹבְלָא הָדָא תִּתּוּבוּן גָּבֵר לְאֲחֻסְנִיתֵיהּ:	13
14	And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.	וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעִמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עִמִּיתְךָ אֶל־תּוֹנוּ אִישׁ אֶת־אֲחִיו: וְאֲרִי תִּזְבִּין זְבִינִין לְחִבְרָךְ אוֹ תִּזְבִּין מִיַּד חִבְרָךְ לֹא תוֹנוּן גָּבֵר יֵת אֲחִיהִי:	שני כ
15	According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.	בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֲרֵי הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עִמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי־תְבוֹאָת יִמְכְּרֶלָּךְ: בְּמִנְיַן שָׁנִיָּא בְּתֵר יוֹבֵלֶיָּהּ תִּזְבִּין מִן חִבְרָךְ בְּמִנְיַן שָׁנֵי עַל־תֶּהּ יִזְבִּין לָךְ:	15
16	According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.	לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעוֹט הַשָּׁנִים תִּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוֹאָת הוּא מִכֶּר לָךְ: לְפֻם סְגִיּוֹת שָׁנִיָּא תִּסְגִּי זְבִינוּהִי וּלְפֻם זְעִירוֹת שָׁנִיָּא תִּזְעֵר זְבִינוּהִי אֲרִי מִנְיַן עַל־תֶּהּ הוּא מִזְבִּין לָךְ:	16
17	And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.	וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עִמִּיתוֹ וְלֹא תוֹנוּן גָּבֵר יֵת חִבְרִיָּה וְיִרְאתָ מְאֹלֵהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְלֹא תוֹנוּן גָּבֵר יֵת חִבְרִיָּה וְיִרְאתָ מְאֹלֵהֶיךָ אֲרִי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	17

- (11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשתם וגו', כדאיחא בראש השנה (ח:), ובת"כ (פרק ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אבל צוּר אתה מן המופקרים. כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ציוצל, נמלאו שמי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמטה, ושנת החמשים יוצל:
- (12) קדש תהיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תלא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, צהייתה תהא (סוכה מ: מ"ב פרק ג, א): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אתה אוכל מן הצית, שאם קָלָה לחיה מן השדה, אתה צריך לצער מן הצית (שם ד). כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ציוצל:
- (13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי כבר נאמר וְשָׁבְתָם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, אלל לרבות, המוכר שדה ועמד בנו וגאלה, שחזרת לאציו ציוצל:
- (14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חברך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם זאת לקנות, קנה מישראל חברך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונו. זו אונאת ממון (שם פרש"ח ג, ד ב"מ נח:):
- (15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו, ליישצ המקרא על אופניו, על האונאה בל להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה דמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזהו שנאמר, במספר שני תצואות ימכר לך, לפי מנין שני התצואות שתהא עומדת ציד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדה אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שתעמוד שתי שנים ציד הלוקח מיום ליום, ואפילו יש שלש תצואות באותן שתי שנים, כגון, שמכרה לו בקמותיה, ושני, אינו יואל מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצואות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים:
- (16) תרבה מקנתו. תמעיט מקנתו. תמעיט דמיה:

18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	וְעִשִּׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם וַיִּשְׁבַּתֶּם עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּח:	וְתַעֲבֹדוּן יְת קִמִּי וְיֵת דִּינִי תִּטְרוּן וְתַעֲבֹדוּן יִתְהוֹן וְתִתְּבוּן עַל אֶרֶץ לְרַחֲצָן:
19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וְנָתַנָּה הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשִׁבְעָה וַיִּשְׁבַּתֶּם לְבִטָּח עָלֶיהָ:	וְתִתְּבוּן אֶרֶץ אֲבִיה וְתִיכְלוּן לְמִשְׁבַּע וְתִתְּבוּן לְרַחֲצָן עָלֶיהָ:
20	And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';	וְכִי תֹאמְרוּ מִה־נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת־תְּבוּאָתָנוּ:	וְאִרִי תִימְרוּן מֵא נִיכּוֹל בַּשָּׁתָא שְׁבִיעִיתָא הָא לֹא נִזְרַע וְלֹא נִכְנֹשׁ יֵת עַל־לְתָנָא:
21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשְׂתָל אֶת־תְּבוּאָהּ לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים:	וְאֶפְקִיד יֵת בְּרַכְתִּי לְכוּן בַּשָּׁתָא שְׁתִּיתִיתָא וְתַעֲבִיד יֵת עַל־לְתָא לְתֵלַת שָׁנִין:
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְנִזְרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְאָכַלְתֶּם מִן־תְּבוּאָהּ יָשֵׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יָשֵׁן:	וְתִזְרְעוּן יֵת שָׁתָא תְּמִינִיתָא וְתִיכְלוּן מִן עַל־לְתָא עִתִּיקָא עַד שָׁתָא תְּשִׁיעִיתָא עַד מִיעַל עַל־לְתָא תִיכְלוּן עִתִּיקָא:
23	And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.	וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְמֻת כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי:	וְאֶרֶץ לֹא תִזְדָּבֵן לְחִלוּטִין אִרִי דִּילִי אֶרֶץ אִרִי דִּיִּירִין וְתוֹתְבִין אִתְּוֹן קְדָמִי:
24	And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.	וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּה תִתְּנוּ לָאָרֶץ: (ס)	וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻסְנִתְכוּן הוּרְקָנָא תִתְּנוּן לָאֶרֶץ:

- (17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק 7, א), שלא יקינט איש את חבירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נחכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר זו ויראת מאלהיך (ב"מ נח):
- (18) וישבתם על הארץ לבטח. שָׁעוֹן שְׂמִטָּה יִשְׂרָאֵל גּוֹלִים, שְׂנֵאֲמַר אֲנִי תִרְצָה הָאָרֶץ אֶת שְׂבָתָתֶיךָ, וְהִרְצָת אֶת שְׂבָתָתֶיךָ (ויקרא כו, לד שבת לג), ושבעים שנה של גלות בצל כנגד שבעים שנות שמיטות שצטלו היו:
- (19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צרורת: ואכלתם לשבע. אף בתוך המעיס תהא זו צרכה:
- (20) ולא נאסף. אל הצית: את תבואתו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הצאים מאלהים (פסחים נא):
- (21) לשלש השנים. למקצת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשמינית, שזרעו בשמינית במרחשון ויקצרו בניסן:
- (22) עד השנה התשיעת. עד חג הסוכות של תשיעת שהיא עת בוא תבואתה של שמינית לתוך הצית, שכל ימות הקיץ היו צדה בגרנות, ובתשרי הוא עת האסיף לצית. ופעמים שהיתה צריכה לעשות לארבע שנים, בששית שלפני השמיטה השביעית, שהן צטלין מעבודת קרקע שתי שנים רגילות השביעית והיוצל, ומקרא זה נאמר בשאר השמיטות כולן:
- (23) והארץ לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לצעלים ציוצל, שלא יהא הלוקח כובשה (ת"כ שם ח): לצמחת. לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי לי הארץ. (ת"כ) אל תרע עיני צה (שם), שאינה שלך:
- (24) ובכל ארץ אחזתכם. (ת"כ) לרבות צמים, ועבד עברי (שם ט), ודבר זה מפורש בקידושין בפרק א' (דף כא). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו רשאי לגאלה לאחר שתי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב:

<p>25 If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.</p>	<p>אֲרִי יִתְמַסְפֵּן אַחִיד וַיִּזְבֵּן מֵאֲחֻסְנֵיהָ וַיְהִי פֶרִיקִיָּה דְקָרִיב לִיה וַיַּפְדֹּק יָת זְבִינִי אַחִידִי:</p>	<p>כִּי־יִמְנֹךְ אַחִיד וּמָכַר מֵאֲחֻזּוֹ וַיָּבֹא גֹאֲלֹו הַקָּרֵב אֵלָיו וְגָאֵל אֶת מִמְכָּר אָחִיו:</p>
<p>26 And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;</p>	<p>וּגְבַר אֲרִי לֹא יְהִי לִיה פֶּרִיק וַתְּדַבֵּק יָדֶיהָ וַיִּשְׁפַּח כְּמֹסֶת פּוֹרְקָנֶיהָ:</p>	<p>26 וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהִשְׁגִּיחַ יָדֹו וּמָצָא כֶּדִי גֹאֲלָתּוֹ:</p>
<p>27 then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.</p>	<p>וַיַּחֲשִׁב יָת שְׁנֵי זְבִינוֹהִי וַיָּתִיב יָת מוֹתָרָא לְגִבַּר דְּזָבִין לִיה וַיָּתִיב לְאַחֻסְנֵיהָ:</p>	<p>27 וַחֲשַׁב אֶת־שְׁנֵי מִמְכָּרֹו וַיִּחְשִׁיב אֶת־הַעֲדָף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לּוֹ וָשָׁב לְאַחֻזּוֹ:</p>
<p>28 But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.</p>	<p>וְאִם לֹא אֲשַׁכַּחַת יָדֶיהָ כְּמֹסֶת דְּיָתִיב לִיה וַיְהִי זְבִינוֹהִי בְּיַד דְּזָבִין וַיְהִי עַד שְׁתָּא דְּיוֹבִילָא וַיִּפְדֹּק בְּיוֹבִילָא וַיָּתִיב לְאַחֻסְנֵיהָ:</p>	<p>28 וְאִם לֹא־מָצָאָה יָדֹו דִּי הָשִׁיב לּוֹ וַהֲיָה מִמְכָּרֹו בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיֵּצֵא בַּיּוֹבֵל וָשָׁב לְאַחֻזּוֹ: (ס)</p>
<p>29 And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.</p>	<p>וּגְבַר אֲרִי יִזְבֵּן בֵּית מוֹתָב קִרְתָּא מְקֻפָּא שׁוּר וַיְהִי פּוֹרְקָנֶיהָ עַד מִשְׁלֵם שְׁתָּא דְּזְבִינוֹהִי עֲדָן בְּעֲדָן יְהִי פּוֹרְקָנֶיהָ:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי־יִמְכֹּר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וַהֲיָתָה גֹּאֲלָתּוֹ עַד־הֵם שְׁנַת מִמְכָּרֹו יָמִים תִּהְיֶה גֹאֲלָתּוֹ:</p>
<p>30 And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.</p>	<p>וְאִם לֹא יִתְפָּדֶק עַד מִשְׁלֵם לִיה שְׁתָּא שְׁלִמְתָּא וַיִּקּוּם בֵּיתָא דְּבִקְרָתָא דְּלִיה שׁוּרָא לְחִלּוּשֵׁין לְדְּזָבִין וַיְהִי לְדִירוֹהִי לֹא יִפְדֹּק בְּיוֹבִילָא:</p>	<p>30 וְאִם לֹא־יִגָּאֵל עַד־מְלֵאת לֹו שְׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר־בְּעִיר אֲשֶׁר־[כִּי לֹא] קָן לָן חֲמָה לְצִמְיֹותָ לִקְנָה אֹתוֹ לְדִרְתָּיו לֹא יֵצֵא בַּיּוֹבֵל:</p>

(25) כי ימוך אחיד ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאחוזתו. ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, שישיר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכז: (26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שם ת"כ פרק ה, ב): (27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוצל, כך וכך, ובכמה מכרתיה לך, כך וכך, עתיד היית להחזירה ציוכל, נמצאת קונה מספר התצאות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצאת דמיהן מן החשבון, וטול את השאר, והוה: והשיב את העודף. צדמי המקח על האכילה שאכל, ויתנס ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל): (28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיוצל משמט בתחלתו (ת"כ שם ז): (29) בית מושב עיר חומה. צית צחוך עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשתא ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר בשדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, ובצחוך שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, הוצרך לפרש צוה שהוא חלוף, שאם רצה לגאול בשנה ראשונה גואלה, ולאחר מכאן אינו גואלה: והיתה גאלתו. של צית: ימים. ימי שנה שלימה קרוים ימים, וכן תשע העשרה אשנו ימים (בראשית כד, נה):

31	But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.	ובתי החצרים אשר אין להם חמה סביב על-שדה הארץ יחשב גאלה תהיה-לו ויביל יצא:	ובתי פצחיא דלית להון שור משף סחור סחור על חקל ארעא ותחשבון פורקנא יהי להון ובויבילא יפקון:
32	But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.	וערי הלויים בתי ערי אחוזתם גאלת עולם תהיה ללויים:	וקרני לינאי בתי קרני אחסנתהון פורקן עלם יהי ללינאי:
33	And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.	ואשר יגאל מן-הלויים ויצא ממכר-בית ועיר אחוזתו ביביל כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם בתוך בני ישראל:	ודיפרוק מן לינאי ויפקון זביני ביתא וקרני אחסנתיה בויבילא ארי בתי קרני לינאי אנין אחסנתהון בגו בני ישראל:
34	But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession.	ושדה מגרש עריהם לא ימכר כי-אחוזת עולם היא להם: (ס)	וחקל רנח קרניהון לא יודבן ארי אחסנת עלם הוא להון:
35	And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.	וכי-ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך:	וארי יתמסכן אחיך ותמוט ידיה עמך ותתקוף ביה ידור ויתותב ויחי עמך:

(30) וקם הבית וגר לצמיתת. יאל מכחו של מוכר ועומד בכחו של קונה: (אשר לא חמה. לו קרינן, אמרו רז"ל (ערכין לז). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקבה היא, והדרך לכחוד לה, אלא מתוך שצריך לכחוד לא זפנים, תקנו לו בזמנסות זה נופל על זה): לא יצא ביביל. אמר רב ספרא (אף) אם פגע בו יוצל בתוך שנתו לא יאל (שם לא):

(31) ובתי החצרים. כתרמומו פלחיא, עיירות פתוחות מאין חומה, ויש הרצה בספר יהושע הערים וסלחיהם (יהושע יג, כח), צלחיהם וצטילתם (בראשית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוצל, ויוצאין ציובל לזעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, וזוהי יפה כחו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרק ו, בערכין לג): וציובל יאל. בחנס:

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאלת עולם. גואל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנחונות להם בצלפים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית צעיר חומה גואלין לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שם):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ואל ציבל. אוחו ממכר של בית, או של עיר, וישו צלוי שמכרו, ולא יהיה חלוט כשאר בתי ערי חומה של ישראל, וגאולה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאולת עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכחוד אלא צלוקה ישראל שנה צעיר הלויים, אצל לוי שנה מלוי יהיה חלוט, ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מנוה אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ציובל ואינו נחלט לסוף שנה כבית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם בזמקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מקר גזר, שאם הקדיש צן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גזר אינה יוצאה לכהנים ציובל, כמו שנאמר בישראל ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד (ויקרא כז, כ), אצל צן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל מניהו שירד ויפול, והיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאוי שעל החמור, עודהו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או

36	Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.	אַל־תִּקַּח מֵאִתּוֹ גִּנְשָׁךְ וְתִרְבִּית לֹא תִסֵּב מִנִּיהַ חִיבוּלָיָא וְיִרְאֵתָּ מֵאֱלֹהֶיךָ וְחִי אָחִיךָ וְרַב־יִתָּא וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ: וְיִחִי אָחִיךָ עִמָּךְ:	36
37	Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.	אֶת־כֶּסֶּפְךָ לֹא־תִתֵּן לוֹ בְּגִנְשָׁךְ יֵת כֶּסֶּף לֹא תִתֵּן לִיהַ בְּחִיבוּלָיָא וּבְרַב־יִתָּא לֹא תִתֵּן מִיִּכְלָךְ:	37
38	I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: (ס) אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:	38
39	And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant.	וְכִי־יִמְוֶה אָחִיךָ עִמָּךְ וְנִמְכַּר־לָךְ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבָדֶת עָבֵד: וְיִזְבֶּן לָךְ לֹא תַפְלֵחַ בֵּיהַ פּוֹלְחַן עֲבָדִין:	ששי (רביעי)
40	As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.	כְּשָׂכִיר כְּתוֹשֵׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שָׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ: כְּאִיֶּזְרָא כְּתוֹתְבָא יִהְיֶה עִמָּךְ עַד שָׁתָא דִּי־בִילָא יַפְלַח עִמָּךְ:	40
41	Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.	וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב: וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב:	41
42	For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.	כִּי־עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרַת עָבֵד: אֲרֵי עֲבָדֵי אֲנִי דֹאֲפִיקִית יִתְּהוּן מֵאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם לֹא יִזְבְּנוּן זָבוּן עֲבָדִין:	42

חושב, ואיזה חשב כל שקבל עליו שלא לעבוד עבדות אלילים ואוכל נבלות:
(36) נשך ותרבית. חד שויניה רבנן, ולעבוד עליו בשני לאוין (צ"מ ס:): ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלות אללו, הורך לומר ויראת מאלהיך, או המולה מעותיו נכרי כדי להלוותם לישראל צרצית, הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומחשבתו, לכך הורך לומר, ויראת מאלהיך (צ"מ נח:):
(38) אשר הוצאתי וגו'. והצחתי בין זכור לשאינו זכור, אף אני יודע ונפרע מן המלה מעות לישראל צרצית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אחכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מצוה, אפילו הן כדודות עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. כשכר שתקבלו מצוה: להיות לכם לאלהים. שכל הדרך צורך ישראל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעובד עבודת אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כתובות קי:):
(39) עבודת עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר זה כעבד, שלא יוליך כליו אחריו לצית המרחק, ולא יעול לו מנעליו:
(40) כשכיר כחושב. עבודת קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהגו בו: עד שנת היבול. אם פגע בו יוצל לפני שש שנים היוצל מוסיא:
(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר בניו מי מכרן, אלא מכאן, שרבו חייב צמונות בניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כג:). ואל אחוזת אבותיו. אל כבוד אבותיו, ואין לזולו זכך (מכות יג:). אחוזת חזקת:
(42) כי עבדי הם. טערי קודם (ת"כ פרשתא ו, א:). לא ימכרו ממכרת עבד. בהכרזה, כאן יש עבד למכור, ולא

43	Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.	לֹא-תִרְדֶּה בוֹ בְּפֶרֶךְ וַיִּירָאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ:	43
44	And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.	וְעֲבָדֶיךָ וְאִמְתֶּךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ-לְךָ מֵאֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ עֲבָדִין וְאִמּוֹתָן:	44
45	Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.	וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמְשֻׁפְּחֹתָם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרְצְכֶם וַהֲיוּ לָכֶם לְאֻחֻזָּה:	45
46	And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.	וְהִתְנַחֲלֹתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אֻחֻזָּה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֲחֵיכֶם בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֻחָיו לֹא-תִרְדֶּה בוֹ בְּפֶרֶךְ: (ס)	46
47	And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,	וְכִי תִשָּׂיג יָד גֵּר וְתוֹשָׁב עִמָּךְ וּמָךְ אַחִיד עִמּוֹ וְנִמְכַּר לַגֵּר תוֹשָׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֹקֵר מִשְׁפַּחַת גֵּר:	47
48	after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;	אֲחֵרֵי נִמְכָּר גָּאֻלָּה תִּהְיֶה-לּוֹ אֶחָד מֵאֻחָיו וַיְגַאֲלֵנוּ:	48

יעמידנו על אذن הלקח:

(43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לזורך, כדי לענותו, אל תאמר לו הֵס לי את הכוס הזה, והוא אינו זריק, עדר תחת הגפן, עד שאזבא, שמא תאמר אין מכיר בדבר אם לזורך אם לאו ואומר אני לו שהוא לזורך, הרי הדבר הזה מסור ללב, לך נאמר ויראת:

(44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן צמה אשתמש, בעבדי איני מושל, צו' אומות איני נוהל, שהרי הזהרתני לא תסיה כל נשמה (דברים כ, טו), אלא מי ישמשני: מאת הגוים. הם יהיו לך לעבדים: אשר סביבתיכם. ולא שצמך גבול ארצם, שהרי זהם אמרתי, לא תחיה כל נשמה:

(45) וגם מבני התושבים. שצאו מסביבותיכם לישא נשים צארכם וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו בכלל לא תחיה, אלא אתה מותר לקנותו בעבד (קידושין סז:): מהם תקנו. אותם תקנו:

(46) והתנחלתם אתם לבניכם. המזיקו זהם לנחלה לזורך בניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילום לבניכם, שאם כן היה לו לכתוב והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להציא נשיא צעמו ומלך צמשרתיו שלא לרדות צפרך:

(47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כתרגומו ערל תוסב, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מי גרס לו שיעשיר, דזוקו עמך: ומך אחיך עמו. מי גרס לו שימוך, דזוקו עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכו"ם, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבדות אלילים עזמה (שם כ. צ"מ עא.), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עזים, ולשאוב מים:

49	or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.	או אחיביו או בר אחיביו יפקניה או מקריב בשריה מזרעיתיה יפקניה או דתביק ידיה ויתפריק:	או־דָּדוֹ או־בְּנ־דָּדוֹ יגָאֲלֵנוּ או־ מִשָּׂאֵר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יגָאֲלֵנוּ או־הַשִּׁיגָה יָדוֹ וְנִגָּאֵל:	49
50	And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.	ויחשיב עם זכניה משתא דאזדבן ליה עד שתא דיובילא ויהי כסף זבינוהי במנן שניא כיומי אגירא יהי עמיה:	וְחָשַׁב עִם־קֹנֵהוּ מִשְׁנֵת הַמִּכְרֹו לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמִּכְרֹו בַּמִּסְפָּר שָׁנִים כִּימִי שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ:	50
51	If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.	אם עוד סגיות בשניא לפומהון יתיב פורקניה מכסף זבינוהי:	אם־עוד רבות בשנים לפיהן ישיב גאלתו מכסף מקנתו:	51
52	And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.	ואם זעיר אשתאר בשניא עד שתא דיובילא ויחשיב ליה כפום שנוהי יתיב ית פורקניה:	ואם־מָעֻט נשאר בשנים עד־ שְׁנַת הַיָּבֵל וְחָשַׁב־לּוֹ כֶּפֶי שָׁנָיו ישיב אֶת־גָּאֲלָתוֹ:	52
53	As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.	כאגיר שניא בשניא יהי עמיה לא יפלח ביה בקשיו לעינד:	כשכיר שנה בשנה יהיה עמו לא־יִרְדְּגוּ בַּפֶּרֶךְ לַעֲיִינֶיךָ:	53
54	And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.	ואם לא יתפריק באלין ויפוק בשתא דיובילא הוא ובנוהי עמיה:	ואם־לא יגאל באלה ויצא בשנת היבל הוא ובניו עמו:	54
55	For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	ארי דילי בני ישראל עבדין עבדי אנן דאפיקת יתהון מארשא דמצרים אנא יי אלהכון:	כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	מפטיר

(48) גאולה תהי' לו'. מיד, אל תניחהו שְׁיִטְמַע:

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עצמו לא קנאו אלא לעוצדו עד היוצל, שהרי ציוצל ילא, כמו שנאמר למטה, וְיָאֵל בְּשָׁנַת הַיָּבֵל, וזנכרי שמחת ידך הכחז מדבר, ואף על פי כן לא תצא עליו צעקיפין, מפני חלול השם (צ"ק קיג.), אלא כשצא ליגאל ידקדק צחצחון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היוצל וקנאו צעשרים מנה, נמלא שקנה הנכרי עזרת שנה צמנה, ואם שהה זה אצלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העצד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו צמספר שנים: כימו שכיר יהיה עמו. חצרון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה צמנה, וינכה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היוצל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

(53) לא ירדנו בפרך לעיניך. כלומר ואמה רואה:

(54) ואם לא יגאל באלה. צאלה הוא נגאל, ואינו נגאל בשש (קידושין טו:). (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב צמוזנות צניו (קידושין כג.))

(55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודם: אני ה' אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:

XXVI Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.

XXVI לא־תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִים וּפֶסֶל וּמִצְבֵּה לֹא־תִקְיִמוּ לָכֶם וְאֵבֶן מַשְׁכֵּית לֹא תִתְּנוּ בְּאֶרֶצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

לא תעבדון לכון טענן וצילם וקמא לא תקימו לכון ואבן סגדא לא תתנון בארעכון למסגד עלה ארי אנא יי אלהכון:

2 Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.

י"ז אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: (פ)

ית יומי שביא דילי תטרונו ולבית מקדשי תהון דחלון אנא יי:

The Haftara is Jeremiah 32:6 – 32:27 on page 159.

3 If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;

בחקתי תלכו ואת־מצותי תשמרו ועשיתם אתם:

אם בקימי תהכון וית פקודי תטרונו ותעבדון יתהון:

4 then I will give your rains in their season, and the land shall yield her produce, and the trees of the field shall yield their fruit.

וְנָתַתִּי גֶשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנָתַנָּה הָאָרֶץ יְבֻלָּהָ וְעֵץ הַשָּׁדֶה יִתֵּן פִּרְיוֹ:

ואתיו מטריכון בעדנהון ותתיו ארעא עללתה ואילן חקלא יתין אביה:

5 And your threshing shall reach unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time; and ye shall eat your bread until ye have enough, and dwell in your land safely.

וְהַשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת־בָּצִיר וּבָצִיר יִשִּׁיג אֶת־זֶרַע וְאָכַלְתֶּם לֶחְמֶכֶם לְשִׁבְעַת יָשָׁבְתֶם לְבֶטַח בְּאֶרֶצְכֶם:

ויערע לכון דישא לקטפא וקטפא יערע לאפוקי בר זרעא ותיכלון לחמכון למשבוע ותתבון לרוחצון בארעכון:

(1) לא תעשו לכם אילים. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורצי מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורצי עוזד עזודת אלילים אף אני כמותו, הואיל ורצי מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, בתחלה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממון ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכך סמך לה, וכי תמכור ממכר, (מה כתיב ביה או קנה מיד וגו' דבר הנקנה מיד ליד) לא חזר בו, סוף מוכר אחוזתו, לא חזר בו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר בו, סוף לזה דברית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר בו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר בו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ). ואבן משכית. לשון כסוי, כמו וּשְׁפָתִי כְּפִי (שמות לג, כב), שמכסין הקרקע צרפת אצנים: להשתחות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשתחווה צפשוט ידים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כב):

(2) אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(3) אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו ואת מצותי תשמרו. הווי עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, א) וְלִמְדָּתְכֶם אֶתֶּם וְשִׁמְרָתְכֶם לַעֲשֹׂתָם:

(4) בעתם. נשעה שאין דרך בני אדם לנאח, כגון (בבלי רביעית. רש"י ישן) צילי שבתות (תענית כג. ת"כ פרק א, א): ועץ השדה. הן אילני סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ שו"ס):

(5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה, ואם עסוקים בו עד הצליר, ובציר תעסקו עד שעת הזרע: ואכלתם לחמכם לשובע. אוכל קמעה, והוא מתבצר צמעי (שם ז):

6	And I will give peace in the land, and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land.	וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וּשְׁכַבְתָּם וְאֵין מִחָרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחָרֵב לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם:	שני
7	And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.	וּרְדַפְתֶּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וּנְפְלוּ לִפְנֵיכֶם לְחָרֵב: וְתִרְדְּפוּן יָת בְּעָלֵי דְבָבִיכֹן וַיִּפְּלוּן קִדְמִיכֹן לְחָרְבָא:	7
8	And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.	וּרְדַפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רַבְּבָה יִרְדְּפוּ וּנְפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לְחָרֵב: וְיִרְדְּפוּן מִנְּכֹן חֲמִשָּׁה לְמֵאָה וּמֵאָה מִנְּכֹן לְרַבּוּתָא יַעֲרְקוּן וַיִּפְּלוּן בְּעָלֵי דְבָבִיכֹן קִדְמִיכֹן לְחָרְבָא:	8
9	And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.	וּפָנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקִּמַּתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם: וְאֶתְפְּנִי בְּמִימְרֵי לְאִישְׁבָא לְכוּן וְאֶפְשִׁי יִתְכוּן וְאֶסְגִּי יִתְכוּן וְאֶשִׁים יָת קִנְמִי עִמְכֹן:	9
10	And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.	וְאֶכְלֶתֶם יֶשֶׁן נוֹשֵׁן וַיֶּשֶׁן מִפְּנֵי חֹדֶשׁ תּוֹצִיאוּ: וְתִכְלוּן עֵתִיקָא דְעֵתִיק וְעֵתִיקָא מִן קִדָּם חֲדָתָא תִּפְנוּן:	שלישי (חמישי)
11	And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.	וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם: וְאֶתִּין מִשְׁכְּנִי בִּינִיכֹן וְלֹא יִרְחִיק מִימְרֵי יִתְכוּן:	11

(6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעזור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק ג, ג):

(7) לפניכם לחרב. איש צחרצ רעהו (שם):

(8) ורדפו מכם. מן החלשים שצכם, ולא מן הגבורים שצכם (שם ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדפו, (יש מדקדקים בלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשובים בלשון רש"י צפרשת צראשית, לא היה צריך להתחיל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם בישוה, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוהר"ר משה חריף נר"ו, שמלת רבבה סובל צ' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש צ', רבבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים העושין את התורה (שם): ונפלו איביכם וגו'. שיהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:

(9) ופנית אלכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיחא צח"כ (פרק ג, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורציה (שם ה): והרביתי אתכם. נקומה זקופה (שם): והקמתי את בריתי אתכם. ברית חדשה, לא כברית הראשונה שהפרתם אותה, אלא ברית חדשה שלא תופר, שנאמר וְכָרַתִּי אֶת צִית יִשְׂרָאֵל וְאֶת צִית יְהוּדָה צִרִית קָדְשָׁה, (ירמיה לא, ל-לא), לא כְּצִרִית וגו' (ת"כ שם):

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שם פרק ג, א צ"צ לא): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן, וצריכים אחס לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש למוכן:

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קצה צכם. כל געילה לשון פליטת דבר הצלוע בדבר, כמו פִּי־שָׁם נָעַל מִגֶּן גְּדוּרִים (שמואל א-ב, א, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צִהָלָב מבושל כדי להחליק מעליו מכת

12	And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.	וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם:	וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם:	12
13	I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמָּהִית לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עֲלֵכֶם וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמוֹת: (פ)	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמָּהִית לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עֲלֵכֶם וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמוֹת: (פ)	ע"כ צחול
14	But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;	וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:	וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:	14
15	and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;	וְאִם בִּקְדָמִי תִקְוֹצוּ וְאִם יֵינִי תִרְחִיק נַפְשְׁכֶם בְּדִיל דְּלֹא לַמַּעֲבָד יֵת כָּל פְּקוּדֵי לְאַשְׁנִי וְיִתְכּוֹן יֵת קִנְיִי:	וְאִם-בַּחֲקֹתַי תִּמָּאֲסוּ וְאִם אֶת-מִשְׁפָּטִי תִגְעַל נַפְשְׁכֶם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי לְהַפְרֹכֶם אֶת-בְּרִיתִי:	15
16	I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.	אֲפִי אֲנִי אַעֲבִיד דָּא לְכֹן וְאַסְעֵר עֲלֵיכֶם בִּיהוּלְתָּא שְׁחִפְתָּא וְקִדְחָתָא מַחֲשָׁן עֵינִין וּמִפְחָן נָפֶשׁ וְתִזְרַעוּן לְרִיקָנָא וְיִכְלֹנְיָה בְּעַלֵּי דְבִיכֹן:	אֲפִי-אֲנִי אַעֲשֶׂה-זֹאת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשְׁחִפָּת וְאֶת-הַקִּדְחָת מִכְּלוֹת עֵינַיִם וּמִדִּיכָת נָפֶשׁ וּזְרַעְתֶּם לְרִיק זְרַעְכֶם וְאִכְלֹהוּ אֹיְבֵיכֶם:	16

חן או חנית שלא יקוב העור:
(12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזועזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:
(13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו בי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: מִטַּת. כמין יחד בשני ראשי העול המעבדים המוסרה שלא תלא מראש השור ויתיר הקשר, כמו עֲשֶׂה לָךְ מוֹסְרוֹת וּמִנּוֹת (ירמיה כז, 3), קבילי"א בלע"ז: קוממויות. בקומה זקופה:
(14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים בתורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אמור, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצונו ומתכוין למרוד בו, וכן בנמרוד גִּזְרֵי לִפְנֵי ה' (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי סדום קָעִים וְסָטָאִים לֵה' מֵאֵל (שם יג, יג), מכירים את רצונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלא תלמדו, לא תעשו, הרי שתי עצירות (ת"כ פרשתא ז, ג):
(15) ואם בחקתי תמאסו. מואס באחרים העושים: משפטי תגל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא לזיתים, לכך נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל המצות: להפרכם את בריתי. כופר בעיקר. הרי שזע עצירות, הראשונה גוררת השניה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצות, כופר בעיקר:
(16) והפקדתי עליכם. ולייתי עליכם: שחפת. חולי שמחמך את הנזר, אנפול"ש בלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומזעירו, כמו פי אֵשׁ קִדְקָה בְּאֵפִי (דברים

17	And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.	וַנִּתְּנִי פָנַי בְּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסְתָּם וְאִין־רִדְּךָ אֶתְכֶם:	17
18	And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins.	וְאִם־עַד־אֵלֶּה לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְיִסְפַּתִּי לְיִסְרָהּ אֶתְכֶם שִׁבְעַת עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:	18
19	And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.	וְשִׁבַרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֲזֵכֶם וְנִתְּנִי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבָרָזָל וְאֶת־אֶרְצְכֶם כְּנַחֲשָׁה:	19
		וְאֶתְּבַר יְת יִקַּר תּוֹקֶפְכוֹן וְאֶתְּנִי יְת שָׁמַיָא דְּעִלּוֹיכוֹן תְּקִיפִין כְּבָרָזָל מְלֹאחְתָּא מְטָרָא וְאַרְעָא דְּתַחוּתִיכוֹן חֲסִינָא כְּנַחֲשָׁא מְלֻמְעָבַד פִּירִין:	

לז, כז): מכלות עינים ומדיבת נפש. העינים זופות וכלות לראות שְׁיָקַל וְיִקְפָּא, וסוף שלא ירפא, וידאזו הנפשות של משפחתו צמותו. כל תאווה שאינה צאה ותוחלת ממושכה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תלמח, ואם תלמח, ואכלוהו אויביכם:

(17) ונתתי פני, פונה אני מכל עסקי להרע לכם: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו בכם. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא צנף, וכן אף אני אלך עִמָּם צָקְרִי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אתכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אללכם, אזיא אחרת ואסמכנה לה: בהלל. מכה המזהלת את הצריות, ואיזו, זו מכת מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל צמטה אצל צסור שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשחף, או עתים שהוא נשחף אצל נוח ואינו מקדית, תלמוד לומר ואת הקדחת, תלמוד שהוא מקדית, או עתים שהוא מקדית וצבור הוא צעזמו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו צבור צעזמו שיחיה אצל אחרים צבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיבות נפש: וזרעתם לריק זרעכם. זורעה ואינה מזמחת, ומעתה מה אויביכם צאים ואוכלים, ומה ת"ל ואכלוהו אויביכם, הא כיצד, זורעה שנה ראשונה, ואינה מזמחת, שנה שניה מזמחת ואויבים צאים ומונאים תצוה לימי המזור, ושצפנים מתים צרע צל לקטו תצוה אשתקד. ד"א וזרעתם לריק זרעכם, כנגד הצנים והצנות הכתוב מדבר, שאתה עמל צה ומגדלן, והחטא צא ומכלה אותם, שנאמר חָשָׁר טַפְחִי וְרִצִּיתִי אֲצִי כָלֶם (איכה ז, כז): ונתתי פני בכם. כמו שנאמר צטוצה ופניתי אליכם, כך נאמר צרעה ונתתי פני. משלו משל למלך שאמר לעצדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני איביכם. שיהא המות הורג אתכם מצפנים, וצעלי דְּצָצִיכוֹן מקיפין אתכם מצחוץ (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכס וצכס, שצשעה שאומות העולם עוצדי אלילים עומדים על ישראל אינם מצקשים אלא מה צבגלוי, שנאמר וְהָיָה אִם יָרַע יִשְׂרָאֵל וְשָׁלַח מִדִּין וְעָמְלָק וְצָנִי קָדָם וְגו' (שופטים ו, ג), וַיִּשְׁנֻהוּ עֲלֵיהֶם וַיִּשְׁחִיתוּ אֶת צִבּוֹל הָאָרֶץ (שם ד), אצל צשעה שאעמיד עליכם מכס וצכס הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר וְחָשָׁר אֶכְלוּ אֶתְּכֶם עַמִּי וְעוֹרְסֵם מִעֲלֵיהֶם הַפְּשִׁיטוּ וְגו' (מיכה ג, ג. ת"כ שם): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אתכם. מזלי כה:

(18) ואם עד אלה. ואם צעוד אלה לא תשמעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שצע פורעניות על ז' העצירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א):

(19) ושבדתי את גאון עזכם. זה צית המקדש, וכן הוא אומר הנני מחלל את מקדש גאון עזכם (יחזקאל כד, כא): ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחשה. זו קשה משל משה ששם הוא אומר וְהָיָה חָשָׁר עַל רֹאשְׁךָ וְנִשְׁחַת וְגו' (דברים כח, כג), שיהיו השמים מזיעין כדרך שהנחשת מזיעה, והארץ אינה מזיעה כדרך שאין הצרזל מזיע, והיא משמרת פירותיה, אצל כאן השמים לא יהיו מזיעין כדרך שאין הצרזל מזיע, והיא חורצ צעולם, והארץ תהא מזיעה כדרך שהנחשת מזיעה, והיא מאצדת פירותיה:

20	And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit.	וְתִם לָרִיק כֹּחְכֶם וְלֹא־תֵתֶן אֲרֻצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פְּרִיָּו: וְיִסּוּף לָרִיקֵנוּ חֵילִכֹּן וְלֹא תִתִּין אֲרָעֲכֹן יֵת עַל־לֶחֶם וְאֵילָן חֲקֵלָא לֹא יִתִּין אֲבִיָּה:	20
21	And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.	וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תִאָּבוּ לִשְׁמֹעַ לִי וְיִסַּפְתִּי עֲלֵיכֶם מַכָּה שֶׁבַע כַּחַטֹּאתֵיכֶם: וְאִם תִּהְיוּ קִדְמִי בַקְשִׁי וְלֹא תִבּוֹן לִקְבֹּלָא לְמִימְרִי וְאִוְסִיף לֵאמֹר־הָאֵלֶּה עֲלֵיכֹן מַחָה שֶׁבַע בְּחוּבֵיכֹן:	21
22	And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate.	וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשָׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָהּ אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמּוּ דַרְכֵיכֶם: וְאֶשְׁלַח בְּכֹן יֵת חַיַּת בְּרָא וְתִתְּפִיל יִתְּכֹן וְתִשְׁיִצִי יֵת בְּעִירְכֹן וְתִזְעַר יִתְּכֹן וְיִצְדִּין אוֹרְחֵתְכֹן:	22
23	And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me;	וְאִם־בְּאֻלָּה לֹא תִוָּסְרוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי: וְאִם בְּאֻלִּין לֹא תִתְּרֹדוּ לְמִימְרִי וְתִהְיוּ קִדְמִי בַקְשִׁי:	23
24	then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins.	וְהִלַּכְתִּי אַף־אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שֶׁבַע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם: וְאֶדְדָּךְ אַף־אֲנִי עִמָּכֹן בַּקְשִׁי וְאֶלְקִי יִתְּכֹן אַף־אֲנִי שֶׁבַע עַל חוּבֵיכֹן:	24
25	And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.	וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם־בְּרִית וְנִאֲסַפְתֶּם אֶל־עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דָּבָר בְּתוֹכְכֶם וְנִתְּתֶם בְּיַד־אֹיֵב: וְאִתִּי עֲלֵיכֹן דִּקְטָלִין בְּחֶרֶב אֵל וְיִתְּפָרְעוּן מִנְּכֹן פּוֹרְעֵנוּתָא עַל דְּעִבְרִיתוֹן עַל אוֹרִיתָא וְתִתְּכַנְשׁוּן לְקַרְנוֹיכֹן וְאֲגָרִי מוֹתָנָא בִּינִיכֹן וְתִתְּמָסְרוּן בְּיַד שָׁנְאָה:	25

(20) ותם לריק כחכם. הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כסח שלא עדר ובשעת הקציר צא שדפון ומלקה אותו אין צנך כלום, אצל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסח ועדר וצא שדפון ומלקה אותו, הרי שניו של זה קהות (ת"כ ס"ד): ולא תתן ארצכם את יבולה. אף מה שאתה מוציל לה בשעת הזרע (שס): ועץ הארץ. אפילו מן הארץ יהא לקוי, שלא יחניט פירותיו בשעת החנטה (שס): לא יתן. משמש למעלה ולמטה, אע"פ ואפרי: לא יתן פדיו. כשהוא מפרה מְשִׁיר פירותיו, הרי שמי קללות, ויש אן שזע פורעניות:

(21) ואם תלכו עמי קרי. רבותינו אמרו עראי, במקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו עראי צמזות. ומנחם פירש לשון מניעה, וכן הקר רגלך (משלי כה, יז), וכן קר רגל (משלי יז, כז), וקרוצ לשון זה לתרגומו של אונקלוס, לשון קושי, שמקשים לבס להמנע מהתקרב אליו: שבע כחטאיתכם. שזע פורעניות אחרים במספר שבע כחטאיתכם:

(22) והשלחתי. לשון גירוי: ושכלה אתכם. אין לי אלא חיה משכלת שדרכה צנך, בהמה שאין דרכה צנך מגין, תלמוד לומר וְשָׁן צִהְמַת אֲשֶׁלְתָּם (דברים לב, כד), הרי שמים, ומנין שיהא ממיתה בנשיכתה, תלמוד לומר עַם תִּמְתָּ וְשָׁלִי עָפָר (שס), מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין כבר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושך וממית, ערוד נושך וממית: ושכלה אתכם. אלו הקטנים: והכריתה את בהמתכם. מצחץ: והמעטישה אתכם. מצפנים: ונשמו דרכיכם. שזילים גדולים וזזילים קטנים, הרי שזע פורעניות, שן בהמה, ושן חיה, חמת וזחלי עפר, ושכלה, והכריתה, והמעטישה, ונשמו:

(23) לא תוסרו לי. לשון אל:

26	When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.	בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה-לֶחֶם וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֶכֶם בְּתֵנוּר אֶחָד וְהָשִׁיבוּ לַחֲמֶכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֹתֶם וְלֹא תִשְׂבְּעוּ: (ס)
27	And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;	וְאִם-בְּזָאת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְתֵלְכֶתֶם עִמִּי בְקָרִי:
28	then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.	וְהֵלַכְתִּי עִמָּכֶם בַּחֲמַת-קָרִי וְיִסְרַתִּי אֶתְכֶם אֶף-אֲנִי שִׁבְעַ עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:
29	And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.	וְאָכְלֹתֶם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ:
30	And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.	וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת-בְּמֹתֵיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת-חֲמֻנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת-פְּגָרֵיכֶם עַל-פְּגָרֵי גִּלְוֵיכֶם וְגִעְלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:
31	And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.	וְנָתַתִּי אֶת-עָרֵיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת-מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחְכֶם:

(25) נקם בריתי. ויש נקם שאינו צדק, כדרך שאר נקמות, וזהו סמוי עיניו של דקדקו. דבר אחר נקם צדק, נקמת צדקתו אשר עברתם. כל הזאת חרב שזמקרא, היא מלחמת חילות אויבים: ונאספתם. מן החון אל תוך הערים מפני המור: ושלחתי דבר בתוככם. וע"י הדבר, ונחתם ציד האויבים הנרים עליכם, לפי שאין מלינים את המה צירושלים, וכשהם מוילאים את המה לקצרו נתנים ציד אויב:

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מה, יז): בשבירי לכם מטה לחם. אשזור לכם כל מסעד אוכל, והם חזירי רע: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחסר עזים: והשיבו לחמכם במשקל. שמהל המצואה נרקצת ונעשית פת נפולה ומשתצרת בתנור, והן יושבות ושוקלות את השצרים לחלקם ציניהם: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה בתוך המעים בלחם. הריז' פורעניות, חרב, מזור, דבר, שצר מטה לחם, חוסר עזים, פת נפולה, מארה במעים. ונחתם אינה מן המניין שהיא המצר:

(30) במותיכם. מגדלים וצבניות: חמונים. מין עזודת אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צחמה קרויין חמונים: ונתתי את פגריכם. פגרי רעז היו, ומוילאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו נצקעת ונופל עליה: וגעלה נפשי אתכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד):

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדם, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדם אומר, הא מה אני מקיים חרבה, מעוצר ושב: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרצנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרצנות אמורים, הא מה אני מקיים והשימותי את מקדשיכם מן הגדודיות, שיירות של ישראל שהיו מתקדשות ונעודות לזא שם. הרי שצו פורעניות, אכילת צמר צנים וצנות, והשמדת צמות הרי שמים, כריתת חמונים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הציוריות יפלו החמונים שצראשי הגגות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סלוק שכינה ארבע, חרבן ערים, שממון מקדש מן

32 And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.	וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ: וְנִצַּדְתִּי אֲנִי יְת אֶרְעָא וְיִצְדוּן עֲלֶיהָ בְּעָלֵי דְבִיכּוֹן דִּיתְבִּין בָּהּ:	32 וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:
33 And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.	וְיִתְכּוֹן אֲבֹדֶר בֵּינִי עַמִּינִי וְאֶגְרִי בְּתִרְכּוֹן דְּקַטְלִין בְּחֶרְבָּא וְתַחֲדֵי אֶרְעֻכּוֹן צְדִיא וְקִרְיֵיכּוֹן יִהְיוּ חֶרְבָּא:	33 וְאַתְכֶם אֲזַרְהָ בַּגּוֹיִם וְהִרִיקֹתִי אַחֲרֵיכֶם חֶרֶב וְהִיתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חֶרְבָּה:
34 Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.	בְּכִין תִּרְעִי אֶרְעָא יְת שְׁמָטָהּ כָּל יוֹמִין דְּצִדִּיאָת וְאַתּוֹן בְּאֶרְעָא בְּעָלֵי דְבִיכּוֹן בְּכִין תִּשְׁמִיט אֶרְעָא וְתִרְעִי יְת שְׁמָטָהּ:	34 אֲזִ תִּרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ כָּל יְמֵי הַשְׁמָמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם אֲזִ תִּשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהִרְצַת אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ:
35 As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.	כָּל יוֹמִין דְּצִדִּיאָת תִּשְׁמִיט יְת דְּלֹא שְׁמַטָּת בְּשַׁמְטִיכּוֹן כַּד הָיוּ יְתִבִּין עָלֶיהָ:	35 כָּל־יְמֵי הַשְׁמָמָה תִּשְׁבַּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שְׁבַתָּהּ בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשַׁבְּתֵיכֶם עָלֶיהָ:
36 And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.	וְדִישְׁחָאֲרוֹן בְּכוֹן וְאֶעִיל תִּבְרָא בְּלִבְהוֹן בְּאֶרְעָתָא דְּשִׁנְאִיהוֹן וְיִרְדּוּף יִתְהוֹן קָל טִרְפָּא דְּשִׁקִּיף וְיַעֲרְקוֹן מִעֲרֶק כַּד מִן קָדָם דְּקַטְלִין בְּחֶרְבָּא וְיִפְּלוּן וְלִית דְּרִדִּיף:	36 וְהִנְשָׂאֲרִים בְּכֶם וְהִבָּאתִי מִרְדָּף בְּלִבְכֶם בְּאֶרְצַת אֹיְבֵיהֶם וְרִתַּף אֹתָם קוֹל עֲלֶיהָ נִדְף וְנָסוּ מִנִּסְתָּ חֶרֶב וְנִפְּלוּ וְאֵין רִבֵּף:

הגדולות, ולא אריח קרצנות, הרי שצב:

(32) והשמתתי אני את הארץ. זו מדה טובה לאשר לא ימלאו האויבים נחת רוח בארצם, שמהא שוממה מיושבה: (33) ואתכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצבעה שצני מדניה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומהנחמין, וישראל נזרו כבמורה, כאלם הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דצוקה בצצירתה: והריקתי. כשולף החרב מתרוקן הגדן. ומדרשו חרצ הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאלם שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שממה. שלא תמהרו לשבז למוכה, ומתוך כך עריכם יהיו חרצה, נראות לכם חרצות, שצבעה שאלם גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרצים, כך שנויה צת"כ (פרק ז, א):

(34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שכעס על שטותיה: והרצת. למלך את שטותיה:

(35) כל ימי השממה. לשון העשות, ומ"ס דגש במקום כפל שממה: את אשר לא שבחה. שבעים שנה של גלות צבל הן היו כנגד ע' שנות השממה ויובל שהיו צגנים שהכעיסו ישראל בארצם לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ותשעים היו שני עונם משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השבטים, וצני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השבטים עד חרבות ירושלים, הוא שנאמר ביחזקאל ואֶתְּהָה עָלֶיךָ הַשְׁמָלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וְכָלִיתָ אֶת אֶלֶה וְאֶכְבֶּדְךָ עַל כָּדָף הַיָּמִינִי שְׁנֵית אֶרְצֵי יוֹם וְאֶתְּהָה אֶת עוֹן צִית יְהוּדָה (שם ו), ונצואה זו נאמרה ליחזקאל צגנה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות צדקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תשובה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים ושנים, כמו שאמרו באגדת חלק (סנהדרין קג), ושל אמן שנים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לצדקיהו. לא וחשוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויובלות צגנה, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ' יובלות הרי לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים ושש שנה חמש שמיטות, הרי שבעים חסר אחת, ועוד שנה יחירה שנכנסה צגמטה המשלמת לשבעים. (נ"א ואותו יובל שגלו לא נגמר צעונם נחש להם) ועליהם נגזר שבעים שנה שלמים, וכן הוא אומר צדצרי הימים עד דרָקָה הָאָרֶץ אֶת שְׁמָטָתָהּ וגו', לְמַלְאֹת שְׁבָעִים שָׁנָה (דברים הימים צ"ו, כא):

37	And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.	וַיִּתְקַלּוּן גִּבּוֹר בְּאַחֲוֵהוּ כַּד מֵן קֶדֶם דְּקִשְׁלִין בְּחֶרֶבָא וְרִדְיָא לִית וְלֹא תְהִי לְכוֹן תְּקוּמָה קֶדֶם בְּעָלֵי דְבִיכּוֹן:	וְכָשְׁלוּ אִישׁ-בְּאַחֲוֵהוּ כַּמִּפְנֵי-חֶרֶב וְרִדְיָא אִין וְלֹא-תִהְיֶה לָכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם:	37
38	And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.	וַתִּיבְדוּן בֵּינֵי עַמְמָא וְתִגְמַר יִתְכוֹן אֶרֶע בְּעָלֵי דְבִיכּוֹן:	וַאֲבַדְתֶּם בְּגוֹיִם וְאָכְלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם:	38
39	And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.	וְדִישְׁתְּאֲרוּן בְּכוֹן יִתְמָסוֹן בְּחוּבִיהוֹן בְּאֶרְעָתָא דְסָנְאִיכוֹן וְאִף בְּחוּבֵי אֲבֹהֵתְהוֹן בִּישְׂא דְאַחֲדִין בְּיָדְהוֹן יִתְמָסוֹן:	וְהִנְשְׂאֲרִים בְּכֶם יִמְקוּ בְּעוֹנֵם בְּאֶרְצַת אֹיְבֵיכֶם וְאִף בְּעוֹנַת אֲבֹתָם אֹתָם יִמְקוּ:	39
40	And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.	וַיְוָדוּן יֵת חוּבִיהוֹן וְיֵת חוּבֵי אֲבֹהֵתְהוֹן בְּשִׁקְרֵהוֹן דְּשִׁקְרוּ בְּמִימְרֵי וְאִף דְּהִלִּיכוּ קֶדְמִי בְּקִשְׁיוֹ:	וְהִתְנַדְּוּ אֶת-עוֹנֵם וְאֶת-עוֹן אֲבֹתָם בְּמַעַלְם אֲשֶׁר מָעִלוּ-בִּי וְאִף אֲשֶׁר-הִלְכוּ עִמִּי בְּקָרִי:	40
41	I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;	אִף אֲנָא אֲהֵךְ עִמָּהוֹן בְּקִשְׁיוֹ וְאֲעִיל יִתְהוֹן בְּאֶרֶע בְּעָלֵי דְבִיכּוֹן אוּ בְכוֹן יִתְבַּר לְבָהוֹן שִׁפְשָׁא וּבְכוֹן יִרְעוֹן יֵת חוּבִיהוֹן:	אִף-אֲנִי אֵלֶךְ עִמָּם בְּקָרִי וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם אוּ-אֲזִי יִפְנֹעַ לְבָבָם הָעֲרֵל וְאֲזִי יִרְצוּ אֶת-עוֹנֵם:	41
42	then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.	וְדִכְרִנָּא יֵת קִימִי דְעָם יַעֲקֹב וְאִף יֵת קִימִי דְעָם יִצְחָק וְאִף יֵת קִימִי דְעָם אַבְרָהָם אֲנָא דְכִיר וְאֶרְעָא אֲנָא דְכִיר:	וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאִף אֶת-בְּרִיתִי יִצְחָק וְאִף אֶת-בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאֶרֶץ אֲזָכֹר:	42

(36) והבאתי מדרך. פחד וכך לזכר מ"ם של מרח יסוד נופל הוא, כמו מ"ם של מועד ושל מוקש: ונסו מנסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן תרגומו קל טרפא דשקיף, לשון חבטה, שדופת קדים (בראשית מא, ו), שקיפן קדוים, לשון משקוף, מקום חבטת הדלת וכן תרגומו של חבורה (שמות כא, כה), משקופי:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירו לנוס יכשלו זה זה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו בורחים מלפני הורגים, שיהא בלצצם פחד וכל שעה קצורים שאדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש באחיו, זה נכשל צעונו של זה, שכל ישראל ערצין זה לזה (שזועות לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשתהיו פזורים תהיו אבודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו הממטים בגולה:

(39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאותם מעשה אבותיהם צדיקה (שם פרק ט, כסנהדרין כז): ימקו.

לשון המסה, כמו ימסו, וכמהו שפסקה בלתי יד, יצ, גמקו שפסקה (תהלים לח, ו):

(41) והבאתי אתם. אני צעמתי אביאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו צין האומות עובדי אלילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומהזכירן לתחת כנפי, שנאמר וקעלה על רופקם ה' לא תהיה וגו' (יחזקאל כ, לב), מי אני וגו' אם לא ביד תזקה וגו' (שם לג, ת"כ סה ה): או אי יבנע. כמו אז נודע פי שור נגח הוא (שמות כא, לו), אם אז יבנע. לשון אחר אולי, שמא אז יבנע לזכר וגו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם ביסוריהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקב. צחמשה מקומות נכתב מלא, ולא היה חסר צחמשה מקומות, יעקב נטל את משמו של

43	<p>For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.</p>	<p>וְהָאָרֶץ תִּעֲזֹב מֵהֶם וְתָרַץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֹנֶגָם יֶעַן וּבִזְעָן בְּמִשְׁפָּטִי מֵאִסּוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעְלָה נַפְשָׁם:</p>	43
44	<p>And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.</p>	<p>וְאִם־כִּי־יִהְיֶה זֶה בְּלִבְיָהֶם בְּאֶרֶץ אֲבִיבָהֶם לֹא־מֵאֲסָתִים וְלֹא־גְעָלִיתִים לְכָל־תֹּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:</p>	44
45	<p>But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.</p>	<p>וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהַזְכִּיר לָהֶם לֹא־אֱלֹהִים אֲנִי יְהוָה:</p>	45
46	<p>These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.</p>	<p>אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד־מֹשֶׁה:</p>	46
XXVII	<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵהוּ:</p>
2	<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֵא נָדָר בְּעֶרְכָּךְ נִפְשָׁתוֹ לַיהוָה:</p>	2

אליהו ערצון שיצוא ויבשר גאולת בניו: וזכרתי את בריתי יעקוב. למה נמנו אחרונים, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לך, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה זכירה זינחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צור ומונח על המזבח:

(43) יען וביען. גמול, ובגמול אשר במשפטי מאסו:

(44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, להיותם בארץ אויביהם, לא מאסתיים לכלותם ולהפך בריתי אשר אתם:

(45) ברית ראשונים. של שבטים:

(46) והתורה. אחת נכתב ואחת נעלפה, מגיד שכולם נחננו למשה בסיני:

(2) כי יפלא. יפריש צפיו: בערכך נפשתי. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דבר שנפשו תלויה בו, עלי:

<p>3 then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.</p>	<p>וְהָיָה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן-שֵׁשִׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךְ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:</p>	<p>3 וְהָיָה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן-שֵׁשִׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךְ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>4 And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.</p>	<p>וְאִם-נִקְבָּהּ הִיא וְהָיָה עֶרְכָּךְ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:</p>	<p>4 וְאִם-נִקְבָּהּ הִיא וְהָיָה עֶרְכָּךְ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:</p>

10	He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.	לֹא יַחֲלִיפֵנּוּ וְלֹא יִמִּיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ רָע בְּטוֹב וְאִם הִלְךְ יִמִּיר בְּהֶמְהָ בְּהֶמְהָ וְהָיָה-הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ:	לֹא יַחֲלִיפֵנּוּ וְלֹא יִמִּיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ רָע בְּטוֹב וְאִם הִלְךְ יִמִּיר בְּהֶמְהָ בְּהֶמְהָ וְהָיָה-הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ:
11	And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest.	וְאִם כָּל בְּעִירָא מִסְּאָבָא דְלֹא יִקְרְבוּ מִנֶּה קֹדֶשׁ יִי וְיָקִים יֵת בְּעִירָא קֹדֶם כְּהֵנָּה:	וְאִם כָּל-בְּהֶמְהָ טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא-יִקְרְבוּ מִמֶּנָּה קֹרְבָן לַיהוָה וְהָעֶמִיד אֶת-הַבְּהֶמְהָ לִפְנֵי הַכֹּהֵן:
12	And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.	וְיִפְרוֹס כְּהֵנָּה יֵתָּה בֵּין טָב וּבֵין בִּישׁ כְּפֹדֶסֶן כְּהֵנָּה כֵּן יִהְיֶה:	וְהָעֶרִיד הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעֶרְכָּהּ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה:
13	But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.	וְאִם מִפְּדֹק יִפְדֶּנָּה וְיוֹסִיף חֹמֶשֶׁיהָ עַל פִּדְיוֹנָהּ:	וְאִם-גָּאֵל יִגְאֹלְנָה וְיֹסֶף חֲמִישֶׁתָּהּ עַל-עֶרְכָּהּ:
14	And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.	וְגִבֵּר אָרִי יִקְדִּישׁ יֵת בֵּיתִיהָ קֹדֶשׁא קֹדֶם יִי וְיִפְרֹסְנִיהָ כְּהֵנָּה בֵּין טָב וּבֵין בִּישׁ כְּמֵא דִּיפְרוֹס יֵתִיהָ כְּהֵנָּה כֵּן יָקִים:	וְאִישׁ כִּי-יִקְדֹּשׁ אֶת-בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָעֶרִיכוּ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּאֲשֶׁר יַעֲרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקִים:
15	And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.	וְאִם דִּאֲקִדִּישׁ יִפְדֹּק יֵת בֵּיתִיהָ וְיוֹסִיף חֹמֶשׁ כֶּסֶף פִּדְיוֹנָהּ עָלֶיהָ וְהָיָה לִיהָ:	וְאִם-הַמְקִדִּישׁ יִגְאֹל אֶת-בֵּיתוֹ וְיֹסֶף חֲמִישִׁית כֶּסֶף-עֶרְכָּהּ עָלָיו וְהָיָה לוֹ:
16	And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.	וְאִם מִחֶקֶל אַחֲסָנְתִּיהָ יִקְדִּישׁ גִּבֵּר קֹדֶם יִי וְהָיָה פִּדְיוֹנָהּ לְפֹם זֶרְעִיהָ בֵּית זֶרַע כּוֹר שְׁעָרִין בַּחֲמִשִּׁין סִלְעִין דְּכֶסֶף:	וְאִם מִשְׂעָה אַחֲזָתוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה עֶרְכָּהּ לְפִי זֶרְעוֹ זֶרַע חֲמֹר שְׁעָרִים בַּחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף:

חמישי (שציעי)

- (9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דבריו קיימין, ותמכר ללרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אותו האבר:
 (10) טוב ברע. תס צעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוב צטוב, ורע צרע (תמורה ט).
 (11) ואם כל בהמה טמאה. צעל מוס הכחז מדצר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכחז שאין קדשים תמימים יולאין לחולין צפדין, אלא א"כ הוממו (שם לז: ת"כ פרשת ד, א).
 (12) כערבך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנותה מיד הקדש:
 (13) ואם גאל יגאלנה. צעלים החמיר הכחז, להוסיף חומש, וכן במקדיש בית, וכן במקדיש את השדה, וכן צפדין מעשר שני, הצעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שם ז:).
 (16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שוויה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית כור שעורים צחמשים שקלים, כך גזירת הכחז, והוא שצא לגאלה צחמלס היצול, ואם צא לגאלה צחמלסו נותן לפי החשבון, סלע ופונקדיון

17	<p>If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.</p>	<p>אם־משנת היבֿל יקדֿיש שָׂדֵהוּ כְּעֶרְכָּךְ יָקוּם:</p>	<p>אם משתא דִּיבִילָא יקדֿיש חקליה כְּפּוֹרְסָנִיהּ יָקוּם:</p>
18	<p>But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.</p>	<p>ואם־אחר היבֿל יקדֿיש שָׂדֵהוּ וְחָשַׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנִגְרַע מִעֶרְכָּךְ:</p>	<p>ואם בְּתַר יוֹבִילָא יקדֿיש חקליה וְיַחֲשִׁיב לֵיהּ כְּהֵנָּה ית כֶּסֶף אַל פּוּם שְׁנִיָּא דְּאַשְׁתְּאַרְא עַד שְׁתֵּא דִּיבִילָא וְיִתְמַנֵּעַ מִפּוֹרְסָנִיהּ:</p>
19	<p>And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him.</p>	<p>ואם־גָּאֵל יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה הַמִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְיֹסֵף חֲמִשִּׁית כֶּסֶף־עֶרְכָּךְ עָלָיו וְקָם לוֹ:</p>	<p>ואם מִפְּרָק יִפְרוֹק ית חקלא דְּאַקְדִּישׁ יְהִיה וְיֹסִיף חוֹמֶשׁ כֶּסֶף פּוֹרְסָנִיהּ עָלּוּהּ וְיָקוּם לֵיהּ:</p>
20	<p>And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.</p>	<p>ואם־לֹא יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה וְאִם־מָכַר אֶת־הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד:</p>	<p>ואם לֹא יִפְרוֹק ית חקלא וְאִם זָבִין ית חקלא לְגַבְרָא אַחֵר לֹא יִתְפָּרִיק עוֹד:</p>
21	<p>But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.</p>	<p>וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַּיָּבֵל קֹדֶשׁ לַיהוָה כְּשָׂדֶה הַחֲרָם לִכְהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ:</p>	<p>וְיִהִי חקלא בְּמִפְקִיָּהּ בַּיּוֹבִילָא קוֹדֶשׁ אֲדָם יִי כְּחַקֵּל חֲרָמָא לְכֵהֵנָּה תִּהִי אֲחֻסְתֵּיהּ:</p>
22	<p>And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;</p>	<p>ואם־אֶת־שָׂדֶה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשָּׂדֶה אֲחֻזָּתוֹ יקדֿיש לַיהוָה:</p>	<p>ואם ית חקל זָבִינוּהּ דְּלֹא מִחַקֵּל אֲחֻסְתֵּיהּ יקדֿיש אֲדָם יִי:</p>

לשנה (ערכין כה), לפי שאינה הקדש אלא למניין שני היוצל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה צדמים הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוצל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוצל פוגע בו ומתחלקת ביניהם (שם כה), וזה המשפט האמור במקדש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדֿיש וגר. אם משעצרה שנת היוצל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערכך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היבֿל יקדֿיש. וכן אם הקדישה משנת היוצל ונשתהה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוצל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן, והשקל ארבעים ושמונה פונדיונין, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחמר פונדיון אחד לכולן, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שאותו פונדיון קלצון לפרוקרט, והבא לגאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוצל: ונגרע מערכך. מנין השנים שמשתה היוצל, עד שנת הפדיון:

(19) ואם גאל יגאל. המקדש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת:

(20) ואם לא יגאל את השדה. המקדש: ואם מכר. הגזר (ערכין כה): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשונו ציד המקדש:

(21) והיה השדה בצאתו ביבֿל. מיד הלוקחו מן הגזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ציוצל: קדש לה. לא שישונו להקדש צדק הבית ליד הגזר, אלא כשדה החרם הנמון לכהנים, שנאמר קל תָּקֵם בְּיִשְׂרָאֵל לָךְ יְהוָה (במדבר יח, יד), אף זו מתחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל פוגע בו (ערכין כה):

(22) ואם את שדה מקנתו וגר. חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא מתחלק לכהנים ציוצל, לפי

23	then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.	וַחֲשַׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת מַכְסַּת הָעֶרְכָּךְ עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנָתַן אֶת־הָעֶרְכָּךְ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:	וַיַּחֲשִׁיב לִיה פָּהֲנָא ית נסיב פורסנייה עד שתא דיובילא ויתין ית פורסנייה ביומא ההוא קודשא קדם יי:
24	In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.	בְּשַׁנַּת הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשְׁרֵי קָנָהּוּ מֵאִתּוֹ לְאִשְׁרֵי־לּוֹ אֲחֻזַּת הָאָרֶץ:	בשתא דיובילא יתוב חקלא לדזבניה מניה לדדיליה אחסנת ארעא:
25	And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.	וְכָל־עֶרְכָּךְ יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל:	וכל פורסנייה יהי בסלעי קודשא עסרין מעין יהי סלעא:
26	Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD'S.	אֲדָם־בְּכוֹר אֲשֶׁר־יִבְכֹּר לַיהוָה בְּבִהְמָה לֹא־יִקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה לַיהוָה הוּא:	גרם בוכרא דיתבכר קדם יי בבכירא לא יקדיש גבר יתיה אם תור אם אמר דיי הוא:
27	And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.	וְאִם בְּבִהְמָה הַטְּמְאָה וּפְדָהּ בְּעֶרְכָּךְ וַיִּסַּף חֲמִשְׁתּוֹ עָלָיו וְאִם־לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכָּךְ:	ואם בבכירא מסאבא ויפרוק בפורסנייה ויוסיף חומשיה עלוהי ואם לא יתפריק ויזדבן בפורסנייה:
28	Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.	אֲדָם־כָּל־חָרָם אֲשֶׁר יַחֲרֹם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל־אֲשֶׁר־לּוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְׂדֵּה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכַר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל־חָרָם קֹדֶשׁ־קֹדָשִׁים הוּא לַיהוָה:	גרם כל חרמא דיתחרים גבר קדם יי מכל דליה מאנשא ובכירא ומחקל אחסנתייה לא יזדבן ולא יתפריק כל חרמא קודש קודשין הוא קדם יי:

שאניו יכול להקדישה אלא עד היוצל, שהרי ציוצל היתה עתידה לזאת מידו ולשוב לזעלים, לפיכך, אם צא לגאולה, יגאל דמים הללו הקצוצים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גזר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היוצל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגזר, לכך הוצרך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושת אבות, וזהו צעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו):

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתוב צו שקלים יהיה צשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכאן הוסיפו שמות, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע: (26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו:

(27) ואם בבמה הטמאה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הזכור, שאין לומר בזכור בהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון בהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדיש בהמה טמאה לצדק הציט (מנחות קא). ופדה בערכך. כפימה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י צעלים (ת"כ פרק ג, צ). ונמכר בערכך. לאחרים:

(28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כח); יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני מקיים כל חרם

29	None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.	כָּל-חֶרֶם אֲשֶׁר יִחַרֵם מִן-הָאָדָם לֹא יִפְדֶּה מוֹת יוֹמָת: אֲנָשָׁא לֹא יִתְפָּרֵיק אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל:	שביעי
30	And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD's; it is holy unto the LORD.	וְכָל-מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע וְכָל מַעֲשֵׂר אֲרֶעָא מִזֶּרַע אֲרֶעָא מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה: קֹדֶשׁ קָדָם יי:	30
31	And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.	וְאִם-יִגְאֹל אִישׁ מִמַּעֲשֵׂרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יֹסֶף עָלָיו: וְאִם מִפְּרֵק יִפְרוֹק גְּבֵר מִמַּעֲשֵׂרֵיהֶּ חֲמִשִּׁיהֶּ יוֹסִיף עֲלֹהֵי:	31
32	And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.	וְכָל-מַעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר-יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעִשְׂרִי יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לַיהוָה: וְכָל מַעֲשֵׂר תּוֹרִין וְעֶאן כָּל דִּיעֵבֵר תַּחֲזוֹת חוֹטְרָא עֲשִׂירָאָה יְהִי קֹדֶשׁ קָדָם יי:	מפטיר
33	He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.	לֹא יִבְקֹר בֵּין-טוֹב לָרַע וְלֹא יִמְרְנוּ וְאִם-הִמְרַיִמֵנוּ וְהִיָּה-הוּא וְתִמְוֹרְתּוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לֹא יִגְאֹל: לֹא יִבְקֹר בֵּין טֹב לְבִישׁ וְלֹא יִחַלְפִנֶיהָ וְאִם יִחַלְפִנֶיהָ וְהִיָּה הוּא וְחִלּוּפֶיהָ יְהִי קֹדֶשׁ לֹא יִתְפָּרֵיק:	33
34	These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.	אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶלֶּי מֹשֶׁה בְּנִי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא מֹשֶׁה בְּנִי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְּסִינַי: אֵלֶּי פִקּוּדִיָּא דְּפִשִׁיד יי ית	ע"ח

בישראל לך יהיה (צמדז יח, יד), בחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ניתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה בסתם חרמים, והאומר סתם חרמים לצדק הצית, מפרש מקרא זה, בחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח:), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גזוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לצדק הצית, מביא ראיה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונתן לכהן כמו ששנינו במסכת ערכין (כח:): אם נדר, נותן דמיהם, ואם נדבה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כח:):

(29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ת"כ שם ז): מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך:

(30) וכל מעשר הארץ. צמח שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש וינר: לח' הוא. קנאו השם ומשולחנו זה לך לעלות ולאכול בירושלים, כמו שנאמר וְאָכַלְתָּ לֶחְמִי ה' אֱלֹהֶיךָ מֵעֵשֶׂר דֶּגַןךָ תִּירֹשְׁךָ וְגו' (דברים יד, כג קידושין ג:):

(31) ממעשרו. ולא ממעשר חזירו, הפודה מעשר של חזירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי להחירו באכילה בכל מקום, והמעות יעלה ויאכל בירושלים, כמו שכתוב וְנִסְתָּה בְּקֶסֶף וְגו':

(32) תחת השבט. כשבט לעשר מוציאן צפתח זה אחר זה, והעשירי מכה בשבט צדעה בסקרקה להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (בכורות נח:): יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמרו, והבשר נאכל לבעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מצינו שיהא צדו ניתן לכהנים:

(33) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר וְכָל מִצְוַת דְּרִיכָם (שם יב, יא), יכול יהא צורר ומוציא את היפה, תלמוד לומר לא יבקר בין טוב לרע, בין חס בין בעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריב בעל מוס, אלא יאכל בתורת מעשר, ואסור ליגזז וליעזב (בכורות יד:):

The Haftara is Jeremiah 16:19 - 17:14 on page 161.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי
בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה
הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לֵאמֹר:

שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
כָּל־זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל־יָצֵא צָבָא
בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצָבָאתָם אַתָּה
וְאַהֲרֹן:

וְאַתְכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם
לְרֹאוּבֵן אֶלְיָצוּר בֶּן־שְׂדִיאוּר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלֹמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדַּי:

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן־עֲמִינָדָב:

לְיִשָּׁשָׁכָר נֶתַנָּאֵל בֶּן־צוּעָר:

לְזִבְלוּן אֵלִיאָב בֶּן־חֶלֶן:

לְבְנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֶלִישָׁמָע בֶּן־עֲמִיחֻד
לְמְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהזוּר:

לְבִנְיָמִן אַבִּידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישַׁדַּי:

לְאַשֶׁר פַּגִּיאֵל בֶּן־עֹכְרָן:

לְגָד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן־עֵינָן:

אֵלֶּה (כ' קריאי) [ק' קרואי] הַעֲדָה נְשִׂאֵי
מִטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אֲלִפֵּי יִשְׂרָאֵל הֵם:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בשמות)

נמדבר

AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness
of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the
second month, in the second year after they were come
out of the land of Egypt, saying:

2 'Take ye the sum of all the congregation of the
children of Israel, by their families, by their fathers'
houses, according to the number of names, every
male, by their polls;

3 from twenty years old and upward, all that are able to
go forth to war in Israel: ye shall number them by
their hosts, even thou and Aaron.

4 And with you there shall be a man of every tribe,
every one head of his fathers' house.

וַיֹּאמֶר And these are the names of the men that shall stand
with you: of Reuben, Elizur the son of Shedeur.

6 Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

7 Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

8 Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

9 Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

10 Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the
son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of
Pedahzur.

11 Of Benjamin, Abidan the son of Gideoni.

12 Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

13 Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

14 Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

15 Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

16 These were the elect of the congregation, the princes
of the tribes of their fathers; they were the heads of
the thousands of Israel.

ישראל

And Moses and Aaron took these men that are
pointed out by name.

וְאֵת כָּל-הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַחֲדָשׁ
הַשֵּׁנִי וַיִּתְּלֻדּוּ עַל-מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עָשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה
לְגֻלְגֻלָּתָם:

18

And they assembled all the congregation together on the first day of the second month, and they declared their pedigrees after their families, by their fathers' houses, according to the number of names, from twenty years old and upward, by their polls.

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה וַיַּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

19

As the LORD commanded Moses, so did he number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרת ויקרא

The Haftarah is Isaiah 43: 21 – 44: 23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 176.

עם-זול יצרתִי לִי תהֲלִיתִי יסִפְרוּ: (ס)	XLIII:21	The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.
וְלֹא-אֶתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי-יִגַּעַת בִּי יִשְׂרָאֵל:	22	Yet thou hast not called upon Me, O Jacob, Neither hast thou wearied thyself about Me, O Israel.
לֹא-הֵבִיאתָ לִי שֹׂה עֲלֹתֶיךָ וּזְבָחֶיךָ לֹא כִבַּדְתָּנִי לֹא הִעֲבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתִּיךָ בְּלִבְנוֹחַ:	23	Thou hast not brought Me the small cattle of thy burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me with thy sacrifices. I have not burdened thee with a meal-offering, Nor wearied thee with frankincense.
לֹא-קָנִיתָ לִי בְכֶסֶף קֹנֶה וְחֶלֶב זִבְחֶיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי אֹךְ הִעֲבַדְתָּנִי בְּחַטָּאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתָּנִי בַעֲוֹנוֹתֶיךָ:	24	Thou hast bought Me no sweet cane with money, Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy sacrifices; But thou hast burdened Me with thy sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.
אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחֶה פֶשְׁעֶיךָ לְמַעְנֵי וְחַטָּאוֹתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:	25	I, even I, am He that blotteth out thy transgressions for Mine own sake; And thy sins I will not remember.
הַזְכִּירָנִי נִשְׁפָּטָה יַחַד סִפֵּר אֶתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק:	26	Put Me in remembrance, let us plead together; Declare thou, that thou mayest be justified.
אָבִיךָ הִרְאִשׁוֹן חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִּי:	27	Thy first father sinned, And thine intercessors have transgressed against Me.
וְאֶחָלָל שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאֶתָּנָה לְחֶרֶם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים: (פ)	28	Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, And I have given Jacob to condemnation, And Israel to reviling.
וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בְּתַרְתִּי בּוֹ:	XLIV:1	Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel, whom I have chosen;
כֹּה-אָמַר יְהוָה עֹשֶׂה וְיִצְרֵךְ מִבֶּטֶן יַעֲזָרְךָ אֶל-תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְיִשְׁרִי בְּתַרְתִּי בּוֹ:	2	Thus saith the LORD that made thee, And formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, And thou, Jeshurun, whom I have chosen.
כִּי אֶצְקֶה-מַּיִם עַל-צָמָא וְנִזְלִים עַל-יְבִשָּׁה אֶצְקֶה רוּחִי עַל-זֶרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל-צִאצָּאֶיךָ:	3	For I will pour water upon the thirsty land, And streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, And My blessing upon thine offspring;
וְצִמְחוּ בִּבְנוֹן חָצִיר פַּעֲרָבִים עַל-יְבִלִי-מַיִם:	4	And they shall spring up among the grass, As willows by the watercourses.

זֶה יֹאמֶר לִיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־
יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לִיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל
יִכְנֶה: (פ)

5

One shall say: 'I am the LORD'S'; And another shall call himself by the name of Jacob; And another shall subscribe with his hand unto the LORD, And surname himself by the name of Israel.

כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וּגְאֹלֹי יְהוָה
צָבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וּמִבְלַעַד־י
אֵין אֱלֹהִים:

6

Thus saith the LORD, the King of Israel, And his Redeemer the LORD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no God.

וּמִי־כִמּוֹנִי יִקְרָא וַיְגִידָהּ וַיַּעֲרֹכָהּ לִי
מְשׁוּמֵי עַם־עוֹלָם וְאַתֵּינֹת וְאֲשֶׁר תִּבְאֲנָה
וַיְגִידוּ לָמוֹ:

7

And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and set it in order for Me— Since I appointed the ancient people? And the things that are coming, and that shall come to pass, let them declare.

אֶל־תִּפְחָדוּ וְאֶל־תִּרְהוּ חֵלָא מֵאֲז
הַשְּׁמַעְתִּיךָ וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עַד־י הִיט אֱלֹהִים
מִבְלַעַד־י וְאֵין צוּר בַּל־יָדַעְתִּי:

8

Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced unto thee of old, and declared it? And ye are My witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no Rock; I know not any.

יִצְרֵי־פֶסֶל כָּלָם תִּהְיוּ וְחַמּוּדֵיהֶם בַּל־
יִשְׁעִילוּ וְעַד־יֵהֶם חֲמֹה בַל־יֵרְאוּ וּבַל־יֵדְעוּ
לִמְעַן יִבְשׁוּ:

9

They that fashion a graven image are all of them vanity, And their delectable things shall not profit; And their own witnesses see not, nor know; That they may be ashamed.

מִי־יֵצֵר אֵל וַיִּפְסֹל נֹסֶף לְבַלְתִּי הוֹעִיל:

10

Who hath fashioned a god, or molten an image That is profitable for nothing?

הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יִבְשׁוּ וְחֲרָשִׁים חֲמֹה מֵאֲדָם
יִתְקַבְּצוּ כָלָם יַעֲמָדוּ וַיִּפְחָדוּ וַיִּבְשׁוּ יַחַד:

11

Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And the craftsmen skilled above men; Let them all be gathered together, let them stand up; They shall fear, they shall be ashamed together.

חֲרָשׁ בִּרְזֶל מַעֲצָד וּפָעַל בִּפְחָם
וּבִמְקַבּוֹת יִצְרָהוּ וַיַּפְעֵלְהוּ בְּזִרְעוֹ כָּחוֹ
גַם־רָעַב וְאֵין כָּח לֹא־שָׁתָה מַיִם וַיִּיעֶף:

12

The smith maketh an axe, And worketh in the coals, and fashioneth it with hammers, And worketh it with his strong arm; Yea, he is hungry, and his strength faileth; He drinketh no water, and is faint.

חֲרָשׁ עֲצִים נֹטֶה קוֹ וַיִּתְאַרְהוּ בַשָּׂרָד
יַעֲשֶׂהוּ בִּמְקַצְעוֹת וּבִמְחוּגָה וַיִּתְאַרְהוּ
וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּתִבְנִית אִישׁ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם
לְשֵׁבֶת בֵּית:

13

The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out with a pencil; He fitteth it with planes, And he marketh it out with the compasses, And maketh it after the figure of a man, According to the beauty of a man, to dwell in the house.

לְכַרֹּת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תִּרְזָה וְאֵלֹן
וַיֹּאמֶץ־לוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר נָטַע אֲרֹן וַיִּגְדֵּל:

14

He heweth him down cedars, And taketh the ilex and the oak, And strengtheneth for himself one among the trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the rain doth nourish it.

וְהָיָה לְאָדָם לְבָעַר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיִּתְּחֶם אֶף־
יִשְׂקֵי וַאֲפָה לֶחֶם אֶף־יַפְעֵל־אֵל וַיִּשְׁתַּחֲוּ
עָשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגְּדוּ־לָמוֹ:

15

Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof, and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He maketh it a graven image, and falleth down thereto.

16	<p>חֲצִיֹּן שָׂרַף בְּמוֹ-אֵשׁ עַל-חֲצִיֹּן בָּשָׂר יֹאכֹל יַצִּילָהּ צִלִּי וְיִשְׂבַּע אֶף-יָחֵם וַיֹּאמֶר הָאֵח חַמוּתִי רָאִיתִי אֹרֶךְ:</p>	<p>He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire';</p>
17	<p>וּשְׂאֲרֵיתּוֹ לֹאֵל עֲשֶׂה לְפָסְלוֹ (כ') [יִסְגֹּד] (ק' יִסְגֹּד-) וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיֹּאמֶר הַצִּילֵנִי כִּי אֵלִי אַתָּה:</p>	<p>And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.'</p>
18	<p>לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טַח מְרֹאוֹת עֵינֵיהֶם מִהַשְׂכִּיל לִבָּתָם:</p>	<p>They know not, neither do they understand; For their eyes are bedaubed, that they cannot see, And their hearts, that they cannot understand.</p>
19	<p>וְלֹא-יִשְׁיב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא-תְבוּנָה לֵאמֹר חֲצִיֹּן שָׂרַפְתִּי בְּמוֹ-אֵשׁ וְאֶף אֶפִּיתִי עַל-גִּחְלָיו לֶחֶם אֲצַלֶּה בָּשָׂר וְאֹכְלִי וַיִּתְרוֹ לְתוֹעֲבָה אֲעֲשֶׂה לְבֹל עֵץ אֶסְגֹּד:</p>	<p>And none considereth in his heart, Neither is there knowledge nor understanding to say: 'I have burned the half of it in the fire; Yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh and eaten it; And shall I make the residue thereof an abomination? Shall I fall down to the stock of a tree?'</p>
20	<p>רָעָה אַפֶּר לֵב הוֹתֵל הַטָּהוּ וְלֹא- יַצִּיל אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמֶר הֲלוֹא שָׂקַר בְּיָמִינִי: (ס)</p>	<p>He striveth after ashes, A deceived heart hath turned him aside, That he cannot deliver his soul, nor say: 'Is there not a lie in my right hand?'</p>
21	<p>זְכַר-אַלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עַבְדִּי-אַתָּה יִצְרָתִיךָ עַבְד־לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא תִשְׁכַּח: מִחִיתִי כְעָבַל פֶּשַׁעֶיךָ וְכַעֲנַן חַטֹּאוֹתֶיךָ שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלֶיךָ:</p>	<p>Remember these things, O Jacob, And Israel, for thou art My servant; I have formed thee, thou art Mine own servant; O Israel, thou shouldest not forget Me.</p>
22	<p>רְנֹו שָׁמַיִם כִּי-עֲשֶׂה יְהוָה הֲרִיעֹו תַּחְתִּיּוֹת אֶרֶץ פִּצְחוּ הָרִים הֲרִיעֹו יַעַר וְכָל- עֵץ בּוֹ כִּי-גֹאֵל יְהוָה יַעֲקֹב וּבִישְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר: (ס)</p>	<p>I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return unto Me, for I have redeemed thee.</p>
23	<p>זִמְרֹו שָׁמַיִם כִּי-עֲשֶׂה יְהוָה הֲרִיעֹו תַּחְתִּיּוֹת אֶרֶץ פִּצְחוּ הָרִים הֲרִיעֹו יַעַר וְכָל- עֵץ בּוֹ כִּי-גֹאֵל יְהוָה יַעֲקֹב וּבִישְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר: (ס)</p>	<p>Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it; Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob, And doth glorify Himself in Israel.</p>

הפסרת צו

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 172. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181.

VII:21	<p>כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲלוֹתֵיכֶם סִפּוּ עַל-זִבְחֵיכֶם וְאָכְלוּ בָּשָׂר:</p>	<p>Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.</p>
--------	---	--

כִּי לֹא־דִבַּרְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא
צִוִּיתִים בְּיוֹם (כ' הוציא) [ק' הוציא]
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־דְּבַרִּי עוֹלָה
וְזָבַח:

22

For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם־אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם
לֵאמֹר שְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים
וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֶצְוֶה אֹתְכֶם לִמְעַן יִיטֵב
לָכֶם:

23

but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

וְלֹא שְׁמָעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנוֹם וַיִּלְכוּ
בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרָהֶם לִבָּם הָרַע וַיִּהְיוּ
לְאַחֲזֹר וְלֹא לְפָנִים:

24

But they hearkened not, nor inclined their ear, but walked in their own counsels, even in the stubbornness of their evil heart, and went backward and not forward,

לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֲשַׁלַּח אֲלֵיכֶם
אֶת־כָּל־עֲבָדֵי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׁבַע
וְשָׁלַח:

25

even since the day that your fathers came forth out of the land of Egypt unto this day; and though I have sent unto you all My servants the prophets, sending them daily betimes and often,

וְלֹא שְׁמָעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנוֹם וַיַּקְשׁוּ
אֶת־עַרְפָּם הֲרָעוּ מֵאֲבוֹתָם:

26

yet they hearkened not unto Me, nor inclined their ear, but made their neck stiff; they did worse than their fathers.

וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וְלֹא יִשְׁמָעוּ אֵלַי וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא
יַעֲנוּכָה:

27

And thou shalt speak all these words unto them, but they will not hearken to thee; thou shalt also call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הָגוֹי אֲשֶׁר לֹא־
שְׁמָעוּ בְּקוֹלִי יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקָחוּ מוֹסֵר
אֲבָדָה הָאֲמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם: (ס)

28

Therefore thou shalt say unto them: This is the nation that hath not hearkened To the voice of the LORD their God, Nor received correction; Faithfulness is perished, And is cut off from their mouth.

גָּזַי נִזְרָךְ וְהַשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שָׁפָיִם מִיָּנָה
כִּי מָאָס יְהוָה וַיַּטֵּשׂ אֶת־דָּוָר עֲבָרְתוֹ:

29

Cut off thy hair, and cast it away, And take up a lamentation on the high hills; For the LORD hath rejected and forsaken the generation of His wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי נָאִם־
יְהוָה שְׁמוֹ שְׁקוּצִיָּהֶם בְּבֵית אֲשֶׁר־נִקְרָא־
שְׁמִי עָלָיו לְטִמְאוֹ:

30

For the children of Judah have done that which is evil in My sight, saith the LORD; they have set their detestable things in the house whereon My name is called, to defile it.

וּבָנוּ בְּמוֹת הַתֶּפֶת אֲשֶׁר בְּגִיא בֶן־הַנֶּם
לְשָׂרָף אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ
אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל־לְבִי: (פ)

31

And they have built the high places of Topheth, which is in the valley of the son of Hinnom, to burn their sons and their daughters in the fire; which I commanded not, neither came it into My mind.

לִכְן תִּהְיֶה יָמִים בָּאִים נֹאם־יְהוָה וְלֹא־
יֵאמָר עוֹד הַתֶּפֶת וְגִיא בֶן־הַנֶּם כִּי אִם־
גִּיא הַחֲרָגָה וְקִבְרוּ בַתֶּפֶת מֵאֵין מְקוֹם:

32 Therefore, behold, the days come, saith the LORD,
that it shall no more be called Topheth, nor The
valley of the son of Hinnom, but The valley of
slaughter; for they shall bury in Topheth, for lack of
room.

וְהָיְתָה נְבִלַת הָעָם תִּזָּה לְמֵאֲכָל לְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֲמַת הָאָרֶץ וְאֵין מַחְרִיד:

33 And the carcasses of this people shall be food for the
fowls of the heaven, and for the beasts of the earth;
and none shall frighten them away.

וְהִשְׁבַּתִּיו מֵעָרֵי יְהוּדָה וּמִחֲצוֹת יְרוּשָׁלַם
קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל
כַּלָּה כִּי לְחָרָבָה תִּהְיֶה הָאָרֶץ:

34 Then will I cause to cease from the cities of Judah, and
from the streets of Jerusalem, the voice of mirth and
the voice of gladness, the voice of the bridegroom and
the voice of the bride; for the land shall be desolate.

בְּעֵת הַהִיא נֹאם־יְהוָה (כ' וַיֵּצִיאוּ) ק'
וַיֵּצִיאוּ אֶת־עֲצָמוֹת מְלָכֵי־יְהוּדָה וְאֶת־
עֲצָמוֹת־שָׂרָיו וְאֶת־עֲצָמוֹת הַכֹּהֲנִים וְאֶת
עֲצָמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת עֲצָמוֹת יוֹשְׁבֵי־
יְרוּשָׁלַם מִקְבְּרֵיהֶם:

VIII:1 At that time, saith the LORD, they shall bring out the
bones of the kings of Judah, and the bones of his
princes, and the bones of the priests, and the bones of
the prophets, and the bones of the inhabitants of
Jerusalem, out of their graves;

וּשְׂטָחוּם לְשֶׁמֶשׁ וּלְיָרֵחַ וּלְכָל צָבָא
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אֱהָבוּם וְאֲשֶׁר עָבְדוּם וְאֲשֶׁר
הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם וְאֲשֶׁר
הִשְׁתַּחֲווּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקְבְּרוּ
לְדָמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ:

2 and they shall spread them before the sun, and the
moon, and all the host of heaven, whom they have
loved, and whom they have served, and after whom
they have walked, and whom they have sought, and
whom they have worshipped; they shall not be
gathered, nor be buried, they shall be for dung upon
the face of the earth.

וּנִבְחַר מוֹת מַחִיִּים לְכָל הַשְּׂאֲרִית
הַנִּשְׁאָרִים מִן־הַמִּשְׁפָּחָה הָרָעָה הַזֹּאת
בְּכָל־הַמְּקוֹמוֹת הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר הִדְחֵיתִים
שָׁם נֹאם יְהוָה צְבָאוֹת: (ס)

3 And death shall be chosen rather than life by all the
residue that remain of this evil family, that remain in
all the places whither I have driven them, saith the
LORD of hosts.

כֹּהוּ אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל חֲכָם
בְּחִכְמָתוֹ וְאֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל הַגִּבּוֹר בְּגִבּוֹרָתוֹ
אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל עֲשִׂיר בְּעֲשָׂרָו:

IX:22 Thus saith the LORD: Let not the wise man glory in
his wisdom, neither let the mighty man glory in his
might, Let not the rich man glory in his riches;

כִּי אִם־בָּאֵת יִתְהַלָּל הַמִּתְהַלָּל הַשָּׂפֵל
וַיֵּדַע אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט
וְצִדְקָה בָּאָרֶץ כִּי־בִאֵלָה חִפְצָתִי נֹאם־
יְהוָה: (ס)

23 But let him that glorieth glory in this, that he
understandeth, and knoweth Me, That I am the
LORD who exercise mercy, justice, and righteousness,
in the earth; for in these things I delight, Saith the
LORD.

הפטרת שמיני

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 172. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 176.

וַיִּסַּף עוֹד דָּוִד אֶת-כָּל-בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל
שְׁלָשִׁים אָלֶף:

VI:1 And David again gathered together all the chosen men of Israel, thirty thousand.

וַיִּקָּם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
מִבְּעַלְיֵי יְהוּדָה לְהַעֲלֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-נִקְרָא שְׁם שָׁם יְהוָה
צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִּים עָלָיו:

2 And David arose, and went with all the people that were with him, from Baale-judah, to bring up from thence the ark of God, whereupon is called the Name, even the name of the LORD of hosts that sitteth upon the cherubim.

וַיִּרְכְּבוּ אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל-עֲגֻלָּה
חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר
בְּגִבְעָה וַעֲזָא וַאֲחִיו בְּנֵי אֲבִינָדָב נִתְּנִים
אֶת-הָעֲגֻלָּה חֲדָשָׁה:

3 And they set the ark of God upon a new cart, and brought it out of the house of Abinadab that was in the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab, drove the new cart.

וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה עַם
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַאֲחִיו הַלֵּךְ לִפְנֵי הָאֲרוֹן:

4 And they brought it out of the house of Abinadab, which was in the hill, with the ark of God, and Ahio went before the ark.

וַדָּנּוּ וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׁחָקִים
לִפְנֵי יְהוָה בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים
וּבְכִנֹּרוֹת וּבְנִבְלִים וּבְתַפִּים וּבְמִנְעִנִים
וּבַצִּלְצְלִים:

5 And David and all the house of Israel played before the LORD with all manner of instruments made of cypress-wood, and with harps, and with psalteries, and with timbrels, and with sistras, and with cymbals.

וַיָּבֹאוּ עַד-גֶּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֲזָא אֶל-אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֲזוּ בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר:

6 And when they came to the threshing-floor of Nacon, Uzzah put forth his hand to the ark of God, and took hold of it; for the oxen stumbled.

וַיַּחַר-אַף יְהוָה בְּעֲזָא וַיַּכֵּהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים
עַל-הַשָּׂל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים:

7 And the anger of the LORD was kindled against Uzzah; and God smote him there for his error; and there he died by the ark of God.

וַיַּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פָּרֶץ
בְּעֲזָא וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פָּרֶץ עֲזָא עַד
הַיּוֹם הַזֶּה:

8 And David was displeased, because the LORD had broken forth upon Uzzah; and that place was called Perez-uzzah, unto this day

וַיִּירָא דָּוִד אֶת-יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר
אֵיךְ יָבוֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה:

9 And David was afraid of the LORD that day; and he said: 'How shall the ark of the LORD come unto me?'

וְלֹא-אַבְּהָה דָּוִד לְהַסִּיר אֵלָיו אֶת-אֲרוֹן
יְהוָה עַל-עֵיר דָּוִד וַיִּטְהֹר דָּוִד בֵּית עֲבֵד-
אָדָם הַגִּתִּי:

10 So David would not remove the ark of the LORD unto him into the city of David; but David carried it aside into the house of Obed-edom the Gittite.

<p>וַיָּשָׁב אֲרֹן יְהוָה בֵּית עֲבֹד אֲדָם הַגִּתִּי שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת-עֲבֹד אֲדָם וְאֶת-כָּל-בֵּיתוֹ:</p>	11	<p>And the ark of the LORD remained in the house of Obed-edom the Gittite three months; and the LORD blessed Obed-edom, and all his house.</p>
<p>וַיִּגַּד לְמֶלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה אֶת- בֵּית עֲבֹד אֲדָם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ בַּעֲבוּר אֲרֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת-אֲרֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֲבֹד אֲדָם עִיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה:</p>	12	<p>And it was told king David, saying: 'The LORD hath blessed the house of Obed-edom, and all that pertaineth unto him, because of the ark of God.' And David went and brought up the ark of God from the house of Obed-edom into the city of David with joy.</p>
<p>וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נָשָׂאִי אֲרֹן-יְהוָה שֵׁשָׁה צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא:</p>	13	<p>And it was so, that when they that bore the ark of the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox and a fatling.</p>
<p>וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל-עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד חָגוּר אֶפֹּד בָּד:</p>	14	<p>And David danced before the LORD with all his might; and David was girded with a linen ephod.</p>
<p>וְדָוִד וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מְעִלִּים אֶת-אֲרֹן יְהוָה בַּתְּרוּעָה וּבִקְוֹל שׁוֹפָר:</p>	15	<p>So David and all the house of Israel brought up the ark of the LORD with shouting, and with the sound of the horn.</p>
<p>וְהָיָה אֲרֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכַל בַּת- שָׁאוּל נִשְׁקָפָהּ בַּעַד הַחֲלוֹן וַתֵּרָא אֶת- הַמֶּלֶךְ דָּוִד מְפֹזֵז וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה וַתִּבֹּז לוֹ בְּלִבָּהּ:</p>	16	<p>And it was so, as the ark of the LORD came into the city of David, that Michal the daughter of Saul looked out at the window, and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.</p>
<p>וַיָּבִאוּ אֶת-אֲרֹן יְהוָה וַיַּצְגּוּ אֹתוֹ בַּמָּקוֹמוֹ בַּתּוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה-לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֹלֹת לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים:</p>	17	<p>And they brought in the ark of the LORD, and set it in its place, in the midst of the tent that David had pitched for it; and David offered burnt-offerings and peace-offerings before the LORD.</p>
<p>וַיִּכַּל דָּוִד מִהַעֲלֹת הָעֹלָה וּהַשְׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת-הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת:</p>	18	<p>And when David had made an end of offering the burnt-offering and the peace-offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.</p>
<p>וַיַּחֲלֶק לְכָל-הָעָם לְכָל-הַמּוֹן יִשְׂרָאֵל לְמַאֲיֵשׁ וְעַד-אִשָּׁה לְאִישׁ חֶלֶת לֶחֶם אַחַת וְאַשְׁפֹּר אֶחָד וְאַשִּׁישָׁה אַחַת וַיֵּלֶךְ כָּל- הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ:</p>	19	<p>And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, both to men and women, to every one a cake of bread, and a cake made in a pan, and a sweet cake. So all the people departed every one to his house.</p>
<p>וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֶךְ אֶת-בֵּיתוֹ (ס) וַתֵּצֵא מִיכַל בַּת-שָׁאוּל לִקְרֹאת דָּוִד וַתֹּאמֶר מִה-נִּכְבַּד הַיּוֹם מִלֶּךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינֵי אִמָּהוֹת עַבְדָּיו בַּהֲגִלּוֹת נִגְלּוֹת אֶתְּךָ הַרְקִים:</p>	20	<p>Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said: 'How did the king of Israel get him honour to-day, who uncovered himself to-day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself.'</p>

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־מִיכָל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר
בָּחַר־בִּי מֵאֲבִיךָ וּמִכָּל־בֵּיתוֹ לְצֹדוֹת אֶתִּי
נָגִיד עַל־עַם יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל וְשִׁחֲקֵתִי
לִפְנֵי יְהוָה:

21 And David said unto Michal: 'Before the LORD, who chose me above thy father, and above all his house, to appoint me prince over the people of the LORD, over Israel, before the LORD will I make merry.

וְנִקְלָתִּי עוֹד מִזֹּאת וְהִיִּיתִי שָׁפֵל בְּעֵינֵי
וְעַם־הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עִמָּם אֲכַבְּדָהּ:

22 And I will be yet more vile than thus, and will be base in mine own sight; and with the handmaids whom thou hast spoken of, with them will I get me honour.'

וּלְמִיכָל בַּת־שָׁאִיל לֹא־הָיָה לָהּ יֶלֶד עַד
יוֹם מוֹתָהּ: (פ)

23 And Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.

וַיְהִי כִּי־יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיהוָה הִנִּיחַ־
לוֹ מְסָבִיב מִכָּל־אִבּוּיוֹ:

VII:1 And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the LORD had given him rest from all his enemies round about,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־נָתָן הַנָּבִיא רְאֵה נָא
אֲנִכִּי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאָרוֹן הָאֱלֹהִים
יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הִירֵיעָה:

2 that the king said unto Nathan the prophet: 'See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.'

וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר בְּלִבְבְּךָ
לַךְ עֲשֵׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ:

3 And Nathan said to the king: 'Go, do all that is in thy heart; for the LORD is with thee.'

וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי דְבַר־יְהוָה
אֶל־נָתָן לֵאמֹר:

4 And it came to pass the same night, that the word of the LORD came unto Nathan, saying:

לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־עַבְדִּי אֶל־דָּוִד (ס) כֹּה
אָמַר יְהוָה הֵאֵתָה תִּבְנֶה־לִּי בַּיִת לְשִׁבְתִּי:

5 'Go and tell My servant David: Thus saith the LORD: Shalt thou build Me a house for Me to dwell in?

כִּי לֹא יָשָׁבְתִּי בְּבֵית לְמֵיֹם הָעֲלֹתִי
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה
וְאֵהְיָה מִתְהַלֵּךְ בְּאֹהֶל וּבְמִשְׁכָּן:

6 for I have not dwelt in a house since the day that I brought up the children of Israel out of Egypt, even to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle.

בְּכָל אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הַדָּבָר דִּבַּרְתִּי אֶת־אֶחָד שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר צִוִּיתִי לִרְעוֹת אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר לָמָּה לֹא־בִנִּיתֶם לִי בַּיִת אֲרָזִים:

7 In all places wherein I have walked among all the children of Israel, spoke I a word with any of the tribes of Israel, whom I commanded to feed My people Israel, saying: Why have ye not built Me a house of cedar?

וְעַתָּה כֹּה־תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן־הַנֶּחֱלָה
מֵאַחֲרֵ הַצֹּאן לְהִנֹּחַ נָגִיד עַל־עַמִּי עַל־
יִשְׂרָאֵל:

8 Now therefore thus shalt thou say unto My servant David: Thus saith the LORD of hosts: I took thee from the shepcote, from following the sheep, that thou shouldest be prince over My people, over Israel.

וְאֶהְיֶה עִמָּךְ בְּכָל אֲשֶׁר הִלַכְתָּ וְאֶכְרַתָּה
אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ מִפְּנֵיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם
גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:

וְשִׁמַּתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעֵתִיו
וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא־יִסְפּוּ
בְּנֵי־עוֹלָה לְעַנּוּתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרֵאשׁוֹנָה:

וּלְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׁפָטִים עַל־עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּחֲתִי לְךָ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ וְהִגִּיד
לְךָ יְהוָה כִּי־בֵית יַעֲשֶׂה לְךָ יְהוָה:

כִּי וַיִּמָּלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת־אֲבֹתֶיךָ
וְהִקִּימְתִּי אֶת־זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא
מִמֶּעֶיךָ וְהִכִּנֵּתִי אֶת־מַמְלַכְתּוֹ:

הוּא יִבְנֶה־בֵּית לְשְׁמִי וְכִנֵּנְתִּי אֶת־כִּסֵּא
מִמְלַכְתּוֹ עַד־עוֹלָם:

אֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּהַעֲוֹתוֹ וְהִכַּחֲתִיו בְּשֶׁבֶט אֲנָשִׁים
וּבִגְזֵי בְנֵי אָדָם:

וְחַסְדִּי לֹא־יִסּוּר מִמֶּנּוּ כְּאֲשֶׁר הִסְרֹתִי
מֵעַם שָׁאוּל אֲשֶׁר הִסְרֹתִי מִלִּפְנֵיךָ:

וְנֶאֱמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד־עוֹלָם לִפְנֵיךָ
כִּסְאֶךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם:

כָּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכָכָל הַחֲזִינוֹן הַזֶּה
בֶּן דָּבָר נָתַן אֶל־דָּוִד: (פ)

9 And I have been with thee whithersoever thou didst go, and have cut off all thine enemies from before thee; and I will make thee a great name, like unto the name of the great ones that are in the earth.

10 And I will appoint a place for My people Israel, and will plant them, that they may dwell in their own place, and be disquieted no more; neither shall the children of wickedness afflict them any more, as at the first,

11 even from the day that I commanded judges to be over My people Israel; and I will cause thee to rest from all thine enemies. Moreover the LORD telleth thee that the LORD will make thee a house.

12 When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep with thy fathers, I will set up thy seed after thee, that shall proceed out of thy body, and I will establish his kingdom.

13 He shall build a house for My name, and I will establish the throne of his kingdom for ever.

14 I will be to him for a father, and he shall be to Me for a son; if he commit iniquity, I will chasten him with the rod of men, and with the stripes of the children of men;

15 but My mercy shall not depart from him, as I took it from Saul, whom I put away before thee.

16 And thy house and thy kingdom shall be made sure for ever before thee; thy throne shall be established for ever.'

17 According to all these words, and according to all this vision, so did Nathan speak unto David. .

הפטרת תזריע

The Haftarah is II Kings 4:42 - 5:19. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 176.

וְאִישׁ בָּא מִבָּעַל שָׁלִישָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּכּוּרִים עֲשָׂרִים־לֶחֶם
שְׁעָרִים וְכֶרֶמֶל בָּצֵק־לָנוּ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם
וַיֹּאכְלוּ:

IV:42 And there came a man from Baal-shalishah, and brought the man of God bread of the first-fruits, twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in his sack. And he said: 'Give unto the people, that they may eat.'

וַיֹּאמֶר מִשְׁרָתוֹ מָה אַתָּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה
אִישׁ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה אָמַר
יְהוָה אֲכַל וְהוֹתֵר:

43

And his servant said: 'How should I set this before a hundred men?' But he said: 'Give the people, that they may eat; for thus saith the LORD: They shall eat, and shall leave thereof.'

וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתֵרוּ כַּדְּבַר
יְהוָה: (פ)

44

So he set it before them, and they did eat, and left thereof, according to the word of the LORD.

וְנַעֲמָן שַׂר־צָבָא מֶלֶךְ־אַרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו וַנִּשָּׂא פָנָיִם כִּי־כֹו נָתַן־
יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאַרָם וְהָאִישׁ הָיָה גִבּוֹר
חֵיל מְצָרַע:

V:1

Now Naaman, captain of the host of the king of Aram, was a great man with his master, and held in esteem, because by him the LORD had given victory unto Aram; he was also a mighty man of valour, but he was a leper.

וְאַרָם יָצְאוּ גִדּוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל
נַעֲרָה קַטְנָה וַתְּהִי לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ נַעֲמָן:

2

And the Arameans had gone out in bands, and had brought away captive out of the land of Israel a little maid; and she waited on Naaman's wife.

וַתֹּאמֶר אֶל־גִּבְרִיתָהּ אַחֲלִי אֲדֹנִי לִפְנֵי
הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אִזּוּ יִאֲסֹף אֹתוֹ
מִצָּרְעָתוֹ:

3

And she said unto her mistress: 'Would that my lord were with the prophet that is in Samaria! then would he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיִּגֵּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כְּזָאת וְכִזָּאת
דִּבְרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל:

4

And he went in, and told his lord, saying: 'Thus and thus said the maid that is of the land of Israel.'

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אַרָם לֵךְ־בָּא וְשִׁלַּחַת סָפֶר
אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךְ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֶשֶׂר
כִּפְרֵי־כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר
חֲלִיפוֹת בְּגָדִים:

5

And the king of Aram said: 'Go now, and I will send a letter unto the king of Israel.' And he departed, and took with him ten talents of silver, and six thousand pieces of gold, and ten changes of raiment.

וַיָּבֹא הַסָּפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וַעֲתָה כְּבוֹא הַסָּפֶר הַזֶּה אֵלַיָּה הִנֵּה
שְׁלַחְתִּי אֵלַיָּה אֶת־נַעֲמָן עַבְדִּי וַאֲסַפְתּוֹ
מִצָּרְעָתוֹ:

6

And he brought the letter to the king of Israel, saying: 'And now when this letter is come unto thee, behold, I have sent Naaman my servant to thee, that thou mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסָּפֶר
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲנִי לְהָמִית
וּלְהַחְיֹת כִּי־זֶה שְׁלַח אֵלַי לְאַסֹּף אִישׁ
מִצָּרְעָתוֹ כִּי אֶדְעֶנּוּ וְרָאוּ כִּי־מִתְאַנֶּה
הוּא לִי:

7

And it came to pass, when the king of Israel had read the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God, to kill and to make alive, that this man doth send unto me to recover a man of his leprosy? but consider, I pray you, and see how he seeketh an occasion against me.'

וַיְהִי כִשְׁמֹעַ אֵלִישָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־
קָרַע מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל־
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ יְבֹא־נָא
אֵלַי וַיָּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל:

8

And it was so, when Elisha the man of God heard that the king of Israel had rent his clothes, that he sent to the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy clothes? let him come now to me, and he shall know that there is a prophet in Israel.'

<p>וַיָּבֹא נָעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרֶכְבּוֹ וַיַּעֲמֵד בְּתַח- הַבַּיִת לְאֵלִישָׁע:</p>	<p>9 So Naaman came with his horses and with his chariots, and stood at the door of the house of Elisha.</p>
<p>וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֵלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר הֲלוֹךְ וְרַחֲצֵת שִׁבְעַ פְּעָמִים בַּיַּרְדֵּן וַיָּשָׁב בְּשָׂרְךָ לָךְ וְטָהָר:</p>	<p>10 And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall come back to thee, and thou shalt be clean.'</p>
<p>וַיִּקְצֹף נָעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֲנֵה אֲמַרְתִּי אֵלָיו יֵצֵא וַיַּעֲמֵד וְקָרָא בְּשֵׁם- יְהוָה אֱלֹהָיו וַהֲנִיף יָדוֹ אֶל-הַמָּקוֹם וְאָסַף הַמִּצְרָע:</p>	<p>11 But Naaman was wroth, and went away, and said: 'Behold, I thought: He will surely come out to me, and stand, and call on the name of the LORD his God, and wave his hand over the place, and recover the leper.</p>
<p>הֲלֹא טוֹב (כ' אבנָה) [ק' אֲמָנָה] וּפַרְפָּר נְהַרֹת דַּמְשֶׁק מִכָּל מַיִמי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא- אֶרְתֵּץ בָּהֶם וְטָהַרְתִּי וַיִּפֹּן וַיֵּלֶךְ בַּחֲמָה:</p>	<p>12 Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus, better than all the waters of Israel? may I not wash in them, and be clean?' So he turned, and went away in a rage.</p>
<p>וַיִּגְשׁוּ עֲבָדָיו וַיַּדְבִּירוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אָבִי דָּבָר גָּדוֹל הִנֵּבִיא דְבַר אֱלֹהִי הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְנָא כִּי-אָמַר אֱלֹהִי רַחֵם וְטָהָר:</p>	<p>13 And his servants came near, and spoke unto him, and said: 'My father, if the prophet had bid thee do some great thing, wouldest thou not have done it? how much rather then, when he saith to thee: Wash, and be clean?'</p>
<p>וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בַּיַּרְדֵּן שִׁבְעַ פְּעָמִים כַּדָּבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ כְּבֶשֶׂר נֶעַר קָטָן וַיִּטָּהָר:</p>	<p>14 Then went he down, and dipped himself seven times in the Jordan, according to the saying of the man of God; and his flesh came back like unto the flesh of a little child, and he was clean.</p>
<p>וַיָּשָׁב אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל- מַחֲנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי וַיֹּאמֶר הֲנֵה- נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל-הָאָרֶץ כִּי אִם-בִּישְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח-נָא בְּרָכָה מֵאֵת עַבְדְּךָ:</p>	<p>15 And he returned to the man of God, he and all his company, and came, and stood before him; and he said: 'Behold now, I know that there is no God in all the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take a present of thy servant.'</p>
<p>וַיֹּאמֶר חִי-יְהוָה אֲשֶׁר-עֲמַדְתִּי לִפְנֵי אִם- אֶקַּח וַיִּפְצַר-בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאֵן:</p>	<p>16 But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused.</p>
<p>וַיֹּאמֶר נָעֲמָן וְלֹא יִתֶּן-נָא לְעַבְדְּךָ מִשָּׂא צֶמֶד-פָּרָדִים אֲדָמָה כִּי לֹא-יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֹלָה וְזֶבֶח לֵאלֹהִים אֲחֵרִים כִּי אִם-לַיהוָה:</p>	<p>17 And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be given to thy servant two mules' burden of earth; for thy servant will henceforth offer neither burnt-offering nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.</p>

לְדַבֵּר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּכּוֹא
אֲדֹנִי בֵּית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא
נִשְׁעָן עַל־יָדַי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן
בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן יִסְלַח־ (כתיב extitit
ולא קרי נא) יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּדַבֵּר הַזֶּה:
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ
בְּכֶרֶת־אֲרָץ: (ס)

18

In this thing the LORD pardon thy servant: when my master goeth into the house of Rimmon to worship there, and he leaneth on my hand, and I prostrate myself in the house of Rimmon, when I prostrate myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy servant in this thing.'

19

And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed from him some way.

הפטרת מצרע

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 163. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 166.

וְאַרְבַּעָה אַנְשִׁים הָיוּ מִצְרָעִים פֶּתַח
הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מָה אֲנַחֲנוּ
יֹשְׁבִים פֹּה עַד־מָוֶתנוּ:

VII:3

Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?

אִם־אָמְרֵנוּ נָכּוּא הָעִיר וְהָרַעַב בָּעִיר
וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם־יִשְׁכְּנוּ פֹה וּמָתָנוּ וְעַתָּה
לָכוּ וּנְפַלְאָה אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם אִם־יַחְיֶינוּ
נַחֲוֶה וְאִם־יָמִיתֵנוּ וּמָתָנוּ:

4

If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'

וַיִּקְמוּ בַּנֶּשֶׁף לָבוֹא אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ
עַד־קֶצֶה מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אִין־שָׁם אִישׁ:

5

And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.

וַאֲדֹנָי הַשָּׁמַיִם עָת־מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רָכֹב
קוֹל סוּס קוֹל תֵּיִל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־
אָחִיו הִנֵּה שָׁכַר־עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־
מַלְכֵי הַחֲתִיִּים וְאֶת־מַלְכֵי מִצְרָיִם לָבוֹא
עָלֵינוּ:

6

For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'

וַיָּקוּמוּ וַיִּנָּסוּ בַּנֶּשֶׁף וַיַּעֲזְבוּ אֶת־אֹהֲלֵיהֶם
וְאֶת־סוּסֵיהֶם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֵה
כַּאֲשֶׁר־הָיָא וַיִּנָּסוּ אֶל־נַפְשָׁם:

7

Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.

וַיָּבֹאוּ הַמְצֻרָעִים הָאֵלֶּה עַד־קֶצֶה
הַמַּחֲנֶה וַיָּבֹאוּ אֶל־אֶהָל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ
וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים
וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ וַיָּשְׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־אֶהָל אֲחֵר
וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ:

And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לֹא־כֵן אֲנַחְנוּ
עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם־בִּשְׂרָה הוּא וְאֲנַחְנוּ
מַחֲשִׁים וְחֻכֵּינוּ עַד־אֹר הַבֹּקֶר וּמִצָּאֵנוּ
עוֹנוֹן וְעֵתָהּ לָבוֹ וְנִבְאָה וְנִגִּידָה בֵּית
הַמֶּלֶךְ:

Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל־שַׁעַר הָעִיר וַיִּגִּידוּ
לָהֶם לֵאמֹר בָּאֵנוּ אֶל־מַחֲנֶה אֲלֵם וְהִנֵּה
אֵין־שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם־הַסּוֹס
אָסוּר וְהַחֲמֹר אָסוּר וְאֵהָלִים כַּאֲשֶׁר־
הָמָּה:

So they came and called unto the porters of the city; and they told them, saying: 'We came to the camp of the Arameans, and, behold, there was no man there, neither voice of man, but the horses tied, and the asses tied, and the tents as they were.'

וַיִּקְרָא הַשַּׁעֲרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
בְּנִימָה:

And the porters called, and they told it to the king's household within.

וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדָּיו
אֲנִידָה־נָּא לָכֶם אֶת אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ אַרְם
יָדְעוּ כִּי־רַעֲבִים אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן־הַמַּחֲנֶה
לְהַחֲבֶה (כ' בַּהֲשָׁדָה) [ק' בַּשָּׂדֶה] לֵאמֹר
כִּי־יֵצְאוּ מִן־הָעִיר וְנִתְפָּשׂוּ חַיִּים וְאֶל־
הָעִיר נָבֹא:

And the king arose in the night, and said unto his servants: 'I will now tell you what the Arameans have done to us. They know that we are hungry; therefore are they gone out of the camp to hide themselves in the field, saying: When they come out of the city, we shall take them alive, and get into the city.'

וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדָּיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ־
נָּא חֲמִשָּׁה מִן־הַסּוֹסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ־בָּהּ הַנֶּחֱסָר כָּל־ (כ' הַחֲמוּן) [ק'
הַחֲמוּן] יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ־בָּהּ הַנֶּחֱסָר
כָּל־הַחֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־תָּמוּ וְנִשְׁלַחַה
וְנִרְאָה:

And one of his servants answered and said: 'Let some take, I pray thee, five of the horses that remain, which are left in the city— behold, they are as all the multitude of Israel that are left in it; behold, they are as all the multitude of Israel that are consumed—and let us send and see.'

וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוֹסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
אֶחָד מִמַּחֲנֶה־אֲרָם לֵאמֹר לָבוֹ וּרְאוּ:

They took therefore two chariots with horses; and the king sent after the host of the Arameans, saying: 'Go and see.'

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד-הַיַּרְדֵּן וְהָנָה כָּל-
הַדֶּרֶךְ מְלֵאָה בְּגָדִים וּכְלִים אֲשֶׁר-
הִשְׁלִיכוּ אֲרָם (כ' בַּהַחֲפִזִּים) [ק' בַּחֲפִזָּם]
וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ:

וַיֵּצֵא הָעָם וַיִּבְּזוּ אֶת מַחֲנֵה אֲרָם וַיְהִי
סֵאֶה-סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֵאֶתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל
כְּדִבְרֵי יְהוָה:

וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת-הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר-נִשְׁעַן
עַל-יָדוֹ עַל-הַשַּׁעַר וַיִּרְמְסֵהוּ הָעָם בְּשַׁעַר
וַיָּמָת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּהִדָּת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו:

וַיְהִי כְּדִבְרֵי אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל-הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֵאֶתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסֵאֶה-סֵלֶת
בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כְּעֵת מָחָר בְּשַׁעַר שַׁמְרוֹן:

וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת-אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
וְהָנָה יִהְיֶה עֲשֵׂה אַרְבּוֹת בְּשָׁמַיִם תִּהְיֶה
כְּדִבְרֵי הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאָה בְּעֵינַיִךְ
וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל:

וַיְהִי-לֹו כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בְּשַׁעַר
וַיָּמָת: (ס)

And they went after them unto the Jordan; and, lo,
all the way was full of garments and vessels, which the
Arameans had cast away in their haste. And the
messengers returned, and told the king.

And the people went out, and spoiled the camp of the
Arameans. So a measure of fine flour was sold for a
shekel, and two measures of barley for a shekel,
according to the word of the LORD.

And the king appointed the captain on whose hand
he leaned to have the charge of the gate; and the
people trod upon him in the gate, and he died as the
man of God had said, who spoke when the king came
down to him.

And it came to pass, as the man of God had spoken to
the king, saying: 'Two measures of barley for a shekel,
and a measure of fine flour for a shekel, shall be
to-morrow about this time in the gate of Samaria';

and that captain answered the man of God, and said:
'Now, behold, if the LORD should make windows in
heaven, might such a thing be?' and he said: 'Behold,
thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat
thereof';

it came to pass even so unto him; for the people trod
upon him in the gate, and he died.

הפטרת אחרי מות

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181.

וַיְהִי דְּבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

וְאַתָּה בֶּן-אָדָם הַתְּשֻׁפֵּט הַתְּשֻׁפֵּט אֶת-עִיר
הַדְּמָיִם וְהוֹדַעְתָּהּ אֶת כָּל-תּוֹעֲבוֹתֶיהָ:

וְאַמַּרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עִיר שִׁפְכַת
דָּם בְּתוֹכָהּ לִבּוֹא עָתָה וְעֲשִׂיתָה גְדוּלִים
עָלֶיהָ לְשִׁמְאָה:

XXII.1 Moreover the word of the LORD came unto me,
saying:

2 'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt thou
judge the bloody city? then cause her to know all her
abominations.

3 And thou shalt say: Thus saith the Lord GOD: O city
that sheddest blood in the midst of thee, that thy
time may come, and that makest idols unto thyself to
defile thee;

בְּדַמְךָ אֲשֶׁר־שָׁפַכְתָּ אֲשָׁמָת וּבִגְלוּלֶיךָ
אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ טְמֵאָת וּתְקַרְבֵי יָמֶיךָ וּתְבוֹא
עַד־שְׁנוֹתֶיךָ עַל־כֵּן נִתְתִּיד חֲרָפָה לַגּוֹיִם
וְקִלְסָה לְכָל־הָאָרְצוֹת:

הַקְרֵבֹת וְהַרְחָקוֹת מִמֶּךָ יִתְקַלְסוּ־בְךָ
טְמֵאָת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה:

הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לִזְרָעוֹ הָיוּ בְךָ
לְמַעַן שָׁפַךְ־דָּם:

אָב וְאִם הִקְלוּ בְךָ לַגֵּר עָשׂוּ בַעֲשָׁק
בְּתוֹכְךָ יָתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ בְךָ:

קִדְּשִׁי בְּזִית וְאֶת־שַׁבְּתַתִּי חֲלָלָתָ:

אֲנָשֵׁי רַכִּיל הָיוּ בְךָ לְמַעַן שָׁפַךְ־דָּם וְאָל־
הַהָרִים אָכְלוּ בְךָ זִמָּה עָשׂוּ בְּתוֹכְךָ:

עֲרוֹת־אָב גִּלְּהָ־בְךָ טְמֵאָת הַנִּדָּה עֲבֹר־
בְךָ:

וְאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ רָעָהּ עָשָׂה תוֹעֵבָה וְאִישׁ
אֶת־כַּלְתּוֹ טָמֵא בְּזִמָּה וְאִישׁ אֶת־אֲחֻתּוֹ
בְּת־אָבִיו עֲנָה־בְךָ:

שָׁחַד לְקַחוּ־בְךָ לְמַעַן שָׁפַךְ־דָּם גִּזְשָׁךְ
וּתְרַבִּית לְקַחַת וּתִבְצָעֵי רַעִיךָ בַעֲשָׁק
וְאֲנִי שָׁכַחְתָּ נָא אֲדֹנָי יְהוֹה:

וְהִנֵּה הִפֵּיתִי כַּף אֶל־בִּצְעֶךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
וְעַל־דָּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ:

הֲיִעֲמֵד לְבָבְךָ אִם־תִּחְנֹקְנָה יְדֶיךָ לַיָּמִים
אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוֹה דְּבַרְתִּי
וְעָשִׂיתִי:

וְהִפִּיצוֹתִי אוֹתְךָ בַּגּוֹיִם וְזָרִיתִיךָ בָּאָרְצוֹת
וְהִתְמַתִּי טְמֵאָתְךָ מִמֶּךָ:

וְנִחַלְתָּ בְךָ לְעֵינֵי גוֹיִם וַיִּדְעַת כִּי־אֲנִי
יְהוֹה: (פ)

thou art become guilty in thy blood that thou hast
shed, and art defiled in thine idols which thou hast
made; and thou hast caused thy days to draw near,
and art come even unto thy years; therefore have I
made thee a reproach unto the nations, and a
mocking to all the countries!

Those that are near, and those that are far from thee,
shall mock thee, thou defiled of name and full of
tumult.

Behold, the princes of Israel, every one according to
his might, have been in thee to shed blood.

In thee have they made light of father and mother; in
the midst of thee have they dealt by oppression with
the stranger; in thee have they wronged the fatherless
and the widow.

Thou hast despised My holy things, and hast profaned
My sabbaths.

In thee have been talebearers to shed blood; and in
thee they have eaten upon the mountains; in the
midst of thee they have committed lewdness.

In thee have they uncovered their fathers' nakedness;
in thee have they humbled her that was unclean in
her impurity.

And each hath committed abomination with his
neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his
daughter-in-law; and each in thee hath humbled his
sister, his father's daughter.

In thee have they taken gifts to shed blood; thou hast
taken interest and increase, and thou hast greedily
gained of thy neighbours by oppression, and hast
forgotten Me, saith the Lord GOD.

Behold, therefore, I have smitten My hand at thy
dishonest gain which thou hast made, and at thy
blood which hath been in the midst of thee.

Can thy heart endure, or can thy hands be strong, in
the days that I shall deal with thee? I the LORD have
spoken it, and will do it.

And I will scatter thee among the nations, and
disperse thee through the countries; and I will
consume thy filthiness out of thee.

And thou shalt be profaned in thyself, in the sight of
the nations; and thou shalt know that I am the
LORD.'

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:	17	And the word of the LORD came unto me, saying:
בֶּן־אָדָם הָיוּ־לִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל (כ')		
לְסוּג)ק' לְסִיג] כָּלָם נְחָשֶׁת וּבְדִיל	18	'Son of man, the house of Israel is become dross unto Me; all of them are brass and tin and iron and lead, in
וּבִרְזָל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ כּוֹר סָגִים כֶּסֶף		the midst of the furnace; they are the dross of silver.
הָיוּ: (ס)		
לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יֵעַן הֵיטָב כָּלְכֶם	19	Therefore thus saith the Lord GOD: Because ye are all
לְסִיגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל־תּוֹךְ		become dross, therefore, behold, I will gather you
יְרוּשָׁלַם:		into the midst of Jerusalem.

הפטרת קדשים

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15.

הֲלֹא כִבְנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל			Are ye not as the children of the Ethiopians unto Me,
נֶאֱמַר־יְהוָה הֲלֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֶעֱלִיתִי	IX:7		O children of Israel? saith the LORD. Have not I
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר וְאַרָם			brought up Israel out of the land of Egypt, And the
מִקִּיר:			Philistines from Caphtor, And Aram from Kir?
הִנֵּה עֵינָי אֲדֹנָי יְהוִה בְּמַמְלַכְהָ הַחַטָּאָה			Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the sinful
וְהַשְׁמַדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה אֲפֹס כִּי	8		kingdom, And I will destroy it from off the face of
לֹא הַשְׁמִיד אֲשֶׁמִּיד אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נֶאֱמַר־			the earth; Saving that I will not utterly destroy the
יְהוָה:			house of Jacob, Saith the LORD.
כִּי־הִנֵּה אֲנֹכִי מִצְוֶה וְהִנֵּעוֹתִי בְּכָל־הַגּוֹיִם			For, lo, I will command, and I will sift the house of
אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוּעַ בַּכְּבֵּדָה	9		Israel among all the nations, Like as corn is sifted in a
וְלֹא־יִפּוֹל צֶרֶד אֶרֶץ:			sieve, Yet shall not the least grain fall upon the earth.
בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כָל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֹמְרִים			All the sinners of My people shall die by the sword,
לֹא־תִגֵּשׁ וְתִקְדֹּם בְּעֵדֵינוּ הָרָעָה:	10		That say: 'The evil shall not overtake nor confront us.'
בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֶכֶת דָּוִד			In that day will I raise up The tabernacle of David that
הַנִּפְלָת וְגִדְרֹתֶי אֶת־פְּרֻצֵּיהֶן וְהִרְסֹתָיו	11		is fallen, And close up the breaches thereof, And I will
אָקִים וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם:			raise up his ruins, And I will build it as in the days of
לְמַעַן יִירְשׁוּ אֶת־שְׂאֵרִית אֲדוֹם וְכָל־			old;
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר־יְהוָה	12		That they may possess the remnant of Edom, And all
עֲשֶׂה זֹאת: (פ)			the nations, upon whom My name is called, Saith the
			LORD that doeth this.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאֵם-יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ
בְּקֶצֶר וְדֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמִשְׁךְ הַזֶּרַע וְהַטִּיפוּ
הַהָרִים עָסִיס וְכָל-הַגְּבָעוֹת תִּתְמוּגְגָנָה׃

וְשִׁבְתִּי אֶת-שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי עָרִים
נִשְׁמֹות וַיִּשְׁבּוּ וְנִטְעֲנוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת-יַיִנָּם
וְעָשׂוּ גִזְזוֹת וְאָכְלוּ אֶת-פְּרִיָהֶם׃

וְנִטְעָתִים עַל-אֲדָמָתָם וְלֹא יִנְתָּשׁוּ עוֹד
מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ׃

13 Behold, the days come, saith the LORD, That the plowman shall overtake the reaper, And the treader of grapes him that soweth seed; And the mountains shall drop sweet wine, And all the hills shall melt.

14 And I will turn the captivity of My people Israel, And they shall build the waste cities, and inhabit them; And they shall plant vineyards, and drink the wine thereof; They shall also make gardens, and eat the fruit of them.

15 And I will plant them upon their land, And they shall no more be plucked up Out of their land which I have given them, Saith the LORD thy God.

הפטרות אמור

The Haftarah is Ezekiel 44:15 - 44:31.

וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ
אֶת-מִשְׁמַרְתּוֹ מִקֹּדֶשׁ בְּתַעֲזוֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
מֵעָלַי הֵמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי לְשִׁרְתָּנִי וְעָמְדוּ
לִפְנֵי לְהַקְרִיב לִי חֵלֶב וְדָם נֹאֵם אֲדָנִי
יְהוָה׃

XLIV:15

But the priests the Levites, the sons of Zadok, that kept the charge of My sanctuary when the children of Israel went astray from Me, they shall come near to Me to minister unto Me; and they shall stand before Me to offer unto Me the fat and the blood, saith the Lord God;

הֵמָּה יָבֹאוּ אֶל-מִקְדָּשִׁי וְהֵמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי
שְׁלַחְנִי לְשִׁרְתָּנִי וְשָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמַרְתִּי׃

16

they shall enter into My sanctuary, and they shall come near to My table, to minister unto Me, and they shall keep My charge.

וְהָיָה בְּבֹאֵם אֶל-שַׁעְרֵי הַחֲצָר הַפְּנִימִית
בְּגָדֵי פִשְׁתִּים וְלֹבָשׁוּ וְלֹא-יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם
צִמָּר בְּשָׂרָתָם בְּשַׁעְרֵי הַחֲצָר הַפְּנִימִית
וּבֵיתָה׃

17

And it shall be that when they enter in at the gates of the inner court, they shall be clothed with linen garments; and no wool shall come upon them, while they minister in the gates of the inner court, and within.

פָּאָרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל-רֹאשָׁם וּמִכְנָסֵי
פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל-מְתָנֵיהֶם לֹא יַחְגְּרוּ בִּגְזָע׃

18

They shall have linen tires upon their heads, and shall have linen breeches upon their loins; they shall not gird themselves with any thing that causeth sweat.

וּבְצֵאתָם אֶל-הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה אֶל-
הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה אֶל-הָעָם יִפְשְׁטוּ אֶת-
בְּגָדֵיהֶם אֲשֶׁר-הֵמָּה מְשִׁרְתָּם בָּם וְהִנִּיחוּ
אוֹתָם בְּלִשְׁכַּת הַקֹּדֶשׁ וְלֹבָשׁוּ בְּגָדֵים
אַחֲרִים וְלֹא-יִקְדָּשׁוּ אֶת-הָעָם בְּבְגָדֵיהֶם׃

19

And when they go forth into the outer court, even into the outer court to the people, they shall put off their garments wherein they minister, and lay them in the holy chambers, and they shall put on other garments, that they sanctify not the people with their garments.

וְרֹאשָׁם לֹא יִגְלְחוּ וּפְרָע לֹא יִשְׁלְחוּ כְּסוּם
יִכְסְמוּ אֶת־רֹאשֵׁיהֶם:

20 Neither shall they shave their heads, nor suffer their locks to grow long; they shall only poll their heads.

וַיֵּין לֹא־יִשְׁתּוּ כָּל־כֹּהֵן בְּבוֹאָם אֶל־
הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

21 Neither shall any priest drink wine, when they enter into the inner court.

וְאֶלְמִנָּה וּגְרוּשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים
כִּי אִם־בְּתוּלֹת מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְהָאֶלְמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אֶלְמָנָה מִכֹּהֵן
יִקְחוּ:

22 Neither shall they take for their wives a widow, nor her that is put away; but they shall take virgins of the seed of the house of Israel, or a widow that is the widow of a priest.

וְאֶת־עַמִּי יוֹדוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל וּבֵין טָמֵא
לְטָהוֹר וְיִדְעוּם:

23 And they shall teach My people the difference between the holy and the common, and cause them to discern between the unclean and the clean.

וְעַל־רִיב הִמָּה יַעֲמְדוּ (כ' לַשְּׁפֹט) [ק'
לְמִשְׁפָּט] בְּמִשְׁפָּטִי (כ' וּשְׁפֹטוּ) [ק'
יִשְׁפֹּטוּ] וְאֶת־תּוֹרָתִי וְאֶת־חֻקֹּתַי בְּכָל־
מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שַׁבָּתוֹתַי יִקְדְּשׁוּ:

24 And in a controversy they shall stand to judge; according to Mine ordinances shall they judge it; and they shall keep My laws and My statutes in all My appointed seasons, and they shall hallow My sabbaths.

וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבֹא לְטַמְּאָה כִּי אִם־
לְאָב וּלְאִם וּלְבֶן וּלְבַת לְאִחַ וּלְאֲחֹת
אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ יִטַּמְּאוּ:

25 And they shall come near no dead person to defile themselves; but for father, or for mother, or for son, or for daughter, for brother, or for sister that hath had no husband, they may defile themselves.

וְאַחֲרֵי טָהַרְתּוּ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לּוֹ:

26 And after he is cleansed, they shall reckon unto him seven days.

וּבְיוֹם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ יִקְרִיב חַטָּאתוֹ
נֶאֱמַר אֲדַנִּי יְיָהוָה:

27 And in the day that he goeth into the sanctuary, into the inner court, to minister in the sanctuary, he shall offer his sin-offering, saith the Lord GOD.

וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נִחַלְתֶּם וְאַחֲזֶה
לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי אֲחֻזָּתָם:

28 And it shall be unto them for an inheritance: I am their inheritance; and ye shall give them no possession in Israel: I am their possession.

הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֵשֶׁם הִמָּה יֹאכְלוּם
וְכָל־תְּרוֹם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יִהְיֶה:

29 The meal-offering, and the sin-offering, and the guilt-offering, they, even they, shall eat; and every devoted thing in Israel shall be theirs.

וְרֵאשִׁית כָּל־בְּכוֹרֵי כָל וְכָל־תְּרוֹמַת כָּל
מִכַּל תְּרוֹמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יִהְיֶה וְרֵאשִׁית
עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהָנִיחַ בִּרְכָּה
אֶל־בֵּיתְךָ:

30 And the first of all the first-fruits of every thing, and every heave-offering of every thing, of all your offerings, shall be for the priests; ye shall also give unto the priest the first of your dough, to cause a blessing to rest on thy house.

כָּל־נִבְלָה וְטִרְפָּה מִן־הָעוֹף וּמִן־הַבְּהֵמָה
לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: (פ)

31 The priests shall not eat of any thing that dieth of itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27.

וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הִנֵּה דְבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

XXXII:6 And Jeremiah said: 'The word of the LORD came unto me, saying:

הִנֵּה חֲנַמֶּל בֶּן־שָׁלֹם דִּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ
לֵאמֹר קְנֵה לְךָ אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר בְּעַנְתוֹת כִּי
לְךָ מִשְׁפָּט הַגְּאֻלָּה לְקִנּוֹת:

7 Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle, shall come unto thee, saying: Buy thee my field that is in Anathoth; for the right of redemption is thine to buy it.'

וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי כַּדְבָר
יְהוָה אֲל־חֲצֹר הַמְּטָרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי
קְנֵה נָא אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר־בְּעַנְתוֹת אֲשֶׁר
בְּאֶרֶץ בְּנֵי־מִן כִּי־לְךָ מִשְׁפָּט הִירָשָׁה וְלְךָ
הַגְּאֻלָּה קְנֵה־לְךָ וְאָדַע כִּי דְבַר־יְהוָה
הוּא:

8 So Hanamel mine uncle's son came to me in the court of the guard according to the word of the LORD, and said unto me: 'Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the land of Benjamin; for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself.' Then I knew that this was the word of the LORD.

וָאֶקְנֵה אֶת־הַשָּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי
אֲשֶׁר בְּעַנְתוֹת וָאֶשְׁקָלָהּ לֹו אֶת־הַכֶּסֶף
שִׁבְעָה שָׁקִלִים וְעֶשְׂרֵה הֶפְסֶף:

9 And I bought the field that was in Anathoth of Hanamel mine uncle's son, and weighed him the money, even seventeen shekels of silver.

וָאֶכְתַּב בְּסֵפֶר וָאֶחַתָּם וָאָעַד עֵדִים
וָאֶשְׁקַל הַכֶּסֶף בְּמֵאזְנָיִם:

10 And I subscribed the deed, and sealed it, and called witnesses, and weighed him the money in the balances.

וָאָקַח אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת־הַחֲתוּם
הַמְּצֻנָּה וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוּי:

11 So I took the deed of the purchase, both that which was sealed, containing the terms and conditions, and that which was open;

וָאֵתָן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בְּרוּךְ בֶּן־
נְרִיָּה בֶּן־מַחְסִיָּה לְעֵינֵי חֲנַמֶּל דָּדִי
וּלְעֵינֵי הָעֵדִים הַכּוֹתְבִים בְּסֵפֶר הַמִּקְנָה
לְעֵינֵי כָל־הַיְּהוּדִים הַיּוֹשְׁבִים בְּחֲצֹר
הַמְּטָרָה:

12 and I delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, the son of Mahseiah, in the presence of Hanamel mine uncle[son], and in the presence of the witnesses that subscribed the deed of the purchase, before all the Jews that sat in the court of the guard.

וָאֶצְוָה אֶת־בְּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר:

13 And I charged Baruch before them, saying:

כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לְקוֹחַ אֶת־הַסֵּפְרִים הָאֵלֶּה אֶת סֵפֶר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֶת הַחֲתוּם וְאֶת סֵפֶר הַגְּלוּי
הַזֶּה וְנִתְּתָם בְּכֵל־חֶרֶשׁ לְמַעַן יַעֲמִדוּ
יָמִים רַבִּים: (ס)

14 'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Take these deeds, this deed of the purchase, both that which is sealed, and this deed which is open, and put them in an earthen vessel; that they may continue many days.

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה זָבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וּשְׂדוֹת וּכְרָמִים בָּאָרֶץ
הַזֹּאת: (פ)

15 For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel:
Houses and fields and vineyards shall yet again be
bought in this land.'

וְאַתְּפִלֵּל אֶל־יְהוָה אַחֲרֵי תַתִּי אֶת־סֵפֶר
הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה לֵאמֹר:

16 Now after I had delivered the deed of the purchase
unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the
LORD, saying:

אֲהֵה אֲדֹנָי יְהוִה הַנֶּהוּ אֶתְּהָ עָשִׂיתָ
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכַחַךְ הַגָּדוֹל
וּבְזִרְעֶךָ הַנִּשְׁטוּיָה לֹא־יִפְלֵא מִמֶּךָ כֹּל־
דְּבָר:

17 'Ah Lord GOD! behold, Thou hast made the heaven
and the earth by Thy great power and by Thy
outstretched arm; there is nothing too hard for Thee;

עָשִׂיתָ חֶסֶד לְאֲלֹפִים וּמִשְׁלָם עֲוֹן אֲבוֹת
אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר יְהוָה זָבָאוֹת שְׁמוֹ:

18 who showest mercy unto thousands, and
recompensest the iniquity of the fathers into the
bosom of their children after them; the great, the
mighty God, the LORD of hosts is His name;

גָּדֹל הָעֲצָה וְכֹבַח הַעֲלִילָה אֲשֶׁר־עֲיִנְךָ
פָקְחוֹת עַל־כָּל־דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְתֵת
לְאִישׁ כְּדֶרְכּוֹ וּכְפָרֵי מַעֲלָלָיו:

19 great in counsel, and mighty in work; whose eyes are
open upon all the ways of the sons of men, to give
every one according to his ways, and according to the
fruit of his doings;

אֲשֶׁר־שָׂמִיתָ אֹתוֹת וּמוֹפְתִים בָּאָרֶץ־מִצְרַיִם
עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבְיִשְׂרָאֵל וּבְאֶדְם וּתַעֲשֶׂה־
לָךְ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה:

20 who didst set signs and wonders in the land of Egypt,
even unto this day, and in Israel and among other
men; and madest Thee a name, as at this day;

וַתֹּצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
מִצְרַיִם בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה
וּבְזִרְעֶךָ נִשְׁטוּיָה וּבְמוֹרָא גָדוֹל:

21 and didst bring forth Thy people Israel out of the land
of Egypt with signs, and with wonders, and with a
strong hand, and with an outstretched arm, and with
great terror;

וַתִּתֵּן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־
נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לְתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבֶת
חֶלֶב וְדָבָשׁ:

22 and gavest them this land, which Thou didst swear to
their fathers to give them, a land flowing with milk
and honey;

וַיָּבֹאוּ וַיִּירָשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלְךָ (כ)
וּבְתוֹרֹתֶיךָ (ק') וּבְתוֹרֹתֶיךָ לֹא־הִלְכוּ אֶת־
כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ
וַתִּקְרָא אֹתָם אֶת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת:

23 and they came in, and possessed it; but they
hearkened not to Thy voice, neither walked in Thy
law; they have done nothing of all that Thou
commandedst them to do; therefore Thou hast caused
all this evil to befall them;

הִנֵּה הַסִּלְלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָּהּ וְהָעִיר
נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי
הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִיא
וְהִנֵּה רֹאֶה:

24 behold the mounds, they are come unto the city to
take it; and the city is given into the hand of the
Chaldeans that fight against it, because of the sword,
and of the famine, and of the pestilence; and what
Thou hast spoken is come to pass; and, behold, Thou
seest it.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדֹנָי יְהוֹה קְנֵה-לִי
הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעֵד עֵדִים וְהָעִיר נְתָנָה
בְּיַד הַכַּשְׂדִּים: (ס)

25 Yet Thou hast said unto me, O Lord GOD: Buy thee the field for money, and call witnesses; whereas the city is given into the hand of the Chaldeans.'

וַיְהִי דְבַר-יְהוֹה אֶל-יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:

26 Then came the word of the LORD unto Jeremiah, saying:

הִנֵּה אֲנִי יְהוֹה אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר הַמִּמְּנִי
וְפָלָא כָל-דְּבָר:

27 'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is there any thing too hard for Me?

הפסטר בחקתי

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14.

יְהוֹה עֹזִי וּמְצִוִּי וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה אֵלִיךָ
גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי-אָרֶץ וַיֹּאמְרוּ אִךְ-שָׁקָר
נִחְלָו אֲבוֹתֵינוּ הָבֵל וְאִין-בָּם מוֹעִיל:

XVI:19 O LORD, my strength, and my stronghold, And my refuge, in the day of affliction, Unto Thee shall the nations come From the ends of the earth, and shall say: 'Our fathers have inherited nought but lies, Vanity and things wherein there is no profit.'

הִיַּעֲשֶׂה-לּוֹ אֱדָם אֱלֹהִים וְהִמָּה לֹא
אֱלֹהִים:

20 Shall a man make unto himself gods, And they are no gods?

לְכֹן הִנְנִי מוֹדִיעֵם בַּפֶּעַם הַזֹּאת אוֹדִיעֵם
אֶת-יָדִי וְאֶת-גְּבוּרָתִי וַיֵּדְעוּ כִּי-שְׁמִי
יְהוֹה: (ס)

21 Therefore, behold, I will cause them to know, This once will I cause them to know My hand and My might; And they shall know that My name is the LORD.

חַטָּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בַּעֵט בְּרֹזֶל בְּצַפְרָן
שָׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל-לִיּוֹחַ לִבָּם וּלְקַרְנֹת
מִזְבְּחוֹתֵיהֶם:

XVII:1 The sin of Judah is written With a pen of iron, and with the point of a diamond; It is graven upon the tablet of their heart, And upon the horns of your altars.

כַּזָּכָר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וְאַשְׁרֵיהֶם עַל-
עֵץ רַעֲנָן עַל גִּבְעוֹת הַגְּבוּהוֹת:

2 Like the symbols of their sons are their altars, And their Asherim are by the leafy trees, Upon the high hills.

הָרָרִי בַשָּׂדֶה חִילָךְ כָּל-אוֹצְרוֹתֶיךָ לְבַז
אֶתָּן בְּמַתִּיךְ בַּחֲטָאת בְּכָל-גְּבוּלֶיךָ:

3 O thou that sittest upon the mountain in the field, I will give thy substance and all thy treasures for a spoil, And thy high places, because of sin, throughout all thy borders.

וְשִׁמְטָתָהּ וּבָדָה מִנִּחֲלָתָהּ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ
וְהַעֲבַדְתִּיהָ אֶת-אֹיְבֶיהָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא-
יָדַעְתָּ כִּי-אֵשׁ קִדַּחְתָּם בְּאַפִּי עַד-עוֹלָם
תִּוְקָד: (ס)

4 And thou, even of thyself, shalt discontinue from thy heritage That I gave thee; And I will cause thee to serve thine enemies In the land which thou knowest not; For ye have kindled a fire in My nostril, Which shall burn for ever.

כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח
בְּאֲדָמָה וְשָׁם בָּשָׂר זִרְעוּ וּמִן־יְהוָה יִסּוּר
לָבוֹ:

5 Thus saith the LORD: Cursed is the man that trusteth in man, And maketh flesh his arm, And whose heart departeth from the LORD.

וְהָיָה כְּעֶרְעֵר בְּעֶרְבָה וְלֹא יֵרָאֶה כִּי־
יָבוֹא טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָרִים בְּמִדְבָּר אֶרֶץ
מִלְחָה וְלֹא תִשָּׁב: (ס)

6 For he shall be like a tamarisk in the desert, And shall not see when good cometh; But shall inhabit the parched places in the wilderness, A salt land and not inhabited.

בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה וְהָיָה
יְהוָה מִבְטָחוֹ:

7 Blessed is the man that trusteth in the LORD, And whose trust the LORD is.

וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁנִּטָּל עַל־מַיִם וְעַל־יְיֹבֵל
יִשְׁלַח שָׁרָשָׁיו וְלֹא (כ' יֵרָאֶה) [ק' יֵרָאֶה] כִּי־
יָבֹא חֹם וְהָיָה עֲלָהּ רִעְנוֹ וּבִשְׁנַת בָּצָר
לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמָּשׁ מִמַּעֲשֵׂי פְרִי:

8 For he shall be as a tree planted by the waters, And that spreadeth out its roots by the river, And shall not see when heat cometh, But its foliage shall be luxuriant; And shall not be anxious in the year of drought, Neither shall cease from yielding fruit.

עֵקֶב הַלֵּב מִכָּל וְאִנֹּשׁ הוּא מִי יֵדְעֵנוּ:

9 The heart is deceitful above all things, And it is exceeding weak—who can know it?

אֲנִי יְהוָה חֹקֵר לֵב בֹּתֵן כְּלָיוֹת וְלֹתֵת
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כִּפְרִי מִעֲלָיו: (ס)

10 I the LORD search the heart, I try the reins, Even to give every man according to his ways, According to the fruit of his doings.

קִרְא דָגֵר וְלֹא יֵלֵד עֹשֶׂה עֹשֶׂר וְלֹא
בְּמִשְׁפָּט בְּחֻצֵי יָמוֹ יַעֲזֹבֵנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ
יִהְיֶה נָבִיל:

11 As the partridge that broodeth over young which she hath not brought forth, So is he that getteth riches, and not by right; In the midst of his days he shall leave them, And at his end he shall be a fool.

כִּסֵּא כְבוֹד מְרוֹם מֵרָאשׁוֹן מְקוֹם
מִקְדָּשֵׁנוּ:

12 Thou throne of glory, on high from the beginning, Thou place of our sanctuary,

מְקוֹה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל־עֹזְבֵיךָ יִבְשׁוּ (כ'
יִסּוּרִי) [ק' וְסוּרִי] בְּאֶרֶץ יִכְתְּבוּ כִּי עֲזָבוּ
מְקוֹר מַיִם־חַיִּים אֶת־יְהוָה: (פ)

13 Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake Thee shall be ashamed; They that depart from Thee shall be written in the earth, Because they have forsaken the LORD, The fountain of living waters. .

רַפְּאֵנִי יְהוָה וְאֶרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶנְשָׂעָה כִּי
תַהֲלֵתִי אֶתָּה:

14 Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me, and I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

The Maftir for Shabbat Rosh Hodesh is Numbers 28:9 - 15.

וביום השפֹּת שְׁנֵי־כִבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה
תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן וְנִסְכָּה:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עֹלֹת שַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹ עַל־עֹלֹת הַתָּמִיד
וְנִסְכָּה: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

וּבְרֵאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה
פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כִּבְשִׁים
בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי עֶשְׂרִים סֹלֶת
מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְאַיִל הָאֶחָד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

וְעֶשְׂרֹן עֶשְׂרִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן
לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה
לַיהוָה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי תֵּהִין יְהִיָּה לַפָּר וּשְׁלִישִׁת
תֵּהִין לְאַיִל וּרְבִיעִית תֵּהִין לְכֶבֶשׂ יֵינ נֹאת
עֹלֹת חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ לְחֹדֶשִׁי הַשָּׁנָה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

וּשְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת לַיהוָה
עַל־עֹלֹת הַתָּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכּוֹ: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

The Haftarah for Shabbat Rosh Hodesh is Isaiah 66:1 - 24.

כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ
הַנֶּדָם רִגְלִי אֵי־יָהּ בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנוּ־לִי
וְאֵי־יָהּ מְקוֹם מְנוּחָתִי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

וְאֶת־כָּל־אֲלֹהֵי יָדֵי עֲשָׂתָה וַיְהִיו כָּל־אֲלֹהֵי
נֶאֱמַר־יְהוָה וְאֶל־יָהּ אֶפְשֵׁי אֶל־עָנִי
וְנִכְחֵ־רוּחַ וְחָרָד עַל־דְּבָרִי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכֶּה-אִישׁ זֹבֵחַ הַשֶּׁה עֶרְף
כָּלֵב מַעֲלָה מִנְחַח דָּם-חֲזִיר מִזְכִּיר לְבָנָה
מִבְרָךְ אֲוֹן גַּם-הֶמָּה בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם
וּבִשְׁקוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חִפְצָה:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

גַּם-אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלָלֵיהֶם וּמִגִּוֹרָתָם
אָבִיא לָהֶם יָעַן קִרְאָתִי וְאֵין עֹנָה דְּבַרְתִּי
וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבִאֲשֶׁר
לֹא-חִפְצָתִי בָּחֲרוּ: (ס)

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל-דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׂנֵאִיכֶם מִנְדִּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי
יִכְבֹּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ:

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

קוֹל שֹׁאֲוֹן מֵעִיר קוֹל מִהִיכָל קוֹל יְהוָה
מִשְׁלֵם גְּמוּל לְאִיְבָיו:

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

בְּטָרֶם תַּחֲלִיל יִלְדָּה בְּטָרֶם יָבוֹא תֵּבֵל לָהּ
וְהַמְלִיטָה זָכָר:

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

מִי-שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה הַיּוֹחֵל
אֶרֶץ בְּנוֹם אֶחָד אִם-יִוָּלֵד גּוֹי פַּעַם אַחַת
כִּי-תֵלֶּה גַם-יִלְדָּה צִיּוֹן אֶת-בָּנֶיהָ:

Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a land born in one day? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמַר יְהוָה
אִם-אֲנִי הַמּוֹלִיד וְעֲצַרְתִּי אֲמַר אֱלֹהֶיךָ: (ס)

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

שִׂמְחוּ אֶת-יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל-אֲהֻבֶיהָ
שִׂישׂוּ אִתָּהּ מְשׁוֹשׁ כָּל-הַמְתַּאבְּלִים עָלֶיהָ:

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׁד תִּנְחַמֶּיהָ
לְמַעַן תִּמְצְוּ וְהִתְעַנְגַּתֶּם מִזֵּי כְבוֹדָהּ: (ס)

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

כִּי-כֵה אֲמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה אֶלֶיָּהּ כְּנָהָר
שְׁלֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקַתֶּם
עַל-צֵד תִּנְשְׂאוּ וְעַל-בְּרָכִים תִּשְׁעֹשְׂעוּ:

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִנְחַמְנוּ בֶן אֲנָכִי
אֲנַחֲמֶכֶם וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמוּ:

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

וְרֵאִיתֶם וְשֵׁשׁ לְבַבְכֶם וְעֲצְמוֹתֵיכֶם כַּדָּשָׁא
תִּפְרַחְנָה וְנוֹדַעַה יְד־יְהוָה אֶת־עַבְדּוֹ
וְזַעַם אֶת־אֹיְבָיו: (ס)

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the LORD shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסּוּפָה
מִרְכַּבְתָּיו לְהָשִׁיב בַּחֲמָה אָפּוֹ וְגַעְרָתוֹ
בְּלֶהֱבִיאֵשׁ:

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבַחֶרֶב
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוֹ חָלָלִי יְהוָה:

16 For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.

הַמְתַּקְדָּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגִּזְנוֹת אַחַר
(כ' אַחַד) [ק' אַחַת] בַּתּוֹךְ אֲכָלִי בָשָׂר
הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעֶבְכָּר יַחְדָּו יִסָּפוּ
נָא־יְהוָה:

17 They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

וְאֶנֶכִּי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחֲשַׁבְתֵּיהֶם בָּאָה
לִקְבֹּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשׁוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ
אֶת־כְּבוֹדִי:

18 For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

וְשִׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשַׁלַּחְתִּי מֵתָם וּפְלִיטִים
אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלֹד מִשְׁכֵּי קֶשֶׁת
תִּבֵּל וַיּוֹן הָאִיִּים הָרְחֻקִּים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ
אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם:

19 And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
מִנְחָה לַיהוָה בְּסוּסִים וּבַרְכָב וּבַצִּמְדִּים
וּבַפָּרָדִּים וּבַכְּרֹת עַל הַר קָדְשִׁי
יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכֵלִי טָהוֹר בֵּית
יְהוָה:

20 And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the LORD, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the LORD, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the LORD.

וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לְלוֹיִם אָמַר
יְהוָה:

21 And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the LORD.

כִּי כֹאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי
נָא־יְהוָה כֵּן יַעֲמֵד זַרְעְכֶם וְשִׁמְכֶם:

22 For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

וְהָיָה מְדֵי-חֹדֶשׁ בְּחַדְשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת
בְּשִׁבְתּוֹ יָבֹוא כָּל-בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי
אֲמַר יְהוָה:

23 And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וַיֵּרְאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים כִּי
כִי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכָּבֵּה
וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל-בָּשָׂר: וְהָיָה מְדֵי חֹדֶשׁ
בְּחַדְשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת בְּשִׁבְתּוֹ יָבֹוא כָּל בָּשָׂר
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמַר יְהוָה

24 And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Neither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftarah for Shabbat Mahar Hodesh is I Samuel 20:18 – 42.

וַיֹּאמֶר-לוֹ יְהוֹנָתָן מֵחֵר חֹדֶשׁ וּנְפִלְדָּתָ כִּי
יִפְקֹד מוֹשְׁבֶךָ:

XX:18 And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

וְשִׁלַּשְׁתָּ תַּגְרָד מָאֹד וּבָאתָ אֶל-הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה וַיִּשְׁבֶּתָּ
אֶצֶּל הָאֶבֶן הָאֵזֶל:

19 And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלַשֶּׁת הַחֲצִים צִדָּה אֹרְהָ
לְשַׁלַּח-לִי לַמַּטְרָה:

20 And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת-הַנֶּעֱר לְךָ מֵצֵא
אֶת-הַחֲצִים אִם-אָמַר אֲמַר לַנֶּעֱר הִנֵּה
הַחֲצִים מִמֶּנִּי וְהִנֵּה קָחְנִי וּבָאָה כִּי-שָׁלוֹם
לְךָ וְאִין דְּבַר חַי־יְהוָה:

21 And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the LORD liveth.

וְאִם-כֹּה אָמַר לְעֹלָם הִנֵּה הַחֲצִים מִמֶּנִּי
וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שָׁלַחְךָ יְהוָה:

22 But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee away.

וְהַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה
בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד-עוֹלָם: (ס)

23 And as touching the matter which I and thou have spoken of, behold, the LORD is between me and thee for ever.'

וַיִּסְתֵּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב
הַמֶּלֶךְ (כ' ע"ל) [ק' אֶל-] לֶאֱכֹל:

24 So David hid himself in the field; and when the new moon was come, the king sat him down to the meal to eat.

וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבּוֹ כַּעֲדָם בְּכַעֲדָם
אֶל-מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיִּקָּם יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אֲבִנָּר
מִצֵּד שְׂאוּל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד:

25 And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

וְלֹא־דָבַר שְׁאוּל מֵאוֹמֶה בַּיּוֹם הַהוּא כִּי
אָמַר מִקֵּרָה הוּא בָּלְתִּי טָהוֹר הוּא כִּי־לֹא
טָהוֹר: (ס)

26 Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחָרֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפָּקֵד מְקוֹם
דָּוִד (פ) וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ
מִדָּוִעַ לֹא־בָא בֶן־יִשִׁי גַם־תָּמוּל גַּם־חַיּוֹם
אֶל־הַלֶּחֶם:

27 And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty; and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל נִשְׁאֵל נִשְׁאֵל דָּוִד
מֵעַמְדִּי עַד־בֵּית לָחֶם:

28 And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי נָא כִּי זָבַח מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בָּעִיר וְהוּא צָוָה־לִּי אָחִי וְעַתָּה
אִם־מָצָאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָה נָא וְאֶרְאֶה
אֶת־אָחִי עַל־כֵּן לֹא־בָא אֶל־שֻׁלְחַן
הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

וַיַּחַר־אַף שְׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ
בֶּן־נַעֲוֹת הַמִּרְדּוֹת הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי־בָחַר
אֶתָּה לְבֶן־יִשִׁי לְבָשְׁתְּךָ וּלְבַשְׁתַּת עֶרְוַת
אִמִּי:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשִׁי חַי
עַל־הָאָדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתָּה וּמַלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מָוֶת
הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו
לָמָּה יוֹמַת מָוֶה עָשָׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיָּטֵל שְׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכּוֹתוֹ
וַיָּדַע יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הָיָא מֵעַם אָבִיו
לְהָמִית אֶת־דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשְּׁלָחַן בְּחַרְיֵאָף
וְלֹא־אָכַל בַּיּוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לָחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה לְמוֹעֵד
דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ לֵץ מֵצֵא נָא אֶת־תַּחֲצִים
אֲשֶׁר אָנֹכִי מוֹרֶה הַנֶּעֱר לֵץ וְהוּא־יָרָה
הַחֲצִי לְהַעֲבֹרוֹ:

36 And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנֶּעֱר עַד־מָקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה
יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱר וַיֹּאמֶר
הַלּוֹא הַחֲצִי מִמֶּנּוּ וְהַלָּאֵה:

37 And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱר מִהֵרָה חֲדָשָׁה
אֶל־תַּעֲמֹד וַיִּלָּקֵט נֶעֱר יְהוֹנָתָן אֶת־כִּי
הַחֲצִי) [ק' תַּחֲצִים] וַיָּבֹא אֶל־אֲדֹנָיו:

38 And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וְהַנֶּעֱר לֹא־יָדָע מְאוּמָה אֵד יְהוֹנָתָן וְדָוִד
יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר: (ס)

39 But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת־כְּלָיו אֶל־הַנֶּעֱר אֲשֶׁר־לוֹ
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּא הָעִיר:

40 And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

הַנֶּעֱר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֲצֹל הַגִּב וַיִּפֹּל
לְאַפּוֹ אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה שְׁלֹשׁ פַּעַמִּים
וַיִּשְׁקֻנוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ
אֶת־רֵעֵהוּ עַד־דָּוִד הִגְדִּיל:

41 And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זֵרְעִי וּבֵין
זֵרְעֶךָ עַד־עוֹלָם: (פ)

42 And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

פרשת זכור

The Maftir for Shabbat Zakhor is 'Deuteronomy 25:17 – 19.

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עַמְלֹק בְּדֶרֶךְ
בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:17 Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֹב בְּךָ
כָּל־הַנֶּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיִף
וַיִּגַּע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים:

18 how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֶל־יְיָ וְלֹא־
מִכָּל־אֹיְבָיֶךָ מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ
תִּמְחֶה אֶת־זִכְרֵ עַמְלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא
תִשְׁכַּח: (פ)

19

Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפסרת פרשת זכור

The Haftarah for Shabbat Zakhor is I Samuel 15:2 – 34.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פָּקֵדְתִּי אֶת־
אֲשֶׁר־עָשָׂה עַמְלֵק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׁם לוֹ
בְּיָרְדֵךְ בְּעֹלְתוֹ מִמִּצְרָיִם:

XV:2

Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עַתָּה לֵךְ וְהַכִּיתָה אֶת־עַמְלֵק וְהַחֲרַמְתָּם
אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְלֹא תַחֲמַל עָלָיו
וְהַמִּתָּה מֵאִישׁ עַד־אִשָּׁה מֵעַלְלִי וְעַד־יוֹנֵק
מִשּׁוֹר וְעַד־שֶׁה מִגִּמְלָל וְעַד־חֲמוֹר: (ס)

3

Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.’

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־הָעָם וַיִּפְקְדֵם בְּטֵלַיִם
מֵאֲתָיִם אֶלֶף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים
אֶת־אִישׁ יְהוּדָה:

4

And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עַמְלֵק וַיַּרְבּ בַּנַּחֲל:

5

And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־חֲקִינֵי לָכוּ סְרוּ
רְדּוּ מִתּוֹךְ עַמְלֵקִי פֶן־אֶסְפְּהָ עִמּוֹ
וְאַתָּה עֲשִׂיתָה חֶסֶד עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעֹלֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיִּסָּר קִינֵי מִתּוֹךְ
עַמְלֵק:

6

And Saul said unto the Kenites: ‘Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.’ So the Kenites departed from among the Amalekites.

וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת־עַמְלֵק מִחֲוִילָה בּוֹאֵת שׁוֹר
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם:

7

And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

וַיִּתְּפֹשׂ אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ־עַמְלֵק חַי
וְאֶת־כָּל־הָעָם הַחֲרִים לְפִי־חֶרֶב:

8

And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

וַיַּחַמְלֵם שְׂאוּל וְהָעָם עַל-אַגַּג וְעַל-מִיטְבַּב
הַצֹּאֵן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל-הַכְּרִים
וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבוּ הַחֲרִימָם
וְכָל-הַמָּלְאכָה נִמְכְּזָה וְנִמְסָה אֹתָהּ
הַחֲרִימוּ: (פ)

9

But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:

10

Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:

נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שְׂאוּל לְמֶלֶךְ
כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת-דְּבָרִי לֹא הָקִים וַיֵּחָר
לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה כָּל-הַלַּיְלָה:

11

'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.

וַיִּשְׁכֶּם שְׁמוּאֵל לִקְרֹאת שְׂאוּל בַּבֹּקֶר
וַיִּגֹּד לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא-שְׂאוּל הַכְּרִמְלָה
וְהִנֵּה מְצִיב לוֹ יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד
הַגִּלְגָּל:

12

And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שְׂאוּל
בְּרִיךְ אַתָּה לַיהוָה הִקִּמְתִּי אֶת-דְּבַר
יְהוָה:

13

And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצֹּאֵן הַזֶּה
בְּאָזְנִי וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אָזְכִּי שְׁמַע:

14

And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'

וַיֹּאמֶר שְׂאוּל מֵעַמְלָקִי הֵבִיאוּם אֲשֶׁר
חָמַל הָעָם עַל-מִיטְבַּב הַצֹּאֵן וְהַבָּקָר לְמַעַן
זָבַח לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת-הַיּוֹתֵר הַחֲרִמְנוּ:
(פ)

15

And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוּל הֲרָף וְאִגִּידָה
לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה (כ)
וַיֹּאמְרוּ (ק' וַיֹּאמֶר) לוֹ דְּבַר: (ס)

16

Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קָטָן אַתָּה
בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה וַיִּמְשַׁחֲךָ
יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:

17

And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;

וַיִּשְׁלַחֲךָ יְהוָה בְּדַרְךָ וַיֹּאמֶר לְךָ
וְהַחֲרַמְתָּה אֶת-הַחַטָּאִים אֶת-עַמְלָק
וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כִּלּוֹתָם אֹתָם:

18

and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

וְלָמָּה לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַט
אֶל־הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: (ס)

19 Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?’

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה וְאֵלַי בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר־שְׁלַחְנִי
יְהוָה וְאָבִיא אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק
וְאֶת־עַמְלֵק הַחֲרַמְתִּי:

20 And Saul said unto Samuel: ‘Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מֵהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֵאשִׁית
הַחֲרָם לְזִבְחַ לַיהוָה אֱלֹהֵיךְ בְּגִלְגָל: (ס)

21 But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.’

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֲפֹץ לַיהוָה בְּעֹלֹת
וּזְבָחִים כְּשָׁמַע בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמַע
מִזְבֵּחַ טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:

22 And Samuel said: ‘Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

כִּי חַטָּאת קִסָּם לְמִרִי וְאוֹן וּתְרָפִים
הַפְּצָר יָעַן מֵאֲסַת אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאַסֶּה
מִמֶּלֶךְ: (ס)

23 For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.’

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל חָטָאתִי
כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי
יֵרְאִיתִי אֶת־הָעָם וְאֲשָׁמַע בְּקוֹלָם:

24 And Saul said unto Samuel: ‘I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.

וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי
וְאֲשַׁתְּחִוָּה לַיהוָה:

25 Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.’

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ
כִּי מֵאֲסַתְּהָ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאַסֶּה יְהוָה
מִמְּהוּיֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: (ס)

26 And Samuel said unto Saul: ‘I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.’

וַיִּסָּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיַּחֲזֹק בְּכַנְף־מַעֲלֹו
וַיִּקְרַע: (ס)

27 And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קְרַע יְהוָה
אֶת־מַמְלַכְוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ הַיּוֹם וּנְתַנָּה
לְרֵעֶךָ הַטּוֹב מִמָּךְ: (ס)

28 And Samuel said unto him: ‘The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.

וְגַם גִּצַּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנְחָם כִּי
לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

29 And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.’

וַיֹּאמֶר חָטָאתִי עַתָּה כַּבְּדֵנִי נָא גִּגְד
זְקֵנֵי־עָמִי וְנִגְד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

30 Then he said: ‘I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.’

וַיָּשָׁב שָׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה שָׁאוּל
לַיהוָה: (ס)

31 So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ
עַמְלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגַּג מֵעַדְנָת וַיֹּאמֶר אַגַּג
אֲכַן סָר מִרְחֻמּוֹת: (ס)

32 Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁפְלָה נָשִׁים
חֶרֶבְךָ בֶּן-תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמָּךְ וַיִּשְׁפֹּךְ
שָׁמוּאֵל אֶת-אַגַּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל: (ס)

33 And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שָׁמוּאֵל הַרְמָתָה וּשָׁאוּל עָלָה
אֶל-בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל:

34 Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

פרשת פרה

The Maftir for Shabbat 'Parah is Numbers 19:1 – 22.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
לֵאמֹר:

XIX:1 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר
דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּקָחוּ אֵלֵיךְ פָּרָה
אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר
לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עַל:

2 This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתְּנָהּ אֵתָהּ אֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיאָהּ
אֵתָהּ אֶל-מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֵתָהּ
לִפְנָיו:

3 And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ
וְהִזָּה אֶל-נֹכַח פָּנָיו אֶהֱל-מוֹעֵד מִדָּמָהּ
שִׁבַּע פְּעָמִים:

4 And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרָף אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עֹרָהּ
וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרִשָּׁה וְשָׂרָף:

5 And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֶרְזוֹ וְאִזּוֹב וְשֵׁנִי תוֹלַעַת
וְהִשְׁלִיךְ אֶל-תּוֹךְ שְׂרַפַּת הַפָּרָה:

6 And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וּכְבֹּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וּרְחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם
וְאַחֵר יָבֹא אֶל־הַמִּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן
עַד־הָעֶרֶב:

וְהַשֹּׁרֵף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וּרְחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:

וְאִסְּףָּ אִישׁ טָהוֹר אֶת אֲפֶר הַפָּרָה
וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהִיטָהּ
לַעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמַרְתָּ לַמַּיִם נָדָה
חֲטָאת הוּא:

וְכַבֵּס הָאִסְּףָּ אֶת־אֲפֶר הַפָּרָה אֶת־בְּגָדָיו
וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהִיטָהּ לַבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לְחֻקְתָּ עוֹלָם:

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שִׁבְעַת
יָמִים:

הוּא יִתְחַטֵּא־בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי וְיִטְהַר וְאִם־לֹא יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר:

כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר־יָמוּת
וְלֹא יִתְחַטֵּא אֶת־מִשְׁכַּן יְהוָה טָמֵא
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי
נָדָה לֹא־זָרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד
טָמְאָתוֹ בּוֹ:

זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי־יָמוּת בְּאֶהֱל
כָל־הַבָּא אֶל־הָאֶהֱל וְכָל־אֲשֶׁר בְּאֶהֱל
יְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

וְכָל כֵּל פְּתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צִמִּיד פְּתִיל
עָלָיו טָמֵא הוּא:

וְכָל אֲשֶׁר־יָגַע עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּחִל־חֶרֶב אוֹ בְּמֵת אוֹ־בַעֲצָם אָדָם אוֹ
בְּקֶבֶר יְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

וְלִקְחוּ לַטָּמֵא מֵעֹפֶר שְׂרָפַת הַחֲטָאת וְנָתַן
עָלָיו מֵי־חַיִּים אֶל־כָּלִי:

7 Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

8 And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

9 And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

10 And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

11 He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

12 the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

13 Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

14 This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

15 And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

16 And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

17 And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

וְלָקַח אִזּוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר
וְהִזָּה עַל-הָאֹהֶל וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים
וְעַל-הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם וְעַל-הַנֶּגֶז
בַּעֲצָם אוֹ בַחֲלָל אוֹ בַּמָּוֶת אוֹ בַקֶּבֶר:

18

And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל-הַטָּמֵא בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַחֲטָאוֹ בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
וּכְבָּס בַּגָּדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעֶרֶב:

19

And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטֵּא וְנִכְרְתָה
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ
יְהוָה טָמֵא מִי נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא
הוּא:

20

But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

וְהִיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִזֶּה מִי-הַנִּדָּה
יְכַבֵּס בַּגָּדָיו וְהַנֶּגֶז בַּמַּיִם הַנִּדָּה יִטְמָא
עַד-הָעֶרֶב:

21

And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וְכָל אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ
הַנִּגָּעַת הַטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב: (פ)

22

And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטרת פרשת פרה

The Haftarah for Shabbat Parah is Ezekiel 36:16 – 38.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXXVI:16

Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בְּנֶ-אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל-אֲדָמָתָם
וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם
כְּטִמְאַת הַנִּדָּה הִיְתָה דַּרְכָּם לִפְנֵי:

17

'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֲשַׁפֵּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-הַדָּם
אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וּבִגְלוֹלֵיהֶם
טִמְאוּהָ:

18

Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפֶיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאֲרָצוֹת
כְּדַרְכָּם וּכְעֲלִילוֹתָם שְׁפָטֵתִים:

19

and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם וַיְחַלְּלוּ
אֶת-שֵׁם קְדֹשִׁי בְּאֹמֶר לָהֶם עִם-יְהוָה אֱלֹהֵי
וַיֵּאָרְצוּ יִצְאוּ:

20 And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחָמֶל עַל-שֵׁם קְדֹשִׁי אֲשֶׁר חָלְלֵהוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁמָּה: (פ)

21 But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לָכֵן אֹמֵר לְבֵית-יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל
כִּי אִם-לְשֵׁם-קְדֹשִׁי אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר-בָּאתֶם שָׁם:

22 Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדְשֵׁתִי אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלָּל בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם בְּתוֹכָם וַיְדַעוּ הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי
יְהוָה נָא אֲדֹנָי יְהוָה בְּהַקְדְּשִׁי בְּכֶם
לְעֵינֵיהֶם:

23 And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם וְקִבְּצֹתִי
אֶתְכֶם מִכָּל-הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם
אֶל-אֶדְמַתְכֶם:

24 For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם
מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל-גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר
אֶתְכֶם:

25 And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חָדָשׁ
אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסַּרְתִּי אֶת-לֵב הָאֶבֶן
מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

26 A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת-רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת
אֲשֶׁר-בְּחָקִי תֵּלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

27 And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וַיֵּשְׁבֻתֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבֹתֵיכֶם
וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָכֶם
לֵאלֹהִים:

28 And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם
וְקָרָאתִי אֶל-הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אוֹתוֹ וְלֹא-אֶתֵּן
עֲלֵיכֶם רָעָב:

29 And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.

וְהִרְבֵּיתִי אֶת־פְּרֵי הָעֵץ וְתִגְבַּת הַשָּׂדֶה
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֲרֶפֶת רָעָב
בְּגוֹיִם:

30 And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.

וְזָכַרְתֶּם אֶת־דְּרֹכֵיכֶם הָרָעִים
וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים וּנְקַטְתֶּם
בְּפִנְיֵיכֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:

31 Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.

לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־עֹשֶׂה נָאִם אֲדַנִּי יְהוָה
וְיָדַע לְכֶם בְּוֹשׁוֹ וְהִכְלָמוּ מִדְּרֹכֵיכֶם בֵּית
יִשְׂרָאֵל: (ס)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord GOD, be it known unto you; be ashamed and confounded for your ways, O house of Israel.

כֹּה אָמַר אֲדַנִּי יְהוָה בְּיוֹם טַהַר אֶתְכֶם
מִכָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הָעָרִים
וְנִבְנוּ הַחֲרָבוֹת:

33 Thus saith the Lord GOD: In the day that I cleanse you from all your iniquities, I will cause the cities to be inhabited, and the waste places shall be built.

וְהָאֶרֶץ הַנִּשְׁמָה תַעֲבֹד תַּחַת אֲשֶׁר הָיְתָה
שְׁמָמָה לְעֵינַי כָּל־עוֹבֵר:

34 And the land that was desolate shall be tilled, whereas it was a desolation in the sight of all that passed by.

וְאָמְרוּ הָאֶרֶץ חֲלוּזֹה הַנִּשְׁמָה הָיְתָה
כְּגַן־עֵדֶן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת וְהַנִּשְׁמָוֹת
וְהַנְּהַרְסוֹת בְּצוּרוֹת יִשָּׁבוּ:

35 And they shall say: This land that was desolate is become like the garden of Eden; and the waste and desolate and ruined cities are fortified and inhabited.

וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרׁוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי
אֲנִי יְהוָה בְּנִיתִי הַנְּהַרְסוֹת נִטְעֵתִי הַנִּשְׁמָה
אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי: (ס)

36 Then the nations that are left round about you shall know that I the LORD have builded the ruined places, and planted that which was desolate; I the LORD have spoken it, and I will do it.

כֹּה אָמַר אֲדַנִּי יְהוָה עוֹד זֹאת אֲדַקֵּשׁ
לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרָבָה אֹתָם
כְּצֹאן אָדָם:

37 Thus saith the Lord GOD: I will yet for this be inquired of by the house of Israel, to do it for them; I will increase them with men like a flock.

כְּצֹאן קִדְשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם בְּמוֹעֲדֶיהָ
כֵּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרָבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן
אָדָם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: (פ)

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem in her appointed seasons, so shall the waste cities be filled with flocks of men; and they shall know that I am the LORD.'

פרשת החודש

The Maftir for Shabbat HaHodesh is Exodus 12:1 – 20.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם לֵאמֹר:

XII:1 And the LORD spoke unto Moses and Aaron in the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רִאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן
הוּא לָכֶם לַחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה:

2

'This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.

דַּבְּרוּ אֶל-כָּל-עֵדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בַּעֲשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְקַחְוּ לָהֶם אִישׁ שֹׁה
לְבֵית-אָבִתָּה שֹׁה לְבֵיתָ:

3

Speak ye unto all the congregation of Israel, saying: In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to their fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם-יִמְעַט הַבֵּית מִהֵנֹת מִשֹּׁה וְלָקַח הוּא
וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל-בֵּיתוֹ בְּמִכְסֹת נַפְשָׁת
אִישׁ לִפִּי אֲכָלוּ תִּכְסּוּ עַל-הַשֹּׁה:

4

and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

שֹׁה תָּמִים זָכָר בֶּן-שָׁנָה וַיְהִי לָכֶם
מִן-הַכֹּבָשִׁים וּמִן-הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5

Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

וַיְהִי לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבַּעַת עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחָטוּ אוֹתוֹ כָּל קְהָל
עֵדַת-יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֶרְבָּיִם:

6

and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וְלָקַחוּ מִן-הַדָּם וַנִּתְּנוּ עַל-שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת
וְעַל-הַמִּשְׁקָף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר-יֹאכְלוּ
אוֹתוֹ בָּהֶם:

7

And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

וְאֲכָלוּ אֶת-הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צֹלִי-אֵשׁ
וּמִצּוֹת עַל-מֵרָרִים יֹאכְלֶהוּ:

8

And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

אֶל-תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבִשָּׁל מִבִּשָּׁל
בָּמִים כִּי אִם-צֹלִי-אֵשׁ רִאשׁוֹ עַל-כִּרְעֵיו
וְעַל-קִרְבּוֹ:

9

Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

וְלֹא-תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר וְהִנָּתַר מִמֶּנּוּ
עַד-בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:

10

And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

וְכָכָה תֹּאכְלוּ אוֹתוֹ מִתְּנוּכֵם חֲגוּרִים
נְעִלֵכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִקְלַכֶּם בְּיָדְכֶם
וְאֲכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחִפְזוֹן פֶּסַח הוּא לַיהוָה:

11

And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בָאָרֶץ-מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהַכֵּיתִי כָל-בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם
וְעַד-בְּהֵמָה וּבְכָל-אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה
שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

12

For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֵת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרֹאִיתִי אֶת-הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם
וְלֹא-יִהְיֶה בָכֶם נֹגֵף לְמִשְׁחִית בְּהַפְתִּי
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם:

13 And the blood shall be to you for a token upon the
houses where ye are; and when I see the blood, I will
pass over you, and there shall no plague be upon you
to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחַגְתֶּם אֹתוֹ
חֹג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגְּגֶהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial, and ye
shall keep it a feast to the LORD; throughout your
generations ye shall keep it a feast by an ordinance for
ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֶךְ בְּיוֹם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבֵּיתְכֶם כִּי
כָל-אֹכֵל חֶמֶץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד-יוֹם הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit the
first day ye shall put away leaven out of your houses;
for whosoever eateth leavened bread from the first
day until the seventh day, that soul shall be cut off
from Israel.

וּבְיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ וּבְיוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל-מְלָאכָה לֹא-יַעֲשֶׂה בָהֶם אִךְ אֲשֶׁר
יֹאכֵל לְכָל-נֶפֶשׁ הוּא לִבְדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם:

16 And in the first day there shall be to you a holy
convocation, and in the seventh day a holy
convocation; no manner of work shall be done in
them, save that which every man must eat, that only
may be done by you.

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-הַמִּצְוֹת כִּי בַעֲצֵם
הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת-צְבָאוֹתֵיכֶם
מִמִּצְרָיִם מִצְרָיִם וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-הַיּוֹם הַזֶּה
לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened bread; for
in this selfsame day have I brought your hosts out of
the land of Egypt; therefore shall ye observe this day
throughout your generations by an ordinance for
ever.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב
תֹּאכְלוּ מִצַּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים
לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the
month at even, ye shall eat unleavened bread, until
the one and twentieth day of the month at even.

שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבֵיתְכֶם כִּי
כָל-אֹכֵל מִחֻמָּצַת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מֵעֵדֶת יִשְׂרָאֵל בֶּגֶר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your
houses; for whosoever eateth that which is leavened,
that soul shall be cut off from the congregation of
Israel, whether he be a sojourner, or one that is born
in the land.

כָּל-מִחֻמָּצַת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיתְכֶם
תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your habitations
shall ye eat unleavened bread.'

הפטרת פרשת החודש

The Haftarah for Shabbat HaHodesh is Ezekiel 45:16 – 46:18.

כָּל הָעָם הָאָרֶץ יִתְּנוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת
לְנָשִׂיא בִּישְׂרָאֵל:

XLV:16

All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעֹלֹת וְהַמִּנְחָה
וְהַזֵּבֶן בַּחֲגִים וּבְחֻדְשִׁים וּבְשַׁבָּתוֹת
בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה
אֶת־הַחֲטָאת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעֹלָה
וְאֶת־הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעֵד בֵּית־יִשְׂרָאֵל:
(ס)

17

And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the meal-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings, to make atonement for the house of Israel.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּרֵאשׁוֹן בְּאַחַד
לַחֹדֶשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ־בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְחִטָּאת
אֶת־הַמִּקְדָּשׁ:

18

Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת וְנָתַן
אֶל־מְזוֹזֹת הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פְּנוֹת
הָעֶזְרָה לְמִזְבֵּחַ וְעַל־מְזוֹזֹת שַׁעַר הַחֲצָר
הַפְּנִימִית:

19

And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בַּשְּׁבִיעָה בַּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שָׁגָה
וּמִפְתִּי וּכְפָרְתָם אֶת־הַבַּיִת:

20

And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.

בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה
לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים מִצּוֹת וְאָכַל:

21

In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.

וַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא בַּיּוֹם הַהוּא בַּעֲדוֹ וּבְעֵד
כָּל־עַם הָאָרֶץ פֶּר חֲטָאת:

22

And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.

וּשְׁבַעַת יְמֵי־הַחֹג יַעֲשֶׂה עֹלָה לַיהוָה
שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעַת אֵילִים תָּמִימִם לַיּוֹם
שִׁבְעַת הִימִים וְחֲטָאת שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם:

23

And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
וְשֶׁמֶן הֵין לְאֵיפָה:

24

And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.

בַּשְּׁבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
בְּחֹג יַעֲשֶׂה כָאֵלֶּה שִׁבְעַת הִימִים כְּחֲטָאת
כַּעֲלָה וְכַמִּנְחָה וְכַשֶּׁמֶן: (ס)

25

In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שַׁעַר הַחֲצָר
הַפְּנִימִית הַפְּנִי קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיט יִפְתָּח וּבַיּוֹם
הַחֹדֶשׁ יִפְתָּח:

XLVI:1

Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.

וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשַּׁעַר מִחוּץ
וְעָמַד עַל-מְזוֹזַת הַשַּׁעַר וַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת-עוֹלָתוֹ וְאֶת-שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל-מִפְתָּן הַשַּׁעַר וַיֵּצֵא וְהַשַּׁעַר לֹא-יִסָּגֵר
עַד-הָעֶרֶב:

וְהִשְׁתַּחֲוּ עַם-הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר הַהוּא
בְּשַׁבָּתוֹת וּבְחֻדְשֵׁים לִפְנֵי יְהוָה:

וְהַעֲלָה אֲשֶׁר-יִקְרֹב הַנָּשִׂיא לִיהוָה בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת שֵׁשֶׁה כִּבְשִׁים תְּמִימִם וְאֵיל תָּמִים:

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׁים מִנְחָה מִתַּת
יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵין לְאֵיפָה: (ו)

וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פֶּר בֶּן-בָּקָר תְּמִימָם וְשֵׁשֶׁת
כִּבְשִׁים וְאֵיל תְּמִימָם יִהְיוּ:

וְאֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וְלִכְבָּשִׁים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵין
לְאֵיפָה:

וּבְבֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשַּׁעַר יָבֹא
וּבְדֶרֶכוֹ יֵצֵא:

וּבְבֹא עַם-הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בְּמוֹעֲדֵים
הַבָּא דֶּרֶךְ-שַׁעַר צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא
דֶּרֶךְ-שַׁעַר נֹגֵב וְהַבָּא דֶּרֶךְ-שַׁעַר נֹגֵב יֵצֵא
דֶּרֶךְ-שַׁעַר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר
אֲשֶׁר-בָּא בּוֹ כִּי נִכְחוּ (כ' יֵצֵאוּ) [ק' יֵצֵא]:

וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבֹאֵם יָבֹא וּבְצֵאתָם
יֵצֵאוּ:

וּבְחֻגִים וּבְמוֹעֲדֵים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה אֵיפָה
לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׁים מִתַּת יָדוֹ
וְשֶׁמֶן הֵין לְאֵיפָה: (פ)

And the prince shall enter by the way of the porch of
the gate without, and shall stand by the post of the
gate, and the priests shall prepare his burnt-offering
and his peace-offerings, and he shall worship at the
threshold of the gate; then he shall go forth; but the
gate shall not be shut until the evening.

Likewise the people of the land shall worship at the
door of that gate before the LORD in the sabbaths
and in the new moons.

And the burnt-offering that the prince shall offer
unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs
without blemish and a ram without blemish;

and the meal-offering shall be an ephah for the ram,
and the meal-offering for the lambs as he is able to
give, and a hin of oil to an ephah.

And in the day of the new moon it shall be a young
bullock without blemish; and six lambs, and a ram;
they shall be without blemish;

and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the
bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs
according as his means suffice, and a hin of oil to an
ephah.

And when the prince shall enter, he shall go in by the
way of the porch of the gate, and he shall go forth by
the way thereof.

But when the people of the land shall come before the
LORD in the appointed seasons, he that entereth by
the way of the north gate to worship shall go forth by
the way of the south gate; and he that entereth by the
way of the south gate shall go forth by the way of the
north gate; he shall not return by the way of the gate
whereby he came in, but shall go forth straight before
him.

And the prince, when they go in, shall go in in the
midst of them; and when they go forth, they shall go
forth together.

And in the feasts and in the appointed seasons the
meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an
ephah for a ram, and for the lambs as he is able to
give, and a hin of oil to an ephah.

וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נִדְבָה עוֹלָה אוֹשְׁלָמִים
נִדְבָה לַיהוָה וּפָתַח לוֹ אֶת־הַשַּׁעַר הַפְּנִי
קָדִים וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת־הַשַּׁעַר
אַחֲרֵי צֵאתוֹ:

וְכִבֵּשׁ בֶּן־שָׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
לַיהוָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר תַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ:

וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשֶׁמֶן שְׁלִישִׁית הַהֵינֶן לָרֶס
אֶת־הַסֹּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֲקוֹת עוֹלָם
תָּמִיד:

(כ' ועשו) [ק' יעשו] אֶת־הַכֶּבֶשׂ
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשֶּׁמֶן בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
עוֹלֹת תָּמִיד: (ס)

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂיא
מִתְּנָה לְאִישׁ מִבָּנָיו נִחְלָתוֹ הִיא לְבָנָיו
תְּהִיָּה אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנִחְלָה: (ס)

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנִּחְלָתוֹ לְאֶחָד מֵעַבְדָּיו
וְהָיְתָה לוֹ עַד־שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת לַנָּשִׂיא
אֵד נִחְלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תְּהִיָּה:

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנִּחְלָת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנְחַל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יִפְצְצוּ עַמִּי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

And when the prince shall prepare a freewill-offering, a burnt-offering or peace-offerings as a freewill-offering unto the LORD, one shall open for him the gate that looketh toward the east, and he shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and after his going forth one shall shut the gate.

And thou shalt prepare a lamb of the first year without blemish for a burnt-offering unto the LORD daily; morning by morning shalt thou prepare it.

And thou shalt prepare a meal-offering with it morning by morning, the sixth part of an ephah, and the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour: a meal-offering unto the LORD continually by a perpetual ordinance.

Thus shall they prepare the lamb, and the meal-offering, and the oil, morning by morning, for a continual burnt-offering.

Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift unto any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to his sons; it is their possession by inheritance.

But if he give of his inheritance a gift to one of his servants, it shall be his to the year of liberty; then it shall return to the prince; but as for his inheritance, it shall be for his sons.

Moreover the prince shall not take of the people's inheritance, to thrust them wrongfully out of their possession; he shall give inheritance to his sons out of his own possession; that My people be not scattered every man from his possession.'

הפטרות שבת הגדול

The Haftarah for Shabbat HaGadol is Malachi 3:4 - 24.

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
כִּי־יִמְנֶה עוֹלָם וְכִשְׁנִים קִדְמוֹנִית:

III:4

Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as in ancient years.

וְקִרְבֹּתַי אֵלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהִנֵּיתִיו עֵד
מִמָּוֶה בְּמִכְשָׁפִים וּבְמִנְאָפִים וּבְנִשְׁבָּעִים
לְשָׁקֵר וּבְעֹשֵׂי שְׂכָר־שָׂכִיר אֶל־מִנְה וְיִתּוֹם
וּמִטִּיגֵר וְלֹא יִרְאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שִׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִעֲקֹב
לֹא כָלִיתֶם:

לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סָרְתֶּם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשְׁוֹבָה אֵלֵיכֶם אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמַּרְתֶּם בְּמָה נָשׁוּב׃

הֲיִקָּבַע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֹתִי וְאַמַּרְתֶּם בְּמָה קִבְּעֵנוּךְ הַמַּעֲשֶׂה
וְהַתְרוּמָה:

בְּמִאֲרָה אַתֶּם נֹאָרִים וְאֹתִי אַתֶּם קֹבְעִים
הַגּוֹי כָּלּוֹ:

הִבִּיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֶׂה אֶל־בֵּית הָאוֹצָר
וְיִהְיֶה טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֻנּוּנִי נָא בִּזְאוֹת אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא אֶפְתָּח לָכֶם אֶת
אֲרָבוֹת הַשָּׁמַיִם וְהִרִיקְתִּי לָכֶם בִּרְכָה
עַד־בְּלִי־דִי:

וְגַעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֶל וּלֹא־יִשְׁחַת לָכֶם
אֶת־פְּרֵי הָאֲדָמָה וְלֹא־תִשְׁכַּל לָכֶם הַגֶּפֶן
בְּשָׂדֶה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

וְאִשְׁרֵי אַתְּכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ אַתֶּם
אֶרֶץ חֶפֶץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

חֲזָקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה וְאַמַּרְתֶּם
מִה־נִּדְבַרְנוּ עָלַיךְ:

אָמַרְתֶּם שׁוּא עֲבַד אֱלֹהִים וּמִה־בָּצַע כִּי
שָׁמַרְנוּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְכִי הִלְכְּנוּ קִדְרָנוּת מִפְּנֵי
יְהוָה צְבָאוֹת:

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאֻשְׁרִים זָדִים גַּם־נִבְנֵנוּ עֲשִׂי
רְשָׁעָה גַּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ:

And I will come near to you to judgment; and I will
be a swift witness against the sorcerers, and against
the adulterers, and against false swearers; and against
those that oppress the hireling in his wages, The
widow, and the fatherless, and that turn aside the
stranger from his right, and fear not Me, Saith the
LORD of hosts.

For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob,
are not consumed.

From the days of your fathers ye have turned aside
from Mine ordinances, and have not kept them.
Return unto Me, and I will return unto you, Saith the
LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say:
'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and
heave-offerings.

Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even this
whole nation.

Bring ye the whole tithe into the store-house, that
there may be food in My house, and try Me now
herewith, Saith the LORD of hosts, if I will not open
you the windows of heaven, and pour you out a
blessing, that there shall be more than sufficiency. .

And I will rebuke the devourer for your good, and he
shall not destroy the fruits of your land; Neither shall
your vine cast its fruit before the time in the field,
Saith the LORD of hosts.

And all nations shall call you happy; For ye shall be a
delightful land, Saith the LORD of hosts.

Your words have been all too strong against Me, Saith
the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we spoken
against thee?'

Ye have said: 'It is vain to serve God; and what profit is
it that we have kept His charge, and that we have
walked mournfully because of the LORD of hosts?'

And now we call the proud happy; yea, they that work
wickedness are built up; yea, they try God, and are
delivered.'

אִז נִדְבְּרוּ יְהוָה יִרְאִי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לִפְנֵי לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

16 Then they that feared the LORD Spoke one with another; and the LORD hearkened, and heard, and a book of remembrance was written before Him, for them that feared the LORD, and that thought upon His name.

וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי
עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאִשֶּׁר יִחְמַל
אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts, in the day that I do make, even Mine own treasure; and I will spare them, as a man spareth His own son that serveth him.

וְשִׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין
עֶבֶד אֱלֹהִים לְאִשֶּׁר לֹא עָבָדוֹ: (פ)

18 Then shall ye again discern between the righteous and the wicked, between him that serveth God and him that serveth Him not.

כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר כִּתְנוֹר וְהָיוּ
כָּל־זֵדִים וְכָל־עֹשֶׂה רָשָׁעָה קֵשׁ וְלֹהֵט
אֹתָם הַיּוֹם הַבֹּא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר
לֹא־יִעָזֵב לָהֶם שָׂרֵשׁ וְעֵנָף:

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a furnace; and all the proud, and all that work wickedness, shall be stubble; and the day that cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

וְזָרְחָה לָכֶם יְרֵאִי שָׁמַי שְׁמֵשׁ צִדְקָה
וּמִרְפָּא בְּכִנְפֶיהָ וַיֵּצְאֲתָם וַיַּשְׁתֵּם כְּעֹגְלֵי
מִרְבֶּק:

20 But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

וְעִסְוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אָפֶר תַּחַת כַּפּוֹת
רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת: (פ)

21 And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

זָכְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ
בְּחֶרֶב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים:

22 Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

הִנֵּה אֲנִכִּי שִׁלַּח לָכֶם אֶת אֵלֵיָה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

23 Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

וְהָשִׁיב לִב־אֲבוֹת עַל־בָּנִים וְלִב בָּנִים
עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹא וְהִכִּיתִי אֶת־הָאָרֶץ
חֲרָם: הִנֵּה אֲנִכִּי שׁוֹלַח לָכֶם אֶת אֵלֵיָה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

24 And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction.[Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]